Ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, između dosljednog slijeđenja i novotarija

Pisac : mr. Abdurreuf Muhammed Usman

Pisac je ovim naučnim radom dobio zvanje magistra na odsjeku Islamskog vjerovanja, pri Univerzitetu Ummul-Kura u Mekki sa ocjenom odličan.

Prijevod : prof. Emir Demir

Predgovor : mr. Muhamed Mehanović

Izdavač : Mektebetu El Guraba

Sarajevo , Februar 2006 godine.

SADRŽAJ:

- PRETJERIVANJE PREMA LIČNOSTI POSLANIKA, sallallahu alejhi ve sellem, KOD ŠIJA - RAFIDIJA

- PRETJERIVANJE PREMA LIČNOSTI POSLANIKA, sallallahu alejhi ve sellem, KOD SUFIJA

- POSLJEDICE PRETJERIVANJA PREMA POSLANIKU, sallallahu alejhi ve sellem, NA UVJERENJE I DJELO

- PRETJERIVANJE U UVJERENJIMA

- NIŠTAVNOST POJMA LJUBAVI PREMA POSLANIKU, sallallahu alejhi ve sellem, KOD SUFIJA

- POSLJEDICE PRETJERIVANJA PREMA POSLANIKU, sallallahu alejhi ve sellem, NA IBADETE (ISLAMSKO OBREDOSLOVLJE)

- PROPIS ISLAMA O ONOME KO PRETJERUJE PREMA ALLAHOVOM POSLANIKU, sallallahu alejhi ve sellem

- NOVOTARSTVO

- NOVOTARIJE KOJE SU SE POJAVILE POD IZGOVOROM LJUBAVI PREMA POSLANIKU, sallallahu alejhi ve sellem

- SUFIJSKA TVRDNJA DA VIDE POSLANIKA, sallallahu alejhi ve sellem, NA JAVI

- VJEROVJESNIK, sallallahu alejhi ve sellem, KAO SREDSTVO PRIBLIŽAVANJA ALLAHU, Azze ve Dželle

- NOVOTARIJA PROSLAVLJANJA POSLANIKOVOG, sallallahu alejhi ve sellem, ROĐENDANA (MEVLUD)

- NOVOTARSKI SALAVATI NA ALLAHOVOG POSLANIKA, sallallahu alejhi ve sellem

- POSLJEDICE NOVOTARIJA

- NAČIN BORBE I ODUPIRANJA NOVOTARIJAMA

Uvod

Zahvala pripada samo Allahu i neka je salavat i selam na Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

Raduje nas da možemo našem bosanskom čitateljstvu ponuditi još jednu knjigu u nizu onih knjiga koje obrađuju tematiku temeljnih postavki Islama i njihovog dosljednog očuvanja. Čuvanje originalnih temelja naše vjere Islama znači i očuvanje samih nas, kao i našeg uspjeha na Ahiretu. Prijevod knjige, „Ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, između dosljednog slijeđenja i novotarija", je samo jedno malo zalaganje u cilju odbrane ličnosti Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u našim krajevima, a posebno u ovim našim tegobnim vremenima kada se mnogi usuđuju postaviti kao tumači Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi, djela i namjera, bez osvrta na dokaze iz Kur'ana i Sunneta. Knjiga je, sama po sebi, jedinstvena kod nas i šire. Zato, u ime Allaha, tražimo od svakog onoga do čijih ruku stigne, da je pročita bez ikakvih predrasuda oslanjajući se samo na ono što se uzima kao vjerski temelj.

Važno je naglasiti da su neka poglavlja ove knjige prilikom prijevoda sažeta zbog obimnosti, ali je srž ostala ista. Posebno se to odnosi na pojašnjenje jezičkog utemeljenja nekih termina, što za naše obično čitateljstvo nema nikakvog posebnog značaja. Također, skraćeni su i predugi navodi o značenju poslanstva, pojedinim misticima, njihovim izrekama i stihovima, te preduge fus note sa više izvora gdje smo se zadovoljili navodom jednog ili dva izvora. Navedena je srž koja to pojašnjava na dostatan način.

Molimo Allaha, Azze ve Dželle, da knjiga naiđe na odaziv i da bude temeljem našeg odnosa prema našem Poslaniku i Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem.

prof. Emir Demir

Predgovor

U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!

Ljubav... Riječ za koju znamo svi, pa čak i mala djeca od tri-četiri godine... Riječ koju često čujemo i koju na različite načine tumačimo. Sam pojam ljubavi, kako to kaže Ibnul-Kajjim el-Dževzijje, nemoguće je definisati potpunom definicijom. On kaže:" Ljubav se ne može definisati jasnijom definicijom nego što je sama ta riječ, a svaka definicija samo joj povećava suhoparnost i skrovitost. Njena definicija jeste njeno postojanje i ne može se ljubav opisati jasnijim opisom nego što je sama riječ ljubav..." (Medaridžus-Salikin)

Ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem... Fraza koju mi muslimani često upotrebljavamo i, nažalost, na različite načine shvatamo i tumačimo. No, da li je ovo samo fraza ili to u sebi nosi određene smislove i propise koji se direktno tiču našeg uvjerenja?

Vjerovanje u Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je jedan od temeljnih principa vjerovanja i jedan od temelja Islama. Vjerovanje u Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, spada prvenstveno u srčane postupke ili etiku naspram njega. U ovu etiku spada i ljubav prema njemu.

Ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jeste nešto što je skriveno i što jedino može znati Uzvišeni Allah. Ljudi samo mogu znati manifestaciju te ljubavi, kao što je slijeđenje i pokornost Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Uzvišeni Allah, iskušavajući one koji tvrde da Ga vole, kaže, u prijevodu značenja ajeta: "Reci:ako vi volite Allaha, onda mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti! A Allah je Oprostitelj grijeha, Milostivi!" (Ali Imran, 31.)

Ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jeste jedan od uzročnika imana. Štaviše, ona je sam iman, kao što na to ukazuje hadis:"Niko od vas ne vjeruje dok mu ja ne budem draži od njegovog roditelja, djeteta i svih ljudi." (Buhari, Kitabul-iman)

Iz hadisa se razumije da se ljubav među ljudima očituje na tri načina:

- ljubav poštovanja i uvažavanja, kao što je ljubav prema roditeljima,
- ljubav samilosti i sažalijevanja, kao što je ljubav prema djeci, i
- ljubav slaganja i odobravanja, kao što je ljubav prema ostalim ljudima.

Ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je iznad svih spomenutih vrsta ljubavi, a na to ukazuje sintagma iz hadisa: "(sve dok mu ja) ne budem draži...".

Bude li čovjek uistinu volio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, to bi se trebalo očitovati i raspoznavati po slijedećem:

- Preferiranje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nad samim sobom. Kaže Uzvišeni Allah, u prijevodu značenja ajeta:"I oni koji su prije njih Medinu nastanili i iman prihvatili; oni vole one koji im doseljavaju, i u grudima svojim nikakvu tegobu, zato što im se daje, ne osjećaju, i više vole njima nego samima sebi, mada im je i samima potrebno. A oni koji se uščuvaju lahkomislenosti i tvrdičluka, oni će sigurno uspjeti.'' (El-Hašr, 9) Iako je ovaj ajet općenit u preferiranju muhadžira, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je prvi od svih stvorenja kojeg treba voliti i on je prvak i vođa muhadžira.

- Mržnja prema svakom onom ko mrzi Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bez obzira na srodstvo ili položaj, na temelju riječi Uzvišenog, u prijevodu značenja ajeta:''Nećeš naći da ljudi koji u Allaha i Ahiret vjeruju budu u ljubavi s onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni bili očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova, ili rođaci njihovi. Njima je On u srca njihova vjerovanje usadio i svjetlom Svojim ih osnažio, i On će ih uvesti u dženetske bašče, kroz koje teku rijeke, da u njima vječno ostanu. Allah je njima zadovoljan i oni su zadovoljni Njime. Oni su Allahova stranka, a Allahova stranka su, doista, oni koji će zasigurno uspjeti.'' (El-Mudžadele, 22.)

- Ljubav prema onima koji vole Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na temelju njegovih riječi:"Allaha se, Allaha čuvajte u pogledu mojih ashaba! Nemojte ih poslije mene omalovažavanju izvrgavati. Onaj ko ih zavoli, mojom ljubavlju ih je zavolio, a onaj ko ih mrzi, mojom mržnjom prema njemu ih je zamrzio. Onaj ko ih uznemiri, mene je uznemirio, a onaj ko mene uznemiri, uznemirio je Allaha, a onaj ko uznemiri Allaha, samo što ga nije On kaznio." (Tirmizi, Menakib)

- Ispravno slijeđenje, a ono podrazumijeva slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u svim njegovim djelima i izrekama, koje je uradio ili izgovorio na način koji ukazuje na obaveznost ili pohvalnost, uz postojanje namjere slijeđenja i uzimanja njega za uzor.

Svako onaj ko tvrdi da voli Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ne slijedi njegov Sunnet i njegove upute u onolikoj mjeri koliko je to

potrebno, ne voli ga istinskom ljubavi. I svako onaj ko tvrdi da ga voli, a u Vjeru uvodi nešto što je preko onoga što on od nas traži, ne voli ga istinskom ljubavi. Prema tome, Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, voli onaj koji je između ovoga dvoga.

Knjiga koja je pred nama, inače magistarski rad odbranjen na Univerzitetu "Ummul-Qura", govori nam o tome kako trebamo voliti i slijediti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a da u tome ne podbacimo i ne pretjeramo.

Sama ova činjenica dovoljan je razlog da knjigu preporučimo svima nama i da je imamo u svojoj kućnoj biblioteci.

Mr. Muhamed Mehanović

SMISAO I VRSTE LJUBAVI

Ljubav je riječ koja se često izgovara ljudskim jezicima, a aludira na vezanost i naklonost srca prema onome čime je zadovoljno i što smatra dobrim. U jeziku se pod ljubavlju misli na prefinjenu prijaznost.

Definicija ljubavi kod učenjaka

Er-Ragib kaže: "Ljubav je htijenje dobra ili htijenje onoga što se smatra dobrim, a inače je trovrsna:

-Ljubav naslađivanja, kao što muškarac voli ženu.
-Ljubav iz koristi, poput ljubavi prema nečemu što se koristi.
-Ljubav posebne vrijednosti, kao što je međusobna ljubav učenjaka radi znanja.

El-Kadi Ijad je jasnije predočio definiciju ljubavi rekavši: 'Naklonost čovjeka prema onome što mu odgovara'. On kaže:

"Suština ljubavi je sadržana u naklonosti prema onome što čovjeku odgovara, a to biva na sljedeće načine:

1. Naslađivanje putem spoznaje, kao što je ljubav prema lijepim prizorima, glasovima, hrani, slatkim pićima i sl.. Svaka ispravna prirodna urođenost ovome je naklonjena zato što je u suglasnosti sa njom.

2. Naslađivanje, putem spoznaje čula razuma i srca, skrivenim prefinjenim značenjem, kao što je ljubav prema dobrim ljudima i učenjacima, te ljudima poznatim po dobru koje se o njima prenosi u biografijama i pričama o njihovim dobrim djelima. Ljudska priroda je naklonjena ljubavi prema ovakvima.

3. Ljubav prema nečemu može biti radi suglasnosti u aspektu dobročinstva i davanju blagodati. Duše su stvorene s instiktom ljubavi prema onima koji im čine dobro.

Prema tome, ova naklonost može biti osjetilna, razumska i srčana. S obzirom na ova tri aspekta, pojedinačno ili zajedno, opstoji ljubav u srcu. Ono što je u suglasnoti sa tom ljubavlju, srce mu je naklonjeno i voli ga, a što je u suprotnosti, srce ga izbjegava i prezire.

Temelj ljubavi je sadržan u snazi srca, a ono pokreće htijenje duše za nečim radi zadobivanja onoga što u osnovi voli i odbacivanja onoga što ne voli. Duša teži onome što voli i bježi od onoga što ne voli.

Vezanost duše za nečim iz ljubavi i izbjegavanje nečega iz prezira je ovisno o instiktivnoj ili stečenoj spoznaji.

Ljubav je, stoga, plod shvatanja i spoznaje. Što je spoznaja potpunija, ljubav je jača i obrnuto.

Zbog toga se ljudi sasvim jasno razlikuju u ljubavi prema određenim stvarima i osobama, shodno različitosti njihovoga znanja i spoznaje.

Ako su sredstva spoznanje i shvatanja kod čovjeka ispravna, čovjek će voljeti ono što mu koristi, a suprotnom će zavoljeti ono što mu donosi štetu misleći da je ono korisno i smatrajući da je neispravno ispravno.

Na osnovu rečenoga možemo definirati ljubav kao:

Naklonost i težnja srca, iz prirodne urođenosti (instikta) ili spoznaje, prema onome što je u suglasnoti sa njim i što smatra dobrim.

LJUBAV KROZ ŠERIJATSKE TEKSTOVE

Termin 'ljubav', navodi se u Šerijatu, tj. Kur'anu i Sunnetu, u svim prirodnim i vjerskim aspektima. Prirodni (instiktivni) aspekti su poput: Ljubavi prema očevima, sinovima, supružnicima, imecima i ostalim strastima. Uzvišeni, u prijevodu značenja ajeta, kaže:

-„Ljudima se čini da je lijepo samo ono za čim žude, žene, sinovi, gomile zlata i srebra, divni konji, stoka i usjevi. To su blagodati u životu na ovome svijetu, a najljepše mjesto povratka je u Allaha." (Ali Imran, 14)

-„I bogatstvo pretjerano volite." (El-Fedžr, 20)

-„I on je, zato što voli bogatstvo, radiša." (El-Adijat, 8)

-„Uistinu, vi ovaj prolazni svijet volite." (El-Kijama, 20)

U hadisu kojeg prenosi **El-Buhari** sa lancem prenosilaca od Ebu Hurejre, radijAllahu anhu, kaže se da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: **„Srce odrasla čovjeka je kao srce mladića u dva slučaja: U ljubavi prema ovom svijetu i dugotrajnoj nadi."**

(Buhari, Kitabu riqaq, 8/111)

Od Enesa ibn Malika, radijAllahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Čovjek stari, a sa njim se povećavaju dvije stvari: Ljubav prema imetku i dugotrajnom životu."**

(Buhari, Kitabur-reqaiq, 8/111)

Ovo je ta prirodno urođena ljubav koja se navodi u šerijatskim tekstovima, a o šerijatskoj ljubavi, mislim na ljubav prema Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, postoje mnogi tekstovi, a od njih su:

LJUBAV PREMA ALLAHU, Azze ve Dželle

Počnimo s ljubavlju prema Uzvišenom Allahu, Tebareke ve Te'ala, a tekstovi koji se navode o ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, doći će u sljedećem poglavlju.

Termin 'ljubav', u Kur'anu i Sunnetu je naveden radi pojašnjenja Allahove, Azze ve Dželle, ljubavi prema Njegovim robovima vjernicima, poput Njegovih riječi, u prijevodu značenja ajeta,:

-„Allah će sigurno mjesto njih dovesti ljude koje On voli i koji Njega vole.“ (El-Maide, 54)

-„Allah zaista voli one koji se često kaju i voli one koji se mnogo čiste.“ (El-Bekare, 222)

-„Allah voli one koji se na Njegovom putu bore u redovima kao da su bedem čvrsti.“ (Es-Saff, 4)

Prema predaji koju prenosi **El-Buhari** sa lancem prenosilaca od Ebu Hurejre, radijAllahu anhu, navodi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Allah, Azze ve Dželle, rekao je: „Ko neprijateljuje protiv mog evlije, Ja mu najavljujem rat. Moj rob Mi se neće ničim Meni dražim približiti od onoga što sam Mu propisao kao obavezu. Neprestano će Mi se rob približavati dobrovoljnim djelima sve dok ga ne zavolim...“

(Buhari, Kitabur-reqaiq, 8/131)

El-Buhari i **Muslim** sa lancima prenosilaca od Aiše, radijAllahu anha, prenose da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nekoga čovjeka postavio na čelo izvidnice, a taj čovjek bi svojim saputnicima učio na namazu i završavao ga sa: „Kul hu vallahu ehad“. Kada su se vratili, spomenuli su to Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao: „Upitaj te ga zašto to čini!“ Upitali su ga, pa je odgovorio: „Zato što je ova sura osobina Milostivog, a ja volim da je učim.“ Tada je Vjerovjesnik,sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Obavijestite ga da ga Allah voli.“

(Buhari, Kitabut-tevhid, 140/9 ; Muslim, Kitabu salatil- musafirin, 1/557)

Tako se navodi potvrda ljubavi vjernika prema Njihovom Gospodaru, Azze ve Dželle, kao u riječima Uzvišenog, u prijevodu značenja ajeta:

-„Ali pravi vjernici još više vole Allaha.“ (El-Bekare, 165)

-„Allah će sigurno mjesto njih dovesti ljude koje On voli i koji Njega vole. “ (El-Maide, 54)

-„Reci: ‘’Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti.“(AliImran, 31)

El-Buhari i **Muslim** sa lancima prenosilaca od Enesa ibn Malika, radijAllahu anhu, navode da je neki čovjek upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem,: „Kada će Sudnji dan, Allahov Poslaniče?“ Upitao je: „A šta si za njega pripremio?“ Odgovorio je: „Nisam za njega pripremio ni mnogo namaza, ni posta, a ni sadake, ali volim Allaha i Njegovog Poslanika.“ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: „Ti ćeš biti sa onim koga voliš!“

(Buhari, Kitabu adab, 8/49; Muslim, 4/2033)

Ovdje se očituje da je ljubav obostrana veza između Allaha i Njegovih robova vjernika. Međutim, Njegova ljubav prema robovima je jedna od Njegovih uzvišenih osobina i čista je od sličnosti sa osobinama stvorenja. Tekstovi Kur’ana i Sunneta to uveliko potvrđuju.

Veliki dio Ispravnih prethodnika (selefu salih) potvrđuje Allahovu ljubav prema Njegovim robovima kao jednu od Njegovih uzvišenih osobina, ali onako kako to Njemu Uzvišenom pristaje, bez pitanja o kakvoći, tumačenja ili davanja učešća bilo kojem stvorenju u nekoj od specifičnosti ovih osobina. Isto tako, oni potvrđuju ljubav robova prema njihovom Gospodaru kao stvarnu i srčanu ljubav.

Šejhul-islam **Ibn Tejmijje**, kaže: „Ova ljubav je istinita kao što o tome govore Knjiga i Sunnet. Prethodnici i imami ovog Ummeta, sljedbenici Sunneta i hadisa, te svi slijeđeni velikani ove Vjere i imami u pitanjima duhovne nadgradnje i suptilnosti potvrđuju da je Allah, Subhanehu ve Te’ala, voljen istinskom ljubavlju i da je to najsavršenija ljubav za koju Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta,: „Ali pravi vjernici još više vole Allaha.“ (El-Bekare, 165). Isto tako, On Uzvišeni voli Svoje robove istinskom ljubavlju.“

(Medžmu’ul- fetava, Ibn Tejmijje, 1/66)

I pored jasnosti ove činjenice, sljedbenici strasti i novotarija iz reda **džehmijja** i njihovih sljedbenika **apologetičara** (**mutekellimun**) uzdržali su se od potvrde Allahove ljubavi prema Njegovim robovima kao jednoj od Njegovih, Subhanehu ve Te’ala, osobina tumačeći Njegovu ljubav, “htijenjem dobročinstva”, ili,”dobročinstvom i blagodatima prema Njegovim robovima”. Tako su ljubav robova prema njihovom Gospodaru protumačili kao, “pokornost Allahu”, ili, “ljubav prema Njegovom dobročinstvu i nagradi”. (El-Keššaf an hakaik et-tenzil, Ez-Zamahšeri, 1/261-262)

Šejhul-islam **Ibn Tejmijje**, kaže:„Ovo tumačenje, pored neispravnosti, vodi negiranju ljubavi. Kada je ljubav neispravna, neispravni su svi stepeni vjerovanja i dobročinstva, a djela su odgoljena od svoje suštine, jer su ona temelj. Njihovo negiranje ljubavi znači negiranje suštine Islama, jer Islam označava predanost sa poniznošću, ljubavlju i pokornošću Allahu, Azze ve Dželle. **Ko u svom srcu nema ljubavi prema Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, taj, uopće, nema imana.**"

(Medžmu'u fetava, Ibn Tejmijje, 6/477)

LJUBAV PREMA POSLANIKU, sallallahu alejhi ve sellem

Nakon što smo govorili o terminu ljubavi u jeziku i Šerijatu, želimo doći do preciznog pojma ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Pošto je ljubav u jezičkoj terminologiji: Naklonost srca instiktom, shvatanjem i spoznajom prema onome što mu odgovara i što smatra dobrim, isto tako ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ima značenje: Naklonost muslimanovog srca prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, tako da se sasvim jasno očituje davanje prednosti Poslaniku, alejhisellem, u odnosu na sve stvari koje se mogu voljeti, bilo da se radi o životu, roditelju, djetetu ili svim drugim ljudima. Razlog za to je Allahovo odlikovanje Poslanika, alejhisellam, lijepim i velikim svojstvima, te mnogim vrstama dobra i blagodati ovom Ummetu koje su došle preko njega, kao i odlika Allahovom blagodati koja je data Njegovim robovima slanjem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Postoje i drugi povodi koji razumom i Šerijatom iziskuju ljubav prema njemu, sallallahu alejhi ve sellem.

Imam En-Nevevi, spominjući govor **El-Kadi Ijada** u sažetijem obliku, kaže:„Općenito, temelj ljubavi je naklonost koja se podudara sa čovjekom koji izražava ljubav. Naklonost može biti prema onome što čovjeku pričinjava slast i što smatra dobrim, kao što je lijep izgled, glas, hrana i sl.. Nekada tu slast čovjek osjeća putem svoga razuma u skrivenim značenjima, kao što je ljubav prema dobrim ljudima, učenjacima i odabranim ljudima općenito, a nekada to biva zbog izraženog dobročinstva prema njemu, odvraćanja štete i neugodnosti. Sva ova značenja su prisutna kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, jer je objedinio prefinjenost vanjštine i nutrine, potpunost odlika uzvišenosti i ostalih vrsta vrijednosti, te dobročinstvo prema svim muslimanima uputom na Pravi put, stalnim blagodatima i udaljavanjem od Vatre."

(Imam En-Nevevi, Šerh Sahihi Muslim, 1401, 2/14)

Ljubav muslimana prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem**, je srčano djelo i jedno od najuzvišenijih djela srca. To je unutarnji osjećaj kojeg musliman nalazi u svome srcu i lijep doživljaj kojim se duša uspinje, stepeni ovog osjećaja ljubavi razlikuju se shodno jačini ili slabosti imana.**

Ova ljubav nije razumska i odgoljena od srčane naklonosti kao što to smatra El-Bejdavi, kako prenosi **Hafiz Ibn Hadžer** prilikom komentara Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: „...da mu Allah i Njegov Poslanik budu draži od svega drugoga." On kaže: „Pod ljubavi ovdje, misli se na razumsku ljubav, a ona je davanje prednosti onome čemu ispravan razum daje prednost, pa makar to bilo u suprotnosti sa pohotom duše, kao što bolesnik biva liječen lijekom od kojeg po svojoj prirodi bježi, ali mu je naklonjen zahtjevom razuma, pa se dadne na njegovo konzumiranje. Ako čovjek porazmisli o tome da Zakonodavac ne naređuje ili ne zabranjuje osim ono u čemu je bliža ispravnost ili udaljeniji spas, a razum mu daje prednost, uvježbat će se da izvršava ono što mu naređuje, tako da svoju strast učini sljedbenikom razuma. Tako će se razumski naslađivati, a razumsko naslađivanje je poimanje savršenstva i dobra u pravom smislu." (Fethul-Bari,1/60)

Pisac knjige, „Tejsirul-Azizil-Hamid", šejh **Sulejman Abdullah Muhammed Abdul-Vehhab**, popratio ga je sljedećim riječima: „Govor mu je sazdan na džehmijskim postavkama i njima sličnim, jer se negira ljubav vjernika prema njihovom Gospodaru i Njegova ljubav prema njima, a istina je u suprotnom značenju. Hadisom se želi reći da Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, trebaju biti draži robu od svega drugoga i to srčanom ljubavlju. Ali, davanje prednosti isključivo onome što razum smatra boljim, pa makar bilo u suprotnosti sa strašću, poput je bolesnika koji po prirodi prezire lijek, pa ga na kraju i odbaci. Ovo nekada može biti znak ljubavi i dio nje, ali ne i sama ljubav."

Ako razum shvati savršenstvo, dobro, ili bilo koje drugo vrijedno značenje, to nije dovoljno da ga nazovemo ljubavlju, nego je uz to potrebno da postoji srčana naklonost i duševna suptilnost.

Za to se može navesti primjer onoga koji je dao prednost ljubavi prema Allahu i Njegovom Poslaniku, iako je to u suprotnosti sa strašću duše, upoređujući to sa stanjem bolesnika koji ima gorki lijek kojeg njegova duša odbija, a razum je naklonjen njegovom uzimanju. Ovo davanje primjera je također neodgovarajuće, jer onaj koji voli Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, može se uporediti sa odnosom bolesnika prema gorkom lijeku, ali se ne može reći da je pronašao gorčinu imana bez

njegove slasti. Slast imana će pronaći onaj čija strast i srce u toj ljubavi budu na ispomoći i ukorak budu išle sa njegovim razumom.

Pošto ima onih koji su protumačili ljubav prema Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kao razumsku, postoje i drugi koji misle da ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, znači pokornost njemu. Ovo je pogrešno shvatanje, jer je ljubav prema njemu temelj pokornosti, a pokornost je uslov za ljubav i njen plod. Pokornost je dodatna stvar u odnosu na ljubav i dolazi kao posljedica ljubavi. Isto tako, ljubav je dodatna stvar u odnosu na zadivljenost ličnošću Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, uzvišenost njegovog morala i veličinu njegovih učenja.

Vidimo mnoge koji se ne pripisuju Islamu i ne vjeruju u Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako izražavaju svoju zadivljenost i respekt prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem,te naširoko pojašnjavaju sve domene njegove veličine. I pored toga, ova zadivljenost se ne može nazvati šerijatskom ljubavlju sve dok ne nastupi vjerovanje u vjeru Islam.

Amidža Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Talib ga je volio, štitio i prema svojim mogućnostima odvaraćao od njega uznemiravanje Kurejšija. Ali, i pored toga, to nije urodilo plodom ljubavi i vjerovanja u vjeru Islam, jer je Ebu Talibova ljubav prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bila ljubav rodbinstva i paganske pristrasnosti.

Na osnovu ovoga dolazimo do zaključka da je stvarna ljubav prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, šerijatska proizvoljna ljubav, a podrazumijeva srčano djelovanje i najuzvišenije je djelo srca, kao i jedna od najčvršćih duševnih veza koja muslimana veže za Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovo srce, interes, ideju i htijenje čini naklonom za pridobijanje onoga što vole Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, od izreka i djela, u vanjštini i nutrini.

. Veza između ljubavi prema Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem

Veza između ove dvije ljubavi je poput veze ogranaka sa temeljem ili veze sljedbenika sa onim koji se slijedi. Naša ljubav prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je popratna u odnosu na ljubav prema Allahu, Azze ve Dželle, koja je temelj i izvor vjerske šerijatske ljubavi. Sve ostale šerijatske ljubavi su za nju popratne, kao što je ljubav prema vjerovjesnicima i dobrim ljudima, ili ljubav prema svemu onome što vole Allah i Njegov Poslanik.

Šejhul-islam **Ibn Tejmijje**, kaže:"Stvorenja nemaju veće i savršenije ljubavi od ljubavi vjernika prema njihovom Gospodaru i nema nikoga drugoga koji više zaslužuje da bude voljen iz svakoga aspekta mimo Allaha Uzvišenog. Sve ono što se voli mimo Njega popratno je za Njegovu ljubav. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, voljen je zbog Uzvišenog Allaha, izražava mu se pokornost i slijeđenje zbog Allaha, Azze ve Dželle. Kao što Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta,: „**Reci: 'Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti.**" (Ali Imran, 31)" (Medžmu'u fetava, Ibn Tejmijje, 10/649)

Prema tome, jedna ljubav od druge se ne može odvojiti, jer ko voli Allaha, voli i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a isto se donosi i na ostale Njegove Poslanike. Ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je popratna u odnosu na ljubav prema Onome Ko ga je poslao. Zato je ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, navedena i uvezana sa ljubavlju prema Allahu, Azze ve Dželle, u mnogim šerijatskim tekstovima.

Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta,:

„Reci:'Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da neće prođe imati , i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate – miliji od Allaha i Njegova Poslanika, i od borbe na Njegovom putu, onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese. A Allah griješnicima neće ukazati na Pravi put." (Et-Tevbe, 24)

U hadisu se navodi:„Kod koga budu tri osobine osjetit će slast imana: Da mu Allah i Njegov Poslanik budu draži od svega mimo njih, da zavoli čovjeka samo u ime Allaha, i da prezire da se vrati u nevjerstvo kao što prezire da bude bačen u Vatru." (Buhari, Kitabul- iman, 1/10)

Ova povezanost između dvije ljubavi je šerijatska povezanost koja se ne može razdvojiti. Onaj ko tvrdi da voli Allaha, a ne voli Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i obrnuto, njegov govor je neispravan, a uvjerenje ništavno.

OBAVEZA LJUBAVI PREMA POSLANIKU, sallallahu alejhi ve sellem

Prethodno smo došli do saznanja da je ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, naklonost vjernikovog srca ka njemu, sallallahu alejhi

ve sellem, u kojoj se očituju davanje prednosti ljubavi prema njemu nad bilo kime drugim od ljudi, te čežnja duše za spoznajom propisa ove ljubavi u Šerijatu uz pojašnjenje njena dokaza iz Kur'ana i Sunneta.

Ljubav prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je jedan od velikih temelja vjerovanja. Vjerovanje je ovisno o postojanju ove ljubavi. Musliman neće biti svrstan među spašene vjernike sve dok mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bude draži od samoga sebe, pa čak i od svih ljudi. Dokazi za ovo u Kur'anu i Sunnetu su mnogobrojni.

U Kur'anu: Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta,: „Reci:'Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da neće prođe imati , i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate – miliji od Allaha i Njegova Poslanika, i od borbe na Njegovom putu, onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese. A Allah griješnicima neće ukazati na Pravi put." (Et-Tevbe, 24)

U ovom ajetu Allah, Azze ve Dželle, izrekao je prijetnju onome kome njegova porodica i imetak budu draži od Allaha i Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i džihada na Allahovom putu. Poznato je da Allah ne izriče nikome ovakvu tešku prijetnu osim radi ostavljanja obaveznog ili činjenja zabranjenog.

Iz toga se zna da je dužnost svakom vjerniku da mu Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i džihad na Njegovom putu budu draži od vlastite porodice, braće, imetaka i rodnih mjesta.

El-Kadi Ijad, argumentirajući ovim ajetom, kaže: „Ovo je dovoljno kao podstrek, upozorenje, dokaz za obaveznost ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, veličinu njene važnosti i Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, zaslugu da bude voljen, jer je Allah prekorio onoga kome njegov imetak, porodica i dijete budu draži od Allaha i Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Izrekao mu je prijetnju a zatim ih proglasio grješnicima na kraju ajeta i obavijestio ih da su zalutali i da nisu upućeni." (Eš-Šifa, 2/18)

Allah je u ovom ajetu spomenuo osam kategorija, a one su: očevi, sinovi, braća, supruge, porodica, stečeni imeci, trgovina, stanovi i kuće. Sve ove kategorije zajedno predstavljaju cjelokupne socijalne i ekonomske veze i oko njih kruže koristi i život stvorenja. Te stvari čovjeka sputavaju i odvraćaju od džihada na Allahovom putu, ukoliko ljubav prema Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u srcu muslimana nije veća od svih ovih veza i koristi.

Allahov spomen džihada, vezano za ljubav prema Njemu Uzvišenom i prema Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dokaz je da su to najisticajniji znakovi ljubavi, jer je to sjecište u kojem se očituje iskrenost ove ljubavi i davanje prednosti njoj u odnosu na druge voljene stvari koje je Uzvišeni Allah spomenuo u ovom ajetu. Allah iz Svoje milosti nije pokudio ljubav prema porodici, rođacima, suprugama, a niti ljubav prema imetku, zaradi i stanovima. On to nije zabranio. Nego je učinio da čovjekov iman nalaže davanje prednosti ljubavi prema Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nad ljubavlju spomenutih kategorija, a također davanje prednosti džihadu kada on postane obaveza.Ovo je stanje iskrenih vjernika u njihovoj ljubavi prema Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. (Tefsirul-menar, Muhammed Rešid Rida, 10/242)

Uzvišeni kaže: „Vjerovjesnik je preči vjernicima od njih samih."
Ovaj nas ajet obavještava o poziciji Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, među vjernicima, kao što nas obavještava o stanju u kojem trebaju biti vjernici sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. On im je preči od njih samih i to ne može biti sve dok im ne bude draži od samih njih.

Ibnul-Kajjim pojašnjava da je ovaj ajet dokaz da onaj kome Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije preči od samoga sebe, ne svrstava se u vjernike. Zatim pojašnjava da ova prednost podrazumijeva dvije stvari:

1. Da bude, sallallahu alejhi ve sellem, draži čovjeku od samoga sebe, jer je davanje prednosti sazdano na ljubavi. Čovjek voli sam sebe više u odnosu na druge, ali i pored toga obaveza mu je da mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bude preči od samoga sebe. Time se postiže svojstvo vjerovanja.

Iz ove prednosti i ljubavi neminovno proizilazi potpuna podređenost, pokornost, zadovoljstvo, predanost i ostale stvari koje iziskuju ljubav u vidu: zadovoljstva sa njegovom presudom, predanosti njegovoj naredbi i davanje prednosti njemu, sallallahu alejhi ve sellem, u odnosu na sve drugo.

2. Da čovjek u osnovi ne bude sam sebi sudija, nego da mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bude sudija, čiji je sud veći od suda robovlasnika nad robljem ili roditelja nad djetetom. On sam nema nikakvih slobodnih postupaka, osim kako je postupao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koji mu je preči od samoga sebe.

Iz ovoga se očituje da je svakom vjerniku obaveza da mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bude preči od samoga sebe u svakoj stvari i da njegova presuda u bilo čemu bude preferirana nad ambicijama i

prohtjevima duše. Zapravo, čitav život je jeftin i mizeran u odnosu na ostvarenje onoga što je naredio Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pa makar to bilo u suprotnosti sa prohtjevima duše. Naše duše nas pozivaju na propast, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas poziva na spas. Zato nam je preči od samih nas. (Risalatu tebukija, 21-22)

Kada su prvi muslimani bili uvjereni u to Allah, Azze ve Dželle, ih je osnažio i dao im vlast na zemlji, a kada su strasti nadvladale i počele se slijediti bolesne ambicije, stanje je postalo potpuno suprotno: poniženje i prezrenost poslije ponosa, te izgubljenost i razjedinjenost poslije snage i vlasti. Razlog tome je preferiranje zabluda i prohtjeva duše nad onim što vole Allah, Azze ve Dželle, i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Dokazi iz Sunneta

Navode se hadisi koji potvrđuju sadržaj ova dva ajeta na najbolji i najjasniji način, a to je obaveznost ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem,

Prenosi **El-Buhari** od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, niko od vas neće vjerovati sve dok mu ne budem draži od njegovog roditelja i djeteta.“ (Buhari, Kitabul-iman, 1/10)

El-Buhari i **Muslim** prenose od Enesa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Neće niko od vas vjerovati sve dok mu ne budem draži od njegovog roditelja, djeteta i svih ljudi.“

(Buhari, Kitabul-iman, 1/10 ; Muslim, Kitabul- iman, 1/10)

Ova dva hadisa su najjasniji argumenti obaveznosti ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jer vjernik ne zaslužuje da zadobije epitet potpunog imana, niti će spadati u one koji su spašeni, sve dok mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bude draži od roditelja, djeteta i svih ljudi. Termin 'draži', je jasan dokaz da je ljubav koja se Šerijatom traži, ljubav u kojoj se daje prednost, te da je potpuni iman ovisan o prednjačenju ove ljubavi u srcu u odnosu na sve druge ljubavi prema drugim stvorenjima. Posebno je spomenuo roditelja i dijete zato što su oni najdostojnija Allahova stvorenja kod čovjeka kao pojedinca, pa čak su čovjeku i draži nekada od samoga sebe. U ovome je potvrda da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mora biti draži vjernikovoj duši od svega što se može voljeti ili biti dostojno poštovanja od strane svih ljudi.

(Fethul-Bari, Hafiz Ibn Hadžer, 1/59)

U ovom hadisu poriče se potpuni obavezni iman (onoga ko ne voli Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, više od drugih stvari) kojim će se čovjek zaštititi od prijetnje i zaslužiti ulazak u Džennet, Allahovom voljom. Ljubav prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je obavezni i sastavni dio vjerovanja, pa ko ne ispuni ovu obavezu nije ispunio jednu od obaveza vjerovanja bez koje vjerovanje ne može biti potpuno.

Šejhul-islam **Ibn Tejmijje** kaže: „Ovdje se želi reći da sve što Allah, Azze ve Dželle, i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, negiraju od naziva za obavezne propise (tj. kada npr. kažu: 'Nije vjernik ko ne čini...', ili, 'Nećete vjerovati sve dok...') , kao što su nazivi za vjerovanje, Islam, Vjeru, namaz, post, taharet, hadž i dr., biva zbog izostavljanja obaveze koja proizilazi iz dotičnog naziva. Zato su primjer riječi Uzvišenog, u prijevodu značenja ajeta,: „**I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate, i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore.**“(En-Nisa, 65) Pošto je negirao iman sve dok se ne pojavi ovaj cilj, to ukazuje da je ovaj cilj obaveza ljudima. Ko ga ostavi, potpada pod prijetnju, jer nije izvršio obavezno vjerovanje koje je obećano onima koji će ući u Džennet bez kazne. Allah, Azze ve Dželle, je to obećao onome ko izvrši ono što je naredio, a onaj koji izvrši dio obaveza a druge izostavi izložen je prijetnji.“ (Medžmu'ul-fetava, Ibn Tejmijje, 7/15)

Negiranje imana zbog nepostojanja preferirajuće ljubavi ukazuje da je ta ljubav obavezna i da je onaj ko je ne praktikuje izložen prijetnji. Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne negiraju određeni naziv za naredbu (tj. kada kažu: 'Nije vjernik ko ne čini...' ili 'Nećete vjerovati sve dok...') koju je izrekao Allah ili Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osim kada se izostavi jedna od obaveza. Kada je djelo pohvalno (a nije obavezno), ibadet neće biti negiran ukoliko nema pohvalnog djela. Kada bi se to uzimalo u obzir (tj. da se negira vjerovanje zbog nepostojanja pohvalnog djela), kod većine vjernika bi bio negiran naziv imana, namaza, zekata, hadždža, ljubavi prema Allahu i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jer nema nijednoga djela a da nema boljeg od njega. Niko ne može učiniti djela dobročinstva onako kako ih je činio Poslanik, alejhi sellam, pa čak ni Ebu Bekr ni Omer. Da je dozvoljeno za onoga ko ne uradi pohvalno djelo, negirati njegovo vjerovanje, bilo bi moguće da se negira i većini muslimana, prvih i zadnjih. Međutim, ovo ne može reći pametna osoba. Ako onaj ko negira potpunost (vjerovanja) želi time negirati obaveznu potpunost imana, kojom se kudi onaj koji je ostavlja i izlaže se kazni, rekao je istinu. Ako želi negirati pohvaljenu potpunost imana, onda (mora znati da) to ne postoji u Allahovom ili Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, govoru.“ (Medžmu'ul- fetava, Ibn Tejmijje, 7/37)

Značenje ovoga je da je ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, prateći i obavezni dio imana i iman neće biti ostvaren bez nje. Zato vjernik ne zaslužuje da zadobije epitet imana bez ove ljubavi.

Negiranje imana u hadisu odnosi se na negiranje potpunosti obaveznog imana, kada ne postoji preferirajuća ljubav u odnosu na sve drugo mimo nje. Kada se nađe ova ljubav u ovakvom opisu ona je dokaz potpunosti imana za onoga ko ovu ljubav sebi smatra svojstvenom u ovom aspektu. Ako ova ljubav ne postoji u preferirajućem obliku onaj, ko ju je uzeo za svoje svojstvo izložen je prijetnji, jer nije izvršio jednu od obaveza vjerovanja bez kojih vjerovanje ne može biti potpuno.

Od hadisa koji ukazuju na obaveznost ljubavi je hadis koji prenosi **El-Buhari** od Abdullaha ibn Hišama koji kaže: „Bili smo sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, a on je držao za ruku Omera ibn El-Hattaba. Omer mu je rekao: „Allahov Poslaniče, ti si mi draži od svega osim od samog mene.“ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: „Ne, tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, sve dok ti ne budem draži i od samoga sebe.“ Omer je rekao: „Sada! Tako mi Allaha, ti si mi draži i od samoga mene.“ Vjerovjesnik je rekao: „Sada, Omere!“ (Buhari, Kitabul- iman, 8/161)

Ovaj hadis pojašnjava da musliman neće postići suštinu vjerovanja sve dok mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bude draži i od samoga sebe.

To je vrhunac u ljubavi, jer se tada musliman uzvisuje nad prohtjevima duše i njenim strastima davajući prednost ljubavi prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nad svim ostalim. Ovo se posebno očituje kada se bilo koja stvar sukobi sa naredbom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, uz postojanje ambicija duše. Pa, kome se dadne prednost takav će biti i propis.

Hafiz Ibn Hadžer u komentaru ovog hadisa prenosi od nekog skromnog čovjeka da je rekao: „Govor neće zadobiti respekt moje ljubavi sve dok ne budeš moje zadovoljstvo preferirao nad svojom strašću, pa makar u njoj bila smrt.“

El-Hattabi kaže: „Ljubav čovjeka prema samome sebi je prirodna, a ljubav prema drugima je odabir uz posredovanje povoda. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pod ovim mislio je na ljubav odabira, jer nema načina da se izmjeni priroda u kojoj je srce stvoreno.“

Potom **Ibn Hadžer**, komentarišući El-Hatabijev govor, kaže: „Prema ovome, Omerov odgovor je bio shodan prirodi i instinktu. Zatim je razmislio i putem argumentacije spoznao da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, draži od samoga sebe, jer je on povod za njegov spas od uništavajućih stvari na dunjaluku i Ahiretu. Obavijestio je o onome što je odabir iziskivao, a to se desilo odgovorom, 'Sada, Omere', tj., sada si spoznao i izgovorio ono što je dužnost govoriti." (Fethul-Bari, 11/528)

Stoga, postizanje ljubavi kod Omera, radijallahu anhu, nije bila nova stvar, iako je za njega bilo novo shvatanje te ljubavi i skretanje njegove pažnje na nju. U ovom hadisu je i naznaka o vrijednosti razmišljanja.Omer, radijallahu anhu, kada je prvi put odgovoio nije razmišljao o tome da mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, draži i od samoga sebe. Kada ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaustavio i tražio da se preispita, razmišljao je i preispitao sam sebe. Tada dolazi do traženoga rezultata, a to je da mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, draži i od samoga sebe.

Zbog ovoga je razmišljanje jedan od puteva postizanja ove ljubavi. Kada musliman razmisli o postojećoj koristi od strane Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tj. da je on povod njegovog spasa na dunjaluku i Ahiretu, to će shvatiti srcem i tada će se njegova ljubav prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u njegovom srcu još više povećati.

Nakon što nam je jasna obaveznost ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, iz Kur'ana i Sunneta, želio bih ukazati da je ova ljubav, kao što kaže **Hafiz Ibn Redžeb**, podijeljena na dva stepena:

Prvi stepen je farz, a to je ljubav koja iziskuje primanje svega s čime je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao od Allaha, i prihvatanje toga sa ljubavlju, zadovoljstvom, respektom i predanošću, ne tražeći uopće uputu pored njegovog puta, a zatim lijepo ga slijedeći u onome što je prenio od svoga Gospodara. To se ogleda u njegovoj potvrdi u svemu što je obavijestio i pokornosti u svemu što je naredio od obaveznih djela, i izbjegavanju onoga što je zabranio od zabranjenih stvari, pomaganju prema mogućnostima njegove Vjere i borbi protiv onih koji mu se suprostavljaju. Ova količina ljubavi je neophodna i vjerovanje bez nje neće biti potpuno.

Drugi stepen predstavlja pohvalnu vrijednost, a to je ljubav koja iziskuje uzimanje Poslanika, alejhi sellam, kao uzor i ostvarrivanje slijeđenja njgeovog Sunneta u njegovom ponašanju, adabima, doborovljnim djelima, jelu, piću, odjeći, lijepom ophođenju prema suprugama i drugim potpunim moralnim vrijednostima. U to ulazi i pridavanje pažnje spoznaji njegovog

života, poigravanje srca iz ljubavi i respekta prema njemu, njegovo poštivanje i ljubav prema slušanju njegovog govora, te davanje prednosti njegovom govoru nad govorom ostalih stvorenja. Najveća stvar od svih jeste, povođenje za njim u njegovoj skromnosti na dunjaluku i uzimanju malog udjela u dunjlauku, te želja za Ahiretom. (Istinšak nesimil-unsi, 34)

Iz prethodno rečenog očituje se da su ljubav i vjerovanje dvije uporedne stvari u srcu vjernika; jedna s drugom se povećavaju, a i smanjuju. To se pojašnjava u riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: „Niko od vas neće vjerovati dok mu ne budem draži i od njegovog roditelja, djeteta i od svih ljudi." Ovaj hadis je pojasnio vezu između vjerovanja i ljubavi, jer je potpunost obaveznog imana ovisna o postojanju preferirajuće ljubavi prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i učinjena je uslovom o kojem ovisi vjerovanje kojim će se čovjek sačuvati od kazne i zaslužiti ulazak u Džennet, s Allahovom blagodati i milošću. To se neće ostvariti osim ako ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u srcu muslimana bude prevagnula ljubav prema svemu drugom mimo njega, kao što je život, imetak, dijete i svi ostali ljudi. Čija ljubav prema samom sebi, ili prema nečemu drugome, bude poput ljubavi prema Allahu ili Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ili čak veća, takav potpada pod prijetnju, jer je Allah, Azze ve Dželle, preferirajuću ljubav odredio za Sebe i za Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao obavezne činioce vjerovanja, a sve što je mimo njih učinio je osobinama mnogobožaca. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta,: „Ima ljudi koji su mjesto Allaha kumire prihvatili, vole ih kao što se Allah voli, ali pravi vjernici još više vole Allaha." (El-Bekare, 165)

Kada se ljubav u srcu vjernika poveća i ojača, to urađa plodom uvećanja imana i tada će rob osjetiti slast imana.

Buhari i **Muslim**, od Enesa, radijallahu anhu, prenose da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Ko bude imao tri stvari osjetit će slast imana: Da mu Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, budu draži od svega mimo njih..." (Buhari, Kitabul- iman, 1/10 ; Muslim, Kitabul- iman, 1/22)

Rob ne može doći na ovaj stepen osim ako se bude trudio da postigne ono što vole Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, od govora i djela. Što je dosljednije nastojanje roba da postigne ove voljene stvari, povećava se njegovo vjerovanje i više osjeća njegovu slast. Kada rob bude nemaran prema izvršenju onoga čime je zadužen i pridržavanju šerijatskih propisa, posljedica je, pomanjkanje vjerovanja koje ukazuje na pomanjkanje ljubavi. Povećanje ljubavi je dokaz povećanja imana, a njeno pomanjkanje je dokaz smanjivanja imana.

Temelj imana ne postoji bez postojanja ljubavi. Nema muslimana a da u svom srcu nema ljubavi prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem pa makar ona bila i slaba.

Iz ovoga se očituje da je veza između ljubavi i imana, čvrsta veza i postojanje jednog od njih je vezano za postojanje drugog, kao što je povećanje jednog od njih vezano za povećanje drugog.

MOTIVI LJUBAVI PREMA POSLANIKU, sallallahu alejhi ve sellem, I POVODI NJENOG POVEĆANJA

Ljubav u čovjekovom srcu vezana je za motive koji bude interes, pokreću srce i vode ga ka onome što voli. Ovi motivi su brojniji i raznovrsniji ukoliko je veći broj stvari koje se vole. Motivi koji podstiču na ljubav mogu bili čulni, razumski i srčani. To biva zbog postojanja svojstava koja se nalaze kod onoga što se voli i epiteta kojima se opisao u vidu savršenstva, ljepote, dobročinstva, ili drugih povoda koji potiču na ljubav. Kada pogledamo u ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, vidjet ćemo da su njeni motivi raznovrsni i mnogobrojni zbog mnoštva odlika i vrijednosti kojima ga je Allah, Azze ve Dželle, počastio i dobara koje je dao da do njegovog Ummeta pređu preko njegovih ruku. Postoji i drugi motivi koji potječu iz skupine specifičnosti Vjerovjesnika i njegovih osobina, a od njih su:

Prvo: Muslimanova ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, slijedi ljubav prema Allahu, Azze ve Dželle.

Ljubav prema Uzvišenom Allahu je temelj šerijatske ljubavi, jer je Allah voljen, a sve što je mimo Njega a dužnost ga je voljeti, takva ljubav slijedi ljubav prema Allahu, Azze ve Dželle. Od toga je ljubav prema Njegovim vjerovjesnicima, poslanicima, melekima, dobrim ljudima, a također i ljubav djela i oblika ponašanja koje Allah, Azze ve Dželle, voli i s kojima je zadovoljan. Ljubav prema svemu tome slijedi ljubav prema Allahu, Azze ve Dželle, i sastavni je dio ljubavi prema Njemu, jer ljubav prema Allahu iziskuje ljubav prema onome što Allah voli.

Prema tome, ko zavoli Allaha zavoljet će i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zbog ljubavi prema Allahu, Azze ve Dželle. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je voljen radi Allaha, i izražava mu se pokornost radi Allaha, Azze ve Dželle. (Medžmu'ul- fetava, Ibn Tejmijje, 10/249)

Allah, Azze ve Dželle, kaže, u prijevodu značenja ajeta,:

„Reci: ‘Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti.“ (Ali Imran, 31)

Drugo: Allah, Azze ve Dželle, ga je zavolio i odabrao ga između ostalih stvorenja, zato je ljubav prema onome što Allah voli sastavni dio ljubavi prema Njemu.

Allah, Azze ve Dželle, ga je odabrao poslanstvom između svih ljudi, učinio ga je pečatom svih vjerovjesnika, najboljim od svih ljudi i miljenikom Gospodara svjetova. Tako **Muslim** od Vaile ibn El-Eskaa prenosi da je čuo Poslanika,sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: „Allah je odabrao Kinanu iz Ismailovog potomstva. Odabrao je Kurejš od Kinane. Od Kurejša je odabrao Benu Hašim, a mene je odabrao od Benu Hašima.“ (Muslim, Kitabul-fedail, 4/1782)

El-Buhari i **Muslim** (a termini hadisa su iz Muslimove zbirke) prenose od Ebu Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Primjer mene i vjerovjesnika prije mene je kao primjer čovjeka koji je sagradio građevinu, lijepo je uredio i uljepšao osim jedne cigle na jednom od ćoškova. Ljudi su počeli kružiti oko nje, čuditi joj se i govoriti: Zašto nisi stavio ovu ciglu? Rekao je: ‘Ja sam ta cigla i ja sam pečat svih vjerovjesnika.“

(Buhari, Kitabul-menaqib, 4/226 ; Muslim, Kitabul-fedail, 4/1791)

Muslim od Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Ja ću biti predvodnik Ademovih potomaka na Sudnjem danu, prvi nad kojim će se rascijepiti kabur, prvi zalagač i i prvi čije će se zauzimanje primiti.“ (Muslim, Kitabl- fedail, 4/1782)

U hadisu se prenosi, ‘da kada Allah zavoli Svoga roba, dadne da ga stanovnici nebesa i Zemlje zavole i prihvate.’ **El-Buhari** od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Kada Allah zavoli roba pozove Džibrila i kaže: “Allah je zavolio tog i tog, pa ga zavoli.“ Džibril ga i zavoli. Zatim Džibril pozove stanovnike nebesa govoreći:“Allah je zavolio tog i tog, pa ga zavolite.“ Zatim ga stanovnici nebesa zavole, a potom bude prihvaćen od stanovnika Zemlje.“ (El-Buhari, Kitabul-adab, 8/17)

Hafiz Ibn Hadžer kaže:„Pod prihvaćanjem se u ovom hadisu misli da ga srca prihvate s ljubavlju, naklonošću i zadovoljstvom s njim. Od njega se uzima, a ljubav ljudskih srca je znak Allahove ljubavi.“ (Fethul-Bari, 10/462)

Ako je ovakvo stanje običnih Allahovih robova, toj ljubavi i prihvatanju je najpreči onaj koji je najbolji od svih stvorenja, a to je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Ovo se i ostvarilo u mnogim slučajevima, jer dunjaluk nije poznavao čovjeka čijom su ljubavlju bila preplavljena srca i radi koje su se duše žrtvovale svim onim što je vrijedno, kao što je slučaj sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Čak i oni koji su mu bili neprijatelji nisu se mogli suzdržati od zadivljenosti Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je dostojan da bude voljen zato što ga Allah voli i zato što ga je odabrao za ovo sveopće dobro.

Manifesti Allahove ljubavi prema Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, su mnogobrojni, a evo nekih:

a) Odabrao ga je za stepen poslanstva i vjerovjesništva, jer Allah za to odabire samo onoga koga voli i s kim je zadovoljan. Uzvišeni kaže:

-„Allah odabira poslanike među melekima i ljudima.“ (El-Hadž, 75)

-„A Allah dobro zna kome će povjeriti poslanstvo Svoje.“ (En'am, 124)

-„O Vjerovjesniče, Mi smo te poslali kao svjedoka i kao donosioca radosnih vijesti, i kao poslanika koji opominje, da – po Njegovu naređenju – pozivaš ka Allahu, i kao svjetiljku koja sija.“ (El-Ahzab, 45-46)

b) Počast Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, objavom Kur'ana.

Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta,:

-„Ti nisi znao šta je Knjiga, niti si poznavao vjerske propise, ali smo je Mi učinili svjetlom pomoću kojeg upučujemo one robove Naše koje želimo. A ti, zaista, upućuješ na Pravi put.“ (Eš-Šura, 52)

-„Mi smo ti objavili sedam ajeta koji se ponavljaju, i Kur'an veličanstveni ti objavljujemo.“(El-Hidžr, 87)

c) Počast data Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u vidu njegove širokogrudnosti, otklanjanju njegovih tereta i podizanju njegovog spomena i respekta. Uzvišeni kaže,u prijevodu značenja ajeta,:

-„Zar grudi tvoje nismo prostranim učinili, i breme tvoje s tebe skinuli, koje je pleća tvoja tištilo, i spomen na tebe visoko uzdigli.“ (El-Inširah, 1-4)

d) Počast Allahovog blagoslova i blagoslova meleka na njega u najvišem društvu sve do Sudnjeg dana, kao što kaže Uzvišeni, u prijevodu značenja ajeta:„Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi, i šaljite mu selam.“ (El-Ahzab, 56)

Blagoslov od Allaha obuhvata pohvalu, a od meleka dovu za njega.

e) Počast stepenom bliskog prijateljstva, a to je najveći stepen ljubavi kojeg su postigli samo Ibrahim, alejhi sellam, i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je prijatelj Milostivog,

kao što je Ibrahim, alejhis- selam, prijetelj Milostivog. **Muslim** od Džunduba prenosi da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pet dana prije smrti kako govori: „Utječem se Allahu da od vas imam bliskog prijetelja, jer me je Allah uzeo za bliskoga prijetelja, kao što je uzeo Ibrahima. Da sam ikog od moga Ummeta uzeo za bliskoga prijetelja, uzeo bih Ebu Bekra. Oni koji su bili prije vas, grobove svojih vjerovjesnika i dobrih ljudi uzimali su za bogomolje. Zato ne uzimajte grobove za bogomolje, ja vam to zabranjujem!"

. (Muslim, Kitabul-mesadžid, 375/1)

f) Allah ga je učinio milošću za sve svjetove, džinne i ljude. Milošću za vjernike, s ponosom na dunjaluku i spasom na Ahiretu. On je milost i nevjernicima, jer im se odgađa patnja i kazna do Sudnjeg dana. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta,: „A tebe smo samo kao milost svjetovima poslali." (El-Enbija, 107)

Ibnul-Kajjim kaže: „Ispravnije mišljenje o riječima Uzvišenog jeste da ovaj ajet ostaje općenit i on ima dva tumačenja:

Prvo: Općenito svi svjetovi su se okoristili njegovim poslanstvom, a njegovi sljedbenici su postigli počasti na dunjaluku i na Ahiretu. Njegovi neprijatelji koji su se borili protiv njega su također zadobili koristi. Oni koji su odmah ubijeni ili umrli to im je bolje od njihovog života, jer produžetak njihovog života povećava patnju na budućem svijetu. Njima je propisana nesreća, pa je ubrzana smrt za njih bolja od dugoga života u nevjerstvu. Oni koji su sa njim imali ugovor na dunjaluku živjeli su u njegovom okrilju i pod njegovim garancijama. Oni su manjeg zla zbog tog ugovora od onih koji su se borili protiv njega. Munafici su ispoljavanjem vjerovanja sačuvali svoje živote, imetke i porodice, i u pogledu njih su se primjenjivala pravila za muslimane u nasljedstvu i drugom. Što se tiče udaljenih naroda, Allah im je podigao njegovim poslanstvom opću kaznu za stanovnike Zemlje, pa su tako svi svjetovi zadobili korist od njegovog poslanstva.

Drugo: **On je milost za svakoga, ali su vjernici prihvatili ovu milost i njome se okoristili na dunjaluku i na Ahiretu. Nevjernici su je odbacili. On je tako bio milost za njih, ali je oni nisu prihvatili.**" (Dželalul efham, 98)

Muslim od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je rekao: „Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,: Donesi dovu protiv mušrika, pa je rekao: „Ja nisam poslan kao proklinjač, ja sam poslan kao milost."

(Muslim, Kitabul-adab, 4/2006)

g) Allah, Subhanehu ve Te'ala, odlikovao ga je nad ostalim vjerovjesnicima, tako što mu je dozvolio ratni plijen i pomogao ga strahom na udaljenosti od mjesec dana.

U hadisu kojeg prenosi **El-Buhari** od Džabira, radijallahu anhu, navodi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Dato mi je pet stvari i nisu date nikome prije mene: pomognut sam strahom na razdaljini od mjesec dana, zemlja mi je učinjena mjestom klanjanja i sredstvom čišćenja, kojeg god čovjeka iz moga Ummeta zatekne namaz neka klanja; dozvoljen mi je ratni plijen, a on nije bio dozvoljen nikome prije mene; dat mi je šefa'at (zalaganje); prijašnji vjerovjesnik bi bio poslan posebno svom narodu, a ja sam poslan svim ljudima." (El-Buhari, 1/91)

h) Počast na Sudnjem danu, tako što će on imati ugledni položaj, a to je veliki šefa'at kada Allah bude sudio među stvorenjima.

On je prvi nad kojim će se rascijepiti kabur, prvi zalagač, prvi čije će zalaganje biti primljeno, nosilac Zastave zahvale, bit će na Izvoru s kojeg će se piti, prvi kome će se otvoriti vrata Dženneta, uz ostale počasti našem vjerovjesniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, koje se ubrajaju u najjače motive ljubavi prema njemu.

Treće: Savršena blagost i milost prema njegovom Ummetu uz nastojanje upute i spasa od propasti. Njegova duša samo što nije presahla od tuge za njegovim narodom iz želje da budu vjernici. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„Zar ćeš ti sebe uništiti zato što ovi neće da postanu vjernici?"(Šuara, 3)

-„Došao vam je Allahov Poslanik, jedan od vas, teško mu je što ćete na muke udariti, jedva čeka da Pravim putem pođete, a prema vjernicima je blag i milostiv." (Et-Tevbe, 128)

-„Svi se čvrsto Allahova užeta držite i nikako se ne razjedinjujte. I sjetite se Allahove milosti prema vama kada ste bili jedni drugima neprijatelji, pa je On složio srca vaša i vi ste postali, milošću Njegovom, prijatelji ; i bili ste na ivici vatrene jame, pa vas je On nje spasio. Tako vam Allah objašnjava Svoje dokaze, da biste na Pravom putu istrajali." (Ali Imran, 103)

-„A tebe smo samo kao milost svjetovima poslali." (El-Enbija, 107)

Postoje mnogi hadisi koji potvrđuju ovo značenje. Od njih je hadis kojeg prenose **El-Buhari** i **Muslim** od Abdullaha ibn Zejda, koji kaže: „Kada je Allah Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na Dan Hunejna dao ratni plijen, podijelio ga je među ljudima želeći pridobiti njihova srca, a Ensarijama nije dao ništa. Oni su bili potišteni zato što nisu dobili ono što su i ostali bili dobili. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, im se obratio govoreći: „Skupino Ensarija, zar vas nisam našao kao zalutale, pa vas je Allah putem mene izveo na Pravi put? Bili ste razjedinjeni, pa vas je Allah putem mene ujedinio, a i siromašni, pa vas je Allah putem mene obogatio!" Kada bi god nešto od ovoga rekao, odgovorili bi: „Allah i Njegov Poslanik,

sallallahu alejhi ve sellem, su najblagodarniji.“ Rekao je: „Šta vas sprječava da se odazovete Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem,?“ Kada bi god rekao nešto od ovoga, odgovorili bi: „Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, su najblagodarniji.“ Rekao je: „Da hoćete, rekli biste: ‘Došao si nam tako i tako.’ Zar niste zadovoljni da ljudi odu sa ovcama i devama, a da vi svojim kućama odete sa Vjerovjesnikom? Da nije hidžre, i ja bio bih Ensarija. Kada bi ljudi krenuli jednom dolinom i kotlinom, ja bih krenuo dolinom i kotlinom kojom idu Ensarije. Ensarije su unutrašnja, a ostali ljudi vanjska odjeća. Vi ćete poslije mene naići na davanje prednosti drugima, ali se strpite sve dok me susretnete na Izvoru.“

(Buhari, 5/200 ; Muslim, Kitabuz-zekat, 2/738)

Muslim, od Abdullaha ibn Amra ibn El-Asa prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio riječi Uzvišenog o Ibrahimu, alejhi sellam: „Oni su, Gospodaru moj, mnoge ljude na stranputicu naveli. Onaj ko bude mene slijedio – moje je vjere.“ (Ibrahim, 36)

Isa, alejhi sellam, je rekao: „Ako ih kazniš, robovi su tvoji, a ako im oprostiš, silan i mudar Ti si.“ (El-Maide, 118)

Potom je podigao ruke i rekao: „Allahu, moj Ummet! Moj Ummet!“ A potom je zaplakao. Allah, Azze ve Dželle, rekao je: „O Džibrilu, idi Muhammedu, a tvoj Gospodar najbolje zna, pa ga upitaj.“ Džibril, mu je došao, upitao ga, i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio ga je o onome što mu je rekao. Allah je rekao: „O Džibrilu, idi do Muhammeda i reci: ‘Mi ćemo te učiniti zadovoljnim u pogledu tvog Ummeta, a nećemo ti loše dati.“ (Muslim, Kitabul- iman, 2/191)

El-Buhari i **Muslim** (a tekst je Muslimov) prenose od Ebu Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Svaki vjerovjesnik ima uslišanu dovu. Svaki vjerovjesnik je ubrzao svoju dovu, a ja sam svoju dovu pohranio kako bi se zalagao za svoj Ummet na Sudnjem danu. Ona će obuhvatiti, ako Allah dadne, svakoga onoga ko je umro od moga Ummeta, a Allahu nije ništa pripisivao (širk činio).“

(Muslim, Kitabul-iman, 1/189 ; El-Buhari, 8/82)

Postoje i drugi šerijatski tekstovi koji opisuju Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, brižnost i milost prema njegovom Ummetu. Zato je onaj ko predstavlja ovo zalaganje i milost zaslužan da se srca svih muslimana okrenu prema njegovoj ljubavi i da se njegova ljubav postavi kao sredstvo približavanja Allahu, Azze ve Dželle.

Četvrto: Potpun i iskren savjetodavni odnos, Uputa i dobročinstvo prema Ummetu.

On je svom Ummetu ukazao na svako dobro koje ga približava njegovom Gospodaru, upozorio ga je na svako zlo koje donosi poniženje i prezrenost na dunjaluku i patnju na Ahiretu. Ponos i vladavina na dunjaluku, sreća i blagodat na Ahiretu ovisni su o slijeđenju njegovog puta. Kao što Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta: „Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život i, doista, ćemo ih nagraditi boljom nagradom nego što su zaslužili." (En-Nahl, 97)

Čovjek po svojoj prirodi i urođenosti voli onoga ko prema njemu ima iskren savjetodavni odnos, ili mu je učinio dobro jednom ili dvaput, pa šta tek trebamo misliti o povjerljivom Savjetodavcu, Dobročinitelju, Brižniku prema ovom Ummetu koji je čitav svoj život proveo savjetujući svoj Ummet, podučavajući ga i čisteći njihove duša i tijela. On je dozvolom svoga Gospodara uputio čovječanstvo na Pravi put, nakon što je živjelo u najgorem paganstvu i slijepoj zabludi. Da nije Allahove milosti ljudima u njegovom slanju, ljudi bi živjeli u morima tame, pa bi ih talasi bacali ne nalazeći izlaza ka kopnu. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„Allah je vjernike milošću Svojom obasuo kad im je jednog između njih kao poslanika poslao, da im riječi Njegove kazuje, da ih očisti i da ih Knjizi i mudrosti nauči, jer su prije bili u očitoj zabludi." (Ali Imran, 164)

-„Mi smo vam jednog od vas kao Poslanika poslali, da vam riječi Naše kazuje i da vas očisti i da vas Knjizi i mudrosti pouči i da vas ono što niste znali nauči. Sječajte se vi Mene, i Ja ću se vas sjetiti, i zahvaljujte Mi, i na blagodatima Mojim nemojte neblagodarni biti!" (El-Beqare, 151-152)

Zbog ovoga je blagodat slanja Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu velika i ogromna. Veličinu ove blagodati zna samo onaj koji uočava razliku između Upute i zablude, paganstva i Islama, Allahovog zadovoljstva i Njegove srdžbe.

Ko bude spoznao ovu razliku i čvrsto je sa uvjerenjem bude shvatio, znat će i veličinu ove blagodati kojoj nije ravna nijedna blagodat na Zemlji. Zavoljet će Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, svim srcem i dati prednost ljubavi Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nad svime drugim mimo njih. Zbog toga su ashabi najviše voljeli Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer su živjeli u paganstvu i gledali ga iz blizine. Kada je Islam došao, shvatili su razliku između tame i svjetlosti, njihovo pridržavanje za Islam se povećalo, a ljubav iz dana u dan prema ovom velikom Vjerovjesniku je bila sve veća. Njegovo veliko dobročinstvo prema Ummetu ogleda se u tome što je on bio razlog da se ovaj Ummet okoristi svojim životom, dušama i tijelom.

Zapravo, on je bio povod, s dopuštenjem svoga Gospodara, za životnost ovoga Ummeta, kao što kaže Uzvišeni, u prijevodu značenja ajeta:

-„**O vjernici, odazovite se Allahu i Poslaniku kad od vas zatraži da činite ono što vas oživljava; i neka znate da se Allah upliće između čovjeka i srca njegova, i da ćete se svi pred Njim sakupiti.**“ (El-Enfal, 24)

Pošto čovjek voli roditelje, jer su oni sredstvo njegovog postojanja, jer su mu dali zaštitu i posvetili pažnju sve dok ne mogne kročiti na životni put, tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preči toj ljubavi, jer je on povod okorištavanja čovjeka svojim životom, tijelom i dušom. Da nije vjerovanja u njega i slijeđenja njegove Vjere, čovjek bi bio na stepenu životinja ili čak niže, kao što je bilo stanje u paganstvu, prije nego što ih je obasjalo sunce vjerovjesništva, a takvo je stanje sa svakim paganstvom, u starom ili savremenom dobu.

Peto: Allah, Azze ve Dželle, odlikovao ga je lijepim odlikama i visokim moralom, što ga razlikuje od svih ostalih stvorenja. Da nije bilo druge nadnaravnosti osim njegovog velikog morala, to bi bio dokaz da istinitost njegovog vjerovjesištva i uzvišenost učenja njegovog poslanstva. Onaj koji čita biografiju Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegove mnogobrojne stavove, naći će da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zadobio najviši stepen od svake vrste ponašanja. Prikupio je sve moralne osobine i sa njima se uzvisio. Njegov Gospodar ga je opisao sljedećim riječima, u prijevodu značenja ajeta: „Jer ti si, zaista najljepše ćudi.“ (El-Qalem, 4)

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio najčasniji ponašanjem, najširokogrudniji i najistinoljubiviji u svome govoru, najbolji prema svojim bližnjima, najbolje je ispunjavao ugovore, najbolje je čuvao rodbinske odnose, bio je blizak svakom dobru a udaljen od svakog grijeha. Govorio je samo istinu, obećavao je samo istinu, bio je darežljiv, nikome nije uskraćivao, davao je ne bojeći se siromaštva, bio je hrabar tako da su se njegovi drugovi iza njega skrivali u žestokoj borbi. Bio je strpljiv nadajući se Allahovoj blizini u svakoj neugodnosti. Njegova blagost je prestizala njegovu srdžbu, praštao je kada je mogao da se osveti, bio je milostiva srca, lijepe duše, Allah mu je dao savršenstvo morala i fizičke ljepote, djela i govora. Ukrasio ga je spokojom i dostojanstvom, zaodjenuo ga je lijepim prihvatanjem, srca su mu postala naklona, a on ih je uzeo za njihove uzde, duše su se podredile u suglasnosti s njim, srca su se učvrstila u ljubavi prema njemu, pa su se duše žrtvovale za njega svime onim što je bilo vrijedno i dragocjeno. Zato su se neizostavno srca okretala ljubavi prema onome koji je bio na ovom stepenu. Kada god čovjek sazna za njegove oblike časnoga

ponašanja poveća se i njegova ljubav prema njemu, sallallahu alejhi ve sellem,. Zato su ashabi, neka je Allah s njima zadovoljan, najpotpunije od cijeloga Ummeta izražavali ljubav prema njemu, zato što su bili svjedoci i što su vidjeli njegova časna stanja i ponašanja, sallallahu alejhi ve sellem. Ovo je jedna od najvažnijih stvari i motiva koji iziskuju ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Ova ljubav u srcu muslimana može oslabiti zbog nepokornosti i grijeha ili predanosti prolaznom dunjaluku. Zato je musliman dužan da uzme za povode koji povećavaju njegovu ljubav prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

POVODI POVEĆANJA LJUBAVI

Ljubav u srcu je povezana sa onim što je pokreće u vidu podsjećanja ili razmišljanja, te gledanja tragova i slušanja vijesti. Sa postojanjem ovih pokretača, ljubav u srcu čovjeka se povećava i duša traži postizanje voljenih stvari. Ljubav muslimana prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pokreće u njegovom srcu mnoge stvari, a od njih su:

1. Prisjećanje na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegova stanja

Spoznaja ima veoma jaku vezu sa ljubavlju. Ako musliman ne poznaje svoga poslanika Muhameda, sallallahu alejhi ve sellem, ili se nije upoznalo sa njim, njegovom veličinom, stepenom i vlastitim stepenom kod njegova Gospodara, njegova ljubav će biti slaba i neizražena u emocijama.

Ako musliman želi da se njegova ljubav prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, poveća, mora ga spoznati, spoznati domene njegove ličnosti i ponašanja i to: putem iščitavanja njegove biografije, fizičkog opisa, života sa preciznim izučavanjem, kako bi izvukao pouke i poruke, te način života sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, događaje u kojima je bio, stavove koje je zauzimao, te djela koja je činio. Treba pogledati i na stanje ashaba sa njim, tj., kakav je bio njihov život i džihad protiv njihovog neprijatelja, kao i njihovu ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Što više čovjek izučava biografiju Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i pomno je analizira, shvata veličinu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,. Tako se povećava njegova ljubav i čežnja prema njemu. Ovaj aspekt će se upotpuniti onim događajima koje je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, doživio na putu dostavljanja Vjere i velikom nastojanju da uputi sve ljude, te brižnosti i samilosti prema njegovom Ummetu. Kada musliman shvati ovo, njegova ljubav prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, će se povećati.

2. Pridržavanje za njegovu Uputu i zaokupiranje Sunnetom u govoru i djelu

Pridržavanje za njegovu Uputu, pomno analiziranje njegovog Sunneta i slijeđenje svake vjerske stvari, kako bi imao dokaza i uvjerenja da je na putu slijeđenja Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, musliman će stavit ispred sebe u svakoj stvari koju radi u pogledu Vjere kao da je on jedan od njegovih ashaba koji prihvata njegovu naredbu i izbjegava njegovu zabranu. Što se više musliman pridržava njegove Upute i Sunneta, i što više sa njima živi svojim srcem i bićem, sve je to veći razlog da se više prisjeća Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ljubavi prema njemu.

Pošto je ljubav vezana za spoznaju i podsjećanje, većina ljudi koji ga vole sljedbenici su njegovog Sunneta, zaokupirani su njime, znanjem i djelom, prenošenjem i shvatanjem predaja, jer oni su najbolji znalci iz ovog Ummeta o njegovim izrekama, djelima, ponašanju i fizičkom izgledu. Da nema drugog udjela u ljubavi prema njemu mimo salavata i selama na njega, to bi bilo dovoljno kao počast.

3. Spoznaja Allahove blagodati prema Njegovim robovima u pogledu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem

Od najvećih povoda ove spoznaje jeste razmišljanje o koristi koju postiže ovaj Ummet povodom slanja Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i objave Kur'ana. On je povod spasa ovog Ummeta na dunjaluku i Ahiretu, a svako dobro, ponos i sreća koja se desila ili bila određena ovom Ummetu dogodila se povodom slijeđenja njega. Svaka nedaća koja se desila Ummetu ili će se desiti povodom je suprostavljanja onome s čime je došao od svoga Gospodara. Da bi se ova spoznaja upotpunila,treba zamisli kakvo bi bilo stanje ovog Ummeta da mu nije poslan Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ili kakvo je bilo stanje prije njegovog slanja, a zatim treba razmisliti kakvo je bilo stanje poslije njegovog slanja i objave Kur'ana. Neka razmisli kako je putem njega Allah ujedinio nakon razdora, putem njega podigao ugled ovog Ummeta i izveo ga iz tmina na svjetlo. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta: „A od Allaha vam dolazi svjetlost i Knjiga jasna, kojom Allah upućuje na puteve spasa one koji nastoje da steknu zadovoljstvo Njegovo i izvodi ih, po volji Svojoj, iz tmina na svjetlo i na Pravi put im ukazuje." (El-Maide, 16)

4. Mnogo donošenje salavata i selama na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

Ovo je jedan od najvećih razloga veze muslimanovog srca sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Salavat i selam ga stalno

podsjećaju na njega. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta: „Allah i meleki Njegovi blagosilju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljate ga i vi, i šaljite mu pozdrav!“ (El-Ahzab, 56) Navodi se podstrek na salavat i selam i naredba za što više donošenje salavata i selama u mnogim hadisima, a od njih je hadis koji prenosi imam **Muslim** od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Ko na mene donese jedan salavat, Allah na njega donese deset.“ (Muslim, Kitabus-salati, 1/306) Ovome će nešto kasnije doći opširnije pojašnjenje u sljedećem poglavlju, inšaAllah.

MANIFESTI LJUBAVI PREMA POSLANIKU, alejhi sellam

Iako je ljubav jedno od djela srca, ipak neminovno njeni tragovi se moraju pojaviti na tjelesnim udovima - govorom i djelom. Pošto je ljubav takva da se može skriti iza različitih tvrdnji koje za sobom povlače sumnju, bilo je neophodno napraviti razliku između iskrenoga i lažnog zagovornika ljubavi, kao između onoga koji u pogledu ljubavi prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ide ispravnim putem i onoga koji je zalutao sa ispravnog puta ljubavi prema njemu.

Odavno postoji običaj da se tvrdnje primaju samo sa dokazima. Zato onaj koji nešto tvrdi mora donijeti dokaz, a da se ljudima daju prava prema njihovim tvrdnjama, vaga istine i pravde bi se pokvarila. Dok se god tvrdnja ljubavi prema Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i ljubavi prema dobrim ljudima koristi za opravdanje različitih novotarija ili oblika pretjerivanja, kako bi bili prihvaćeni, dotle će motiv biti ova zagovarana ljubav. Zato sam u ovom poglavlju želio iznijeti govor o iskrenim dokazima i jasnim manifestima ljubavi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njenog slijeđenja sa utjecajem na ponašanje i djelovanje. Sve to činim da bih pojasnio da je ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ograničena pravilima koja je čuvaju i određena znakovima koji potvrđuju njenu iskrenost, te tragovima koji se pojavljuju na svakom ko je sebi uzme za osobinu. Ovi znakovi i manifesti su mnogobrojni, a ja ću govoriti o najisticajnijim i najjasnijim.

1. Pokornost i slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

Najjači dokaz za iskrenost ljubavi, o bilo kojoj ljubavi da se radi, jeste suglasnost onoga koji voli sa onim koji se voli. Bez ove suglasnosti, ljubav postaje lažna tvrdnja, a najbolji dokaz za iskrenu ljubav prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jesu pokornost i slijeđenje.

Slijeđenje je prvi i najprimjerniji dokaz ljubavi, on je uslov za ispravnost ove ljubavi. Bez ovog uvjeta šerijatska ljubav se neće ostvariti, niti će se formirati predodžba sa ispravnim značenjem o njoj. Pošto je Allah, Subhanehu ve Te'ala, slijeđenje Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, učinio dokazom ljubavi prema Njemu, Subhanehu ve Te'ala, onda je to preče da bude i dokaz za ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„**Reci: "Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti!" – a Allah prašta i samilostan je.**" (Ali Imran, 31)

Imam Ibn Kesir, kaže: „Ovaj ajet je sudac svakom onom koji zagovara ljubav prema Allahu, a nije muhammedanskoga pravca, govoreći (ajet) da je on lažac u svojoj tvrdnji, sve dok ne bude slijedio muhammedanski Zakon i Vjeru Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u svim njegovim govorima i djelima." (Tefsir Ibn Kesir, 1/358)

U vjerodostojnoj predaji se potvrđuje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Ko uradi neko djelo koje nije u skladu sa našom Vjerom, ono mu se odbacuje." (Buhari, Kitabul-i'tisam, 9/132 ; Muslim, 3/1344)

Zato je rekao: „Ako Allaha volite mene slijedite, i Allah će vas voljeti", tj., zadobit ćete više nego što ste tražili od svoje ljubavi prema Njemu, a to je njegova ljubav prema vama i ona je veća od prve. Tako su neki mudri učenjaci rekli: '*Nije suština da voliš, nego je suština da budeš voljen.*'

El-Hasen el-Basri kaže:„Neki ljudi su tvrdili da vole Allaha, pa ih je Allah iskušao ovim ajetom. „Reci: "Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti!" Iz ovoga se očituje da je slijeđenje najveći dokaz iskrenosti ljubavi, a zapravo, to je najbolji njen plod.

U ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, iskren je onaj ko mu se pokorava, ko ga slijedi, i nad pohotama duše daje prednost onome što Allah i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vole. Na njemu se pojavljuju tragovi toga tako što se slaže u ljubavi prema onome što Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, voli i u mržnji prema onome što on mrzi.

El-Kadi Ijad potvrđuje vezanost ove ljubavi sa saglašnošću slijeđenja, pa kaže: „Znaj, da onaj koji zavoli nešto daje mu prednost i daje prednost suglasnosti sa njim. U protivnom, nije iskren u svojoj ljubavi, nego se samo na nju poziva. Onaj koji je iskren u ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je onaj na kome se pojave znakovi te ljubavi, a prvi od njih jeste:

Slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i prakticiranje njegovog Sunneta, te slijeđenje njegovih izreka i djela, sprovođenje naredbi i izbjegavanje zabrana, uvođenje njegovog stila ponašanja u teškoćama i olakšici, aktivnosti i neaktivnosti. Dokaz za to su riječi Uzvišenog, u prijevodu značenja ajeta: „Reci: "Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti," (Ali Imran, 31)

U ovo ulazi i davanje prednosti onome što je on, sallallahu alejhi ve sellem, propisao uprkos strastima duše i saglasnosti sa vlastitim ambicijama. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta: „... i u grudima svojim nikakvu tegobu, zato što im se daje, ne osjećaju, i više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno." (El-Hašr, 9)

Tekstovi Kur'ana i Sunneta naširoko govore o veličini principa slijeđenja i pojašnjavaju njegovu važnost. Sreća muslimana na oba svijeta je ovisna o slijeđenju Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Nesreća nesretnika i propast propalih su se odvili zbog suprostavljanja onome s čime je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Ove tekstove ćemo posebno izložiti u poglavlju o obaveznosti i pokornosti.

Na kraju završavamo sa rezimeom u kojem kažemo da je najjači manifest i najjasniji dokaz iskrenosti ljubavi prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, upravo njegovo slijeđenje. Bez toga ljubav postaje tvrdnja odgoljena od dokaza i izjava koju ne potvrđuje djelo.

Ovo slijeđenje je precizirano, također, dokazima i znakovima koji ga potvrđuju, a to ćemo posebno izložiti nešto kasnije.

2. Respektovanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i lijep odnos prema njemu

Veličanje Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, je zahtjev stepena vjerovjesništva i poslanstva i ulazi u savršeni način ophođenja i potpunost poštovanja Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. To je jedan od najjačih manifesta ljubavi prema njemu i jedno od njegovih najpritvrđenijih prava kod Ummeta, kao i jedna od najvažnijih obaveza Vjere. Ovaj respekt je poput ljubavi, jer dolazi kao posljedica spoznaje. Prema veličini spoznaje bivaju i veličanje, a i ljubav.

Zbog toga su ashabi, neka je Allah a s njima zadovoljan, najviše od svih ljudi voljeli i veličali Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zato što su zajedno sa njim živjeli i bili mu bliski. Respektovanje Vjerovjesnika, sallallahu alejhi

ve sellem, biva srcem, jezikom i tjelesnim udovima. Respektovanje srcem uzrokovano je uvjerenjem da je on Poslanik kojeg je Allah odabrao za poslanstvo i odlikovao ga vjerovjesništvom, podigao njegov ugled, njegov stepen i dao mu posebne vrijednosti nad svim ostalim ljudima. To iziskuje davanje prednosti i ljubavi prema njemu nad vlastitim životom, djetetom, roditeljem i svim ljudima.

Respektovanje jezikom biva pohvalom koje je on dostojan, onim što je on rekao o sebi ili čime ga je pohvalio Gospodar bez ikakvog pretjerivanja ili zanemarivanja. U to spada salavat i selam na njega, kao i edebski odnos u govoru sa njim i govoru o njemu.

Respektovanje tjelesnim udovima obuhvata pokoravanje njemu, isključivo njegovo slijeđenje, saglasnost ljubavi sa onim što on voli, mržnja prema onome što on mrzi, nastojanje uzdizanja njegove Vjere, pomaganje njegovog Šerijata, njegovu odbranu i zaštitu njegove časti.

Prema tome, temelj respekta prema Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i osnovica na kojoj se on gradi jeste potvrda onoga o čemu je obavijestio i pokornost u onome što je naredio i izbjegavanje onoga što je zabranio, te obožavanje Allah prema onome što je propisao. Ko izgubi ovaj temelj, ili ga zapostavi, zapostavio je respekt i veličanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovo zapostavljanje i iskrivljenost uzrokovana je s dva razloga, a oba su krajnje suprotni:

Prvi: Nemaran odnos i zapostavljanje prava prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kao npr.: da mu se pripiše ono što ne pristaje stepenu vjerovjesništva u vidu osporavanja njegove iskrenosti, povjerljivosti ili pravednosti. Tako je Zul-Huvejsire et-Temimi postupio kada je htio obesnažiti Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem podjelu ratnog plijena, kao što prenosi **El-Buhari** od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, koji kaže:

„Dok smo bili kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je dijelio ratni plijen, došao mu je Zul-Huvejsire, a bio je pripadnik plemena Benu Et-Temim. Rekao je: „Allahov Poslaniče, budi pravedan!“ On mu reče: „Teško ti se! A ko je pravedan ako ja nisam pravedan!? Nastradao si i propao ako ja nisam pravedan!“ Omer reče: „Allahov Poslaniče, dozvoli mi da ga sabljom udarim po vratu.“ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: „Ostavi ga, on ima prijatelje sa kojima jedan od vas potcijeni svoj namaz klanjajući sa njima, a i post u odnosu na njihov post. Oni uče Kur’an, ali On ne prelazi njihove ključne kosti. Izlaze iz Vjere kao što strijela brzo kroz ulov prođe i na njoj traga ne ostane.“

(Buhari, Kitabul- menaqib, 4/243)

Ovaj postupak sličan je postupku munafika čija se pamet ugasila, pa nisu znali Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, vrijednosti niti čuvali njegovu čast. U nemaran odnos ulazi i needebski postupak u govoru o Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, kao što je slučaj sa nekim pjesnicima i književnicima koji su ga poistovijetili sa namjesnicima i vladarima ili su ih opisali Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, osobinama specifičnim samo za njega. **El-Kadi Ijad** prenio je slične primjere iz izreka nekih munafika.

Nemaran odnos se ogleda i u izostavljanju salavata i selama na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u govoru i pisanju ili potcjenjivanju njegove Upute i Sunneta, neobraćanje pažnje na njega, ili repektovanje mislilaca, pisaca i vođa čime se umanjuje vrijednost Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Koliki god stepen oni postigli nikada neće doći na stepen nijednog ashaba!

Nemaran odnos u našem vremenu ogleda se u mnoštvu onih heretika (otpadnika od Vjere), i duhom poraženih ljudi iz reda književnika i pisaca koji su ispunili štampane medije ismijavanjem sa učenjima Islama i njegovim vrijednostima, a često i direktnim napadima na stepen vjerovjesništva. Također, mnogi muslimani ne čitaju Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, biografiju, ne podsjećaju se na njegov Sunnet, a i ne donose salavat i selam na njega. Sve to vodi u nemaran odnos prema Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i nedostatak poštivanja prema njemu, sallallahu alejhi ve sellem.

Naši ispravni prethodnici (selefu salih), kada bi se spomeni Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kod njih, ili jedan od njegovih hadisa, na njima bi se pojavili znakovi strahopoštovanja i edebskog odnosa, kao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pred njima. Čak su neki i plakali kada bi se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo.

Kada bi Muhammed ibn El-Munkedir bio upitan o hadisu zaplakao bi tako da bi se oni koji su bili oko njega ražalostili. Abdurrahman ibn Mehdi prilikom učenja Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, hadisa naredio bi prisutnima da šute govoreći: „O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa," (El-Hudžurat, 2) Tumačio je da je obavezno šutjeti prilikom iščitavanja njegovih izreka, kao što je bilo obavezno šutjeti prilikom slušanja njegovog govora. Ovo je bio lijepi odnos naših ispravnih prethodnika (selefu salih) sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovim Sunnetom. Pa, gdje smo mi u odnosu na taj edeb i to respektovanje? Molimo Allaha za ispravnost.

Drugi: Pretjerivanje prema Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, tako što se uzdiže iznad stepena na koji ga je Allah, Subhaneu ve Te'ala, stavio, poput uvjerenja da on apsolutno poznaje nevidljivi svijet, ili da je postojao prije ovog svijeta, ili da je od njegovog nura (svjetlosti) stvoren čitav kosmos, kao i druga neispravna uvjerenja koja se ne navode ni u Kur'anu ni u Sunnetu. Nešto kasnije ćemo više o ovome govoriti u poglavlju o pretjerivanju prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Allah Uzvišeni je obavezao ovaj Ummet da veliča i respektuje Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem,. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta: „Mi šaljemo tebe kao svjedoka i kao donosioca radosnih vijesti i kao onog koji treba da opominje da u Allaha i Poslanika Njegova vjerujete, i da vjeru Njegovu pomognete, i da Ga veličate i da Ga ujutro i naveče hvalite."(Feth, 9)

Slava pripada Allahu, Azze ve Dželle, a respekt i poštivanje Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta: „Zato će oni koji budu u njega vjerovali, koji ga budu podržavali i pomagali i svjetlo po njemu poslano slijedili – postići ono što budu željeli." (El-A'raf, 157)

Imam Ibn Džerir u tefsiru ovog ajeta kaže: „Značenje, ''ta'zir'', na ovom mjestu jeste ispomoć, a ona biva isključivo putem pokornosti, poštivanja i veličanja." (Tefsir Ibn Džerir, 26/75)

Ibn Tejmijje, ''ta'zir'', definiše kao: „Sveobuhvatan naziv za pomoć, podršku i sprječavanje svega što ga može uznemiriti. 'Tevkir' je sveobuvatno ime za sve ono što sa sobom nosi spokoj i smirenost u vidu veličanja i počasti. Tako se u odnosu s njim, sallallahu alejhi ve sellem, izražava počast i veličanje, što ga štiti od svega onoga što ga izvodi iz kruga dostojanstva."

Allah Uzvišeni je u Svojoj Knjizi pojasnio načine lijepog ophođenja i respekta prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, te dužnost muslimana da prema njemu edebski postupa. To se spominje u mnogim različitim ajetima i sa različitim stilovima. Sura El-Hudžurat sadrži na svome početku skupinu odgojnih uputa za muslimane u načinu njihovog ophođenja i lijepog odnosa sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Uzvišeni kaže: „O vjernici, ne odlučujte se ni za što dok za to ne upitate Allaha i Poslanika Njegova, i bojte se Allaha! Allah, zaista, sve čuje i sve zna. O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa i ne razgovarajte s njima glasno, kao što glasno jedan s drugim razgovarate, da ne bi bila poništena vaša djela, a da vi i ne primjetite. One koji utišaju glasove svoje pred Allahovim Poslanikom – a to su oni čija je srca Allah prekalio u čestitosti - čeka oprost i nagrada velika." (El-Hudžurat, 1-3)

Ovi ajeti ukazuju na pojedine aspekte edebskog odnosa prema Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a od njih su:

- Neistupanje pred Allaha i Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, riječju, djelom, odobrenjem ili postupkom, kao što Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta: „O vjernici, ne odlučujte se ni za što dok za to ne upitate Allaha i Poslanika Njegova, i bojte se Allaha!" (El-Hudžurat, 1)

Imam Ibn Džerir u tefsiru ovog ajeta kaže: „Nemojte požurivati sa presudom u vašim ratovima ili Vjeri prije nego što vam presudi o tome Allah ili Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jer ćete tako presuditi po onome što je u suprotnosti sa Allahovom naredbom ili naredbom Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem." (Tefsir Ibn Džerir, 26/116)

Ova naredba je trajna obaveza Ummetu sve do Sudnjeg dana, kao što je i pokornost Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bio on živ ili mrtav. Istupanje pred njegov Sunnet poslije njegove smrti je kao istupanje pred njega, sallallahu alejhi ve sellem, u njegovom životu. Između toga dvoga nema nikakve razlike kod onih koji imaju čistu pamet. Potpuni edebski odnos prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, iziskuje davanje prednosti njegovom Sunnetu i njegovim izrekama nad svakom drugom izrekom ili mišljenjem. (Medaridžus-salikin, Ibnul Kajjim, 2/389)

- Nepodizanje glasa iznad Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, glasa. Nepodvikivanje u govoru u njegovoj blizini iz bojazni da se djela neće poništiti. Lijep edebski odnos tokom njegovog, sallallahu alejhi ve sellem, života podrazumijeva utišavanje glasa u njegovom prisustvu uz strahopoštovanje i respektovanje. Sjedenje sa njim je sjedenje koje podrazumijeva znanje, blagost, dosotojanstvo i smirenost. Razgovor sa njim treba biti sa edebom i prijaznošću.

Pošto je Allah zabranio podizanje glasova iznad glasa Njegovog Vjerovjesnika, i pošto je zabranio podvikivanje pred njim, jer je to nemaran odnos i uznemiravanje Njegovog Vjerovjesnika, isto tako podizanje glasova kod njegovog mezara potpada pod propis podizanja glasa kod njega, za njegovog života. To je zabranjeno, jer Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, neprikosnovenost tokom njegove smrti je poput njegove neprikosnosvenosti tokom njegovog života.

El-Faruk Omer ibn El-Hattab žestoko je izgrdio dva čovjeka koji su podigli svoje glasove u Vjerovjesnikovom mesdžidu, prema predaji koju prenosi **El-Buhari** od Es-Saiba ibn Jezida koji kaže:

„Stajao sam u džamiji pa me je neki čovjek pogodio kamenčićem.

Pogledao sam, a kada ono Omer ibn El-Hattab koji mi reče: „Idi i dovedi mi onu dvojic!" Doveo sam mu ih. Rekao je: „Ko ste vas dvojica? Ili: 'Odakle ste vas dvojica?" Rekoše: „Mi smo stanovnici Taifa." On reče: „Da ste odavde, ja bih vas izbičevao. Zar podižete svoje glasove u džamiji Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?" (Buhari, Kitabus-salati, 1/127)

Kada smo ovo sve potvrdili, onda znamo da postupci mnogih ljudi kod Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, kabura u vidu podizanja i miješanja glasova, ili postupka kojeg nazivaju 'el-muzevvirin' u vidu podizanja glasova kod kabura i pravljenja nereda u Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, džamiji spada u zabranjene stvari, jer se njima uznemirava Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i narušava svetost ove džamije. U needebski odnos u ovoj tematici ulazi i podizanje mišljenja nekih ljudi, njihovih izreka i pravaca iznad Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, Sunneta, pokušavajući tako ušutkati glas Sunneta i one koji u njega pozivaju. Ovakvi postupci sa sobom nose daleko više uznemiravanja i nemarnog odnosa od samoga podizanja glasa u prisustvu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. (Medaridžus-salikin, Ibnul Kajjim, 2/389)

Ebu Bekr ibn El-Arebi (ehli-sunnetski učenjak) kaže: „Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, neprikosnovenost dok je mrtav je kao njegova neprikosnovenost dok je bio živ. Njegov zabilježeni govor poslije smrti po stepenu je jednak njegovom govoru koji se direktno slušao. Kada se sluša njegov govor svakom prisutnom je obaveza da ne podiže svoj glas nad njim, niti da se od njega udaljava, kao što je to bila obaveza kada je on to izgovarao onima koji su bili u njegovom prisustvu. Uzvišeni Allah je upozorio na kontinuitet ove spomenute neprikosnovenosti bez obzira na prolazak vremena, kada kaže, u prijevodu značenja ajeta: „A kad se uči Kur'an, vi ga slušajte i šutite," (El-A'raf, 204) Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, govor je dio Objave i on je svet kao što je svet Kur'an, osim u nekim značenjima. To je posebno pojašnjeno u knjigama fikha, a Allah najbolje zna."
(Ahkamul Kur'an, 4/1702-1703)

U lijep edebski odnos sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, spada da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne doziva kao što se ljudi inače između sebe dozivaju. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta: „Ne smatrajte Poslanikov poziv upućen vama kao poziv koji vi jedni drugima upućujete."(Nur, 63)

Komentatori Kur'ana o ovom ajetu imaju dva mišljenja.

Prvo: Nemojte dozivati Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao što jedni druge dozivate, i to njegovim imenom, pa im je Allah, Azze ve Dželle, zabranio da Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dozivaju sa

‘Muhammede’. Lijep edeb iziskuje da ga dozivaju sa Allahov Poslaniče ili Allahov Vjerovjesniče, uz utišan glas iz poštovanja i repsketa prema njemu. (Tefsir Ibn Kesir, 3/302)

Drugo: Da Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, poziv ne smatrate kao poziv jednih prema drugima, ako se želite odazvati, odazvat ćete se, a ako ne, nećete. Edebski odnos prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, podrazumijeva da kada vas pozove nemate drugog izbora osim da se odazovete, poslušate i pokorite se. (Medaridžu salikin, Ibnul Kajjim, 2/389)

Lijep odnos prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, potvrđen je i odnosom ashaba. Kada bi bili okupljeni oko zajedničke stvari ne bi otišli sve dok ne bi zatražili dozvolu. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta: „Pravi vjernici su samo oni koji u Allaha i Njegova Poslanika vjeruju, a koji se, kad su s njim na kakvom odgovornom sastanku, ne udaljuju dok od njega dopuštenje ne dobiju.“ (En-Nur, 62)

Imam Ibnul-Kajjim, kaže: „U lijepo ponašanje prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, spada i slučaj kada su ashabi bili sa njim oko zajedničke stvari, bilo da se radi o govoru, džihadu ili čuvanju granica, da nijedan od njih ne bi otišao radi neke svoje potrebe sve dok od njega, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi zatražio dozvolu. Ako je tako u slučaju prolazne potrebe, i nije im bilo dozvoljeno uzimanje pravca bez njegove dozvole, pa šta onda tek reći za općeniti pravac vezan za pojedinosti Vjere poput: njenih temelja, ogranaka, preciznih i općenitih pitanja Islama? Da li je dozvoljeno krenuti sopstvenim pravcem bez njegove, sallallahu alejhi ve sellem, dozvole? U lijepo ophođenje prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, spada da se njegov govor ne problematizira, nego se mišljenja drugih problematiziraju u odnosu na njegov govor. Njegovom tekstu se ne oponira analogijom, već se sve analogije odbacuju radi njegovih hadisa. Njegov govor se ne skreće od suštinskog značenja zbog mašte koju njeni pobornici nazivaju ‘shvatljivo značenje’, a ustvari to je nepoznato značenje udaljeno od pravog smisla.Prihvatanje onoga s čime je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ovisno ni o čijoj saglasnosti. Sve ovo spada u nedolično ponašanje prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i smatra se pravom smjelošću.“ (Medaridžus-salikin, Ibnul Kajjim, 2/390)

U vid lijepog ponašanja i respekta prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, spada i lijepo ponašanje u razgovoru sa njim i o njemu, tako što će se odabrati najljepše i najučtivije riječi, najbolja i najprefinjenija značenja. Potrebno je udaljiti se od svake vrste grubosti ili lošeg postupka prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, uzimajući stepen poslanstva i

vjerovjesništva neprikosnovenim u odnosu na svaku mahanu ili manjkavost koje su u oprečnosti sa njegovom nepogrješivošću. Zbog toga je Allah, Azze ve Dželle, vjernicima zabranio da glasno razgovaraju sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kao što im je zabranio da mu se obraćaju kao što se jedni drugima obraćaju, što je prethodno rečeno, jer je to jedan vid nemarnosti i njegova uznemiravanja. U tom kontekstu navode se riječi Uzvišenog, u prijevodu značenja ajeta: „O vjernici, ne služite se riječima: "Ra'ina, nego recite: "Unzurna" i slušajte! A nevjernke bolna patnja čeka." (El-Bekare, 104) Uzvišeni Allah zabranio je vjernicima da Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, kažu 'ra'ina' – 'čuvaj nas', jer postoji mogućnost sljedećeg značenja: „Čuvaj nas, čuvat ćemo te!", kao vid protuusluge. Kao da ga oni čuvaju samo zato što ih on čuva. Zapravo, pravo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je da bude čuvan u svakoj situaciji. Ili je značenje: 'Svoj sluh nam podredi kako bi te razumjeli i kako bi nas razumio.' Oba značenja su vid nekorektnog odnosa koji nije dostojan stepena vjerovjesništva. (Tefsir Ibn Džerir, 2/463)

Rečeno je, također, da im je ovo zabranjeno, jer se poistovjećuju sa židovima koji su ovim riječima simulatorski aludirali na lakomislenost. Muslimanima je to bilo zabranjeno iz preventive kao i zbog poistovjećivanja sa njima u govoru. (Tefsir Ibn Kesir, 1/148)

Zbog toga, svaki govor koji aludira na nekorektan odnos, pa makar onaj koji govori ne imao ružne namjere, nije dozvoljeno upotrebljavati u obraćanju Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ili ga upotrebljavati prilikom njegovog spomena. To je vid njegovog uznemiravanja i umanjivanja strahopoštovanja prema njemu pred drugima.

U respektovanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, spada i pohvala koje je on dostojan i koju je iznio sam o sebi ili ga je njome pohvalio njegov Gospoadar, bez pretjerivanja ili umanjivanja. Jedan od najvećih vidova pohvale jesu: salavat i selam na njega na odgovarajućim mjestima, prilikom njegovog spomena, slušanja, jezikom ili pisanjem. Salavat (blagoslov) podrazumijeva Allahovu pohvalu i ukazuje na uzvišenost njegovog spomena uz traženje da mu Allah podigne spomen i poveća respekt i počast. Pod spomenutim traženjem se misli na traženje povećanja pohvale i počasti, a ne misli se na traženje samoga blagoslova. Selam (spas) označava Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, čistotu od svake mahane.

(Fethul-Bari, Hafiz Ibn Hadžer, 11/152)

El-Buhari, kao prateću predaju od Ebu El-Alije prenosi da je rekao: „Allahov salavat (blagoslov) je pohvala Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kod meleka, a blagoslov meleka jeste dova." Ibn Abbas kaže: „...donose salavat', tj., donose blagoslov." (Buhari, Kitabut-tefsir, 2/151)

Uzvišeni Allah je obavijestio da On i Njegovi meleki donose salavat na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem,. Naredio je i vjernicima da donose salavat i selam na njega, rekavši, u prijevodu značenja ajeta: „Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi, i šaljite mu pozdrav!“(El-Ahzab, 56)

Imam Ibn Kesir u komentaru ovog ajeta kaže: „Ovim se ajetom želi reći da Allah obavještava Svoje robove o stepenu Svoga roba i Vjerovjesnika kod Njega u najvišem društvu, te da ga On hvali kod Njemu privrženih meleka. Također, meleki donose blagoslov na njega. Potom je Uzvišeni naredio stanovnicima Zemlje da donose salavat i selam na njega kako bi se njegova pohvala zajedno izražavala od oba svijeta, višeg i nižeg.“
(Tefsir Ibn Kesir, 3/507)

Isto tako, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podsticao je na donošenje salavata i selama na njega u mnogim hadisima, a od njih je hadis koji prenosi **Muslim** od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Ko na mene donese jedan salavat, Allah na njega donese deset salavata.“ (Muslim, Kitabus-salati, 1/306)

Ebu Davud od Evsa, radijallahu anhu, kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Jedan od vaših najboljih dana jeste petak. U njemu je Adem stvoren i usmrćen. U njemu će se puhnuti u rog i u njemu će sve pomrijeti. Zato, što više donosite salavat na mene petkom, jer se vaš salavat na mene meni predočava!“ Rekoše: „Allahov Poslaniče, kako će ti biti predočen naš salavat na tebe kada umreš (istruhneš)?“ Rekao je: „Allah, Azze ve Dželle, zabranio je zemlji da jede tijela vjerovjesnika.“
(Sunen Ebi Davud, Kitabus-salati, 1/635 ; Ahmed, El-Musned, 4/8 ; En-Nesai, Sala, 3/91)

Tirmizi od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Neka je ponižen onaj čovjek kod kojeg budem spomenut, a on ne donese salavat na mene!“ (Sunenut- Tirmizi, 5210)

Također, od Alijja ibn Ebi Taliba, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Škrtac je onaj kod kojeg budem spomenut, a on ne donese salavat na mene.“ (El-Hakim, 1/549)

Ebu Davud, od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „**Ne pravite svoje kuće kaburovima, niti moj kabur uzimajte za svetkovinu (svetište). Donesite salavat na mene, jer vaš salavat stiže do mene gdje god bio!**“
(Sunen Ebi Davud, Kitabul-menasik, 2/534; Ahmed, El-Musned, 2/367)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podučio je svoje ashabe i Ummet kako će donositi salavat na njega, jer u predaji koji prenose **El-Buhari** i **Muslim** od Abdurrahmana ibn Ebi Vejla prenosi se da je rekao: „Susreo me je K'ab ibn Udžre i rekao: „Hoćeš li da ti dadnem poklon? Vjerovjesnik je izašao pred nas, pa smo rekli: 'Allahov Poslaniče, znamo kako ćemo te pozdraviti (donijeti selam), ali kako ćemo donijeti salavat na tebe?' Rekao je: „Recite: Allahu, blagoslovi Muhammeda, Muhammedovu porodicu, kao što si blagoslovio Ibrahimovu porodicu. Uistinu si Ti dostojan hvale i ponosa. Allahu, daj bereket Muhammedu i Muhammedovoj porodici, kao što si dao bereket Ibrahimovoj porodici. Uistinu si Ti dostojan hvale i ponosa." (El-Buhari, 8/95; Muslim, Kitabus-sala, 1/305)

U istim zbirkama se od Ebu Hamida es-Saidija prenosi da su rekli: „Allahov Poslaniče, kako ćemo donijeti salavat na tebe?" Rekao je: „Recite: Allahu, daj blagoslov Muhammedu i njegovim suprugama i potomstvu kao što Si blagoslovio Ibrahimovu porodicu. Daj bereketa Muhammedu, njegovim suprugama i potomstvu kao što Si dao bereketa Ibrahimovoj porodici. Uistinu si Ti dostojan hvale i ponosa." (El-Buhari, 8/95; Muslim, 8/306)

Postoje i druge verzije kojima ih je podučio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i na njih uputio. Ove verzije kojima je podučio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, svoje ashabe i Ummet su najbolji salavati i selami na njega, jer izviru iz svjetiljke poslanstva, a Poslanik, alejhi sellam, odabire za njih i za sebe samo ono što je najčasnije, najvrijednije i najpotpunije od djela.

Kada je ovo jasno, onda znamo da mnogi oblici salavata na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koje su izmislili sufijski šejhovi, tvrdeći da su oni najbolji i da donose velike nagrade, uz uslov da su ovi salavati čisti od pretjerivanja i različitih novotarija, nisu na stepenu salavata kojima je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podučio svoje ashabe i Ummet. Isto tako, može se uočiti, da se od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ne prenosi nijedan salavat sa 'sejjidina', a to ukazuje da izgovor 'sejjidina', nije utemeljen i da je u suprotnosti sa onim što je preče uzeti i slijediti.

Hafiz Ibn Hadžer upitan je o obliku salavata na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u namazu ili van namaza, svjedeno bilo to obavezno ili neobavezno, da li je obavezno da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opiše sa 'sejjidina' (naš gospodin, poglavar), kao npr. da kaže: 'Allahumme salli ala sejjidina Muhammed ve ala sejjidil-halki ve ala sejjidi veledi Adem', ili će se ograničiti samo na riječi: 'Allahumme salli ala Muhammedin'? Šta je bolje od ovo dvoje? Da li je bolje izgovoriti 'sejjidina', kao potvrđenu osobinu za njega, ili je to bolje ne izgovarati zbog nepostojanja dokaza za to u predajama?

Ibn Hadžer je odgovorio: „ Slijeđenje terminologije koja je utemeljena u predajama je preče. Neće se reći: Možda je to izostavio zbog svoje skromnosti, kao što prilikom spominjanja samoga sebe nije izgovarao salavat i selam, a njegovom Ummetu je bilo preporučeno da to kaže kada god on, sallallahu alejhi ve sellem, bude spomenut. Da je to bilo preče, prenijelo bi se od ashaba ili tabiina. Nismo naišli ni na jednu predaju od ashaba ili tabiina, uz mnogobrojne navode, koji se od njih navode.“ (Fethul-Bari, 11/169)

Salavat na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ima različite domene u kojima je nekada potvrđena njegova obaveznost, nekada pohvalnost, kao npr. na zadnjem sjedenju u namazu. Postoji razilaženje oko obaveznosti ili pohvalnosti na dva mišljenja. Također, salavat se donosi prilikom ulaska i izlaska iz džamije i prije upućivanja dove.

Salavat se donosi prilikom spomena Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njegovog časnog imena ili pisanja, u hutbama, u prenošenju hadisa, podučavanju ljudi znanju i na drugim mjestima. (Eš-Šifa, 2/64-68)

U respekt prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ulazi i pomaganje i odbrana Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Allah Uzvišeni je naredio Ummetu da pomaže i poštuje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Prethodno smo spomenuli da ‘ta’zir’, obuhvata značenje ispomoći i respekta. Dužnost je Ummetu da pomogne Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i da zadobiva pobjedu radi Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Pošto je pomoć muslimana kao pojedinca obavezna, jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „Pomozi svoga brata bio on nepravednik ili onaj kome je nepravda nanešena.“ (El-Buhari, 3/168 ; Ahmed, El-Musned, 3/99)

I kaže: „Musliman je brat muslimanu. Neće mu nepravdu nanositi i neće ga predati. Ko bude izvršavao potrebe svoga brata i Allah će njemu izvršiti potrebu.“ (El-Buhari, 3/168)

Kako onda pomoć Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije jedna od najobaveznijih dužnosti? Zapravo, njegovo pravo je da se za njega žrtvuju životi i imeci i da mu se da prednost sa svime onim što je vrijedno i skupocjeno! Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:„Nije trebalo da stanovnici Medine ni beduini u njenoj blizini iza Allahova Poslanika izostanu i da svoj život njegovu životu predpostave,“ (Et-Tevbe, 120)

Uzvišeni Allah zabranio je vjernicima da zaostaju u pomoći svoga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i da ga izbjegavaju. Vjernicima je stavio u obavezu da ga pomognu i to u mnogim ajetima, a evo nekih:

Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„Zato će oni koji budu u njega vjerovali, koji ga budu podržavali i pomagali i svjetlo po njemu poslano slijedili – postići ono što budu željeli.“ (El-A'raf, 157)

-„Ako ga vi ne pomognete, pa – pomogao ga je Allah,“ (Et-Tevbe, 40)

-„O vjernici, pomozite Allahovu vjeru,“ (Es-Saff, 14)

Uzvišeni je pohvalio muhadžire riječima,u prijevodu značenja ajeta:

-„.. i siromašnim muhadžirima koji su iz rodnog kraja svoga protjerani i imovine svoje lišeni, koji žele da Allahovu milost i naklonost steknu, i Allaha i Poslanika Njegova pomognu, to su, zaista, pravi vjernici ,“(Hašr, 8)

Pohvalio je i Ensarije riječima, u prijevodu značenja ajeta:

-„Oni koji vjeruju i isele se, i bore se na Allahovom putu, i oni koji daju sklonište i pomažu, - oni su, zbilja pravi vjernici – njih čeka oprost i obilje plemenito.“ (El-Enfal, 74)

Pomaganje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, obuhvata njegovu pomoć jezikom, sabljom i rukama, riječju i djelom. Zatim, pomoć samom njemu, sallallahu alejhi ve sellem, radi zaštite njegove časti i njegove neprikosnovenosti, prkoseći njegovim neprijateljima i onima koji ga mrze i pritjecajući mu u pomoć u onome što ga uznemirava, te iz veličanja stepena vjerovjesništva u odnosu na svaku mahanu ili prigovor.

Učenjaci su se usaglasili oko obaveznosti smrtne kazne za onoga koji vrijeđa Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pripisuje mu mahane, manjkavosti u njegovom porijeklu, Vjeri ili bilo kojoj drugoj odlici, iznoseći to indirektno ili poistovjećujući ga sa nečim želeći ga vrijeđati, potcjenjivati ili umanjivati njegove vrijednosti.

Važeći propis za onoga ko to čini je smrtna kazna bez ostavljanja mogućnosti pokajanja, jer je uznemirio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, onim što iziskuje dozvoljenost prosipanja njegove krvi, ako je musliman, ili prekidanje ugovora (garancije) i smrtna kazna ako je nemuslimanski stanovnik islamske države. (Eš-Šifa, 2/214)

Sve je to radi zaštite njegove časti i njegove pozicije i ugleda.

U pomaganje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, spada pomaganje njegovog Sunneta i odbrana njegovog Šerijata, te odbacivanje spletki spletkaroša i prigovora onih koji obesnažuju njegov Sunnet i biografiju putem odbacivanja njihovih sumnji, obezvrjeđivanja njihovih izmišljotina i iznošenjem onoga s čime je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao od Upute i istinske Vjere.

U pomaganje Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, spada pomaganje Šerijata njegovih sljedbenika i pozivača u njega, povećanje njihove mnogobrojnosti i njihova ispomoć u raznim pitanjima, te osujećivanje njihovih neprijatelja.

Ova pomoć neće doći, niti će se ostvariti, osim uz dizanje zastave džihada na Allahovom putu protiv nevjernika i munafika, praćenjem heretika i ateista, naređivanjem dobra i zabranom zla, izvršavanjem Allahovih propisa o kaznama na Zemlji i primjenom Njegovog Šerijata.

Ostavljanje pomoći Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njegovoj Vjeri i udaljavanje od toga, daje mogućnost neprijateljima Islama da vrijeđaju, iskrivljavaju, slabe, narušavaju svetinje ove Vjere, te da umanjuju strahopoštovanje prema Vjervjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, iz duša ljudi.

To se dešava samo onda kada se ostavi džihad na Allahovom putu i kada nestane ljubomornog čuvanja Allahovih zabrana u srcima. Zadovoljstvo s poniženjem tada biva razlog ljubavi prema dunjaluku i mržnji prema smrti. Ovo je stanje današnjih muslimana. Pomaganje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, obaveza je svakom onom koji vjeruje u njega, slijedi ga i tvrdi da ga voli. Ko potvrdi da ga voli, a ne pomaže ga, njegova tvrdnja je lažna.

Ispravna ljubav zahtijeva da ga pomogneš i da se za njega, sallallahu alejhi ve sellem, žrtvuješ životom i imetkom, te da budeš ljubomoran da se Allahove svetinje ne naruše. To su najvažniji aspekti respekta i veličanja Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ostalo je još da skrenem pažnju na dvije važne stvari u ovom poglavlju:

Prvo: Musliman koji respektuje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dužan je da razlikuje između Allahovih prava, a to su odlike Njegovog gospodarstva i božanstvenosti, koje nije dozvoljeno ispovijedati drugom mimo Njemu, te između Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, prava kako bi se svaka stvar stavila na njeno mjesto i kako bi čovjek bio na ispravnom putu. Npr.: Onaj ko se nalazi u neugodnoj situaciji, okružen različitim nedaćama i poteškoćama, koje jedino Allah može otkloniti, može isključivo tražiti utočište kod Allaha i nije dozvoljeno da se to, ni u kom slučaju, traži od nekoga drugoga, jer On jedino otklanja nedaće i odaziva se onome ko je u nezgodnoj situaciji. Davanje ovoga prava Allahu, i iskreno ispovijedanje Vjere u ovom pitanju predstavlja okosnicu pokornosti i zadovoljstva Uzvišenim Allahom. To je ujedno i pokornost Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovo slijeđenje u isključivom ispovijedanju Jednoće Allahu bez primjesa mnogoboštva - širka.

Davanje ovoga prava, ili bilo kojeg drugog prava koje pripada Allahu, nekome drugom mimo Allaha, pa makar to bilo i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, tvrdeći da je to vid respekta prema njemu, predstavlja okosnicu suprostavljanja i borbe protiv Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. To je širk kojeg je Allah zabranio. Kada je ovo jasno, onda znamo da ono što rade neki koji se pripisuju Islamu tražeći utočišta u nedaćama kod drugih mimo Allaha i moleći za otklanjanje nedaće i nesreće, ili ono slično što rade kod kabura Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tvrdeći da ga veličaju, sve ovo spada u širk kojeg su Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranili.

Drugo: Razlika između utemeljenog i neutemeljenog respekta: Musliman mora znati da je respektovanje koje su Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredili utemeljeno respektovanje koje pristaje stepenu vjerovjesništva i poslanstva. Ovo respektovanje kruži i temelji se na slijeđenju i povođenju za Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, jer ko ga više slijedi i povodi se za njim više ga voli i respektuje, i više se udaljio od pretjerivanja i novotarija. Ne spada sve za što se misli da je respektovanje prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, utemeljeno respektovanje vezano za njegovo pravo.

Ibn Abdul-Hadi kaže: Respektovanje je dvojako:

1. Ono koje respektovani voli i kojim je zadovoljan, koje mu je naređeno i za koje se onaj koji ga čini može pohvaliti. Ovo je respektovanje u suštini.

2. Ono koje respektovani mrzi i prezire, a prekorava onoga ko ga čini. Ovo nije respektovanje, nego pretjerivanje suprotno respektovanju. Zato rafidije ne respektuju Alijja , radijallahu anhu, tvrdeći da on ima osobine božanstvenosti, poslanstva ili nepogrješivosti. Kršćani ne veličaju Mesiha tvrdnjama koje se iznijeli o njemu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prekorio je one koji su ga veličali onim što nije propisano, prekorio je Muaza, radijallahu anhu, zato što mu je učinio sedždu, a to je jasni oblik veličanja.

U **Musnedu** sa ispravnim lancem prenosilaca, prema uslovima imama Muslima, od Enesa ibn Malika prenosi se da je neki čovjek rekao: „Muhammede, naš gospodine! Sine našeg gospodina! Najbolji si od nas i sine najboljeg od nas!“ Tada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Pazite šta govorite! Neka vas šejtan ne obuzima. Ja sam Muhammed sin Abdullahov, Allahov rob i Njegov Poslanik. Tako mi Allaha, ne volim da me uzvisujete iznad moga stepena na koji me je stavio Allah, Azze ve Dželle.“ (Ahmed, El-Musned, 3/153)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, također, kaže: „Nemojte me uzdizati kao što su kršćani uzdigli Isaa sina Merjeminog. Ja sam Njegov rob, pa govorite Allahov rob i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem."

(Muslim, Kitabus-salati, 1/309 ;En- Nesai, 3/9)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prezirao je da mu njegovi ashabi ustaju kada ga ugledaju. Zabranjivao im je da iza njega klanjaju stojeći, rekavši: „Zamalo prethodno ne učiniste ono što rade Perzijanci i Rimljani koji ustaju pred svojim kraljevima." (Muslim, Kitabus-salati, 1/309) Sve ovo predstavlja veličanje i respektovanje koje Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mrzi i prezire. (Es-Sarimu el-menkijju fir-redi ales-Subki, 288)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prekorio je onoga koji kaže: 'Ono što Allah hoće a i ti'. **Imam Ahmed** od Ibn Abbasa prenosi da je neki čovjek rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: „Ono što hoće Allah i ti", pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Zar si me izjednačio sa Allahom!? Zapravo, treba reći 'Što hoće Allah jedino."

(Ahmed, El-Musned, 1/214 ; Es-Silsiletus-sahiha, 1/56)

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uputio je svoje ashabe da govore kada hoće: 'Ono što Allah hoće, a zatim što želi Muhammed'. U Sunenu **Ed-Darimi** i **Ibn Madže** od Et-Tufejla ibn Suhbere, brata Aiše, radijallahu anhu, po majci, prenosi se da je rekao: „Neki mušrik je rekao nekom muslimanu: „Divan li ste vi narod, samo da ne govorite '...što hoće Allah i što hoće Muhammed." Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je to, pa onda rekao: „Ne govorite: '...što hoće Allah i što hoće Muhammed', nego recite: 'Što hoće Allah, a zatim što hoće Muhammed."

(Ed-Darimi, 2/295 ; Ibn Madže, 1/684 ; Es-Silsiletus-sahiha, 1/54)

Dužnost je muslimanu da u ovom aspektu napravi razliku između onoga što je utemeljeno i onoga što nije utemeljeno. Nerazlikovanje ovih stvari novotare je dovelo u pretjerivanje koje su Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pokudili, kao što je npr.: traženje pomoći od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, potreba dozivanja Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, mimo Allaha, uvjerenje da je stvoren od svjetlosti, da je čitav kosmos stvoren radi njegove svjetlosti, da on upravlja kosmosom, da poznaje nevidljivo i ostale vrste neispravnih uvjerenja. Tako su izmišljeni mnogobrojni salavati na njega. Sve je ovo pretjerivanje i širk kojeg je Allah zabranio. Ko ovo čini u oprečnosti je sa ispravnim respektom prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Treće: Manifesti ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem:

Često prisjećanje, želja za viđenjem i čežnja za susretom sa njim. Onaj ko zavoli nešto, mnogo ga i spominje, a to biva samo kada ljubav okupira srce i misao onoga koji voli. Razlog tome je poduzimanje povoda i motiva ljubavi prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, te spoznaja veličine blagodati kojom je Allah obasuo ljude slanjem Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta: „Mi smo vam jednog od vas kao Poslanika poslali, da vam riječi Naše kazuje i da vas očisti i da vas Knjizi i mudrosti pouči i da vas ono što niste znali nauči. Sjećajte se vi Mene, i Ja ću se vas sjetiti, i zahvaljujte Mi, i na blagodatima Mojim nemojte neblagodarni biti!“ (El-Beqare, 151-152)

Iza ovoga sljeduje želja za viđenjem i čežnja za susretom, te molba Allahu da se priključimo Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i da vjernike sastavi sa njim u Svojoj vječnoj milosti. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio je da će u ovom Ummetu biti ljudi koji bi željeli dati čitav imetak samo da ga vide.

Muslim u svome Sahihu od Ebu Hurejre, radijAllahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Od onih koji će me najviše voljeti od moga Ummeta, su ljudi poslije mene. Jedan od njih bi volio da me vidi dajući (žrtvujući) svoju porodicu i svoj imetak.“**
(Muslim, Kitabul-Dženneti ve sifati ehliha, 4/2178)

U ovo spada i čežnja za susretom sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, jer svako ko nekoga voli, voli i susret sa voljenim. Kada su pripadnici plemena El-Eš’ar došli u Medinu, spjevali su stihove:
Sutra ćemo sresti voljene, Muhammeda i njegove drugove. (Musned, 4/105)

Kada je Bilal bio na samrti njegova žena je povikala: „O, teško meni!“ On je rekao: „Blago meni! Sutra ćemo sresti voljene, Muhammeda i njegovu stranku.“ (Ibn Asakir u Et-Tarihu) Pomiješao je gorčinu smrti sa strašću čežnje za Allahovim Poslanikom, alejhisellam, i ashabima koji su prije njega preselili, radijallahu anhum.

Halid Ma’dan el-Kilai, jedan od velikana iz reda tabiina, ne bi legao u svoju postelju, a da u njoj ne bi spomenuo čežnju za Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovim ashabima, muhadžirima i Ensarijama. Zatim bi ih spominjao govoreći: „Oni su dio mene. Moje srce njima teži. Moja čežnja se za njima odužila. Zato me moj Gospodaru što prije Sebi uzmi!“ Tako bi bilo sve dok ga ne bi savladao san. (Eš-Šifa, 2/21)

Tako je stanje onoga koji voli. On stalno čezne za susretom sa svojim voljenim i priželjkuje njegovo viđenje svime onim što može i što posjeduje. Gdje je danas čežnja muslimana za njihovim Vjerovjesnikom i voljenim? Kod većine je ove ljubavi nestalo, osim kome se Allah smilovao.

Da. Uistinu je nestala, jer su se misao i srce okupirali natjecanjem oko bezvrijednog dunjaluka tako da je spomen Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, umanjen, a kamoli čežnja za susretom sa njim. Molimo Allaha da nas probudi iz sna nemara, da nas opskrbi čežnjom za Njegovim susretom, i susretom Njegovog voljenog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bez ikakve štete ili smutnje.

Četvrto: Od manifesta ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je i ljubav prema njegovim bližnjim: Ehlul-bejtu, suprugama i ashabima.

Ovo se očituje u njihovom poštivanju, spoznaji njihove vrijednosti, čuvanju njihove neprikosnovenosti, pozicije, te mržnji prema onome ko ih mrzi ili uznemirava. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oporučio je svome Ummetu pažnju prema Ehlul-bejtu rekavši: „Allahom vas opominjem u pogledu mog Ehlul-bejta."

Muslim u svome Sahihu od Zejda ibn Erkama prenosi da je rekao: „Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je jednoga dana između nas ustao držeći nam govor. To je bilo na izvoru koji se zvao Hum, između Mekke i Medine. Zahvalio je Allahu i iznio Njegova pohvalna svojstva. Savjetovao je i opominjao, a zatim rekao: „O ljudi, ja sam čovjek, a samo što ne dođe izaslanik moga Gospodara pa da mu se ja odazovem. Ostavljam vam dvije stvari: prva vam je Allahova Knjiga, u njoj vam je Uputa i svjetlo. Zato je prihvatite i držite je se." Podsticao je na čuvanje Allahove Knjige, a zatim je rekao: „I moja porodica! Opominjem vas Allahom u pogledu moje porodice! Opominjem vas Allahom u pogledu moje porodice! Opominjem vas Allahom u pogledu moje porodice!" Tada je Husajn upitao Zejda: „A ko je njegova porodica? Zar njegove supruge nisu njegova porodica?" Odgovorio je: „Njegove supruge su dio njegove porodice, ali u njegovu porodicu spadaju svi oni kojima je zabranjena sadaka poslije njega." Upitao je: „Ko su oni?" Odgovorio je: „Oni su Alijjeva porodica, Akilova porodica, Dža'ferova porodica i Abbasova porodica." Upitao je: „Svima njima je zabranjeno dati sadaku poslije njega?" Odgovorio je: „Da."

(Muslim, Kitabu fedailis-sahabe, 4/1873)

El-Buhari od Ibn Omera prenosi da je Ebu Bekr es-Siddik rekao: „Pazite na Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu njegove porodice (Ehlul-bejta)." (Buhari, Kitabu fedailis-sahabe, 5/26)

U manifeste ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ulazi ljubav prema ashabima, spoznaja njihove vrijednosti, ugleda i njihova pohvala koje su dostojni. Njihovo pomaganje protiv onih koji ih uznemiravaju ili po zlu spominju. Oni su najbolji dio ovog Ummeta poslije Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Dovoljno je sama činjenica da su zadobili počast druženja sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Allah, Azze ve Dželle, odlikovao ih je ovom počasti u odnosu na druge generacije, pa su zadobili tu poziciju i nijedna druga pozicija u ovom Ummetu joj nije ravna. Allah ih je pohvalio u Svojoj Knjizi na mnogim mjestima, a od njih su.

Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„**Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći, a i oni su zadovoljni Njime, za njih je On pripremio džennetske bašče kroz koje će rijeke teći, i oni će vječno i zauvijek u njima boraviti. To je veliki uspjeh.**“ (Et-Tevbe, 100)

-„Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli.“ (El-Feth, 18)

-„.. i siromašnim muhadžirima koji su iz rodnog kraja svoga protjerani i imovine svoje lišeni, koji žele da Allahovu milost i naklonost steknu, i Allaha i Poslanika Njegova pomognu, to su, zaista, pravi vjernici ,“ (El-Hašr, 8)

-„.. i onima koji su Medinu za življenje izabrali i domom prave vjere još prije njih je učinili; oni vole one koji im se doseljavaju i u grudima svojim nikakvu tegobu, zato što im se daje, ne osjećaju, i više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno. A oni koji se učuvaju lakomosti, oni će sigurno uspjeti.“ (El-Hašr, 9)

-„Oni koji poslije njih dolaze – govore: "Gospodaru naš, oprosti nama o braći našoj koja su nas u vjeri pretekla i ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima; Gospodaru naš, ti si, zaista, dobar i milostiv!"“ (El-Hašr, 10)

Ovi ajeti, a i drugi, podrazumijevaju pohvalu ashaba i spominju ih po dobru, prednjačenju po vrijednosti i visokom stepenu. Također, jasno je stanje onih koji su došli poslije, a vjernici su, jer oni traže oprosta za njih i mole Allaha da u njihovim srcima ne dadne zavidnost prema prethodnicima. Ovako se vjernici ophode prema ashabima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a i oni koji dolaze poslije njih iz reda dobrih ljudi.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pohvalio je ashabe po dobru. U oba **Sahiha** od Imrana ibn Husajna i drugih prenosi se: „Najbolji ljudi su moja generacija, a zatim oni koji ih slijede, a zatim oni koji ih slijede.“ Zatim je

Imran rekao: „Ne znam da li je poslije svoje generacije spomenuo dvije ili tri.“

Također, prenose **El-Buhari** i **Muslim** od Ebu Seida el-Hudrija se kaže: „Nemojte vrijeđati moje ashabe. Kada bi jedan od vas udijelio koliko je Uhud zlata ne bi dostigao ni pregršt jednog od njih, a ni pola pregršta.“

(Buhari, Kitabu fedailu sahabe, 5/10 ; Muslim, Kitabu fedailu sahabe, 4/1967)

Istinu je rekao Abdullah ibn Mes'ud, radijallahu anhu, opisujući ashabe: **„Allah je pogledao u srca ljudi, pa je našao srce Muhammeda najbolje od svih robova. Odabrao ga je za Sebe i poslao sa poslanicom. Zatim je pogledao u srca robova poslije Muhammedovog srca, pa je našao srca njegovih ashaba najboljim srcima od drugih robova. Učinio ih pomagačima Svoga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Borili su se radi njegove Vjere, što muslimani smatraju dobrim to je i kod Allaha dobro, a što smatraju lošim to je i kod Allaha loše.“**

(Ahmed, El-Musned, 1/379 ; El-Hakim, 3/78)

U sastavni dio ljubavi prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, uporedno ulazi i ljubav prema njegovim ashabima, bližnjima, porodici, te spoznaja njihove vrijednosti, izricanje pohvale o njima koje su dostojni, njihova odbrana i čuvanje njihove časti.

Peto: U manifeste ljubavi prema Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, spada ljubav prema njegovom Sunnetu i onima koji u njega pozivaju. To su oni koji ga se pridržavaju, kao i učenjaci koji u ovom Ummetu imaju veliku pozociju, a to su selefus-salih, ispravni prethodnici, i oni koji su došli poslije njih hodeći njihovim putem sve do današnjeg dana, koji su ih prihvatili, branili ih, spoznali njihov ugled, čuvali njihovu čast, lijepo se prema njima ponašali, a i za one koji su od njih pogriješili davali su najbolja opravdanja. Njihova djela, izreke i stanja su tumačili na najbolji način, jer im je cilj pomaganje Vjere. To ne znači da nije bilo potrebno razjasniti Istinu oko koje su se razišli ili pokazati ispravno ono u čemu su pogriješili. To je obaveza učenjaka sve do Sudnjega dana.

Cilj je, ustvari, imati lijepo mišljenje o njima, pravedno se odnositi i lijepo se ponašati, jer su oni nositelji Šerijata. Da ih Allah nije za to pripremio, mi o ovoj Vjeri ne bismo imali nikakve vijesti. Oni su naši ispravni prethodnici, pa zato mi budimo dobri nasljednici. Ne trebamo se okoristiti njihovim naslijeđenjem, a negirati njihovu vrijednosti, ili tragati za njihovim mahanama bez osvrtanja na njihove vrijednosti. Ovo je razlog nestanka blagodati znanja. Blagodat znanja i Vjere nam neće biti data ako im ne priznamo prednost po vrijednosti i stepenu, i dok naša prsa ne budu čista prema njima, prizivajući od Allaha milost na njih. Molimo Allaha da im oprosti. Ovo je stanje vjernika u svakom vremenu.

Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta: „Oni koji poslije njih dolaze – govore: "Gospodaru naš, oprosti nama i braći našoj koja su nas u vjeri pretekla i ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima; Gospodaru naš, ti si, zaista, dobar i milostiv!"" (El-Hašr, 10)

Komentator Tahavijine akide, **Ibn Ebi El-Izz El-Hanefi** kaže: „Svaki musliman, poslije izražavanja prijateljstva prema Allahu, Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, treba izraziti prijateljstvo i prisnost vjernicima, kao što to Kur'an spominje, a posebno se to odnosi na učenjake koji su nasljednici vjerovjesnika, koje je Allah učinio na stepenu zvijezda, koji se uzimaju kao vodilje u tamama kopna i mora. Muslimani su se usaglasili, u svojoj uputi i misli, oko činjenice da su u svakom Ummetu prije slanja Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, učenjaci bili najgori pripadnici dotičnog ummeta, osim kod muslimana. Njihovi učenjaci su najbolji. Oni su Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, nasljednici. Oni oživljavaju ono što je zamrlo od Sunneta. Uz njih se Knjiga primjenjuje i oni su uz nju stasali. O njima Knjiga govori i oni o Njoj govore. Svi su saglasni, sa dubokim ubjeđenjem, o obaveznosti slijeđenja Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Kada se kod jednog od njih nađe neko mišljenje, a postoji suprotan vjerodostojan hadis, dužan ga je ostaviti uzimajući to za opravdanje. ... oni imaju vrijednosti nad nama i blagodat prednjačenja po dobru. Oni su nam dostavili ono s čime je poslan Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i pojasnili ono što je bilo nejasno. Neka je Allah sa njima zadovoljan i neka im udovolji." (Šerhul- aqidetit- tahavijje, Ibn Ebi El Izz el-Hanefi, 731)

U sastavni dio ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, spada i ljubav prema njegovom Sunnetu i onima koji u njega pozivaju, a naravno, i mržnja prema onome ko mrzi njegov Sunnet, njegove sljedbenike i one koji pozivaju u njega, iz reda učenjaka i prethodnika Ummeta. To je osobina i djelo sljedbenika novotarija, u starom i savremenom dobu, koji su nastojali opovrgnuti Sunnet i njegove sljedbenike, iznositi laži na njih i izmijeniti njihovu sliku i historiju.

Musliman je dužan spoznati ove novotare i mrziti ih u ime Allaha. Isto tako treba upozoravati na licemjere, otpadnike koji sa sobom nose otrovan teret predstavljajući se kao književnici, pisci i historičari. Oni su se predali iskrivljavanju historije i izvrtanju činjenica obesnažujući najbolje pripadnike ovog Ummeta iz reda ashaba i onih poslije njih od učenjaka ovog Ummeta. Izmišljaju laži i promovišu ih po svojim strastima i bez znanja. Zato je stručnim muslimanima obaveza otkriti njihove planove, upoznati Ummet sa njima, dati im odgovore i pojasniti činjenice. -„.. da nevjernik ostane nevjernik poslije očigledna dokaza, i

-„.. da nevjernik ostane nevjernik poslije očigledna dokaza, i da vjernik ostane vjernik poslije očigledan dokaza,“ (El-Enfal, 42)

To su najvažniji manifesti ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i popratnih obaveza u općenitoj formi. Njima se musliman treba okititi u svome ponašanju i djelovanju. Na njemu se moraju ukazati ovi plodovi.

TRAGOVI LJUBAVI PREMA POSLANIKU, sallallahu alejhi ve sellem, NA PONAŠANJE I DJELO MUSLIMANA

Pod ovim tragovima mislimo na odraze koji se pojavljuju na ponašanju i djelima vjernika koji voli Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovi tragovi pojašnjavaju iskrenost ove ljubavi i uvod su u okorištavanje muslimana ovom ljubavlju. Pošto ljubav pokreće htijenje srca prema postizanju voljenih stvari i otklanjanju onih koje ne voli, ljubav vjernika prema Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, podstiče ga na postizanje onoga što voli Allah od djela srca, tjelesnih udova i izbjegavanja onoga što Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preziru od govora i djela. Zato, svaka ljubav u srcu mora imati tragove na tjelesnim udovima. Neki tragovi ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, su vanjski i o njima postoji propis i opis, a neki su unutrašnji na stepenu imanskog ploda.

Neki od vanjskih su: da musliman voli Allahovog poslanika dajući prednost njegovoj ljubavi nad svim što se može voljeti ili nad svime što je vrijedno, da ga često spominje, prisjeća ga se, donosi salavat na njega iz čežnje da ga vidi moleći Allaha, Azze ve Dželle, da ga se sa njim sastane u Džennetu, da priđe njegovom Vrelu i sa njega se napije. U vanjske tragove ove ljubavi spada i respektovanje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na šerijatski način koji mu i pristaje uz puno poštivanje i lijepo ponašanje, čuvanje njegove neprikosnovenosti, veličajući njegovu Vjeru i Sunnet i udaljavajući se od novotarija, pretjerivanja i različitih vrsta nepokornosti. U njih spada i slijeđenje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u odgovarajućim i teškim okolnostima, javno i tajno, ulažući sve potencijale u slijeđenju njegove Upute i Sunneta i tražeći u svim svojim djelima i izjavama potvrdu u Sunnetu. Tu spada i stalno nastojanje da se za njim povodimo u svim obaveznim i pohvalnim djelima, farzovima i nafilama, uz često spominjanje Allaha, Budućeg svijeta i boreći se na Allahovom putu svim svojim potencijalima.

U tragove ove ljubavi ulazi preuzimanje njegovog načina ponašanja u vidu širokogrudnosti, blagosti i prijaznosti, širenju raspoloženja, sprečavanju uznemiravanja i pokazivanju otvorenosti lijepim izrazom lica. Treba biti strpljiv, blag, blizak dobroti, udaljen od grijeha, voljeti svoju braću, prema njima pravedan biti, stavljati ljude na njihove pozicije, znati one koji zaslužuju posebne vrijednosti, ispuniti srce ljubavlju prema svojoj braći muslimanima bez iznošenja mahana i ružnog govora, te ne tragati za tuđim mahanama i biti skroman u pogledu prolaznog dunjaluka i njegovih ukrasa želeći time Allahovu nagradu. To su neki Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, oblici ponašanja, a onaj ko ga zavoli, dužan je da se u njega ugleda u pogledu njih, a ne da se poziva na ljubav dok je njegov moral u suprotnosti sa ponašanjem dobrih i čestitih. Lijepo ponašanje je početak muslimanovog okorištavanja ovom Vjerom i njegovom Uputom. To je osnovni temelj za spas od Vatre i kretanje putem čestitih poslije bogobojaznosti. U to spada da čovjek voli njegove ashabe, rodbinu, porodicu, dobre ljude, učenjake i sve ono što Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vole, te da mrzi svakoga onoga ko mrzi Allaha i Njegovog Poslanika, ashabe, Ehlul-bjet, njegovu Vjeru, i priželjkuje njenu pobjedu nad nevjernicima i munaficima.

PLODOVI LJUBAVI

Jedan od najvećih skrivenih tragova ove ljubavi je da vjernik u svom srcu osjeti slast imana, kao što prenose **El-Buharija** i **Muslim** u Sahihu od Enesa, radijAllahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Ko bude imao tri osobine osjetiti će slast imana: Da mu Allah i Njegov Poslanik budu draži od svega mimo njih, da zavoli čovjeka samo u ime Allaha, da mrzi vratiti se u nevjerstvo kao što mrzi da bude bačen u Vatru.**"

Ovaj hadis pojašnjava tragove ljubavi prema Allahu i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u srcu vjernika, a on je da nađe slast imana u svome srcu kada se okiti ovim trima osobinama.

Ibn Tejmijje kaže: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio je, da ove tri stvari, kada se nađu pri određenoj osobi, vjernik će tada osjetiti slast imana, jer da bi se osjetila slast za nečim ono se mora prethodno voljeti. Onaj ko nešto zavoli ili za nečim žudi, kada ga postigne nađe slast i radost u tome. Slast imana podrazumijeva užitak i radost s onim što vjernik nalazi u srcu slijedeći uslove ljubavi roba prema Allahu i to sa tri stvari, a one su: upotpunjenje, razgranavanje i odbijanje suprotnosti ove ljubavi.

Upotpunjenje podrazumijeva da Allah i Njegov Poslanik budu čovjeku draži od svega mimo njih. Ljubav prema Allahu i Poslaniku nije dovoljna samo kao osnova, nego je potrebno da Allah i Poslanik budu draži čovjeku od svega što je mimo njih.

Razgranavanje ljubavi znači da čovjek zavoli drugoga čovjeka samo radi Allaha.

Odbijanje suprotnosti znači da prezire ono što je nasuprot vjerovanja više nego što mrzi da bude bačen u Vatru."

(Medžmu'u fetava, Ibn Tejmijje, 1/205)

Što se više povećа ljubav vjernika prema Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, povećа se i užitak slasti imana, jer iman u srcu ima slast, užitak, radost, što ne može opisati osim onaj ko je to osjetio. Ljudi se uveliko razlikuju po slasti imana, a to samo zna Allah, Azze ve Dželle.

Želi se reći da oni koji imaju iman, povodom njihove ljubavi prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, osjećaju slast imana kako to i odgovara ovoj ljubavi. (Medžmu'ul-fetava, Ibn Tejmijje,)

Posljedica ove ljubavi je da čovjek bude sa onim koga voli, kao što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome obavijestio. Ko zavoli Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bit će sa njim u Džennetu, Allahovom dozvolom, a da nije nikakve druge nagrade zbog ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, osim druženja sa njim u Džennetu i uživanja u blagodati njegovog viđenja, to bi bilo dovoljno.

El-Buhari, od Enesa, radijAllahu anhu, prenosi da je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,: "Kada će Sudnji čas, Allahov Poslaniče?" Odgovorio je: "A šta si pripremio za njega?" Reče: "Nisam pripremio za njega ni mnogo namaza ni mnogo posta, a ni sadake. Ali, volim Allaha i Njegovog Poslanika." Rekao mu je, sallallahu alejhi ve sellem: "Ti ćeš biti sa onim koga voliš!" (Buhari, Kitabul-edeb, 8/49)

U drugoj predaji stoji: "A šta si pripremio za njega?" Odgovorio je: "Ništa, osim što volim Allaha i Njegovog Poslanika." Tada mu je odgovorio: "Ti ćeš biti sa onim koga voliš!" Enes reče: "Nismo se ničemu više obradovali do ovim Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: "Ti ćeš biti sa onim koga voliš!" Enes je rekao: "Ja volim Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekra i Omera, i nadam se da ću, zbog moje ljubavi prema njima, biti sa njima, iako ne radim djela poput njihovih djela." (El-Buhari, Kitabu fedailis-sahabe, 5/14 ; Muslim, 4/2032)

El-Buhari od Abdullaha ibn Mes'uda prenosi da je rekao: "Neki čovjek je došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao ga: "Allahov Poslaniče, šta kažeš za čovjeka koji voli neke ljude, ali im se nije priključio?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Čovjek će biti sa onim koga voli." (El-Buhari, Kitabul-edeb, 8/48 ; Muslim, 4/2032)

Ovi hadisi pojašnjavaju da će čovjek biti sa onim koga voli dokle god je ta ljubav razlogom ljubavi prema dobrim djelima i onima koji ih čine. Ispravna ljubav iziskuje da se sa njima zajedno učestvuje u osnovi djela, a to je činjenje obaveza i ostavljanje zabrana, pa makar ne postigli njihov stepen u približavanju Allahu, Azze ve Dželle. Na to nam ukazuju riječi onoga koji je pitao: "Nisam za njega pripremio ni mnogo namaz ni mnogo posta a ni sadake." Pod tim je mislio na ono što je više od obaveznih djela, u vidu nafila, koje se mogu povećavati, ili da je njegov udio u usporedbi sa djelima Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i velikim ashabima, veoma mali.

Ovo je potvrđeno riječima Enesa, radijAllahu anhu: "Ja volim Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekra i Omera i nadam se da ću, zbog moje ljubavi prema njima, biti sa njima, iako ne radim djela poput njihovih djela."

Hafiz Ibn Hadžer kaže: " Predaja ukazuje da slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem., iako je osnova da slijeđenje biva izvršavanjem svega onoga što je naredio, također se može ostvariti putem posebne vrijednosti uvjerenja, pa makar djelo, koje se iziskuje tim uvjerenjem, ne bilo ispunjeno. Tako je ljubav onoga koji na takav način postupa dovoljna za postizanje osnove spasa i druženje sa onima koji to čine. Ljubav prema njima je zbog njihove pokornosti, a ljubav je djelo srca, pa je Allah nagradio onoga ko ih voli prema njegovom uvjerenju, jer je nijjet osnova, a djelo ga slijedi i nije uslovljeno da u pogledu ljubavi postoji izjednačenost u stepenima."
(Fethul-Bari, Hafiz Ibn Hadžer, 10/558)

Možemo rezimirati sljedeće: Onaj koji zavoli Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ispravnom ljubavlju uz iskreno slijeđenje, bit će sa njim u Džennetu, Allahovom dozvolom, što će mu biti dato kao posebna vrijednost i počast od Allaha, Subhanehu ve Te'ala.

Pozivanjem na ljubav, bez ostvarenja slijeđenja Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ne može se stići na stepen ove prisnosti sve dok se slijeđenje ne ispuni.

El-Hasan El-Basri kaže: "Sine Ademov, nemoj biti obmanjen onima koji kažu čovjek je sa onim koga voli. Ko zavoli neke ljude slijedi i njihove tragove, a nećeš se priključiti čestitima sve dok ne budeš slijedio njihove tragove, pridržavao se njihove upute, slijedio njihov sunnet, osvanuo i omrknuo na njihovom putu, dok svojski ne budeš nastojao da budeš od njih i kreneš njihovim putem, pa makar i bio nemaran u nekim djelima. Mjerilo je da budeš istrajan. Zar nisi vidio židove, kršćane i sljedbenike niskih strasti kako vole svoje vjerovjesnike, ali neće biti sa njima jer su im se suprostavili u riječima i djelima i krenuli drugim putem. Oni će uži u Vatru, a utječemo se Allahu od toga!" (Istinšak nesimil-unsi, Ibn Redžeb, 87)

DRUGI DIO : SLIJEĐENJE

Tri poglavlja: slijeđenje, obaveznost pokornosti i manifesti slijeđenja

Pojam i definicija slijeđenja

Slijeđenje u jeziku označava praćenje tragova. Ova riječ kruži oko značenja priključivanja, praćenja, pristajanja., a bliska su i značenja 'uzimanja za uzor i primjer'.

Slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, označava dosljedno povođenje za njim, praćenje njegovih tragova i uzimanje njega za uzor. Usulisti (metodologičari) su istraživali tematiku Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, djela u ovom značenju, zato što mi činimo ibadet slijeđenjem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i uzimanjem njega kao uzora u djelima. Zato, vidimo kako govore o značenjima slijeđenja, praćenja, uzimanja za uzor, saglasnosti i suprostavljanja. Izložit ću pojašnjenje ovih značenja kako bi nam bio jasan pojam slijeđenja i željenog cilja iz njega.

Ebu El-Husejn el-Basri kaže: "Uzimanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za uzor može činjenjem određenog djela ili njegovim ostavljanjem. Uzimanje za uzor u djelima je da postupaš isto kao što je on, sallallahu alejhi ve sellem, postupao i zato što je baš on, sallallahu alejhi ve sellem,. tako postupao. Uzimanje uzora u ostavljanju predstavlja da ostaviš određenu stvar kao što ju je on ostavio, na način na koji ju je on ostavio i zato što ju je baš on, sallallahu alejhi ve sellem, ostavio. Postavili smo uslov koji glasi da oblik djela mora biti jedinstven, jer da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postio a mi klanjali, tada ga ne bismo uzeli za uzor. Način na koji se uradi određeno djelo obuhvata ciljeve i namjere. Svako djelo, za koje znamo da ga je činio s najmerom, uzimamo ga u obzir. U to spada nijjet za obavezna i

dobrovoljna djela. Zar ne vidiš da kada bi on, sallallahu alejhi ve sellem, npr., postio obavezan post, a mi taj post uzeli doborovoljno djelo, da ga, sallallahu alejhi ve sellem, tada ne bi uzeli kao uzor? Isto se odnosi na slučaj kada bi on dobrovoljno postio, a mi to uzeli kao obavezu."

Postavili smo, znači, uslov da činimo djelo zato što ga je baš on činio. Rekli smo da uzimanje za uzor biva i u ostavljanju djela, jer pošto je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ostavio klanjanje namaza prilikom izlaska sunca, i mi smo ga ostavili u ovom vremenu zato što ga je baš on izostavio, i tek tada smo ga, sallallahu alejhi ve sellem,. uzeli za uzor.

Slijeđenje Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, može biti i u govoru, a i u djelu, pa i u ostavljanju određenih djela. Slijeđenje u govoru je put do ostvarenja zahtjeva u vidu obaveze, pohvale ili zabrane. Slijeđenje u djelu ili ostavljanje djela znači učiniti isto, u istom obliku, na isti način i samo zato što ga je on, sallallahu alejhi ve sellem, tako činio. Prema ovome, slijeđenje u djelu označava da se on uzme za uzor, a slijeđenje u govoru znači izvršavanje djela na način kako to iziskuje njegov, sallallahu alejhi ve sellem, govor (hadis) u vidu obaveznosti, pohvalnosti i drugog.

Pod suglasnošću se ovdje misli na značenje zajedničkog učešća i podudarnost, a pod željenom suglasnošću u Šerijatu se misli na dosljedno slijeđenje osobe. Suprostavljanje može biti u govoru, a i u djelu ili ostavljanju djela. U govoru biva ostavljanjem izvršenja onoga što iziskuje govor, naredba ili zabrana. Suprostavljanje u djelu označava odstupanje od izvršenja djela kada je ono obavezno. Ako djelo nije obavezno, onda onaj koji ga izostavlja ne smatra se prekršiteljem. Suprostavljanje u ostavljanju djela označava da počiniš djelo u vidu ibadeta kojeg je izostavio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zbog njegove neutemeljenosti.

Poslije pojašnjenja ovih termina želimo znati koliko su vrijeme i prostor vezani za uzimanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,. za uzor i slijeđenje. **El-Amidi** kaže: "Ako bi njegovo djelo bilo u određenom vremenu i prostoru, onda se ne može svrstati u slijeđenje i uzimanje za uzor bez obzira ponavljalo se ili ne, osim da postoji dokaz za specifičnost ibadeta, kao što je posebno izvršavanje obreda hadždža na Arefatu, namaza u njihovim vremenima i obaveznog posta u ramazanu." (El-Ahkam, 1/172)

Važnost ovoga dolazi do posebnog izražaja, jer vezivanje vremena i prostora ima posebnost za preciziranje ispravnosti djela u odnosu na njihovo pogrešno činjenje, tj. da li je urađeno djelo u određenom vremenu i prostoru Sunnet ili novotarija, ili da li onaj ko ga čini time

slijedi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili čini novotariju? Ako znamo da je Zakonodavac odredio posebna vremena ili mjesta za određenu vrstu ibadeta, a mi želimo odrediti ova vremena i prostore istom vrstom ibadeta, onda slijedimo, ali ukoliko budemo željeli neko drugo vrijeme i prostor za određenu vrstu ibadeta koju Zakonodavac nije odredio, tada ćemo biti novotari.

Šejhul-islam **Ibn Tejmijje**, pojašnjavajući važnost ovoga, kaže: "... zato što slijeđenje podrazumijeva da se postupa onako kako je on, sallallahu alejhi ve sellem, postupao i na način kako je postupao. Ako je uradio djelo u smislu ibadeta, nama je propisano da ga činimo kao ibadet. Ako je imao namjeru posebno odrediti mjesto ili vrijeme, i mi ćemo ga odrediti. Tako je namjeravao obilaziti oko Ka'be, dodirnuti El-Hadžerul-Esved, klanjati iza Mekami-Ibrahima, gledao bi da klanja namaz iza jednog od stubova u Medinskoj džamiji. Imao je posebnu namjeru za penjanje na Saffu i Mervu, te dovu i zikr na tim mjestima. Isto se odnosi na Arefat, Muzdelifu i ostalo. Ono što je učinio, a nije za to imao namjeru, kao: da odsjednu u određenom mjestu i u njemu klanja samo zato što se zadržao tu, a ne iz namjere da to mjesto odlikuje posebnim namazom i odsjedanjem na njemu. Ako bi imali namjeru posebno odrediti to mjesto namazom ili odsjedanjem, ne bismo bili njegovi sljedbenici, nego to spada u novotarije koje je Omer ibn El-Hattab, radijAllahu anhu, zabranjivao prema ispravnoj predaji iz hadisa Šu'be ibn Sulejmana et-Tejmija koji prenosi od El-Ma'rura ibn Suvejda da je rekao: "Omer ibn El-Hattab, radijAllahu anhu, bio je na putovanju. Klanjao je sabah, a zatim je došao na jedno mjesto, pa su mu ljudi počeli prilaziti govoreći da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tu klanjao. Omer reče: "Ehlul-kitabije su propale zato što su slijedili tragove svojih vjerovjesnika i uzeli ih za crkve i sinagoge. Ko treba da klanja, neka i klanja, a ko ne treba, neka krene!"

(Iqtidaus-siratil-mustekim, Ibn Tejmijje, 2/744)

Pošto Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije imao namjeru učiniti to mjesto specifičnim za namaz, već je klanjao u njemu zato što je na njemu odsjeo, Omer, radijAllahu anhu, uvidio je da učešće u istoj formi djela bez saglasnosti u namjeri nije slijeđenje. Zapravo, odlikovanje toga mjesta namazom spada u novotarije Ehlul-kitaba zbog kojih su propali. Zabranio je poistovjećivanje s njima, jer onaj koji to čini poistovjećuje se Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u formi, a sa židovima i kršćanima u namjeri, a to je djelo srca. Ono je osnova. Slijeđenje u Sunnetu (nijjetu) je dalekosežnije od slijeđenja u formi određenog djela.

(Kaidetun dželileh fit-tevessul vel-vesile, Ibn Tejmijje, 105-106)

Prema tome, očituje se da je slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, povođenje za njim u njegovim djelima, izrekama, na način s kojim je došao u vidu obaveze ili pohvale, uz postojanje namjere slijeđenja i uzimanja za uzor. Pošto slijeđenjem činimo ibadet povodeći se za djelima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer ona spadaju u domen slijeđenja, onda i njegova, sallallahu alejhi ve sellem, djela razlikuju se po stepenima, tj. nisu na jednom stepenu nego mogu biti obavezna, pohvalana i dozvoljena. Ta djela obuhvataju sve ove oblike. U njegovo djelo spada i ono što je bio običaj, a i ono za što je imao posebnu namjeru da se to propiše, a o tome podrobno govore knjige metodologije islamskog prava. Kada je tako, želim da ukratko ukažem na neka Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, djela.

POSLANIKOVA, sallallahu alejhi ve sellem, DJELA

Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, djela kod usulista (metodologičara islamskog prava) dijele se na tri glavne podjele:

Prva: Obična djela kao što su stajanje, sjedenje, jelo, piće i dr. Ova djela se posmatraju u smislu proizvoljnosti za Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i za Ummet. Nije dužnost uzimati za uzor i povoditi se za njim u ovoj vrsti djela. Ovo je opredjeljenje većine islamskih učenjaka. (Iršadul-fuhul, 35)

Međutim, ako se u Sunnetu navede nešto što upućuje na neke oblike ovih običnih djela, onda propis proizvoljnosti prelazi na propis obaveznosti ili pohvalnosti, kako je to potvrđeno kod islamskih pravnika. Primjer za to su jedenje desnom rukom, piti sjedeći, spavati na desnoj strani...Neki su rekli: Uzimanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao uzora u ovoj vrsti djela je pohvalno. Abdullah ibn Omer, radijAllahu anhur, slijedio je Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u ovoj vrsti djela i nastojao se povoditi za njim u svemu što je od njega proisteklo, iako bi to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio bez posebne namjere.

Većina ashaba su bili suprotnog stava, kao što to tvrdi šejhul- islam **Ibn Tejmijje**, pojašnjavajući da je osnova slijeđenja raditi ono što je radio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, namjeravajući uraditi to djelo na način kako ga je on uradio, bilo da se radi o proizvoljnom, obaveznom ili pohvalnom djelu, ukoliko djelo nije jedno od Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, specifičnosti.

(Kaidetun dželileh fit-tevessul vel-vesile, Ibn Tejmijje, 105-106)

Drugo: Djela za koja se zna da su specifična samo za Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Usulisti u poglavlju Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, specifičnosti navode različite dozvoljene, obavezne i zabranjene stvari. Oko nekih postoji saglasnost, a u nekima se ne slažu. U dozvoljena djela Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, spada da ima više od četiri žene, da se oženi bez mehra (vjenčanog dara), kao primjer žene koja je sama sebe darovala. Od obaveznih djela specifičnih za Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je noćni namaz (tehedždžud), a od zabranjenih: jedenje sadake. jesti nešto što je ružnog mirisa, kao crni i bijeli luk. Ovo su specifičnosti Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i sa njim ih ne može niko drugi dijeliti, niti se on u tome uzima kao uzor.

Imam Eš-Ševkani kaže: "Istina je da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne slijedi u onome što nam je pojasnio da je njegova specifičnost, bilo o čemu da se radi, osim da postoji propis koji i nas time odlikuje. Ako kaže npr., 'ovo je meni obaveza a vama pohvalno', izvršavamo to djelo zato što nas je on uputio na njegovu pohvlanost, a ne zato što je njemu obaveza. Ako kaže: 'Meni je ovo dozvoljeno' i ne doda ništa na to, nemamo pravo reći da nam je to dozvoljeno. Kada bi rekao: 'Ovo je jedino meni zabranjeno', a ne bi rekao vama je dozvoljeno, ne bi bilo smetnje da se takvo djelo izbjegava. Kada bi rekao: 'Meni je zabranjeno, a vama dozvoljeno', ne bi bilo utemeljenja da se izbjegava dotično djelo, zato što ostavljanje dozvoljenog nije predostrožnost iz bogobojaznosti." (Iršadul-fuhul, 35-36)

Treće: Djela koja nisu vezana za prethodna, nego se njima želi postaviti zakon. Od nas se traži da se povodimo u njima za njim, ali se njihov šerijatski opis razlikuje shodno obaveznosti, pohvalnosti ili dozvoljenosti. Ova djela su raznolika prema različitim kontekstima.

a) Mogu biti pojašnjenje općeg značenja koje se navodi u Kur'anu, ograničenje za apsolutni propis, ili određivanje općenitog propisa ili izvršenje naredbe. Važeći propisi za ova djela su, kako sam rekao, obaveza, pohvlanost ili dozvoljenost.

To se zna iz jasnog govora kao kada Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o namazu kaže: "**Klanjajte kao što vidite da i ja klanjam.**" (Buhari, Kitabul-ezan, 1/162) Ili o hadždžu: "**Uzmite od mene način obavljanja obreda.**" (Muslim, Kitabul- hadždž, 2/493 ; Nesai, Kitabu l-menasik, 5/269)

To se može uzeti iz konteksta stanja u kome se nalazi, kao da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uradi dobro djelo da bi ga pojasnio kada

postoji potreba za njim. Potom, odsijecanje ruke kradljivcu u visini šake, što je pojašnjenje za riječi Uzvišenog: „Kradljivcu i kradljivici odsijecite ruke njihove," (El-Maide, 38) Ovo su te okolnosti kada pojašnjenje dolazi radi spoznaje propisa s obzirom na obaveznost, pohvalnost ili dozvoljenost.

b) Ako djelo nije pojašnjenje kakve naredbe, nego se navodi da je proisteklo od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njegov šerijatski opis se može znati, a i ne mora. Ako se sazna njegov opis u vidu obaveznosti, pohvalnosti ili dozvoljenosti, i njegov Ummet po tome treba postupati. Ovo je jedino pravo mišljenje, kao što kaže imam Ševkani. (Iršadul-fuhul, 36)

Dokaz za to su Kur'an i postupak ashaba. U Kur'anu se navodi:

-„.. ono što vam Poslanik kao nagradu da to uzmite, a ono što vam zabrani ostavite," (El-Hašr, 7)

-„Reci: "Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti," (Ali Imran, 31)

-„Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju Njegovu, da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe." (En-Nur, 63)

-„Vi u Allahovom poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onom svijetu, i koji često Allaha spominje." (El-Ahzab, 21)

Ashabi su se vraćali na djela Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, uzimajući ih kao argument i povodeći se za njim u mnogim situacijama. Tako je Omer, radijAllahu anhu, poljubio El-Hadžerul-Esved i rekao: "Da nisam vidio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako te ljubi, ne bih te poljubio." (El-Buhari, Kitabul- hadždž, 2/183 ; Muslim, Kitabul-hadždž, 2/925)

Ako se ne zna opis šerijatskog djela, onda nam namjera približavanja Allahu, Azze ve Dželle, može biti jasna ili ne mora. Ako je jasna, kao što su dva rek'ata namaza bez ustrajnosti u njima, to ukazuje na pohvalnost, jer je propis o pohvalnosti najmanje što se može uzeti sa aspekta dokazivanja. Drugi su rekli da je to obaveza. Ako namjera približavanja Allahu, Azze ve Dželle, nije izrazita, nego stoji kao općenita, onda ukazuje na pohvlanost zato što i kada se ne pokaže namjera približavanja, djelo mora biti radi približavanja. Najmanje s čime se može približiti je pohvlano djelo. Neki su rekli da to ukazuje na proizvoljnost i dozvoljenost, a neki su se suzdržali i ostali neopredijeljeni sve dok se ne pojavi dokaz za obaveznost ili pohvalnost. (Iršadul-fuhul, 38)

OBAVEZNOST POKORNOSTI I SLIJEĐENJA POSLANIKA, sallallahu alejhi ve sellem

Allah, Azze ve Dželle, odabrao je Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, za vjerovjesništvo i poslanstvo. Objavio mu je Knjigu i Mudrost, naredio mu je slijeđenje onoga što mu je objavljeno i dostavljanje onoga što mu je spušteno. Muhammed, alejhi sellam, dostavio je poslanicu i izvršio emanet. Allah, Azze ve Dželle, posvjedočio je njegovu iskrenost, nepogrješivost i pridržavanje za ono što mu je naredio, kao što je posvjedočio njegovu Uputu, te da je uputitelj onome ko ga slijedi. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta: „Na takav način Mi i tebi objavljujemo ono što ti se objavljuje. Ti nisi znao šta je Knjiga niti si poznavao vjerske propise, ali smo je Mi učinili svjetlom pomoću kojeg upućujemo one robove Naše koje želimo. A Ti, Zaista, upućuješ na Pravi put, na put Allahov, kome pripada sve što je na nebesima i sve što je na Zemlji. I, eto, Allahu će se sve vratiti!"
(Eš-Šura, 52-53)

Ovo je stepen Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. On je dostavljač Vjere i Objave od Allaha i naređivač, s dopuštenjem svoga Zaštitnika, i uputitelj na Pravi put. Ko u njega bude vjerovao, vjeruje u Allaha, ko mu se pokorava pokorava se i Allahu, ko od njega prihvata, prihvatio je od Allaha.

Zbog toga je Allah, Azze ve Dželle, naredio vjernicima da mu se pokoravaju, obavezao ih slijeđenjem njegovih naredbi i potvrdom njegovih obavijesti. Upozorio ih je na suprostavljanje i nepokornost njemu. Pokornost Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, postavio je kao obavezu koja sljeduje svakoga onoga ko vjeruje u Allaha. Vjerniku nije dao mogućnost izbora, u bilo kojem pitanju, poslije presude Allaha i NJegova Poslanika. Mnogobrojni su ajeti iz Uzvišene Knjige koji pojašnjavaju važnost ovoga i potvrđuju njegovu obaveznost. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„O vjernici, pokoravajte se Allahu i Njegovu Poslaniku, i ne napuštajte ga, ta vi slušate šta on govori," (El-Enfal, 20)

-„O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku, i ne ništite djela svoja!" (Muhammed, 33)

-„i pokoravajte se Allahu i Poslaniku da bi vam bila milost ukazana."
(Ali Imran, 132)

-„Reci: "Pokoravajte se Allahu i Poslaniku!"" (En-Nur, 54)

Allah je pojasnio, poslije naredbe pokornosti Njegovom Poslaniku, da je pokornost njemu, sallallahu alejhi ve sellem, povod Upute i milosti. Isto tako, Uzvišeni pojašnjava da robovi nemaju sreće niti spasa na Budućem svijetu osim sa slijeđenjem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i pokornosti njemu. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„A onaj ko se Allahu i Poslaniku Njegovu bude pokoravao – postići će ono što bude želio.“ (El-Ahzab, 71)

-„Onoga ko se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovu – On će uvesti u džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati, i to je uspjeh veliki.“ (En-Nisa, 13)

Uzvišeni Allah je obavezao vjernike da sve svoje sporove i razilaženja vrate na Allaha i Njegovog Poslanika, učinivši to sastavnim dijelom imana. Obavijestio ih je da im je to bolje radi budućih posljedica. Uzvišeni kaže:

-„O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim. A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allah i u onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše.“ (En-Nisa, 59)

Ibn Kesir u tefsiru ovog ajeta kaže: "Zbog toga je Uzvišeni rekao: 'Pokoravajte se Allahu', tj., slijedite Njegovu Knjigu i 'pokoravajte se Poslaniku' tj., prihvatite njegov Sunnet, i 'vašim nadređenim', tj., ono što vam narede u vidu pokornosti Allahu, a ne u vidu nepokornosti, jer nema pokoravanja stvorenju kada se čini nepokornost Allahu.

Uzvišeni kaže: „O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku". Mudžahid i drugi prethodnici kažu: '...tj., Allahovoj Knjizi i Sunetu Njegovog Poslanika. Ovo je naredba od Allaha, Azze ve Dželle, da se sve u čemu se ljudi spor,e od osnovnih ili sporednih pitanja Vjere, vrati na Allahovu Knjigu i Sunnet, kao što Uzvišeni kaže: „Ma u čemu se razilazili, treba da presudu da Allah.“ (Eš-Šura, 10)

Ono što presudi Allahova Knjiga i Sunnet i što posvjedoče kao ispravno, to je jedina istina. A poslije istine je samo zabluda. Zbog toga je Uzvišeni rekao: "Ako vjerujete u Allaha i u Sudnji dan." To nam ukazuje da onaj koji se prilikom sporenja ne preda sudu Kur'ana i Sunneta, niti se na njih vraća, ustvari i ne vjeruje u Allaha i Sudnji dan. Njegove riječi: 'To je bolje', tj., sud po Allahovoj Knjizi i Sunnetu i povratak na njih je bolji za razrješenje spora i bolje za buduće posljedice.“

(Tefsir Ibn Kesir, 1/518)

Kao što je Allah vjernicima stavio u obavezu povratak na Njegovu Knjigu i Sunnet Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, obavezao ih je uzimanjem Njegovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao suca traženjem presude od njega i predanošću njegovoj presudi, učinivši to sastavnim dijelovima vjerovanja.

Kaže Uzvišeni, u prijevodu značenja ajeta:

-„I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore.“
(En-Nisa, 65)

Imam Ibnul-Kajjim kaže: **„Uzvišeni se kune Sobom negirajući vjerovanje robova sve dok Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ne budu uzeli kao sudiju za međusobne razmirice, bile one male ili velike. Nije se zadovoljio, u pogledu njihovog vjerovanja, samo sa ovom presudom, sve dok u njihovim prsima ne prestane neugodnost i skučenost zbog njegove presude i izrečenog propisa. Također, nije se zadovoljio ni time, sve dok se u potpunosti ne pokore i u potpunosti se ne budu povodili za njim. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta: „Kada Allah i Poslanik Njegov nešto odrede, onda ni vjernik ni vjernica nemaju pravo da po svom nahođenju postupe. A, ko Allaha i Njegova Poslanika ne posluša, taj je sigurno skrenuo s pravog puta.“ (El-Ahzab, 36)**

Uzvišeni je obavijestio da vjernik nema odabira poslije Njegove presude i presude Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ko tada bude tražio drugi izbor, očito je zalutao.“(I'alamul-muveki'in, Ibnul-Kajjim, 1/51)

Allah nam je naredio da slijedimo Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, izvršavajući njegovu naredbu i izbjegavajući njegovu zabranu u svemu s čime je došao. On kaže, u prijevodu značenja ajeta: „.. ono što vam Poslanik dadne, to uzmite, a ono što vam zabrani, ostavite.“ (El-Hašr, 7)

Ibn Kesir kaže:"...tj., šta god vam naredi, učinite to, a što god vam zabrani prođite se toga, jer on samo naređuje dobro i samo zabranjuje zlo."
. (Tefsir Ibn Kesir, 4/336)

Ova naredba od Allaha je općenita i podrazumijeva sve s čime je došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, svejedeno bilo to naslovljeno tekstom u Kur'anu ili ne, jer tekstovi koji se navode o ovome obavezuju slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, iako ne možemo tekstualno naći dotičnu naredbu u Kur'anu. Allah nije napravio razliku između pokornosti Njemu i pokornosti Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, već je pokornost Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, učinio pokornošću Njemu Uzvišenom. On kaže, u prijevodu značenja ajeta: „Onaj ko se pokorava Poslaniku pokorava se i Allahu,“ (En-Nisa, 80)

Većina ajeta veže pokornost Uzvišenom za pokornost Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, zato što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uveo kao pravilo (sunnet) ono za što ne postoji tekst u Knjizi, ali je to uveo Allahovom naredbom i Objavom.

Imam Šafija kaže: "Ono što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uveo kao zakon o čemu ne postoji direktni Allahov propis, postavio ga je shodno Allahovoj naredbi. Uzvišeni nas je obavijestio, „A ti, Zaista, upućuješ na Pravi put, na put Allahov," (Eš-Šura, 52) Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je uz Allahovu Knjigu propisivao pravila i za ono za što ne postoji dotičan tekst u Knjizi. Sve što nam je propisao, Allah nas je obavezao da ga u tome slijedimo. Slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, učinio je vidom pokornosti Njemu, a zastranjivanje od slijeđenja označava nepokornost za koju stvorenjima nije dao opravdanja. Zato nije dao drugog izlaza osim slijeđenja Sunneta Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem."

(Er-Risaleh, Eš-Šafi'i, 88-89)

Navode se mnogi hadisi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji ukazuju na obaveznost pokornosti i slijeđenja njegovog Sunneta, a od njih je predaja kod **Buharije** od Ebu Musa, radijAllahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Primjer mene i onoga s čime me je Allah poslao je kao primjer čovjeka koji dođe u neki narod, pa kaže: Narode, vidio sam vojsku svojim očima. Ja vas opominjem i želim vam spas. Dio naroda mu se pokori, pa krenu noću polahko i budu spašeni. Druga skupina zaniječe i osvanu na svojim mjestima i vojska ih jutrom iznenadi, pa ih uništi i pregazi. To je primjer onoga ko mi se pokori i slijedi ono s čime sam došao, te primjer onoga ko mi se usprotivi i u laž utjera ono s čime sam došao od istine." (Buhari, Kitabul-i'tisam, 9/115 ; Muslim, Kitabul-fedail, 4/1788)

Et-Tiibi, prema onome što se prenosi od **Hafiza Ibn Hadžera**, kaže: „Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poistovijetio je sebe sa čovjekom koji je uputio opomenu svome narodu da će neprijateljska vojska doći ujutro. Usporedio je onoga ko mu se pokorava i onoga ko mu je nepokoran od njegovog Ummeta sa onima koji su čovjeka smatrali lašcem ili onima koji su mu povjerovali." (Fethul-Bari, Hafiz Ibn Hadžer, 11/317)

El-Buhari od Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Svi pripadnici moga Ummeta će ući u Džennet, osim onoga ko to odbije." Pitali su: "A ko će odbiti?" Odgovorio je: "Ko mi se pokorava ući će u Džennet, a ko mi je nepokoran, odbio je.**"

(Buhari, Kitabul-i'tisam, 9/114)

Pod odbijanjem ovdje misli se na izbjegavanje pridržavanja za Sunnet Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i nepokornost njegovoj naredbi. Onaj ko je nepokoran, ako je nevjernik, nikada neće ući u Džennet, a ako je musliman, bit će mu zabranjeno da uđe među prvima, osim da Allah bude drugačije htio. (Fethul-Bari, Hafiz Ibn Hadžer, 13/254)

Prenosi **El-Buhari** od Ebu Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko mi se pokorava, taj se pokorava Allahu, a ko mi je nepokoran, nepokoran je Allahu. Ko se pokorava mom zapovjedniku (kojeg sam postavio), pokorava se meni. A ko se ne pokorava mom zapovjedniku, ne pokorava se ni meni!" (El-Buhari, Kitabul- ahkam, 9/77)

Ovaj hadis potvrđuje da je pokornost Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pokornost i Allahu, Azze ve Dželle, kao što Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta: **„Onaj ko se pokorava Poslaniku pokorava se i Allahu,"** (En-Nisa, 80) U hadisu se potvrđuje obaveznost pokoravanja nadređenima, a to su učenjaci i namjesnici, sve dok ne narede nepokornost. Ako to učine nema poslušnosti ni pokornosti.

Prenose **Et-Tirmizi**, **Ebu Davud** i **Ahmed**, od El-Irbada ibn Sarije da je rekao: „Jednoga dana Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je predvodio u sabah-namazu, a zatim nam održao riječit govor, od kojeg su oči zasuzile, a srca zatreperila...Neko je rekao: "Allahov Poslaniče, kao da je to savjet onoga koji nas napušta, pa šta nam oporučuješ?" Rekao je, sallallahu alejhi ve sellem: "Oporučujem vam bojazan od Allaha, poslušnost i pokornost, pa ma-kar to bilo abesinskom robu. Ko od vas bude poživio poslije mene, vidjet će mnoga razilaženja! Zato se pridržvajte moga Sunneta i sunneta ispravnih i upućenih nasljednika (halifa). Uhvatite se za njega čvrsto svojim očnjacima. Čuvajte se izmišljenih stvari, jer je svaka izmišljena stvar novotarija, a svaka novotarija je zabluda."
(Ahmed, El- Musned, 4/127 ; Ebi Davud, Es-Sunen, 5/13 ; Et-Tirmizi, 4/149)

U ovom hadisu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oporučuje svojim ashabima, i onima koji će doći poslije njega, da se pridržavaju Sunneta.

Hafiz Ibn Redžeb kaže: "Ovo je obavijest od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o onome što će se desiti njegovom Ummetu poslije njega u vidu mnoštva razilaženja u osnovnim i sporednim pitanjima Vjere, te djelima, izrekama i uvjerenjima. **Ovo je u saglasnosti sa onim što se prenosi o razilaženju njegovog Ummeta na više od sedamdeset frakcija, od kojih će sve biti u Vatri osim jedne, a ona je ono na čemu su bili Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ashabi.** [1] [1]*(Ebi Davud,5/5;Ahmed,4/102; Silsiletus-sahiha,1/385)* Zbog toga je u ovom hadisu naredio da se prilikom razilaženja pridržavamo njegovog Sunneta i sunneta ispravnih halifa poslije njega. Sunnet označava 'pravac' kojim se ide, podrazumijeva pridržavanje za ono na čemu su bili on i njegovi ispravni nasljednici, u vidu uvjerenja, djela i izreka. Ovo je potpuni Sunnet. Ispravne halife, čije nam je slijeđenje naređeno, su: Ebu Bekr, Omer, Osman i Alijj." (Džamiul-ulumi vel-hikem, 248)

Isto tako, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je muslimanima da mu se pokoravaju i zabranio im izlazak van okvira njegovog Sunneta, uplašivši ih napuštanjem i udaljavanjem od njega.

U predaji koju prenose **El-Buhari** i **Muslim**, od Ebu Hurejre i Enesa, prenosi se da je rekao: "**Ko ostavi moj Sunnet, nije od mene.**"
(El-Buhari, Kitabun-nikah, 2/7 ; Muslim, Kitabun-nikah, 2/1020)

Muslim prenosi od Aiše, radijAllahu anha, da je rekla: "Ko uradi kakvo djelo koje nije u skladu sa našom Vjerom ono mu se odbacuje."

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio je na one koji pokušavaju odbaciti Sunnet zagovarajući da je Kur'an dovoljan, jer **Ahmed**, **Ebu Davud** i **Et-Tirmizi**, prenose od Ebu Rafi'e da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nemojte da zateknem nekog od vas kako je oslonjen na svojoj ležaljci, pa mu dođe obavijest o onome što sam naredio ili zabranio, a on rekne: 'Ne znamo. Ono što nađemo u Allahovoj Knjizi to i slijedimo!"
(Sunen Ebi Davud, Kitabus-Sunne,5/12;Et-Tirmizi,4/144;Ahmed, El-Musned, 6/8)

Prenosi **Ebu Davud** od El-Mikdada , da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Data mi je Knjiga i još nešto poput nje. Skoro da ne dođe vrijeme kada će sit čovjek u svojoj ležaljci reći: 'Pridržavajte se ovog Kur'ana, što u njemu nađete od dozvoljenog i smatrajte ga dozvoljenim, a što u njemu nađete od zabranjenog, smatrajte ga zabranjenim.' Vama nije dozvoljeno meso domaćeg magarca, niti svake divlje životinje koja ima očnjake, niti izgubljena stvar nemuslimana (koji je pod ugovorom sa muslimanima), osim da njen vlasnik ne bude u potrebi za njom. Ko dođe kod ljudi, dužnost im je da ga ugoste. Ako ga ne ugoste, ima pravo da uzme nadoknadu u vrijednosti ugošćivanja (ili da im na isti način uzvrati)."
(Sunen, Ebi Davud, Kitabus-Sunne, 5/10)

El-Hattabi kaže: "Ovaj hadis podrazumijeva dva tumačenja:

Prvo je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dobio skrivenu objavu koja se ne citira, kao što je dobio vanjsku objavu koja se citira.

Drugo značenje je da mu je data Knjiga kao Objava koja se citira i dato mu je poput nje pojašnjenje o njoj, tj. njemu je dozvoljeno da pojašnjava ono što se nalazi u Knjizi, općenito ili posebno, dodajući i ostavljajući kao zakon ono što nije u Knjizi spomenuto. To biva obavezni propis po kojem treba postupati poput Kur'ana koji se citira." (Me'alimus-sunen, 5/10)

Ovaj hadis obuhvata žestoko upozorenje na suprostavljanje Sunnetima koje je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uspostavio zadržavajući se samo na Kur'anu." (Me'alimus-sunen, 5/10)

El-Hattabi kaže: "Time upozorava na suprostavljanje Sunnetima koje je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uspostavio, što se ne spominje u Kur'anu, a to je pravac haridžija i rafidija koji su se vezali za vanjštinu Kur'ana ostavljajući Sunnete koji pojašnjavaju Knjigu. Potom su ostali zbunjeni i zalutali." (Me'alimus-sunen, 5/10)

Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ovo upozorenje popratio pojašnjenjem propisa koji su utemeljni Sunnetom, a ne navode se u Kur'anu, kao što je zabrana mesa domaćeg magarca i svih divljih životnja koje imaju očnjake. Ovo je potvrda od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je Sunnet, kada se ustanovi da je vjerodostojan, sam po sebi argument, makar sadržavao dodatne propise u odnosu na Kur'an.

El-Hattabi kaže: "U hadisu je dokaz da nema potrebe da se hadis uspoređuje sa Kur'anom, jer kada se on prenosi vjerodostojno od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, on je argument sam po sebi.

Predaja koju neki prenose: "*Kada nam dođe hadis usporedite ga sa Allahovom Knjigom, pa ako bude u saglasnosti, prihvatite ga.*", neispravna je i bez utemeljenja. Zekerijja Es-Sa'di pričao je od Jahje b. Mei'na da je rekao: "Ovaj hadis su podmetnuli heretici." (Me'alimus-sunen, 5/11)

Ovaj hadis je jedan od znakova poslanstva, jer su se u Ummetu pojavile grupacije koje su negirale čitav ili dio Sunneta, s tvrdnjom da je dovoljan Kur'an, a njihovi prvenci bili su haridžije, rafidije i mu'tezile od kojih se prenosi da su negirali neka pravila vezana za Sunnet.

Neki elementi ovog usmjerenja su postojali i za vrijeme Šafije, pa je on sa njima vodio raspravu. (El-Umm, Eš-Šafi'i, 2/271) Tokom čitave islamske historije neprestano se pojavljivaju oni koji su pozivali na ovakve ideje sve do današnjeg dana. Kada se pojavila frakcija (sekta) s imenom 'kur'anovci' u Indiji i Pakistanu, epidemija je prešla na Egipat i ostale arapske zemlje.

Ova frakcija negira Sunnet i argumentaciju Sunnetom tvrdeći da je dovoljan Kur'an. Izmislili su novu vjeru koja nema izvora u Sunnetu i oslonili su se na Kur'an, prema svojim tvrdnjama, tvrdeći da je Kur'an dovoljan za uspostavljanje islamskog života i da nema potrebe za Sunnetom.

Shodno tome, protumačili su, prema svojim strastima, kur'anske ajete tako da on obuhvata sve propise sa pojedinostima. Počeli su tragati za sumnjičavostima kako bi ojačali svoju poziciju. Kada bismo izostavili

Sunnet, Vjera bi pala iz temelja i otvorila bi se vrata hereticima (otpadnicima od Vjere). Ovo nije mjesto na kojem se treba replicirati takvim hereticima i opovrgavati njihove sumnjičavosti. Dovoljan je odgovor drugih na to.

Prenose se predaje od ashaba i tabiina koje upozoravaju na njih. **Ed-Darimi**, sa lancem prenosilaca od Omera, radijAllahu anhu, prenosi: "**Doći će ljudi koji će se sa vama raspravljati manje jasnim dokazima iz Kur'ana. Pobijedite ih sunnetima, jer sljedbenici Sunneta najbolje poznaju Allahovu Knjigu.**" (Sunen, Ed-Darimi, 1/49)

Imam El-Adžurri od Se'ida ibn Džubejra prenosi da je pričao neki hadis od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je čovjek rekao: "Allah je u Svojoj Knjzi rekao to i to." Rekao mu je:"Ti se hadisom Allahovog Poslanika suprostavljaš Allahovj Knjizi! Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, najbolje poznaje Allahovu Knjigu."
(Eš-Šeri'ah, Imam El-Adžurri, 51)

Ibn Abdul-Berr, od Ejjuba Es-Sidžistanija prenosi da je neki čovjek Eš-Šehiru rekao: "Samo nam se obraćajte Kur'anom!" Eš-Šehir mu reče: "Tako nam Allaha, ne želimo naći zamjenu za Kur'an, već želimo onoga koji od nas bolje poznaje Kur'an." Mislio je time na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. (Džami'ul-bejan, Ibn Abdul-Berr, 2/191)

Ostalo je da ukažem na jednu veoma važnu stvar prema kojoj su nesmotreni mnogi muslimani današnjice, a ona je pozicija Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovog Sunneta u Vjeri Islamu.

Većina muslimana danas smatra da je slijeđenje i praktikovanje Sunneta proizvoljna i pohvalna stvar, a ne obavezna. Najveći razlog za ovakvo mišljenje je vladajuće neznanje o Sunnetu i njegovoj poziciji u Vjeri, šutnja učenjaka i da'ija o širenju Sunneta i njegovog približavanja ljudima, osim onoga kome se Allah smiluje. Uz to postoji i mezhebski fanatizam kod većine, što je postalo zapreka za traganje za časnom poslaničkom Uputom.

Zbog toga je Sunnet u većini islamskih pokrajina postao odbaćen i čudan, a još je čudniji onaj ko ga se pridržava i poziva u njega.

Većina ovakvih tvrdi za sebe da su na Pravom putu, da se pokoravaju i slijede objavljeno. Kao da se slijeđenje temelji na samim tvrdnjama bez ikakvog stvarnog dokaza ili činjenice.

I pored svega ovoga, Skupina iz Ummeta u svakom području gdje ima muslimana drži se Sunneta i poziva u njega strpljivo podnoseći različite vrste uznemiravanja, provokacija i odvraćanja sa Allahovog puta.

Tako je naš Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio:
"**Neprestano će Skupina iz moga Ummeta biti nepokolebljiva na Istini. Neće im nauditi onaj koji ih napusti sve dok ne dođe Allahova odredba (vjetar pred Sudnji dan koji će usmrtiti vjernike) a oni će biti kakvi i jesu.**" (Muslim, Kitabu imare, 3/1523)

Zato je neophodno precizirati tragove i manifeste slijeđenja, kako bi se pravi sljedbenik Sunneta razlikovao od drugih (koji se pozivaju na to). To je tema sljedećeg poglavlja, inšaAllah.

MANIFESTI SLIJEĐENJA

Slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je pojedinačna obaveza cijelom Ummetu, u otežavajućim i olakšavajućim okolnostima, u aktivnosti i neaktivnosti. Musliman neće biti musliman sve dok ne bude slijedio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u svim njegovim izrekama i djelima, prema svome znanju i mogućnostima. Slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je poput ljubavi prema njemu, zato što je vezano za dokaze koji ga potvrđuju i praktične prizore koji ga preciziraju. Bez njih slijeđenje postaje ogoljena tvrdnja bez argumenta.

U ovom poglavlju želio bih pojasniti neke manifeste slijeđenja koji, kada se ostvare, ostvari se i slijeđenje, a i ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, biva potvrđena. Od tih manifesta su:

Prvo: **Povođenje za Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i uzimanje njega za uzor.**

Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta: „**Vi u Allahovom poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onom svijetu, i koji često Allaha spominje.**" (El-Ahzab, 21)

Ibn Kesir, u komenatru ovog ajeta, kaže: "Ovaj ajet je veliki temelj za uzimanje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za uzor u njegovim izrekama, djelima i stanjima. Zato je Uzvišeni naredio ljudima da ga

uzimaju za uzor, i to na Dan ahzaba, u njegovom strpljenju, pozivanju drugih na strpljenje, te njegovom bdijenju, zalaganju i iščekivanju izlaza od njegovog Gospodara, Azze ve Dželle. Neka je salavat i selam na njega stalno, sve do Sudnjeg dana. Zato je Uzvišeni onima koji su pravili zabune i bili podrmani na Dan ahzaba, rekao: „Vi u Allahovom poslaniku imate divan uzor“ (El-Ahzab, 21) Tj. Zašto se niste poveli za njim i uzeli za uzor njegove prefinjene osobine.“ (Tefsir Ibn Kesir, 3/475)

Uzimanje Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, za uzor podrazumijeva da postupamo onako kako je on postupao i na način kako je postupao, bilo da se radi o obavezi ili pohvalnom djelu, a također da ostavimo ono što je ostavio ili zabranio, bilo to haram ili pokuđeno djelo. Isto tako, uzimanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za uzor obuhvata prihvatanje njegovih adaba i njegovog stila ponašanja. Stoga, uzimanje za uzor i povođenje za njim obuhvata sva pitanja Vjere.

Kada Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nešto kaže i mi kažemo isto, kada nešto uradi i mi isto uradimo, kada nešto ostavi i mi to ostavimo ukoliko nije specifično samo za njega. Ako on nešto veliča i mi ga veličamo, a ako ga potcijeni i mi ga potcijenimo. Ako je zadovoljan nečim za nas i mi smo zadovoljni time. Ako nas zaustavi kod određene granice i mi se zaustavimo kod nje. Mi nemamo pravo da istupamo pred njega ili da kasnimo iza njega.

Općenito, povođenje za Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, označava isključivo njegovo slijeđenje i prihvatanje od njega, kao što je naš Gospodar Jedan i Poslanik kojeg nam je naređeno slijediti je jedan. Ustvari, to su dvije jednoće: Jednoća Pošiljaoca, a to je Allah Uzvišeni, i jednoća slijeđenja Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

To je značenje šehadeta da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik. Bez toga musliman ne može biti musliman. To je pravo povođenje za Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. To je mjerilo kojim se trebaju vagati djela, izreke, uvjerenja i sve ostale stvari kod ljudi. Put uzimanja Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za uzor sazdan je na znanju Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, Upute u svim pitanjima Vjere i postupanja po tom putu.

Zbirke Sunneta i biografije sadrže sve Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, izreke, djela, osobine i ponašanja, sve što je vezano za njega izbliza ili izdaleka. To je očuvano na najsavršeniji način. Učenjaci su u svakom dobu ljudima približavali ovu časnu vjerovjesničku Uputu

izvršavajući svoju dužnost dostavljanja ove Vjere i savjetodavnog odnosa prema muslimanima. Nisu ništa izostavili od njegove Upute a da ga nisu najpotpunije pojasnili. Allah im je razjasnio Pravi put i dokinuo sva opravdanja. Sretan je onaj ko slijedi njihove korake, a nesretan onaj koji skrene s njihovog puta i nekorektno se prema njima odnosi.

Dužnost je svakog muslimana koji voli Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da se podučava njegovim sunnetima i Uputi, čime će biti svrstan među prave njegove sljedbenike.

Ibnul-Kajjim kaže: "Pošto je sreća roba i na dunjaluku i na Ahiretu vezana za Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, Uputu, obaveza je svakom koji sebe savjetuje i voli lični spas i sreću, da spozna od njegove Upute i životopisa ono što će ga izvesti iz okvira neznalica i uvesti ga među njegove sljedbenike, skupinu i stranku. Ljudi se u tom pogledu dijele na one koji imaju malo, mnogo ili su uopće lišeni tog udjela. Ta blagodat je u Allahovoj Ruci, On je daje kome hoće, Allah je posjednik velike blagodati." (Zadul-mead, Ibnul-Kajjim, 1/69)

Praktični put za uzimanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao uzora je prakticiranje Sunneta u životu pojedinca ili džemata (zajednice). Ovo prakticiranje obuhvata sve aspekte Vjere u vidu uvjerenja, ibadeta, međusobnih odnosa, ponašanja, adaba, te socijalnog, administrativnog, političkog šerijatskog uređenja. Pomoć pri prakticiranju Sunneta ogleda se u njegovom oživljavanju, širenju šerijatskog znanja naslijeđenog od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Ovo je obaveza svakome onome ko zna od ove Vjere nešto i to mora prenijeti. Ovo postaje potvrđena obaveza učenjacima-nosiocima Šerijata, uzevši to iz riječi Uzvišenog, u prijevodu značenja ajeta: „A kada je Allah uzeo obavezu od onih kojima je Knjiga data da će je sigurno ljudima objašnjavati da neće iz nje ništa kriti, oni su je, poslije, za leđa svoja bacili i nečim što malo vrijedi zamijenili." (Ali Imran, 187)

Ovaj ajet, iako je objavljen o Ehlul-kitabijama, kao prijekor zbog njihovog skrivanja istine o Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jer nisu vjerovali u njega, iako su znali da je on vjerovjesnik, pečat i radosna vijest njihovih vjerovjesnika, također je upozorenje učenjacima ovog Ummeta da ne krenu putem Ehlul-kitabija u skrivanju znanja, jer će ih snaći ono što je i njih snašlo. Učenjaci moraju iznijeti svo korisno znanje koje ukazuje na dobra djela, ne skrivajući od toga ništa.
(Tefsir Ibn Kesir, 1/437)

U Sunnetu se navodi podsticaj na širenje znanja i to u mnogim hadisima, a od njih je onaj koji prenosi **El-Buhari** od Abdullaha ibn Amra ibn Asa, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Prenesite od mene pa makar i jedan ajet. Pričajte predaje od Benu-Israila, za to nema smetnje, a ko na mene slaže namjerno neka se pripremi za mjesto u Vatri."

. (El-Buhari, 4/207)

Et-Tirmizi od Ibn Mes'uda prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neka Allah uljepša čovjeka koji nešto čuje od nas, pa ga prenese kao što je čuo. Pa, možda onaj kome se prenese bolje shvati od onoga koji je čuo." (Sunenut- Tirmizi, 4/142 ; Ahmed, El-Musned, 1/437 ; Ibn Madže, 1/85)

Omer ibn Abdulaziz napisao je Ebu Bekru ibn Hazmu : „Pogledaj što imaš od hadisa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga zapiši. Ja se bojim da će nestati znanja i učenjaka. Primaj samo Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis, neka šire znanje i neka sjede sve dok učeni ne poduči neukog, jer znanje neće propasti sve dok ne bude tajno."

(El-Buhari, Kitabul- ilm, 1/35)

Hadisi i predaje o ovoj tematici su mnogobrojni i svi potvrđuju obaveznost dostavljanja i širenja Sunneta u svakom dobu i području. Ovo postaje sasvim obavezno u slučaju neznanja o Sunnetu, te udaljavanja i njegova izbjegavanja, kao što je to u ovom vremenu kada je zavladalo odbacivanje Sunneta i vjerskih učenja u svim muslimanskim državama, osim malog broja kojeg je Allah uputio na pridržavanje za Sunnet i strpljivost u tome.

Razlog tome je pomanjakanje interesa za šerijatskim znanjem i nemarnost učenjaka u izvršenju njihove zadaće dostavljanja ove Vjere na traženi način. Uz to postoji mezhebski fanatizam i slijepo slijeđenje kod većine ljudi. To je razlog da je između muslimana i Upute njihovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, napravljena velika distanca, osim onome kome se Allah, Azze ve Dželle, smilovao. Zato je obaveza svakome muslimanu koji voli Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da izvrši svoj zadatak dostavljanja ove Vjere prema svome znanju i mogućnostima, bivajući strpljiv na tom putu u onome što podnosi od uznemiravanja i provokacija radi Allahovog zadovoljstva. U tome treba uzeti za uzor Allahovog Poslanika, alejhi sellam, i njegove ashabe koji su čitav svoj život dali kao zadužbinu radi dostavljanja ove Vjere. Na tom putu su ulagali svoje živote i sve vrijednosti. Neka je Allah s njima zadovoljan a i sa onima koji idu njihovim putem sve do Sudnjeg dana. Ovo je manifest istinskog slijeđenja i ljubavi prema Allahovom Poslaniku, alejhi sellam.

El-Bejheki kaže: „Potrebno je slijediti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u onome što je uspostavio kao Sunnet. Ta potreba podrazumijeva stalnu obaveznost (farz). Nema drugog puta za slijeđenje njegovog Sunneta osim da se Sunnet spozna i nauči, a ne možemo ga naučiti osim prihvatanjem predaja od iskrenih (prenosilaca) koje treba prihvatiti kako bi ga mogli slijediti. Zato je naredio da izučavamo i pozivamo u Sunnet. Allah daje uputu." (El-I'tikad vel-hidaje, El-Bejheki, 154)

Drugo: Uzimanje Sunneta za sudiju

Stvar koja potvrđuje iskrenost slijeđenja Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je uzimanje njegovog Sunneta za sudiju i postavljanje Sunneta za vagu kojom se vagaju djela, izreke i propisi. Ono što je u suglasnosti sa njim, prihvata se, a što nije, odbacuje se, bez obzira ko to zastupa. Navode se mnogi ajeti koji potvrđuju ovo, a od njih je: „O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim. A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i u onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše." (En-Nisa, 59)

Allah je naredio vjernicima da sve svoje sporove i razmirice vrate na Njegovu Knjigu i Sunnet Njegovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Obavijestio ih je da im je to bolje i na dunjaluk i da ima ljepše posljedice na Budućem svijetu. Naredba o povratu na Allahovu Knjigu i Sunnet Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jasan je dokaz da su oni dovoljni za prekidanje spora i davanje rješenja za svaki problem koji se desi među muslimanima. Iman vjernika kroz vrijeme podstiče na povrat Allahovoj Knjizi i Sunnetu Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako bi saznao propis Šerijata za svako pitanje u svome životu.

Korist ovoga je veoma velika, jer musliman ostaje na putu slijeđenja i ne zastranjuje sa Pravog puta sve dok vrši povrat na Knjigu i Sunnet. Allah, Azze ve Dželle, naredio je uzimanje Njegovog Vjerovjesnika za sudiju tokom njegovog života, a njegov Sunnet poslije smrti u svim oblicima razilaženja, kako bi se ona dokinula.

Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta: „**I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore.**" (En-Nisa, 65)

Allah Uzvišeni se zaklinje Samim Sobom da vjernicima njihovo vjerovanje neće biti potvrđeno sve dok Allahovog Poslanika ne budu uzimali za suca u sporenjima i to u svim pitanjima. Također, ova arbitraža nije dovoljna sve dok se ne sastavi sa zadovoljstvom sa Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, presudom i dok se ne preda njegovoj naredbi uz širokogrudnost i duševnu prijaznost prema njegovoj presudi i propisu.

To se temelji na činjenici da musliman slijedi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u svim okolnostima, pa kada mu dođe kakva stvar ili se bude sporio sa svojim bratom muslimanom, u bilo kojem pitanju Vjere ili dunjaluka, pohitat će tada Sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sve dok u njemu ne nađe dostatan odgovor, kao što su činili i ashabi tokom Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, života vraćajući se njemu i pitajući ga za sve svoje stvari. Uzimali su njegov sud u svim pitanjima. Kada bi dao presudu o nečemu, oni bi to prihvatili i predali se velikodušno i iz zadovoljstva.

Poslije Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti ashabi bi prilikom razilaženja, oko pitanja čiji im propis nije bio jasan, za suca uzimali onoga ko je poznavao Sunnet. Kada bi se kod njih potvrdila vjerodostojnost tog propisa prema Sunnetu, ne bi prelazili na nešto drugo.

Evo primjera Omera ibn El-Hattaba, radijAllahu anhu, kad kaže: „Allahom opominjem čovjeka koji je od Vjerovjesnika čuo nešto (od propisa) o nerođenom djetetu!" Ustao je En-Nabiga i rekao: „Imao sam dvije žene, pa je jedna drugu udarila štapom i druga je pobacila. Poslanik, alejhi sellam, donio je presudu iskupa otpuštanjem roba.' Omer je rekao: „Da nisam čuo ovo, drugačije bismo presudili." (Fethul-Bari, Ibn Hadžer, 12/264)

Imam Šafija od Se'ida b. El-Musejjiba prenosi: „Omer ibn El-Hattab je govorio: 'Isplata krvarine pada na širu porodicu. Žena od krvarine svoga muža ništa ne nasljeđuje.', sve dok ga Ed-Dahhak ibn Sufjan nije obavijestio da mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, napisao: „Dadni nasljedstvo ženi Ešjema Ed-Dabbanija iz njegove krvarine." Omer se povratio ovoj predaji." (Eš-Šafi'i, Er- Risale, 426)

Imam Šafija sabrao je više predaja od ashaba i njihovih nasljednika koje potvrđuju da su uzimali Sunnet kada se dokaže njegova vjerodostojnost, a odbacivali svako mišljenje koje mu se protivilo, pa makar se to djelo prethodno i primjenjivalo. (Eš-Šafi'i, Er- Risale, 422)

Mi u ashabima i prethodnicima ovog Ummeta imamo najveći uzor za pridržavanje za Sunnet i uzimanje njegovog suda u svim pitanjima.

Uzimanje Sunneta sa suca je tačka razlikovanja između muslimana, koji se trudi da slijedi Sunnet, i onoga ko slijedi svoju strast bez Upute od Allaha. Ko bude tražio presudu od drugih mimo Objave, traži sud taguta. To se odnosi i na one koji traže sud u dokazima vlastitih razuma sazdanim na grčkoj logici, a oni su filozofi i apologetičari (ehlul-kelam). Isto se odnosi na one koji presudu traže u 'zevku' (užitku), 'vedždu' (osjećaju), ili kod 'tarikatskih šejhova', a to rade sufije.

Također, šije traže presudu od 'nepogrješivih imama', kako oni tvrde. Njima se mogu pripisati i oni koji traže presude kod ljudskih zakona ili bilo kojeg uništavajućeg principa, ideologije ili jednog od vladajućih ljudskih običaja kod kojih su pagani u starom i novijem dobu tražili sud udaljavajući se time od presude Allahove Knjige i Sunneta Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Ovo udaljavanje i odvraćanje je osobina munafika u svakom vremenu i prostoru, pa makar tvrdili da time žele samo dobro i uputu ili da rade za koristi Ummeta. Allah Uzvišeni je upozorio na njihove postupke i razjasnio njihovo loše stanje rekavši, u prijevodu značenja ajeta:

-„**Zar ne vidiš one koji tvrde da vjeruju u ono što se objavljuje tebi i u ono što je objavljeno prije tebe, pa ipak žele da im se pred šejtanom sudi, a naređeno im je da ne vjeruju u njega. A šejtan želi da ih u veliku zabludu navede.**“ (En-Nisa, 60)

-„**Kad im se kaže: "Prihvatite ono što Allah objavljuje, i Poslanika!" – vidiš licemjere kako se od tebe sasvim okreću.**“ (En-Nisa, 61)

-„**Allah dobro zna šta je u srcima njihovim, zato se ti ne obaziri na riječi njihove i posavjetuj ih, i reci im o njima ono što će ih dirnuti.**“(Nisa,63)

Ibnul-Kajjim kaže: „Onaj ko traži presudu ili sudi mimo onoga s čime je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo je taguta za suca. Tagut označava sve ono čime rob prelazi granicu u pogledu onoga što se obožava, slijedi ili mu se pokorava. Tagut svakog naroda je ono od čega traže presudu mimo Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili ga obožavaju mimo Allaha, Azze ve Dželle, ili ga slijede bez znanja od Allaha, ili mu se pokoravaju u onome što ne znaju da je isključivo pokoravanje Allahu, Subhanehu ve Te'ala. Kada se razmisli o ovim svjetskim tagutima i stanjima ljudi, uvidjet će se da ih je većina zastranila od obožavanja Allaha ka obožavanju taguta, od traženja

suda kod Allaha i Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ka traženju suda kod taguta, te od pokornosti i slijeđenja Poslanika ka pokornosti i slijeđenju taguta.“ (I'alamul-muveki'in, Ibnul-Kajjim, 1/50)

Treće: Zadovoljstvo presudom i zakonom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Od manifesta pokornosti Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je zadovoljstvo njegovom presudom i zakonom, što je posljedica zadovoljstva Allahom kao Gospodarem i Jedinim Bogom. Ko je zadovoljan Allahom kao Gospodarem, zadovoljan je i sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg je poslao i Vjerom koju je objavio. Ko to zadobije, istinski je sretnik.

Muslim prenosi od El-Abbasa, da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: „Osjetit će slast imana ko je zadovoljan Allahom kao Gospodarem, Islamom kao Vjerom i Muhammedom kao Vjerovjesnikom i Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem.“ (Muslim, Kitabul- iman, 1/62)

Kada je musliman zadovoljan Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, kao Poslanikom, neće se osvrtati na druge upute, neće mijenjati svoj pravac slijedeći druge običaje, već će ga uzimati za sudiju, prihvatati njegovu presudu, podrediti mu se, pratiti ga i slijediti. Bit će zadovoljan sa svime što je donio od svoga Gospodara, pa će se njegovo srce i duša smiriti s time, a prsa postati široka. Vidjet će, povodom Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegove Vjere, na sebi i na stvorenjima, Allahovu blagodat kojoj nije ravna ni jedna druga. Radovat će se blagodatima i milosti svoga Gospodara zato što ga je učinio sljedbenikom najboljeg od svih poslanika i svrstao ga u stranku onih koji su uspjeli. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„O ljudi, već vam je stigla poruka od Gospodara vašeg, i lijek za vaša srca, i uputstvo, i milost vjernicima.“ (Junus, 57)

-„Reci: “Neka se zato Allahovoj blagodati i milosti raduju, to je bolje od onoga što gomilaju.”“ (Junus, 58)

Zadovoljstvo je riječ koja objedinjuje prihvatanje i podređenost. Zadovoljstva nema ako nema apsolutne predanosti i podređenosti vanjštinom i nutrinom onome što je došlo Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, od njegovog Gospodara. Svako skretanje ili zastranjivanje od Objave ka nečemu drugom ili protivljenje, smatra se oprečnim zadovoljstvu i dokaz je licemjerstva, što vodi u nevjerstvo i odmetništvo od Vjere.

Neke grupacije iz ovog Ummeta zapale su u ono što se suprotstavlja zadovoljstvu u vidu opiranja onome s čime je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, od svoga Gospodara.

Neki od njih su se usprotivili Allahovom pravu da jedino bude obožavan na način kako su se usprotivili prvi mnogobošci izražavajući ljubav prema vjerovjesnicima, dobrim ljudima i približavajući se putem njih Allahu. Nisu bili zadovoljni čistim tevhidom tako da su ga pomiješali i zaprljali mnogoboštvom - širkom.

Neki su se usprotivili Allahovim imenima i svojstvima savršenstva sa neispravnim sumnjama i zbunjenim nagađanjima negirajući ono što je Allah za Sebe potvrdio i što je za Njega potvrdio Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Ustanovili su ono što su Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, negirali i tako zalutali u zabludi i sljepilu. Da su bili zadovoljni s onim s čime im je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zastajući na tome, bili bi upućeni iz zablude, progledali bi nakon sljepila i bili ushićeni Uputom.

Neki od njih se protive Šerijatu kao zakonu svojim mišljenjima ili neispravnim analogijama koje podrazumijevaju dozvolu onoga što je Allah zabranio i zabranu onoga što je dozvolio, obesnaživanje onoga što je postavio kao obavezu i obavezivanje onim što je On obesnažio. Ili, protive se činjenicama vjerovanja i Šerijata svojim 'zevkom', osjećajima, otkrovenjima i 'tarikatskim šejhovima'. Zbog toga su skrenuli sa Pravog puta i pohrlili za svojim strastima i onome što su im šejtani ubacili od ukrašenog govora. Oni se toga pridržavaju, a sa puta Istine i Upute se udaljavaju, i druge od njega odvraćaju.

Neki od njih su se usprotivili Šerijatu nepravednim politikama i propalim vještačkim zakonima, obavezujući ljude njima, kao da su s Neba objavljeni zakoni. Ostavili su zakon Gospodara svjetova, obezvrijedili Njegove granice i ignorirali Njegova znamenja rušeći tako Njegovu svetost. Uz to tvrde da samo žele dobro i uputu, pa su zato zapali u zabludu i zabunu. Allah ih je obukao u odjeću poniženja i dao im da okušaju glad, strah i neimaštinu. Da su zadovoljni zakonom Gospodara svjetova zadobili bi ponos i vlast.

Neki od njih su se usprotivili Allahovim djelima, određenju, sudbini i mudrosti različitim vrstama iblisovskih sumnji koje zadiru u Allahovu pravednost, mudrost i znanje. Ovo je protivljenje neznalica, razlog njihovog izlaska iz zadovoljstva ka protivljenju jeste njihovo prihvatanje

i crpljenje argumenata kojih nema u Objavi, te pridržavanje za temelje koji su u suprotnosti sa zakonom Gospodara svjetova. Nema spasa od ove bolesti, tj., bolesti protivljenja, osim sa apsolutnom predanošću i prilasku Objavi uz potpuno uvjerenje da je u njoj Uputa i lijek.

(Medaridžus-salikin, 2/69-71)

Četvrto: Zastajanje na granicama Šerijata

Ovo je plod zadovoljstva. Ko je zadovoljan presudom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njegovom Vjerom i zakonom, zastat će kraj granica njegovog Šerijata i neće ih prelaziti. To biva samo kada je musliman uvjeren da je Vjera potpuna i da nema potrebe za povećanjem ili oduzimanjem i da ju je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jasno dostavio i da nije od pitanja Vjere ništa izostavio a da ga nije prenio. Kada to musliman zna i kada je uvjeren u to, zastat će na granicama Šerijata ne prelazeći ih. Granice na kojima nam je naređeno da stanemo i ne prelazimo ih, su skupina propisa koju nam je Allah dozvolio da činimo, svejedno bilo to u obliku obaveznosti, pohvalnosti ili dozvoljenosti. Prelazak tih granica znači prelazak tih propisa činjenjem onoga što je zabranjeno.

(Džami'ul-ulumi vel-hikem, Ibn Redžeb El-Hanbeli, 246)

Prelazak granica obuhvata i zapostavljanje i pretjerivanje, ali većinom je vezan za pretjerivanje i prelazak granice. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„To su Allahovi propisi, pa ih ne narušavajte! A oni koji Allahove propise narušavaju, nepravedni su." (El-Bekare, 229)

-„Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome, ne voli On one koji se previše glasno mole." (El-A'raf, 55)

-„O vjernici, ne uskraćujte sebi lijepe stvari koje vam je Allah dozvolio, samo ne prelazite mjeru, jer Allah ne voli one koji pretjeruju." (El-Maide, 87)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio je da će biti u ovom Ummetu ljudi koji će prelaziti granice u čišćenju i dovi.

(Ahmed, El-Musned, 4/86 ; El-Hakim, El-Mustedrek, 1/540)

Oni će prelaziti granice čišćenja dodavanjem i granice dove neispunjenjem uslova za nju. Ko pređe granice Šerijata, izašao je iz njegovih okvira ka nečemu drugom, što mu je šejtan uljepšao, kao što je jedan ispravni prethodnik rekao: "Allah nije nešto naredio, a da šejtan u tome nema dva utjecaja: ili zapostavljanje ili pretjerivanje. On ne razmišlja putem kojeg od njih će zadobiti pobjedu, povećanjem ili umanjivanjem."

(Medaridžus-salikin, 2/108)

Zbog ovoga Uzvišeni Allah nam je naredio da se pridržavamo ispravnog puta i da Ga molimo na svakom namazu da nas uputi na njega. On kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„Uputi nas na Pravi put,“ (El-Fatiha, 5)

-„I doista, ovo je pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova.“ (El-En'am, 153)

Allah je zabranio prelazak granica i istupanje pred Allaha i Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako se u Vjeri ne bi pravili dodaci putem strasti. Nezastajanje na granicama Šerijata u Ummetu je uzrokovalo nastanak različitih kategorija novotarija, vrsta pretjerivanja i načina izlaska iz Vjere, kojih ne bi bilo da se nisu prešle te granice.

Vjeru i sljedbenike Vjere, od novotara i ekstremista je snašlo mnogo zla. Rezime ovoga bi bio: Slijeđenje je vezano za praktične manifeste, pa ko ih ispuni, ispunio je i slijeđenje. Njegova ljubav prema Allahu i Poslaniku je iskrena. Ko je izostavi, izostavio je i slijeđenje. To će biti pokazatelj pomanjkanja ove ljubavi kod njega.

PRETJERIVANJE I NOVOTARSTVO

Pretjerivanje prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem

Pojam pretjerivanja

Pretjerivanje u jeziku označava prelazak granica nečega što je postavljeno, svjedno bila ta granica šerijatska ili običajna. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta: „O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u svome vjerovanju i o Allahu govorite samo istinu! Mesih, Isa, sin Merjemin, samo je Allahov poslanik, i Riječ Njegova koju je Merjemi dostavio,“(En-Nisa, 171)

U hadisu stoji: “Čuvajte se pretjerivanja u Vjeri.” (Ibn Madže, Kitabu menasik, 2/1008) Misli se na žestinu u Vjeri i prelazak njenih granica. U hadisu također stoji:“... onaj koji uči Kur'an bez pretjerivanja ili zapostavljanja.” (Muslim, Kitabul-ilm, 2055/4) Rekao je to jer je umjerenost u svim stvarima dio lijepog ponašanja. Najbolja je sredina. (Medaridžus- salikin, 2/496)

Prema tome, ova riječ kruži oko značenja prelaska granice, bez obzira na vrstu. Ako pogledamo na značenje pretjerivanja u Šerijatu vidjet ćemo da u potpunosti odgovara jezičkom značenju, jer se pretjerivanjem u Šerijatu naziva svaki 'prelazak granica Šerijata djelom ili uvjerenjem'.

Pojam pretjerivanja i njegova zabrana navodi se dva puta u Kur'ani-Kerimu. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u svome vjerovanju i o Allahu govorite samo istinu! Mesih, Isa, sin Merjemin, samo je Allahov poslanik, i Riječ Njegova koju je Merjemi dostavio," (En-Nisa, 171)

-„Reci: "O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u vjerovanju svome, suprotno istini, i ne povodite se za prohtjevima ljudi koji su još davno zalutali, i mnoge u zabludu odveli, i sami s Pravog puta skrenuli!"(Maide, 77)

Imam El-Kurtubi u tefsiru prvog ajeta kaže: "Riječi Uzvišenog: 'O sljedbenici Knjige, ne pretjerujte u vašoj vjeri...', označavaju pretjerivanje, a pretjerivanje je prelazak granice. Time se misli, kako spominju komentatori Kur'ana, na pretjerivanje židova u pogledu Isaa, alejhi selam, pa su potvorili čestitu Merjemu, te pretjerivanje kršćana koji su Isaa proglasili Gospodarem. Pretjerivanje i zapostavljanje su ujedno loše djelo i nevjerstvo." (Džamiu ahkamil-Kur'an, Imam El-Kurtubi, 6/21)

Isto tako, termin pretjerivanja i njegova zabrana navodi se u Sunnetu u suglasnosti sa njegovim značenjem u Kur'anu. U hadsu koji prenosi **Ibn Madže** od Ibn Abbasa, radijAllahu anhu, prenosi se da je rekao: "Rekao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ujutro na Akabi, dok je bio na svojoj devi: 'Naberi mi kamenčiča!' Nabrao sam mu sedam kamenčiča za bacanje. Držao ih je u svojoj ruci i govorio: 'Bacajte kao ovi!' Potom je rekao: 'O ljudi, čuvajte se pretjerivanja u Vjeri, jer je pretjerivanje u vjeri uništilo one koji su bili prije vas." (Sunenu Ibn Madže, Kitabul- menasik, 2/1008 ; Ahmed, El-Musned, 1/215 ; Iqtidaus-siratil-musteqim, Ibn Tejmijje, 1/288)

Ibn Tejmijje u komentaru ovog hadisa kaže: "Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "Čuvajte se pretjerivanja u Vjeri.", generalne su za sve vrste pretjerivanja u uvjerenjima i djelima. Pretjerivanje označava prelazak granice tako da se poveća pohvala ili kuđenje nečega u odnosu na ono kako to zalužuje i sl.." (Iqtidaus-siratil-musteqim, Ibn Tejmijje, 1/283)

Ovi tekstovi pojašnjavaju da se pod pretjerivanjem u Šerijatu misli na prelazak granice dodavanjem na ono što je utemeljeno u vidu količine ili opisa, uvjerenja i djela. U Šerijatu se navode termini koji su otprilike slični pojmu pretjerivanja po značenju, kao što je žestina, zadubljivanje, vještačenje, ekstremizam. Svi oni su sinonim za pretjerivanje i objedinjene su u značenju 'prelaska granice', dodavanjem na ono što je već utemeljeno u Šerijatu. Isto tako, može se zapaziti da pretjerivanje označava prelazak granice utemeljenog ka neutemeljenom, kao što je npr., pretjerano veličanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i uzdizanje

njegovog spomena. Ovo je inače utemeljno djelo sve dok se pridržava granica njegove ljudskosti. Kada se njegovim veličanjem pređu granice njegovih ljudskih osobina, dolazi do pretjerivanja.

VRSTE PRETJERIVANJA

Različiti su oblici pretjerivanja. Neki od njih su u uvjerenju (akidi), a neki u djelima.

1. Pretjerivanje u uvjerenju (akidi)

Ogleda se u prelasku granica ispravnog uvjerenja ka različitim oblicima zastranjivanja. Ko promotri mišljenja **kelamskih frakcija (ilmul-kelam)** koji su se razišli sa Ehli-sunnetom u vrsti uvjerenja, uvidjet će da su pretjerali u jednom od domena uvjerenja i tako izašli sa Pravoga puta.

U pogledu Allahovih svojstava zapazit ćemo one koji ih negiraju ili tumače pretjerujući u izražavanju Allahove neprikosnovenosti, tako da su obesnažili Njegova svojstva savršenstva i opisali ga svojstvima nepostojanja. Paralelno suprotno vidimo one koji utjelovljuju i poistovjećuju Allaha sa Njegovim stvorenjima kako su pretjerali u potvrdi tih svojstava i zapali u ovo. Istina se ogleda u srednjem putu između ove dvije frakcije: Allahova neprikosnovenost bez obesnaživanja Njegovih svojstava, te potvrda svih svojstava bez utjelovljenja ili poistovjećivanja (poređenja).

Ovim putem su krenule apologetske grupacije. Jedna frakcija nešto potvrdi i u tome pretjeruje, a druga potvrdi suprotno i u tome pretjeruje.

Pretjerivanje u uvjerenju podrazumijeva pretjerivanje kršćana u pogledu Isaa, alejhisselam, tako da su ga izveli iz okvira ljudskosti ka stepenu božanstva. U to ulazi i pretjerivanje šija u pogledu Alijje, radijAllahu anhu. Jedna njihova grupacija tvrdila je da je on bog, a ostale da je on nepogrješiv.
. (Mekalatul-islamijjin, Ebul-Hasen el-Eš'ari, 29-72)

Tu je pretjerivanje i sufija u pogledu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer tvrde da je stvoren od svjetlosti, da je ovaj svijet stvoren od njegove svjetlosti, da upravlja kosmosom i druga slična neispravna uvjerenja.

Također, postoje pretjerivanja u pogledu dobrih ljudi i 'sufijskih šejhova' s tvrdnjama da su oni nepogrješivi, njihovim slijeđenjem u

svemu što govore bez ikakvog argumenta, traženju pomoći od njih, i njihovom dozivanju u onome što može samo Allah učiniti, te druge vrste mnogobožačkih uvjerenja.

2. Pretjerivanje u djelima

Pod ovim pretjerivanjem misli se na ono što kruži oko pet šerijatskih pravila, a to su obaveznost, pohvalnost, pokuđenost, zabrana i dozvoljenost. Onaj ko pohvaljeno stavi na stepen obaveznog, ili pokuđeno na stepen zabranjenog, ili dozvoljeno učini pokuđenim ili zabranjenim, pretjerao je u Vjeri i zastranio je sa Pravoga puta. Npr. ko sebe obaveže noćnim namazom kao farzom pretjerao je, jer je pohvalno stavio na stepen obaveznog prelazeći granice Sunneta u ovom aspektu. Ovaj je isti poput onih koji su zabranili sebi ono što je Allah dozvolio u vidu braka i dozvoljenih jela iz asketizma i pobožnosti. Pod ovo se može svrstati svaki onaj koji u neutemeljeno djelo doda veću količinu ili opis, npr., da prilikom abdesta pere određene organe više od tri puta.

Ibn Tejmijje kaže: "Žestina nekada može biti stavljanjem onoga što nije obaveza niti pohvalno na stepen obaveznog i pohvalnog u ibadetima, a nekada stavljanjem onoga što nije zabranjeno ili pokuđeno na stepen zabranjenog i pokuđenog u dozvoljenim stvarima."

(Iqtidaus-siratil-musteqim, Ibn Tejmijje, 1/283)

Ibnul-Kajjim kaže: "Pretjerivanje je dvojako: Jedna vrsta čovjeka izvodi iz okvira u kojima se može nazvati pokornim, kao da namazu doda jedan rekat, ili da posti tokom cijele godine uz sve zabranjenje dane, ili da kamenuje džemreta na hadžu velikim kamenjem koje se ispaljuje sa katapulta, ili da između Saffe i Merve trči deset puta, ili bilo šta drugo što se namjerno počini. Postoji bojazan da pretjerivanje ne bude razlog izdvajanja i skučenosti, kao što je klanjanje po cijelu noć, ili post tokom cijele godine bez posta zabranjenih dana, ili nanošenje štete ibadetima i zikrovima, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Ova Vjera je lahka. Svako ko bude žestok u Vjeri ona će ga nadvladati. Ispravljajte se, približavajte i olakšavajte. Tražite ispomoći u jutarnjem i večernjem namazu i dijelom u namazu u mrkloj noći (noćni namaz)."

(Medaridžus-salikin, 2/496)

U Sahihu **Muslimu** prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Propali su oni koji pretjeruju! Propali su oni koji pretjeruju! Propali su oni koji pretjeruju!" (Muslim, Kitabul-ilm, 4/2055) A to su oni koji se previše zadubljuju i previše su žestoki. (Medaridžus-salikin, 2/496)

RAZLOZI PRETJERIVANJA

Pretjerivanje se očituje u pojavi opasnog zastranjivanja u historiji nebeskih vjera, jer se pretjerivanje ubraja u najveće razloge zastranjivanja u vjeri sa ispravnog puta. Ovo zastranjivanje na početku bude maleno, a zatim se poveća s prolaskom vremena tako da postane kao osnova ili temelj. Evo primjera kršćanstva koje je u doba Mesiha, alejhi sellam, bilo vjerovanje čisto od primjesa širka, kao i ispravna vjera. Zatim je ovo vjerovanje pogođeno pretjerivanjem, pa je zastranilo sa čistoga monoteizma ka čistom mnogoboštvu, sa nebeske vjere ka vještačkoj vjeri prožetoj indijskim idolopoklonstvom, grčkom lakrdijom i židovskim neispravnostima.

Pretjerivanje ne nastane najedanput iz ničega, nego je vezano za nekoliko činilaca i razloga koji mu vode i pomažu ga. Ovi razlozi su mnogobrojni i raznovrsni, a mi želimo zastati na nekim od ovih razloga koji su doveli do pojave pretjerivanja kod muslimanskih grupacija, a to su:

1. Neznanje o Vjeri, a to se očituje u nekoliko aspekata: Nedostatno shvatanje ciljeva Šerijata u vidu olakšica i odstranjivanja neugodnosti od osoba koje su zadužene šerijatskim propisima. Ovo se očituje u djelima ekstremista u domenu obredoslovlja.

Tu spada i nepoznavanje granica Šerijata na kojima obveznik Šerijatom mora zastati i ne prelaziti ih. To se pokazuje u svim vrstama pretjerivanja kao pralazak granica Šerijata, poput zabrane dozvoljenog ili obavezivanja onim što nije obavezno. U to spada izlazak van okvira Šerijata veličanjem određenih vjerovjesnika i dobrih ljudi prelazeći granice njihove ljudskosti i opisujući ih osobinama božanstva. Tu spada i nedostatno shvatanje šerijatskih tekstova. Ono se očituje u djelimičnom i manjkavom pogledu na šerijatske tekstove.

Na primjer: Navode se šerijatski tekstovi o obećanju i prijetnji. Tako tekstovi obećanja u srcima onih koji se plaše, koji griješe pobuđuju nadu, pokajanje i obećanje oprosta i milosti svakom onom ko krene ka Allahu kajući se od svoga grijeha.

Nasuprot tome vidimo tekstove o prijetnji kojima se prijeti nevjernicima i mušricima, a i velikim grješnicima koji ustrajavaju u svojim grijesima i to bolnom patnjom i žestokom kaznom, osim ako se pokaju i povjeruju. Ako se pokaju, povjeruju i budu činili dobra djela, Allah će im oprostiti.

Ovo je potpun uvid u tematiku obećanja i prijetnje, ali nedostatak shvatanja dolazi sa strane djelimičnog uvida u jedan od ovih aspekata, ignorisanja drugog aspekta i udaljavanja od njega, te pokušaj represivnog tumačenja šerijatskih tekstova.

To se desilo kod haridžija i murdžija. **Haridžije** su dale prednost tekstovima o prijetnji a ignorisali su tekstove o obećanju (nadi), sudeći za nevjerstvo onome ko počini veliki grijeh tvrdeći da je on vječno u Vatri.

Murdžije su dale prednost tekstovima o obećanju, a ignorisali su tekstove prijetnje nepokornima tvrdeći da grijeh sa imanom ne šteti, obesnaživši tako veliki dio šerijatskih tekstova.

Poput njih su i ekstremne sufije koji su pretjerali u pogledu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tako što su pogledali na aspekat veličanja Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ignorisali aspekat monoteizma - tevhida, i preventive od mnogoboštva - širka.

Razlog koji ih je do toga doveo je: nedostatni djelomični uvid u šerijatske tekstove bez sakupljanja tekstova na jedno mjesto kako bi se uvid upotpunio i kako bi propis o njima bio ispravan. Međutim, neznanje o ciljevima Šerijata uz prevlast strasti i neprosvjećenost su doveli novotare do onoga u ćemu se oni nalaze.

Imam Eš-Šatibi kaže: "Greška u ovom poglavlju novotarija, zasniva se na jednoj činjenici, a ona je neznanje o ciljevima Šerijata, te nespajanje svih njegovih dijelova u jednu cjelinu. Uzimanje dokaza kod imama vičnih znanju ogleda se u uzimanju Šerijata koji je jedinstvenog oblika prema onome što je potvrđeno od općenitih i pojedinačnih pravila koja proizilaze iz njega. Većina tih pravila dolazi iz primjera vezanih za pojedinačne slučajeve i događaje. Apsolutna pravila tumače se u smislu ograničenih, a nedefinisana se razjašnjavaju. Isto je sa ostalim aspektima. Zadatak upućenih u šerijatsko znanje je da predstave Šerijat kao jednu sliku čiji dijelovi jedni druge pomažu poput tijela insana. Osobina onih koji slijede manje jasne dokaze je da nasumice uzmu bilo kakav dokaz, što prvo do njih dođe, iako postoji dokaz koji mu se suprostavlja s obzirom na općenite ili pojedinačne postavke Šerijata. Tako jedan organ ne daje pojmu šerijatskih propisa njegovo pravo značenje. Onaj koji ga slijedi, slijedi ono što je manje jasno, a slijedit će ga samo onaj u čijem srcu ima nastranosti, kao što Allah Uzvišeni svjedoči: '... a čije su riječi od Allahovih istinitije!' (En-Nisa, 122)"

(El-I'tisam, Imam Eš-Šatibi, 1/244)

2. Slijeđenje strasti

Strašću nazivamo naklonost duše i njenu nastranost prema nečemu, a većinom se njome nazivaju lutanje i zabluda. Slijeđenje strasti označava skretanje od Istine ka neistini zbog nastranosti u srcu i neispravnosti u razumu. To je put svakog onoga koji skrene sa Pravoga puta iz reda zalutalih, a slijeđenje Istine i Upute je put vjernika.

U Kur'anu se navodi pokuda strasti i njenog slijeđenja i upozorenje na nju i to u mnogim ajetima, a od njih su:

-„Ali, nevjernici lakosmisleno slijede strasti svoje, - a ko će na Pravi put uputiti onoga koga je Allah u zabludi ostavio? – njima neće moći niko u pomoć priteći.“ (Er-Rum, 29)

-„Mnogi, prema prohtjevima svojim, namajući za to nikakva dokaza, zavode druge u zabludu. A Gospodar tvoj dobro zna one koji u zlu prelaze svaku mjeru.“ (El-En'am, 119)

-„Reci: 'O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u vjerovanju svome, suprotno istini, i ne povodite se za prohtjevima ljudi koji su još davno zalutali, i mnoge u zabludu odveli, i sami s Pravog puta skrenuli!"(Maide,77)

Slijeđenje strasti je jedan od najvećih razloga pretjerivanja u Vjeri. Predstavljeno je u uljepšanom mišljenju o vlastitom razumu i njegovom uzimanju za suca nad Šerijatom, što se dogodilo među grupacijama ilmulkelama i sufizma. Svaka od ovih grupacija je izmislila temelje i pravila kojima su sudili šerijatskim tekstovima. Što je bilo u suglasnosti sa ovim pravilima i prihvatili su, a što je bilo suprotno, odbacili su nekom vrstom tumačenja, iskrivljenja, pokudom ili negiranjem prenosilaca, ako se radi o predajama koje se prenose od jednog primarnog prenosioca (ahad). Postoji još mnoštvo ovakvih neispravnih sumnji. Kada Šerijat nisu stavili na njegovo mjesto, pretjerano su počeli veličati svoje razume zapavši u propast.

3. Oslanjanje na neispravne i apokrifne hadise

Izmišljanje i laž na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nisu bili slučajni, nego je postojala organizovana struja koju su izmislili heretici praveći spletku protiv Islama i izražavajući svoju skrivenu mržnju protiv njega. To se očituje u pokušajima iskrivljavanja Islama, ubacivanjem propalih ideologija i uvjerenja koje je Islam poništio. Tako su ih sada prikazali u obliku hadisa kako bi se oni proširili među svjetom. Šije se smatraju najboljim primjerom za to, jer su izmišljali hadise o vrijednostima i odlikama Alu-bejta, imameta, kao i za svoja ostala uvjerenja. Tako su otvorili vrata pretjerivanju prema uglednim ličnostima u ovom Ummetu.

Ibn Ebi El-Hadid, šija i mutezila, iznosi priznanje, pa kaže: "Znaj da temelj svih laži u hadisima u kojima se spominju posebne vrijednosti, dolazi od šija. Oni su na početku izmislili različite hadise o svome predvodniku. Na to ih je podstaklo neprijateljstvo prema onima s kojima su bili u zavadi.".(Šerhu nehdžil-belagah, Ibn Ebi El-Hadid, 11/48-49)

Iz ovog nas teksta zanima priznanje jednog od njihovih pisaca. Davno je rečeno: 'Priznanje je poglavar svih dokaza'. Također, pripadnici pojedinih zalutalih sekti izmišljali su hadise pomažući svoj pravac i dajući repliku protivnicima. Heretici, a posebno u doba prvih Abasija, imali su ulogu u izmišljanju hadisa u svim aspektima Vjere, a posebnu u pitanjima akide (vjerovanja). Njihov glavni cilj je bio iskrivljavanje Islama i tjeranje ljudi od njega. Ovi hadisi su bili dobra zaleđina ekstremistima koji su došli poslije njih, jer su se na njih oslanjali i njima argumentirali. Gotovo da nema zalutale ideje ili pretjeranog uvjerenja, a da iza njega ne stoje neispravni i izmišljeni hadisi.

4. Propala ideologija bivših vjera

Sa širenjem talasa Islama i osvajanjem mnogih krajeva, u Islam su ulazile različite nacije, neki pokorno, a neki iz mržnje. Širenje Islama ovom brzinom nije išlo na zadovoljstvo mnogih neprijatelja, nego je to za njih bila kost u grlu, uzavrela zloba u srcima i prašina u očima. Kada su uvidjeli da vlast pripada Islamu i da se protiv njega ne mogu boriti sabljom, niti to ima ikakve koristi, ušli su u Islam licemjerno kako bi iznutra pravili spletke. Počeli su iskrivljavati njegovu sliku i cijepati njegovo jedinstvo, želeći oživjeti svoje idolopoklonstvo i upropastiti čistoću islamskog vjerovanja.

U tome su im pomogle smutnje koje su se desile nakon ubistva Osmana, radijAllahu anhu, koje su bile razlog cijepanja Ummeta na stranke i frakcije. Poslije toga pojavile su se apologetske frakcije sa svojim mišljenjima i uvjerenjima. Onaj ko promatra historiju **apologetskih frakcija** i njihovih mišljenja koja su suprotna Ehli sunnetu vel-džematu, uvidjet će utjecaj ubačene ideologije iz judaizma, kršćanstva, vatropoklonštva, idolopokloničkih filozofija poput grčke, indijske i egipatske. Neprijatelji Islama pokušali su uskladiti ova mišljenja sa Islamom i obući ih u odjeću Islama.

Tako se pojavila tzv., **islamska filozofija** i **ilmul-kelam (apologetika)**, **islamski tesavuf,** i **islamske frakcije** sa raznolikim mišljenjima i izjavama, a na svima njima se jasno vidio utjecaj prethodno nabrojanih ideologija. **Iza stasavanja svake od ovih frakcija stajali su ljudi koji su vanjštinom prešli na Islam, a nevjerstvo su krili u srcima.**

Oni su bili pioniri i osnivaći ovih frakcija. Od njih je bio **Abdullah b. Sebe, predvodnik i osnivač ši'izma**, koji je postavio temelje ezoterijskih vjerovanja koja se protežu do današnjeg dana. Od tih uvjerenja su reinkarnacija, tj. povratak Alijje, radijAllahu anhu, poslije smrti na dunjaluk prije Sudnjega dana. On će, navodno, sići na Zemlju i ispuniti je pravdom kao što je bila ispunjena nepravdom. Ibn Sebe' je govorio: "Čuditi se onome ko tvrdi da će se Isa vratiti, a poriče da se Muhammed neće vratiti. Muhammed je preči da se vrati od Isaa."

Također, postavio je i temelj reinkarnacije imama kao i temelj vasijjeta (punomoćstva), tvrdeći da je Alijja pečat svim opunomoćenika, kao što je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Pečat svih vjerovjesnika. Govorio je: "Bilo je hiljadu vjerovjesnika, a svaki od njih je imao opunomoćenika. Alijja je opunomoćenik Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Muhammed je Pećat svih vjerovjesnika, a Alijja pečat svih opunomoćenika."

Potom je rekao:"Ima li nepravednijeg od onoga koji ne dozvoljava oporuku Allahovog Poslanika, alejhisellam, i ustaje na opunomoćenika Allahovog Poslanika, alejhisellam." Nosio je judaistička uvjerenja o Jušeu ibn Nunu nasljedniku Musaa, alejhisselam, primjenivši ih na Alijju poslije Poslanika, alejhisellam. On je prvi javno zadirao u čast ashaba i njih se odricao, uz ostale otrove koje je ubrizgao u šije, a oni su ih uzeli za svoja uvjerenja, vjeru i način robovanja. Šije su imale plodno tlo za prihvatanje ove ideologije, kao i drugih, jer su bili skučenih umova i slabog raspoznavanja.

Tako su iza svake frakcije postojali strani elementi koji su donijeli svoje ideje i uvjerenja preuzete iz starih vjerovanja.

Iza novotarije nevjerovanja u određenje stajao je čovjek po imenu Sevsen. Bio je kršćanin, pa je prešao na Islam, a zatim preuzeo kršćanstvo. Njegovu ideju je preuzeo Ma'bed el-Džuheni, a zatim je Gajlan od Ma'beda preuzeo novotariju nevjerovanja u kader.

(Šerh usulil- i'atiqad Ehlis- sunne, Imam El-Lalikai, 4/749)

Šejhul-islam **Ibn Tejmijje** spominje da je temelj novotarije Džehma ibn Safvana o obesnaživanju i negiranju Allahovih svojstava preuzet od mnogobožaca i sabejaca iz reda brahamija i filozofa, te novotara od sljedbenika Knjige koji tvrde da: 'Gospod u osnovi nema nijednu potvrđenu osobinu'." (Medžmu'ul- fetava, Ibn Tejmijje, 1/66)

Ovo je utjecaj posredstvom ličnosti čija su se srca ispunila mržnjom protiv Islama, ali ne treba zanemariti organizovanu ulogu židova, kršćana, medžusija i njihovih saradnika iz reda heretika koji su svojski nastojali iskriviti Islam i ugraditi u njega neispravna vjerovanja i rušilačke ideje.

PRETJERIVANJE PREMA LIČNOSTI POSLANIKA, sallallahu alejhi ve sellem, KOD ŠIIJA - RAFIDIJA

U potvrđena vjerovanja šerijatskim tekstovima i odrednicama koncenzusa Ummeta, spada i uvjerenje da su svi Allahovi poslanici ljudi, sa istim osobinama kao i oni kojima su bili poslani. Tako se odvijao Allahov zakon o poslanicima. „Prema Allahovom zakonu koji je vrijedio za one koji su bili i nestali! A ti nećeš u Allahovu zakonu izmjene naći." (El-Ahzab, 62)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije bio drugačiji nego ostali poslanici, nego čovjek sa ljudskim osobina kojem je dolazila Objava. Poslanikova ljudskost je jasna stvar svakom onog ko uči Kur'an, prelistava Sunnet ili čita njegov životopis. I pored jasnoće ove tematike i običnim i učenim muslimanima, vidimo neke grupacije koje se pripisuju Islamu kako pretjeruju prema Poslaniku, alejhisellam, izvodeći ga tako iz granica čovječnosti. Šije su bile prve koje su otvorile vrata pretjerivanja prema ličnostima pretjerivanjem prema Alijju, radijallahu anhu. Oni su se u tome razišli na nekoliko pravaca. Neki su tvrdili da su Alijja i njegovo potomstvo nepogrješivi, neki da je Alijja vjerovjesnik, a neki su ustvrdili da je on bog, ili, da se božiji duh u njemu utjelovio i u imamima iz njegovog potomstva.

Pošto je Alijja, radijallahu anhu, amidžić Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i suprug njegove kćerke, njegov nasljednik i halifa poslije njega, prema njihovom mišljenju, onda je bilo prirodno da njihovo pretjerivanje počne od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a zatim da se lančano nastavi prema Alijju, radijallahu anhu, i imamima iz njegovog potomstva. Zato kod ekstremnih šiija nailazimo na neispravna uvjerenja koja kruže oko 'praiskonskog bivstvovanja Poslanika', da je on stvoren prije svemira, da nije poput ostalih ljudi, nego da je stvoren od svjetlosti.

Prenosi **El-Kulejni** lažni tekst koji se pripisuje Dža'feru Es-Sadiku, a govori o praiskonskoj Poslanikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, postojanosti, ili što sufije nazivaju, 'muhamedanski hakikat', ili 'muhamedanski nur': „**Bili smo kod Allaha, a osim nas kod Njega nije bio niko, ni melek niti iko drugi. Zatim Mu se ukazalo, pa je stvorio nebesa i zemlju, a mi smo bili sa Njim...** Postavio je sva stvorenja u jednoj slici kao prašinu, prije silaska na zemlju i podizanja nebesa. On je bio Sam u svome carstvu i moći. Dao je dio Svoga nura, pa je on zasjao, a zatim jednu žeravicu, pa je i ona zasjala. Zatim se svjetlo sastavilo u središtu u toj skrivenoj slici koja je bila ista kao lik našega Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, Allah, Azze ve Dželle, je rekao: „Ti si odabranik, u tebi će biti stanište Moga nura i riznica Moje Upute. Zbog tebe Sam poravnao zemlju, podigao talase, izgradio nebesa,

zbog tebe sam načinio nagradu i kaznu, Džennet i Vatru. Tvoju porodicu ću postaviti kao Uputitelje. Dat ću im Svoje skriveno znanje tako da im precizne stvari neće biti zamršene, putem njega im skriveno neće biti nepoznato. Učinit ću ih svojim dokazom protiv ljudi i opomenom o Mojoj moći i jednoći..." (El-felsefetus-sufijje, Abdulkadir Mahmud, 276)

El-Eš'ari u knjizi "Mekalatul-islamijjin", spominje da petnaesta kategorija ekstremnih šija govori da je Allah sve stvari i ovlasti predao Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, da ga je učinio moćnim da stvori dunjaluk, pa ga je on stvorio i uredio, i da Allah Uzvišeni od toga nije ništa stvorio. Mnogi od njih to govore i o Alijji. (Mekalatul-islamijjin, 16)

PRETJERIVANJE PREMA LIČNOSTI POSLANIKA, sallallahu alejhi ve sellem, KOD SUFIJA

Šije su prve otvorile vrata pretjerivanja u ovom Ummetu, tako što su pretjerali prema Alijji, radijallahu anhu, i imamima iz njegovog potomstva, kako oni tvrde. Tako se ta zarazna bolest pretjerivanja preselila u sufizam. Postoje mnoge sličnosti između njih u mnogim aspektima.

Šitski pravac kruži oko pretjerivanja prema Alijji, radijallahu anhu, i imamima iz njegovog potomstva, a pretjerivanje kod sufija kruži oko Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i evlija poslije njega, tačnije rečeno, kako oni tvrde, oko "muhammedanskog hakikata" i evlija poslije.

Kod ekstremnih šija ima onih koji kažu da se duh božiji utjelovio u Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a zatim u Alijji i njegovim sinovima poslije. Tako i kod sufija ima onih koji govore o utjelovljenju Boga, kao što je **El-Halladž**. Neka je Allah Uzvišen od onoga što oni govore!

Šije su pale pod utjecaj medžusijsko-judaističke tradicije, koja je bila poznata kod sebeovaca i ekstremističkih frakcija. Isto tako, potpali su pod utjecaj filozofske tradicije iz stare Grčke i Egipta koja je bila poznata kod ismailija, karamitija i pisaca poslanica ihvanus-saffa. Oni su bili glavni most za prelazak neispravnih uvjerenja u sufizam. (El-felsefetu-sufijje, 577)

Ibn Haldun potvrđuje ovu vezu između sufizma i šiizma kada govori o pravcu **vahdetul-vudžuda** i onoga što iz njega proizilazi. On kaže: „Njihovi prethodnici su se miješali sa zadnjim generacijama ismailija iz reda rafidija koji su također vjerovali u utjelovljenje i božanstvenost imama,

što kao pravac nije bilo poznato kod njihovih prvaka. Zatim je svaka od ove dvije frakcije preuzela tuđi pravac, njihov govor se izmiješao, a uvjerenja postala veoma slična. U govoru sufija pojavilo se mišljenje o postojanju kutba, a to znači: poglavar svih arifa, tvrdeći da niko se sa njim ne može izjednačiti po stepenu spoznaje sve dok ga Allah ne usmrti, a potom on daje u naslijeđe svoj stepen drugome koji imaju ma'rifet. Na to ukazuje i Ibn Sina u knjizi 'Išarat', u poglavlju koje govori o tesavvufu: „Uzvišena je Istina! Mjesto napajanja za svakoga onoga koji prilazi pojilištu je jedna osoba iza druge." Ovaj govor nije zasnovan na razumskom dokazu, a ni na šerijatskom. To je jedna vrsta govorništva, a isto govore rafidije i ispovjedaju kao vjeru.

Zatim su rekli o poretku postojanja ebdala (zamjenika) poslije ovog 'kutba', kao što su šiije rekle o nakibima (poglavar). Kada su poderanu odjeću pripisali tesavvufu, kako bi ga učinili temeljem svoga pravca i osamljivanja, pripisali su je Alijji, radijallahu anhu, što je, također, u ovom značenju. Međutim, Alijja, radijallahu anhu, između ostalih ashaba, nije se odlikovao po osamljivanju, a niti po posebnoj odjeći ili 'halu'. Ebu Bekr i Omer, radijallahu anhuma, bili su najskromniji ljudi poslije Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Najviše su činili ibadet i nijedan od njih se nije odlikovao u Vjeri po nečemu što bi se od njega prenijelo kao specifičnost. Zapravo, svi ashabi su bili uzor u Vjeri, skromnosti i zalaganju." (Mukaddimetu Ibn Haldun, 473)

Savremenici iz reda šija i sufija podjednako potvrđuju ovu svoju međusobnu vezu. **Sejjid Husejn Nasr** kaže: „Postojale su veze između sufizma i šiizma, a posebno u ismailitskom okruženju, kao se čini iz onoga što spominju ihvanus- saffa o tesavvufu u svojim poslanicama. Iako oni, zasigurno, nisu ismailitskog porijekla, bez imalo sumnje stasali su u šiitskoj okolini. Njihov spomen se kasnije vezao za ismailitski pokret."

(El-Kešf an hakikatis-sufijje, Mahmud Abdurreuf el-Kasim, 134)

Ova veza između sufizma i šiizma nije bila slučajno, s obzirom na utjecaj, nego organizovana struja koja je imala jednistven cilj rušenja temelja Islama. Bili su pod uticajem perzijanskog gnosticizma želeći izmijeniti Vjeru i od nje napraviti čudnu mješavinu filozofije i idolopoklonstva i Islama, kako bi se ostvarila nada Perzijanaca i drugih koji su se pridržavali nacionalističkih principa sveteći se širenju Islama. Vjerovatno je saglasnost šiizma i sufizma u većini islamskih pokrajina, te međusobnog davanje prostora za djelovanje, u starom i savremenom dobu, potvrda tog sumnjivog cilja. Isto tako, šiizam nije samo napajao sufizam ovim uvjerenjima i ideologijom, postojala su i druga mjesta napajanja koja su se ogledala u hinduističkoj tradiciji iz koje su sufije preuzele mnoštvo svojih teorija o zalaganju, ponašanju i asketizmu.

Također, od kršćanskih monaha su uzeli osamljivanje praveći tekije po klisurama koje uveliko liče manstirima, a od njih su preuzeli i gnostički pravac. Iz grčke filozofije i savremenog platonizma preuzeli su ideju 'deset razuma' i panteizma. (El-Kešf an hakikatis-sufijje, 742)

Sufije su crpile svoja uvjerenja i ideje sa svakog izvorišta koji im je bio dostupan, pokušavajući ga staviti u islamski okvir kako bi ga običan svijet prihvatio. Ono što nas interesuje u ovoj tematici jeste pretjerivanje sufija prema Poslaniku, alejhissellam, a za to možemo uzeti dva primjera.

Prvi od njih jeste **El-Halladž** - **prvi sufija koji je zagovarao vlastitu božanstvenost i božije utjelovljenje u njemu.** On je prvi koji je pretjerao prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, tvrdeći da se Allah u njemu utjelovio, govoreći o 'praiskonu muhammedanskog nura'.

Drugi jeste **Ibn Arebi** - **začetnik pravca vahdetul-vudžuda** u sufijskom okruženju. On je najpoznatija ličnost koja je propagirala 'muhammedanski hakikat', tvrdeći da je to, 'najveći manifest božijeg otkrovenja'.

Ibn Arebijeva mišljenja i uvjerenja su imala najveći uticaj na zastranjivanje većine sufija i njihovo skretanje prema pravcu panteizma.

POSLJEDICE PRETJERIVANJA PREMA POSLANIKU, sallallahu alejhi ve sellem, NA UVJERENJE I DJELO

Nema sumnje da je pretjerivanje jedan od najvećih razloga zastranjivanja u Vjeri sa Pravoga puta. Pretjerivanje prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, imalo je najveći uticaj na razgradnju vjerskih činjenica i iskrivljavanje njenih učenja. Ovo upropaštavanje nije utjecalo samo na jedan aspekt Vjere, nego je obuhvatilo čitavu Vjeru u tematici uvjerenja, djela, ponašanja. U ovom poglavlju ćemo govoriti sažeto o ulozi ekstremnih sufija u upropaštavanju ispravnog islamskog vjerovanja i ibadeta zbog njihovog pretjerivanja prema Poslaniku, alejhi sellam.

Pretjerivanje u uvjerenjima

a) Pitanje božanstva.

Muslimani vjeruju da je Allah Jedini Stvoritelj, Onaj koji sve uređuje, da Mu jedino pripada božanstvenost i gospodarstvo, te da je On Jedan i da nema sudruga u Svome Biću, osobinama i djelima.

Tako su nevjernici iz reda sufija ustvrdili da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, sudrug Allahu u stvaranju, uređivanju, otklanjanju nedaća, zadobivanju koristi, i drugim vrstama širka. Sufije su napisali svoje salavate ispunjene tim idejama.

El-Buvejsiri u 'El-Burdi', koju ponavljaju milioni sufija, kaže:
O najčasnije stvorenje!
Šta mi je, kod koga utočište da tražim mimo tebe
Kada se desi velika nesreća
Allahov Poslaniče, tvoja pozicija zbog mene
Neće biti umanjena
Kada se časni pojavi u svojstvu osvetnika.
Od tvoje dobrote je dunjaluk i budući svijet
A od tvoga znanja je znanje o Levhu i kalemu.
(Divanul-Buvejsiri, 200)

Ovaj pjesnik je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pridodao opis gospodarstva i božanstvenosti, što ne pristaje nikome osim Allahu Jedinome. Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je jedinoga postavio kao svoje utočište i sklonište prilikom nedaća i dolaska poteškoća. Zatim je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pripisao šefa'at (zagovaranje) apsolutni, kao što mušrici u vjeruju u širkski šefa'at bez dozvole ili zadovoljstva onoga ko šefa'at daje, nego to biva ugledom zagovarača i njegovom pozicijom.

Zatim vidimo da je dunjaluk i Ahiret pripisao Poslanikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, darežljivosti i da je znanje o Levhu-Mahfuzu i Peru jedna od nauka koje poznaje. Ovo uz širk sa sobom nosi i nevjersto u Allaha, Azze ve Dželle, jer sve što je spomenuo od opisa gospodarstva i božanstvenosti ni u jednom slučaju nije dozvoljeno time opisati neko stvorenje. To su osobine Stvoritelja Jedinoga. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„Onaj koji se nevoljniku, kad mu se obrati, odaziva, i koji zlo otklanja i koji vas na Zemlji namjesnicima postavlja. – Zar pored Allaha postoji drugi bog? Kako nikako pouku vi da primite!" (En-Neml, 62)

-„Toga dana će biti od koristi samo posredovanje samo onoga kome Milostivi dopusti i dozvoli da se za nekoga govori." (Ta-Ha, 109)

-„Allah zna tajne nebesa i Zemlje i Njemu se sve vraća, zato se samo Njemu klanjaj i samo se u Njega uzdaj!" (Hud, 123)

-„On zna šta su radili i šta ih čeka, a oni znanjem ne mogu Njega obuhvatiti." (Ta-Ha, 110)

Ahmed ibn Idris u jednom od svojih salavata kaže:

Allahu, blagoslovi samostalnu nutrinu i sifatijsku svetost,
svjetlo svih imena, odjeću uzvišenosti,
donju odjeću božanskoga veličanstva,
oko koje sve vidi, otkrovenja skrivenog i pojavnog svijeta,
dušu vode života, božanski duh, čisto svjetlo,
milost opstojnosti, znanje pojavnog svijeta,
zatijskim, vječnim, praiskonskim blagoslovom.
Allahu, donesi i selam na njega istim time.
(Medžmu'atu ahzab ve evrad, Ahmed ibn Idris, 62)

Pisac "Delailu hajrata", kaže:
Allahu, blagoslovi našeg gospodina Muhammeda,
mora tvojih svjetlosti, izvorišta Tvojih tajni,
jezika Tvoga argumenta i mladića Tvoje carevine,
imama Tvoje prisutnosti, prvoklasnog iz Tvoga vlasništva,
riznice Tvoje milosti,
puta Tvog šerijata koji se naslađuje Tvojim tevhidom,
čovjeka suštinskoga postojanja i povoda za sve što je stvoreno.
On je Tvoje najodabranije biće proizašlo iz svjetla Tvoga prosvjetljenja,
salavatom koji opstaje Tvojom opstojnošču
koji nema završetka bez Tvoga znanja,
blagoslovom koji će Tebe zadovoljiti i njega,
i kojim ćeš biti zadovoljan sa nama, Gospodaru svih svjetova.
(Delailul-hajrat, Muhammed b. Sulejman el-Džezuli, 72)

b) Njihovo uvjerenje u pogledu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, suprostavlja se sa uvjerenjem mnogih muslimana iz mnogo aspekata.

Muslimani su uvjereni da su Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kao i svi poslanici vjerovjesnici prije njega ljudi, kao i ostali ljudi u svemu, s tim što im je data odlika Objave, i specifičnosti koje odgovaraju njihovom vjerovjesništvu i poslanstvu. Ovo je ispravno uvjerenje o kojem govore Kur'an i Sunnet, a i muslimani se tokom svih ovih stoljeća u tome slažu.

Tako su došli nevjernici iz reda sufija odvraćajući svoje sljedbenike od ovog ispravnog uvjerenja ka idolopokloničkom vjerovanju koje je Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, učinilo najvećom obznanom božanskoga bića, te da je on posredstvo između apsolutnog postojanja, a to je Allah, i između svijeta prirode. Tako je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kod njih, putem Objave postao bog. Iz prethodnih tekstova se to jasno i vidi.

Muslimani vjeruju da je prvo što je Allah stvorio bilo voda i Prijestolje, a zatim Pero. Zatim je stvorio nebesa i Zemlju, kao što to pojašnjava Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

(Munakašetul-hakikatil-muhammedijje ve bejanu butlaniha, 187)

Međutim, sufije vjeruju da je prvo što je Allah stvorio bio Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, a od njega je stvorio sve ostalo. Pošto su šerijatski tekstovi bili u suprotnosti sa tim, tj., ajeti i hadisi koji pojašnjavaju da je prvo što je Allah stvorio voda, Prijestolje, a onda pero, nastojali su usaglasiti svoju zabludu sa ovim tekstovima, pa su 'muhmedanski hakikat' nazvali različitim imenima, poput 'prijestolje zatijske obznane', 'uzvišeno pero' ili 'majka svih knjiga'. Postoje i drugi nazivi kojima su umotali 'muhamedanski hakikat'.

Ahmed ibn Idris u jednom od svojih salavata kaže:
Allahu, blagoslovi našeg zaštitnika Muhammeda,
Tvoje svjetleće svjetlo, manifest Tvoje tajne koja se pojavila,
a u njegovoj se ljepoti se stvorio kosmos,
i njegovom uzvišenošću ukrašena su vremena.
Pojava svijeta otvorena je svjetlom njegovog hakikata,
a njegovo savršenstvo je zapečaćeno tajnama njegovog
vjerovjesništva.
Pojavile su se El-Hasenove slike iz emanacije u najboljem obliku.
Da nije njega slike ne bi prešle u stvarnost iz nepostojanja.
(Medžmu'atu ahzab ve evrad, Ahmed ibn Idris, 55)

Muslimani vjeruju da je Allah stvorio ovaj kosmos iz ničega i bez prethodnog primjera. Međutim, sufije vjeruju da je Allah stvorio ovaj kosmos od Muhammedovog nura i argumentiraju hadisom o nuru koji se pripisuje Džabiru ibn Abdullahu, koji je prethodno spomenut, a i njegova neispravnost je pojašnjena.

Ed-Debbag kaže:
Znam da su svjetla svih stvorenih stvari od Arša, Zemlje, nebesa, zemalja,
Dženneta i oblaka, onoga što je iznad njih, i ispod njih.
Kada bi se svi sastavili vidjelo bi se da su dio Muhammedovog nura.
Kada bi se sav njegov nur stavio na Prijestolje istopio bi se i nestao.
Kada bi se stavilo na sedam zastora koji su iznad Arša raspršili bi se.
Kada bi se sva stvorenja skupila i to veliko svjetlo stavljeno na njih
raspršili bi se i propadali.
(Hazihi hijes-sufijje, Abdurrahman El-Vekil, 87)

Muslimani vjeruju da je Kur'an objavljen Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, posredstvom Džibrila, alejhi sellam, te da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije znao ništa od Kur'ana prije njegove objave.

Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„Na takav način Mi i tebi objavljujemo ono što ti se objavljuje. Ti nisi znao šta je Knjiga niti si poznavao vjerske propise, ali smo je Mi učinili svjetlom pomoću kojeg upućujemo one robove Naše koje želimo." (Šura, 52)

-„Ti prije nje nijednu knjigu nisi čitao, a nisi je ni desnom rukom svojom pisao; inače, posumnjali bi oni što laži govore." (El-Ankebut, 48)

Međutim, nevjernici iz reda sufija odbijaju ovu činjenicu i prihvataju potvoru tvrdeći da je Džibril ostao zadivljen kada je vidio Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, kako uči Kur'an, prije nego što ga je podučio njemu. Džibril ga je upitao, a on je odgovorio: „Podigni zastor jedanput kada ti dolazi Objava." Džibril je to uradio i vidio Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, kako se njemu objavljuje. Povikao je: „Neka je slava Allahu! Od tebe i tebi dolazi, Muhammede!"

Ovo je jasni dokaz šejtanovog poigravanja sa njihovim razumima, jer ovu bajku neće potvrditi osim onaj ko nema ni najmanju moć razlikovanja pojmova. Ovu legendu je zasnovao **Ibn Arebi, najveći sufijski šejh**, tumačeći riječi Uzvišenog, u prijevodu značenja ajeta:

-„Neka je uzvišen Allah, Vladar Istiniti! I ne žuri s čitanjem Kur'ana prije nego što ti se objavljivanje njegovo ne završi, i reci; "Gospodaru moj, Ti znanje moje proširi!" (Ta-ha, 114)

Ibn Arabi kaže: „Znaj da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dat Kur'an cjelokupno i općenito prije Džibrila, bez pojašnjenja ajeta i sura, pa mu je rečeno: „Nemoj ubrzavati sa Kur'anom koji je kod tebe prije Džibrila citirajući ga Ummetu cjelokupnog, jer ga niko neće shvatiti od tebe zato što nije podrobno razjašnjen." (Hazihi hijes-sufijje, 89-92)

Ovo je jasna laž koju poriče Kur'an, a i okolnosti u kojima je živio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čekajući silazak Objave kako bi znao Allahov propis za novopridošle događaje u životu. Muslimani vjeruju da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslan u određenom vremenu i prostoru, i da su prethodni poslanici, tj. , svaki od njih, poslani određenim narodima u određenom vremenu.

Ali, ekstremne sufije vjeruju da je u svim vremenima bio jedan poslanik, a to je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, a da su prethodni poslanici bili samo slike Muhammedove, sallallahu alejhi ve sellem.

To se nalazi u sljedećim stihovima:
Svi vjerovjesnici i časni poslanici
Došli su kao njegova zamjena
Radi prenošenja njegovog poziva
On je poslanik svim ljudima
U svim vremenima
Samo su ga druga usta mijenjala.
(En-Nefehat el-akdesijje, 17)

Muslimani vjeruju da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro kao što umiru i ostali ljudi nakon što je dostavio poslanicu. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:
-„Ti ćeš, zacijelo, umrijeti, a i oni će, također, pomrijeti.“ (EzZumer, 30)

Zadnje generacije sufija vjeruju da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, živ i da se može vidjeti uživo, a ne u snu, te da sufijski šejhovi direktno od njega primaju upute i sa njim se sastaju. Ovo je najistaknutija neispravnost kod njih koju poriču historija, stvarnost, a nemoguće je da ih prime ispravna prirodna urođenost i razum.

Ništavnost pojma ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kod sufija

Pošto ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, označava davanje prednosti njemu nad svim stvorenjima, te pokornost njemu u njegovom slijeđenju, značenje ove ljubavi kod ekstremnih sufija je predstavljeno u njegovom obožavanju, dozivanju, traženju potrebe od Allaha putem njega, izmišljanju novotarskih salavata, pravljenju mevluda, pjevanju mnogobožačkih kasida tražeći pomoći od njega i upućujući mu različite vrste ibadeta.

Veličanje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njegovim slijeđenjem, lijepim ponašanjem prema njemu i respektom, kod sufija se pretvorilo u pretjerivanje njegovim izvođenjem iz granica ljudskosti i stavljanja na stepen božanstvenosti.

Toliko imamo reći o ulozi ekstremista u rušenju ispravnog vjerovanja muslimana, u Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njihovog okretanja od Islama, čistog monoteizma - tevhida, ka idolopokloničkim uvjerenjima koja se općenito i pojedinačno suprostavljaju Islamu.

Posljedice pretjerivanja prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na ibadete (islamsko obredoslovlje)

Pretjerivanje prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, uzrokovalo je zastranjivanje i neispravno tumačenje ibadeta u odnosu na njegove ispravne postavke, te izmišljanje novih ibadeta o kojima Allah nije objavio dokaz.

Nakon što su muslimani smatrali da su njihova najveća djela poslije vjerovanja u Allaha, Azze ve Dželle, namaz i preostali temelji Islama, došle su ekstremne sufije tvrdeći da je najuzvišenije djelo vjerovanje u **vahdetul-vudžud (sjedinjenje s Bogom), njegova realizacija (tj., utapanje u Božije Biće)**, vjerovanje u 'muhammedanski hakikat', donošenje salavata na taj hakikat, a većina tih salavata u sebi sadrže mnogoboštvo i nevjerstvo, te provođenje života u osami i učenju novotarskih zikrova. O ovome će biti kasnije nešto više pojašnjenja.

Muslimani vjeruju da je najuzvišenije što su naslijedili od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njegova Uputa i Sunnet. Sufije su došle tvrdeći da je najuzvišenije što su naslijedili od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tarikat i hakikat, filozofski tesavvuf sa različitim novotarskim stepenima i terminologijom.

Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, Uputu i Sunnet, ne poznaju niti se na njih obaziru, već smtaraju da oni koji se bave Sunnetom i u njega pozivaju, da su im najgori protivnici, jer im je zadatak širenje Upute i istinske Vjere koja opovrgava sve bajke i legende nevjernika i otpadnika od Vjere (heretika) iz starog i novijeg doba.

Propis Islama o onome ko pretjeruje prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem

Propisi Šerijata potvrđuju ljudskost Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. On je čovjek u okvirima zakona ljudskosti koji je odlikovan specifičnostima koje odgovaraju njegovom vjerovjesništvu i poslanstvu. O ovome je došla posebna potvrda kako se pretjerivanje ne bi vezalo za Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao što su židovi učinili sa Uzejrom,a kršćani sa Isaom sinom Merjeminim, alejhisselam. Allah, Azze ve Dželle, zabranio je sljedbenicima Knjige, a posebno kršćanima, pretjerivanje i upozorio ih na loše posljedice takvog čina. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„ Reci: "O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u vjerovanju svome, suprotno istini, i ne povodite se za prohtjevima ljudi koji su još davno zalutali, i mnoge u zabludu odveli, i sami s pravog puta skrenuli!"(Maide, 77)

-„ O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u svome vjerovanju i o Allahu govorite samo istinu! Mesih, Isa, sin Merjemin, samo je Allahov poslanik,“ (En-Nisa, 171)

Zato je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio pretjerivanje u Vjeri, općenito, a posebno u pogledu njega, i to u mnogim hadisima, a jedan od njih prenose **En-Nesai** i **Ibn Madže** od Ibn Abbasa, radijallahu anhu, da je rekao:„Rekao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ujutro, na dan Akabe, dok je bio na svojoj devi:„Nakupi mi kamenečića!“ Sabrao sam mu sedam kamenčića. To su bili kamenčići za gađanje. Prevrtao ih je u svojoj ruci govoreći:„Istim ovakvim gađajte!“ Potom je rekao:„O ljudi, čuvajte se pretjerivanja u Vjeri, jer je one prije vas uništilo pretjerivanje u Vjeri.“

Ibn Tejmijje u komentaru ovog hadisa kaže: „Njegove riječi: „Čuvajte se pretjerivanja u Vjeri.“, općenite su za sve vrste pretjerivanja u uvjerenjima i djelima. Pretjerivanje označava prelazak granice tako što se poveća hvala nečega ili se kudi kako ne zaslužuje i sl.. Kršćani najviše od ostalih grupacija pretjeruju u uvjerenima i djelima. Njima je Allah zabranio pretjerivanje u Kur'anu kada kaže: „O sljedbenici Knjige, ne zastranjujte u svome vjerovanju...“ (En-Nisa, 171) Povod izricanja ovog termina (pretjerivanja) je generalan, a bacanje kamenčića na džemreta ulazi pod ovaj termin. Pretjerivanje u tome se ogleda u gađanju velikim kamenjem i sl., jer je takvo gađanje uspješnije od gađanja malim kamenjem. Zatim je pojasnio da je one prije nas isključivo uništilo pretjerivanje u vjeri, kao što vidimo kršćane. To iziskuje da je apsolutno izbjegavanje njihove vjere razlog da se ne zapadne u ono zbog čega su oni propali, te da za onoga ko učestvuje u njihovoj vjeri i obredima postoji bojazan da će propasti.“
(Iqtidaus- siratil-musteqim, Ibn Tejmijje, 1/289)

El-Buhari prenosi od Omera ibn Hattaba, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: „Ne uzdižite me kao što su kršćani uzdigli sina Merjeminog. Ja sam Njegov rob. Zato govorite: Allahov rob i Njegov Poslanik!“

U ovom hadisu je jasna opomena ovome Ummetu da ne preteruje u pohvali Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako to ne bi odvelo u pretjerivanje kao što su pretjerali kršćani prije u pogledu Isaa sina Merjeminog.

Zabrana uzdizanja u ovom hadisu podrazumijeva dvije stvari: apsolutnu zabranu pohvale i ograničavanje na njegov opis da je Allahov rob i Njegov poslanik ili zabranu pretjerivanja u pohvali, kako to ne bi odvelo u opis Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa svojstvima božanstva. Oba

ova mišljenja imaju potporu u hadisima. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u ovom hadisu je pojasnio ovaj položaj na koji ga je Allah stavio, a to je položaj njegovog robovanja Allahu, Azze ve Dželle, a zatim položaj poslanstva za koji ga je Allah odabrao. Zatim je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, svome Ummetu naredio da ga opišu osobinama robovanja i poslanstva i da to ne prelazi u druge opise koji sadrže zabranjeno uzdizanje. I pored toga što je ovaj hadis kategorički dokaz zabrane uzdizanja i preventiva za pretjerivanje prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ipak su ekstremisti pokušali protumačiti ovaj hadis tumačenjem koje kvari njegovo značenje i odvodi u kontradiktornost. Tvrdili su da je 'zabranjeno uzdizanje' u ovom hadisu uzdizanje slično uzdizanju Isaa kod kršćana, jer su mu dali osobine božanstvenosti i gospodaratva i rekli da je on bog i božiji sin. Sve ostale vrste uzdizanja kod njih nisu pokuđene, nego su čak i pohvalne.

(El-Dževherul-Munezzam, Ibn Hadžer el-Hejtemi, 61)

Tako su dozvolili uzdizanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, po osobinama koje nisu na stepenu božanstvenosti i gospodarstva, misleći da je to jedna vrsta respekta prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

El-Buvejsiri u svojoj 'El-Burdi', kaže:
Ostavi ono što tvrde kršćani o svome vjerovjesniku
Pohvali ga kako želiš
Njegovoj ličnosti pripiši bilo koju počast koju želiš
Njegovom ugledu pripiši bilo koje veličanje koje želiš
Vrijednost Allahovog Poslanika nema granica
Da bi to mogao neko izreći svojim ustima.
(Divanul-Buvejsiri, 193)

Ovo je jasno neznanje o značenju hadisa i onome što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, njime htio reći. Njegovo značenje je zabrana pohvale u osnovi ili zabrana pretjerivanja. Zatim, veličanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, biva samo onim što ga je propisao. Njegovo opisivanje i pohvala bez okvira spada u jednu vrstu širka, kao što je traženje pomoći od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u nedaćama, traženje potreba od njega kao i druge vrste pretjerivanja koje vode u širk, a kojeg su Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranili.

Kamo sreće da su ovi ekstremisti zastali na uzdizanju Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na ovim granicama i da mu nisu pridodali opise božanstvenosti i gospodarstva kao što su učinili i kršćani. Njihovo pretjerivanje je došlo na stepen izjednačavanja Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa Allahom.

Pisac knjige, 'En-Nefehat el-akdesije', kaže: „Muhammedov status u svim postupcima je kao Allahov status. Muhammed nema ništa za sebe, zato je on zatijski nur proizašao iz Allahovog bića."

Ovaj govor sadrži jasno nevjerstvo i u kontradiktornosti je sa onim s čime je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u vidu realizacije tevhida i preventive da se ne počini širk.

Od hadisa koji se navode o zabrani uzdizanja i pohvali jeste i hadis koji prenosi imam **Ahmed** od Enesa ibn Malika, radijallahu anhu, da je rekao: „Neki čovjek je rekao: „Muhammede, naš gospodine, sine našeg gospodina! Ti si najbolji od nas i sin najboljeg od nas." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: „Pripazite se šta govorite i neka vas šejtan ne obuzima! Ja sam Muhammed sin Abdullahov, Allahov rob i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Tako mi Allaha, ne volim da me podignete iznad moga stepena na kojeg me Allah, Azze ve Dželle, postavio."

(Sunenu Ebi Davud, Kitabul-edeb, 3/228)

Ebu Davud od Abdullaha ibn Eš-Šehira, radijallahu anhu, prenosi da je rekao: „Krenuo sam sa izaslanstvom plemena Benu Amir do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa smo rekli: 'Ti si naš gospodin'. Rekao je: „Gospodar je samo Allah, Tebareke ve Te'ala." Rekli smo: „Ti si od nas najvrijedniji i najdarežljiviji." Tada je rekao: „Govorite kako već inače govorite i neka vas šejtan ne zavodi."

(Ebi Davud, Sunen, Kitabul- edeb, 5/154 ; Sahihul-džami'is- sagir, 3/226)

El-Hattabi kaže: „Zabranio im je, kako vidimo, da ga nazivaju gospodinom, iako je govorio: „Ja sam predvodnik (sejjid) Ademovog potomstva." Govorio je i Hazredžu: „Ustanite prema vašem predvodniku (gospodinu)", misleći na Sa'da ibn Muaza, zato što su oni bili narod koji je tek bio prihvatio Islam. Mislili su da se gospodstvo i predvodništvo zadobijaju poslanstvom kao što se pridobija dunjalukom. Imali su svoje velikane koje su veličali i podređivali se njihovim naredbama. Nazivali su ih gospodom. Podučio ih je pohvali i uputio na način ponašanja govoreći: „Recite kako već inače govorite", misleći: 'Govorite kako govore pripadnici vaše vjere. Zovite me Vjerovjesnikom i Poslanikom, kao što me je Allah nazvao u Svojoj Knjizi rekavši: „O Vjerovjesniče, o Poslaniče!" Nemojte me nazivati gospodinom, kao što nazivate svoje poglavare i velikane i ne činite me njima sličnim. Ja nisam kao ni jedan od njih, zato što su postali kao gospoda nad vama sa dunjalučkim povodima, a ja sam predvodnik vaš zbog poslanstva i vjerovjesništva. Zovite me Vjerovjesnikom i Poslanikom."

(Me'alimus-sunen, 5/155)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mrzio je da mu njegovi ashabi upućuju pohvalu kako to ne bi odvelo u pretjerivanje. Obavijestio ih je da onaj koji hvali, makar pohvaljeni imao te osobine, čini šejtanovo djelo koje uzrokuje samopohvalu, uzdizanje i samoveličanje pohvaljenog, a to je u suprotnosti sa tevhidom. Tako veličanje u dušu uvodi oholost i samoopčinjenost koji uništavaju uvjerenja i djela.

U hadisi-kudsijji stoji (tj., Allah, Azze ve Dželle, kaže): „Uzvišenost je Moj gornji ogrtač, a veličanstvo Moj donji ogrtač. Ko se sa mnom u bilo čemu od njih dvoje bude sporio bacit ću ga u Vatru." (Ebi Davud, Sunen, 4/350)

U hadisu stoji: „U Džennet neće ući onaj u čijem srcu bude i trunka oholosti." (Muslim, Kitabul- iman, 1/93)

Razlog ovih duševnih mahana jeste pohvala. Zato je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mrzio da mu njegovi ashabi upućuju pohvalu i uzdizanje kako to ne bi bilo u suprotnosti sa njegovim čistim robovanjem Gospodaru, Azze ve Dželle. Stepen robovanja iziskuje pokuđenost pohvale u osnovi. Kada je Allah Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, upotpunio stepen robovanja, prezirao je da bude hvaljen štiteći i čuvajući taj stepen. Uputio je Ummet da to ostave savjetujući ih i štiteći stepen tevhida kako u njega ne bi ušla neka vrsta upropaštavajućeg mnogoboštva ili ono što njemu vodi. „ Onda su oni koji su bili nepravedni zamijenili drugom Riječ koja im je bila rečena..." (El-Bekare, 59)

Ashabi su vidjeli da je ono što im Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabrani jedan od najboljih vidova približavanja Allahu, Azze ve Dželle, i jedno od najboljih djela. (Tejsirul-Azizil-Hamid, 731)

U riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,: „Ja sam Muhammed sin Abdullahov, Allahov rob i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Tako mi Allaha, ne volim da me podignete iznad moga stepena na kojeg me Allah, Azze ve Dželle, postavio.", kategorički je dokaz pokuđenosti pohvale Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, osim po robovanju i poslanstvu. Obavijestio je da je to njegov stvarni stepen na koji ga je Allah, Azze ve Dželle, stavio i to nam pojašnjava da su ekstremisti u svome pretjerivanju krenuli putem kojeg ne voli Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, niti je njime zadovoljan. Zapravo, on ga je zabranio u mnogim okolnostima.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kritizirao je čovjeka koji mu je rekao „Ono što Allah hoće i ti.", Tada mu je rekao: „Zar si me učinio ravnim Allahu?! Zapravo, reci: 'ono što hoće Allah Jedini'."

Također, negirao je i Mu'azov postupak kada mu je htio učiniti sedždu. Mu'az je time htio izraziti veličanje Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Međutim, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prekorio ga je, jer padanje licem na tlo se čini samo Allahu, Azze ve Dželle, Jedinome. Svaki onaj ko veliča Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa onim što nije propisao, prema njemu je pretjerao, makar mislio da ga time respektuje.

U ovom smislu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se njegov kabur uzima za svetkovinu i mjesto obavljanja namaza kako Ummet ne bi zapao u širk. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dostavio je svom Ummetu tevhid i spriječio svaki put širka presijecajući njegove povode, a najveći povod jeste pretjerivanje prema njemu. Zato je pretjerivanje prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjeno, jer vodi u širk i kufr, i podrazumijeva umanjivanje stepena Allahove božanstvenosti i Allahovu jednoće u svojstvima Njegovog Gospodarstva.

Također, time se umanjuje Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, vrijednost, jer se njegova potpunost ogleda u njegovom robovanju Gospodaru, Azze ve Dželle. Isto tako, podrazumijeva i laž na njega, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ljude isključivo pozivao da se ibadet izvršava samo jednom Gospodaru. Nije ih pozivao da mu robuju ili da mu daju epitete Gospodara. Isto tako, za sebe nije tvrdio da je stvoren od svjetlosti, ili da on u kosmosu nešto uređuje, ili da poznaje skriveni svijet, te ostala uvjerenja koja zastupaju ekstremisti. Zapravo, to je uvrstio u stvari koje se suprostavljaju Vjeri s kojom je on došao. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„ Reci: "Ja vam ne kažem: 'U mene su Allahove riznice' , niti: 'Meni je poznat nevidljivi svijet' , niti vam kažem: 'Ja sam melek' – ja slijedim samo ono što mi se objavljuje."" (El-En'am, 50)

-„ Reci: "Ja se samo Gospodaru svome klanjam, i nikoga njemu ravnim ne smatram." Reci: "Ja nisam u stanju da od vas kakvu štetu otklonim niti da nekom od vas kakvu korist pribavim." Reci: "Mene niko od Allahove kazne ne može u zaštitu uzeti; samo u Njega ja mogu utočište naći ." (El-Džinn, 20-22)

-„ Nezamislivo je da čovjek kome Allah da Knjigu i znanje i vjerovjesništvo – poslije rekne ljudima: "Klanjajte se meni, a ne Allahu!" – nego: "Budite Božiji jer vi Knjigu znate i nju proučavate!"" (Ali Imran, 79)

-„ On vam neće narediti da meleke i vjerovjesnike bogovima smatrate. Zar da vam naredi da budete nevjernici, nakon što ste postali muslimani?" (Ali Imran, 80)

Ashabi, radijallahu anhum, bili su najučenija Allahova stvorenja poslije Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u Vjeri, najviše su voljeli i veličali Allaha i respektovali Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, poznavajući sva njegova prava. Sa njim su sarađivali isključivo kao sa čovjekom poput njih koji je poslan, a ne kao sa čovjekom u kome se Bog utjelovio, ili da je on božiji duh, da je stvoren od svjetlosti i slično tome što zastupaju ekstremisti. Ljude nisu pozivali ka tome, nego su ih pozivali da ispoljavaju jednoću Allahu i da isključivo Njemu čine ibadet, govoreći da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Allahov rob, kojeg je Allah odabrao za Svoje poslanstvo.

Ovo su zastupali prethodnici ovog Ummeta sve dok otpadnici od Vjere (heretici) nisu podigli svoje glave, pa su se u Ummetu pojavile različite vrste pretjerivanja koje su u suprotnosti sa Allahovim zakonom.

Ove izjave su izašle u javnost i izumljene su od strane otpadnika od Vjere (heretika) i munafika, kao što su bili El-Halladž, Ibn Arebi, El-Džejli i Ibnul-Farid, te drugih ekstremisti čijim je putem krenula većina sufija do današnjeg dana.

Ove izjave koje su izumili su nevjerstvo i skriveno otpadništvo umotano u tvrdnju njihove ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovog veličanja. Na vagi Šerijata njihove riječi su otvoreni kufr ili vode u kufr. Ko je u njih uvjeren, ko ih izgovara i zastupa, znajući to, postao je nevjernik.

U to spadaju mišljenja poput onog mišljenja o 'praiskonu muhamedanskog nura', da je on 'materija ovog svijeta', ili da je 'Poslanik svojim hakikatom postojao prije nego što je stvoren Adem', ili 'da je on čovjek nastao iz Božijeg Bića'. U to spada izjava da je on 'božanski hakikat u postojanju', ili da je 'muhamedanski hakikat cjelokupni ratio (razum) koji povezuje apsolutno postojanje', tj. Allaha sa svijetom prirode (stvorenja).

Tu su i tvrdnje da je 'muhamedanski hakikat' Allahov duh udahnut u Adema, da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, po vanjštini stvorenje, a po nutrini stvoritelj, te da su stvorenja samo likovi 'muhamedanskog hakikata', a da je taj hakikat ustvari Allah Koji Se postavio u Svom prvom postavljenju, a ono je najveće Allahovo ime, kao i druga neispravna uvjerenja.

Ko vjeruje u ove stvari, nema sumnje, da je nevjernik i otpadnik, kao što je veliki dio učenjaka Ibn Arebija i njegove sljedbenike u uvjerenju osudio za nevjerstvo. I pored ovog jasnog kufra, ovi zalutali otpadnici su

taj kufr preoblikovali i iznijeli ga u obliku ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sprječavajući ljude da preuzimaju činjenice Šerijata i znanja o Vjeri kako se istim ljudima ne bi otkrila njihova nastranost i zabluda.

Podsticaj u tome im je bila proširenost neznanja među većinom muslimana, pa su tako ovi zalutali svrstani među vjersku ulemu i dobre Allahove evlije. Njihovo neznanje se tako proširilo, a neznalice su ga prihvatale misleći da je to vjera kojom se približavaju Allahu, a ustvari su zapali u veliki širk postajući robljem ovih zalutalih koji su se poigrali njihovim razumima kao što se djeca igraju loptom.

Sačuvan je onaj koga Allah sačuva, prosvijetli mu razum i njegovo srce i razum otvori ka Istini.

NOVOTARSTVO

1. Definicija novotarije (bid'ata) i pojašnjenje propisa o njoj
2. Novotarije koje su se pojavile pod izgovorom ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem
3. Posljedice novotarstva

Definicija novotarije (bid'ata) i pojašnjenje propisa o njoj

Novotarija označava svaku novu izmišljenu stvar koja nije imala sličan prethodni primjer, bez obzira bila ta stvar pohvalna ili pokuđena.

Prema tome, ova riječ kruži oko značenja izumljivanja, izmišljanja i izlaska van okvira uobičajenog i potvrđenog.

Novotarija (bid'at) u šerijatskoj terminologiji

Novotarija je novopridošla izmišljena stvar u Vjeri za koju nema vjerodostojnog argumenta iz Šerijata, ni općenitog a ni specifičnog.

Potrebno je pridržavati se općenitih Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: „Svaka novotarija je zabluda."

Rasprava oko mišljenja o podjeli novotarije na dobru i lošu

Od imama Šafije se navode dva mišljenja koja jedno drugo tumače. Rezime se ogleda u njegovom stavu da je pokuđena novotarija ona koja nema temelja u Šerijatu, a pohvalna ona koja je uvedena a ima temelj u Šerijatu. U drugom navodu od istog imama se spominje detaljnije tumačenje. Rekao je: 'Dvije su vrste uvedenih stvari: Ono što je uvedeno a u suprotnosti je sa Knjigom, Sunnetom, predajom ili koncenzusom, i to je novotarija zablude, te ono što je uvedeno od dobra oko kojeg nema razilaženja ni kod jednog u ovome (tj, Kur'anu, Sunnetu, predajama i koncenzusu učenjaka) smatra se uvedenom stvari koja nije pokuđena).

Dokazi onih koji dijele novotarije na dobre i pokuđene, te rasprava o njima

Prvo: Njihovo argumentiranje Omerovim riječima „Lijepa li je ovo novotarija.“, te da je Omer nazvao okupljanje ljudi oko teravih-namaza novotarijom smatrajući je dobrom.

U ovome nema dokaza za njihovo mišljenje o postojanju lijepe novotarije u Šerijatu. Sam Omer, radijallahu anhu, nije želio to reći, nego naznačiti jezički pojam, koji je daleko širi od šerijatskog, jer se novotarijom u jeziku naziva novopridošla stvar, bila ona pokuđena ili ne, za razliku od Šerijata gdje se naziva isključivo pokuđenom.

Omerov postupak je bio Sunnet iz svakog aspekta, a to se pojašnjava činjenicom da je teravih-namaz Sunnet i da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podsticao na njega, govoreći: „Ko ramazan provede u namazu vjerujući i nadajući se nagradi, bit će mu oprošteni svi prijašnji grijesi.“
(Muslim, Kitabul-imare, 3/1596 ; Ebi Davud, Kitabul- edeb, 5/346)

Zatim, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je teraviju u džamiji u džematu sa svojim ashabima nekoliko noći, pa kada se broj ljudi uvećao nije izašao pred njih bojeći se da im to ne bude propisano kao obaveza. Tako je ostalo sve dok ga Allah nije usmrtio.

To se vidi iz hadisa koji prenosi **El-Buhari** od Urve ibn Zubejra a on od Aiše, radijallahu anha, u kojem ga je obavijestila da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jedanput izašao sredinom noći i klanjao u džamiji. Ljudi su za njim klanjali. Zatim su osvanuli i počeli pričati o tome, a onda se iskupila još veća skupina. Klanjao je i oni su klanjali sa njim. Osvanuli su, pa su pričali i sljedeće noći je bilo još više ljudi u džamiji. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je i oni su klanjali za njim. Četvrte noći nije izlazio sve dok nije osvanulo. Kada je završio sabah-namaz,

okrenuo se ljudima donoseći šehadet i govoreći: „Nije mi skriveno vaše mjesto, ali se bojim da vam se ovaj namaz ne propiše, pa da ga ne budete mogli izvršavati.“ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je umro, pa je tako i ostalo.“

Prema tome, klanjanje teravih-namaza u džema'tu je Sunnet, a nije novotarija. Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preselio nestalo je zapreke za njegovo klanjanje sa prestankom Objave, a teravih-namaz je ostao i dalje Sunnet klanjajući se pojedinačno za vrijeme hilafeta Ebu Bekra i u velikom dijelu hilafeta Omera, radijallahu anhu. Tada je Omer vidio da treba okupiti ljude oko jednog imama umjesto da klanjaju teraviju pojedinačno.

Potom, ashabi su se usaglasili u vjerodostojnost onoga što je Omer učinio potvrđujući to, a njihov koncenzus je argument. Uz to, ovo je još i Sunnet upućenog halife, a naređeno nam je da ga slijedimo, jer **Et-Tirmizi** od od El-Irbada ibn Sarije prenosi da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je održao veoma riječit govor... a onda rekao: „Držite se moga Sunneta i sunneta upućenih halifa poslije mene.“

Drugo: Hadisom „Ko u Islam uvede lijep sunnet.“ (tvrdeći da glagol 'senne' znači uvesti ili izmisliti) argumentiraju postojanje šerijatski lijepe novotarije.

Odgovor bi bio: Ovdje se pod glagolom 'senne' i 'istenne', ne misli na izumljivanje, već na ono što je potvrđeno Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, Sunnetom i oživljavanje utemeljenog propisa kojeg ljudi zaborave ili ostave. Ovo se može pojsniti na dva načina:

- Razlog navođenja hadisa pojašnjava njegov cilj

U Sahihu **Muslimu** od Džabira ibn Abdullaha, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: „Bili smo kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, usred dana, pa su mu došli ljudi bosi, slabo odjeveni u protkanoj vunenoj odjeći ili ogrtačima. Na sebi su nosili sablje, a većina ih je bila iz plemena Mudar, ako ne i svi. Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, lice se promijenilo kada je vidio na njima siromaštvo. Zatim je ušao i izašao, a onda naredio Bilalu da prouči ezan i ikamet. Klanjao je, a zatim je održao govor rekavši: „O ljudi, bojte se vašeg Gospodara koji vas je stvorio od jedne duše.“ (En-Nisa, 1) a zatim ajet: „O vjernici, Allaha se bojte, i neka svaki čovjek gleda šta je za sutra pripremio i Allaha se bojte,“ (El-Hašr, 18), Tada bi svaki čovjek dao sadaku nekoliko dinara; neko bi dao dirhem, neko odjeću, neko pregršt pšenice, neko pregršt hurmi. Govorio bi: „...pa makar i pola

hurme." Potom je došao neki čovjek Ensarija sa torbom koja je bila prepuna tako da je njen sadržaj ispadao. U tom trenutku su ljudi jedni za drugima počeli davati sve dok nisam ugledao dvije velike gomile hrane i odjeće. Vidio sam lice Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jako ozareno i svijetlo. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je rekao: „Ko u Islam uvede lijep običaj (sunnet) imat će nagradu za njega i nagradu onih koji budu postupali po njemu poslije njega, ali se od njihovih nagrada ništa neće oduzimati. Ko u Islam uvede ružan običaj (sunnet) snosnit će teret za njega i teret onih koji po njemu budu postupali poslije njega, ali se od njihovih tereta ništa neće oduzimati." (Muslim, Kitabuz-zekat, 2/705)

Ovaj hadis ukazuje da se pod lijepim običajem ovdje misli na djelo poput ovoga kojeg je učinio ashab kada je donio prepunu torbu i time otvorio vrata sadake, pa su ljudi poslije jedni za drugima udjeljivali. On je bio prvenac dobra u ovom postupku. Kada vidimo ono što je ovaj ashab uradio, naći ćemo da je ova sadaka utemeljena i da nije izumljena kao neka nova stvar.

Prema tome, pod lijepim običajem se u hadisu misli na Sunnet, a posebno kada ga ljudi zaborave ili ostave. Značenje Sunneta se proširuje da bi obuhvatio svako dobro koje Šerijat napominje i na njega podstiče pod uslovom da se ima cilj slijeđenje onoga što je Šerijatom propisano.

- Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: „ Ko u Islam uvede lijep običaj (sunnet).", ne mogu se tumačiti kao izumljivanje, jer se pitanje da li je običaj dobar ili loš zna isključivo iz njegove saglasnosti sa ili suprostavljanja Šerijatu. Ono što u saglasnosti sa Šerijatom smatra se dobrim običajem, a na to ukazuje i značenje hadisa.

Pod ružnim običajem mislimo na dvije stvari:
Prva je izumljivanje nepokornosti, kao što se navodi u prvom hadisu o sinu Ademovom, a glasi: „Za svaku dušu koja bude nepravedno ubijena prvi sin Ademov će snositi teret." Sufjan kaže: „...jer je prvi ustanovio ubijanje."
Druga je uvođenje i novotarstvo u Vjeri. Da tumačenje ovog hadisa pdržava postojanje šerijatski lijepe novotarije bio bi u suprtonosti sa hadisima koji ukazuju na općenitu pokuđenost novotarije. Kada se suprostave dokazi općenitog i posebnog, onda se posebni ne primaju.
(El-I'tisam, Eš-Šatibi, 1/181)

Hadis Bilala ibn Harisa u kojem se kaže: „Ko izmisli novotariju zablude..." ne može se uzeti kao argument niti se njime može dokazivati

zato što je slab. U njemu je Kesir b. Abdullah b. Amr b. Avf el-Muzeni koji je ostavljen kao prenosilac i njegov se hadis ne uzima u obzir.

Njihovo argumentiranje riječima Ibn Mesu'da 'Ono što muslimani smatraju dobrim, to je i kod Allah dobro.', često se uzima kod mnogih ljudi koji se pripisuju znanju, a i kod neznalica, da u Vjeri postoji loša novotarija, te da je dokaz dobre novotarije da su se ljudi već na nju navikli. Oni prenose da ova predaja seže do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, iako se lanac prenosilaca zaustavlja na Ibn Mes'udu i nije ga dozovljeno vezati za Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ni u kom slučaju. Uz pretpostavku da je ova predaja argument, ipak nije u suprotnosti sa kategoričkim dokazima o pokudi novotarije iz nekoliko razloga:

1. Pod ovom predajom se misli na koncenzus ashaba, na što ukazuje i kontekst ove predaje i kao što to pojašnjava dodatak kod El-Hakima.

2. Uz pretpostavku da se pod hadisom ne misli na ashabe, ne znači da se misli na općenito sve muslimane, učenjake i neznalice, već na one koji mogu donijeti koncenzus. Da se misli na sve muslimane, učenjake i neznalice, to bi uslovilo dvije neispravne stvari:

- u suprotnosti je sa riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,: „**Moj Ummet će se razići na sedamdeset tri skupine. Sve su u Vatri osim jedne.**“

.

Kontradiktornost se ogleda u sljedećem: Prvi hadis, prema mišljenju onih koji argumentiraju njime, govori da svaki musliman pogađa istinu, jer govori da svaki od njih ima lijep pravac.

- ovakav zaključak iziskuje da dio ljudi, jedno te isto djelo smatraju dobrim, a drugi lošim, što je neispravno. Da se misli na uzimanje svih djela kao dobrih kod običnih muslimana, to bi se smatralo povodom za novotarstvo u Vjeri.

Argumentiranje postupcima ispravnih prethodnika o kojima ne postoji jasni ili posebni tekst iz Kur'ana i Sunneta

Postupak sabiranja Kur'ana u jednu zbirku, zapisivanje znanja i sl. dokaz im je da postoji lijepa novotarija. Međutim, to što su spomenuli i njime argumentirali u vidu postupaka ashaba nije dokaz za njihovo mišljenje. Ono što su ashabi uradili je bilo u kontekstu pravila koje kaže: 'ono čime se obavezno isključivo može upotpuniti i ono postaje obaveza', ili pravila 'o općoj koristi' (masleha mursele), kod onih koji ih uzimaju u obzir. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je pisanje Kur'ana i nema razlike da li se on pisao pojedinačno ili u jednoj knjizi (Mushafu).

Zapravo, u njegovom skupljanju je bila veća korist. Sabiranje Kur'ana u jednu zbirku se vraća na očuvanje Šerijata i naredbu o tome, a ta naredba je poznata, kao i na propis o preventivi - da se ne bi desilo razilaženje oko Kur'ana. **Ibn Tejmijje** smatra da sabiranje Kur'ana u jednu zbirku nije izašlo iz okvira Sunneta, jer Sunnet, sa svojim širokim značenjem, označava ono za što postoji šerijatski dokaz dok je u skladu sa pokornošću Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, svejedno učinio to sam Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u svome vremenu ili ne zato što ne postoji potreba da se to tada uradi ili postoji određena zapreka. Ako se potvrdi da je on nešto naredio ili pohvalio, onda je Sunnet. Tako je naredio da se židovi i kršćani protjeraju sa Arabljanskog poluostrva. Isto tako su ashabi Kur'an sabrali u jednu zbirku i redovno zajedno obavljali teravih-namaz u mesdžidu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: „Od mene ne pišite ništa osim Kur'ana, a ko zapiše nešto drugo mimo Kur'ana neka ga izbriše." Ustanovio je zapisivanje Kur'ana, pa je prema tome pisanje Kur'ana utemeljeno, ali ga nije objedinio u jednu zbirku zbog mogućnosti objave novih ajeta i sura ili mogućnosti derogiranja nekih ajeta. Zbog toga ga nije sabrao u jednu zbirku sve do svoje smrti. Ebu Bekr ga je sabrao u jednu zbirku, a Osman, radijallahu anhu, okupio je ljude oko jedne zbirke. Ashabi su se usaglasili oko toga, a njihova saglasnost je šerijatski dokaz.

Zapisivanje Sunneta i šerijatskih nauka spada u domen prenošenja i dostavljanja Šerijata. Navodi se naredba i podsticaj na to. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „Neka prisutni od vas prenese odsutnom." (El-Buhari, Kitabul-ilm, 1/37), i kaže: „Od mene prenosite, pa makar jedan ajet." (El-Buhari, Kitabul- ilm, 1/39)

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: „Nijedan ashab Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije više od mene prenio hadisa od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, osim Abdullaha ibn Amra koji je zapisivao, a ja nisam pisao." (Sahihul-Buhari, Kitabul-ilmi, 1/39)

Ovi hadisi ukazuju da je zapisivanje znanja utemeljeno, a posebno to postaje potvrđeno kada postoji bojazan da će se znanje zagubiti ili nestati.

Šejhul-islam **Ibn Tejmijje** kaže: „Pridržavanje za općenito značenje Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi 'Svaka novotarija je zabluda', je obavezno. Potrebno je pridržavati se općenitog značenja. Onaj ko razvrstava novotarije na dobre i pokuđene uzima to kao sredstvo da se novotarijom može argumentirati samo protiv Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, što je greška. To čine grupacije fekiha, apologetičara, sufija i novotara, a kada im se zabrane izmišljeni ibadeti ili izmišljeno ispovijedanje vjere, kažu da

nema pokuđene novotarije osim onoga što je već zabranjeno. Tako bi hadis onda glasio: 'Sve što je zabranjeno' (je novotarija) ili 'Sve što je u suprotnosti sa tekstom vjerovjesništva, zabluda je'. Ovo je daleko jasnije da bi imalo kakvu potrebu za pojašnjenjem. **Zapravo, sve što nije propisano kao Vjera smatra se zabludom**." (Medžmu'ul-fetava, 10/370-371)

Ibn Tejmijje također kaže: „Poznato je, da sve ono što Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije propisao kao Sunnet ili kao pohvlano djelo, a niti ijedan od onih koje muslimani slijede u svojoj Vjeri, smatra se pokuđenim novotarijama. Niko za to nije rekao da je dobra novotarija, jer dobra novotarija, kod onih koji dijele novotariju na dobru i lošu, mora biti ocjenjena pohvalnom kod jednog od učenjaka za kojim se povodi uz šerijatski dokaz njene pohvalnosti. Isto tako, oni koji kažu da su sve šerijatske novotarije pokuđene zbog Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi u vjerodostojnom hadisu: 'Svaka novotarija je zabluda.', i kažu da je Omer, radijallahu anhu, kako se prenosi u historijskim zapisima, određena djela nazvao novotarijom s obzirom na jezičke postavke, novotarija u Šerijatu kod njih označava sve ono za čiju pohvlanost ne postoji šerijatski dokaz. Posljedice oba mišljenja su jedinstvene, jer se slažu da ono što nije pohvlano ili obavezno u Šerijatu nije ni obavezno a ni pohvlano. Ko uzme određeno djelo kao obredoslovlje i Vjeru, koje ne postoje u Šerijatu, ni kao obavezno ni kao pohvalno, on je zalutao prema kocenzusu svih muslimana." (Medžmu'ul-fetava, 27/152)

Prema tome, novotarija koja je naslovljena u Šerijatu kao zabluda je:
- sve što se suprostavlja Sunnetu od govora, djela ili uvjerenja
- svako djelo kojim se približava Allahu, a Šerijat ga zabranjuje
- svako djelo za koje ne postoji dokaz u Šerijatu, a pripisuje se ibadetima ili uvjerenjima
- svaki ibadet za čiji opis nema drugog hadisa osim slabog ili apokrifnog
- svaki ibadet kojeg je Zakonodavac naredio, a ljudi ga ograniče određenim okvirima, poput mjesta, vremena, oblika ili broja
- svako djelo koje se može propisati samo tekstom, a za njega ne postoji šerijatski tekst, smatra se novotarijom, osim ako se prenosi od ashaba
- ono što su pojedini učenjaci, a posebno iz posljednjih generacija, naslovili kao pohvalno, bez iznošenja argumenta o tome
- pretjerivanje u ibadetima.

NOVOTARIJE KOJE SU SE POJAVILE POD IZGOVOROM LJUBAVI PREMA POSLANIKU, sallallahu alejhi ve sellem

Jedna od najvećih posljedica pretjerivanja prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je pojava novotarija u uvjerenjima i ibadetima, koje su novotari jasno iznijeli pod izgovorom njihove ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Tu ljubav su učinili opravdanjem za svoje postupke pokušavajući da pronađu putem neispravnih sumnji ono što ojačava njihove tvrdnje. Novotarije su raznolike i mnogobrojne. Što vrijeme više prolazi povećava se broj novotarija, pa su postale duboko usađene u dušama kao posebno vjerovanje. U ovom poglavlju ću govoriti o nekim primjerima ovih novotarija.

1. Sufijska tvrdnja da vide Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na javi

U prethodnom poglavlju, koje govori o posljedicama pretjerivanja prema Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ukazao sam na neke novotarije u uvjerenju prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kao što je vjerovanje u 'muhamedanski hakikat', i sve popratne stvari koje slijede, pojasnivši neispravnost toga.

Sufije, vezano za ovu tematiku, vjeruju da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, živi potpunim životom poslije smrti sa svim osobinama živih bića. Zato su rekli da ga vide na javi, da se s njim sastaju i da ih on upućuje u njihove tarikate. Također kažu, da prisustvuje njihovim okupljanjima koje održavaju i mevludima koje organizuju.

El-Gazali ukazuje na ovu bajku i postavlja je kao posebnu odliku sufija, iako to nije sasvim otvoreno iznio. **El-Gazali** kaže: „**Oni čak na javi, vide meleke, duše poslanika, čuju njihove glasove i od njih uzimaju koristi. Zatim, stanje prelazi u viši nivo, iz percepcije slike i primjera, ka stepenima koje je govorom teško opisati.**"

(El-Munkizu mined-dalal, Ebu Hamid el-Gazali, 143)

Ovu bajku su javno iznijele posljednje generacije iskorištavajući okolnosti neznanja koje je zadesilo razume muslimana, postajući tako zarobljenicima bajki i legendi.

Omer ibn Seid el-Fevti u knjizi, "Er-Rimah", kaže: „**Evlije vide Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na javi i on dolazi na svako okupljanje ili mjesto na koje želi svojim tijelom i svojom dušom**. On upravlja i postupa i ide po zemaljskim predjelima i po nebeskim carstvima. On je u

obliku kakvom je bio prije svoje smrti, na njemu se nije ništa izmijenilo. Za oči je on nevidljiv, kao što su nevidljivi meleki, iako su živi svojim tijelima. Zato, kada Allah želi da ga neki rob vidi sa njega podigne zastor i vidi ga u izgledu u kojem je i bio.“ (Medželletul-buhusil-islamijje, 14/69-97)

Na ovoj novotariji su utemljeni mnogi sufijski tarikati koji su se nazvali ‘muhamedanskim tarikatima’, koji su, prema njihovim tvrdnjama, uzeti direktno na javi od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao što su, ‘tidžanijski tarikat’ i ‘ahmedansko-idrisijski tarikat’, kao i drugi.

Na temeljima tih tarikata izgradili su svoja okupljanja i mevlude, jer sufije tvrde da okupljanja koja prave pod nazivom ‘hadre’, nazvani su time jer i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prisustvuje ili svojom dušom ili na javi svojim tijelom i dušom. Isto se odnosi na mevludske spjevove koje citiraju tvrdeći da im Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prisustvuje, a posebno kada se spominje njegovo rođenje. Zato ustaju prilikom njegovog dolaska.

Jedan od njih će viknuti: ‘došao je Poslanik’, ili: ‘Poslanik je prisutan’. Da bi ljude još više zaveli ovom novotarijom, govore da Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, vide samo njegovi ‘potpuni’ robovi, a oni nemarni ili grješnici ne mogu ga vidjeti. Ovo njihovo uvjerenje je slično njihovom uvjerenju o ‘sufijskom kutbu’ kojeg oči ne mogu vidjeti, a sa njim se sastaju samo velike evlije, kako tvrde. Slično vjeruju i šije u pogledu ‘odsutnog i očekivanog imama’.

Pisac knjige, “Dževahirul-me’ani”, govori o svom šejhu **Ahmedu Et-Tidžaniju**: „Rekao je, neka je Allah s njim zadovoljan: ‘Obavijesti me o ‘poglavaru opstojnosti’ na javi, a ne u snu.“ Rekao mi je: „Ti si siguran, a oni koji te vide su sigurni, ako umru u vjerovanju.“ (Et-Tidžanijje, 127)

Za njega također kaže: „Zatim je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se vratim na učenje Fatih-salavata kada zapadnem u teško stanje. Kada mi je naredio da se na njega povratim, upitao sam ga o njegovoj vrijednosti, pa me je obavijestio prvo, **da je jedanput proučeni salavat kao šest proučenih Kur’ana**, a drugi put me je obavijestio da je jedanput proučeni salavat vrijedniji je od svake slave koja se desi u kosmosu, od svakoga zikra ili dove, male ili velike, a od Kur’ana šest hiljada puta, jer on spada u zikrove.“ (Et-Tidžanijje, 116)

Ahmed ibn Idris u jednom od svojih salavata kaže: *„...spoji me sa njim kao što si spojio dušu i tijelo, vanjštinom i nutrinom, na javi i u snu. Učini ga, Gospodaru, duhom moga bitka u svim aspektima na dunjaluku prije Ahireta.“*

(Medžmu’atu ahzab ve evrad, 178)

Svoje tvrdnje o viđenju Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na javi argumentiraju hadisom kojeg prenose **El-Buhari** i **Muslim** od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: „Ko me vidi u snu, vidjet će me i na javi. Šejtan se ne može prikazati u mom liku.“ (El-Buhari, Kitabut-ta'bir, 9/42) Oni kažu da je hadis jasan u pogledu viđenja Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na javi, tj. poslije njegove smrti, na dunjaluku prije Ahireta.

Ibn Ebi Hamza kaže: „Termin hadisa je generalan, a onaj ko tvrdi njegovu specifičnost bez dokaza, od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, načinio je nepravdu.“

Hadis ne ukazuje na ono što oni zastupaju, jer obuhvata nekoliko značenja. Zato su se učenjaci razišli u njegovom značenju i protumačili ga u nekoliko aspekata:

- odnosi se na onoga ko je vjerovao u Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a nije ga vidio, jer je tada odsutan i to će biti radosna vijest svakom onom ko vjeruje u njega, a nije ga vidio. Mora ga vidjeti na javi prije njegove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti
- ili je njegovo značenje da će vidjeti tumačenje toga sna na javi, kao i njegovu ispravnost i pojavu u vidu istine,
- rečeno je da je ovo metaforično, a na to ukazuje druga predaja u kojoj se kaže: „Kao da me je vidio na javi.“
- rečeno je da znači da će ga vidjeti na javi na Budućem svijetu i da je to radosna vijest onome ko ga vidi u snu, da će umrijeti kao musliman, jer te radosne snove, u smislu približavanja, vidi samo onaj ko će doživjeti smrt u Islamu. To znači da je to posebno viđenje na Budućem svijetu u smislu bliskosti Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a ovo tumačenje, kao i ovo prije njega, najbliže je ispravnosti.
- njegovo značenje jeste da će ga vidjeti u ogledalu koje je pripadalo Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ako bude mogao. To je mišljenje Ibn Ebi Hamze, a Ibn Hadžer u 'El-Fethu', kaže: „Ovo je najslabije tumačenje.“
- neki su rekli da znači da će ga vidjeti u stvarnosti na dunjaluku i da će sa njim pričati.

Ovo zadnje tumačenje je neispravno iz dva razloga: Nemoguće je u šerijatskom smislu, zato što se suprostavlja šerijatskim tekstovima. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta: „Ti ćeš, zacijelo, umrijeti, a i oni će, također, pomrijeti,“ (Ez-Zumer, 30)

U suprotnosti je koncenzusu Ummeta koji se složio da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro. Nigdje se na navodi da su vjerovjesnici živi u

svojim kaburovima. Predaja koja se navodi da se Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, vraća njegova duša, kako bi odgovorio na selam onome ko ga je poselamio, vezana je za život u berzahu i razlikuje se od dunjalučkog života sa svojim specifičnostima i osobinama. Zato se u pogledu njih ograničavamo na ono što je navedeno u tekstovima i nikako se analogno ne može porediti sa dunjalučkim životom.

Zatim, tumačenje ovog hadisa da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, može vidjeti na dunjaluku, poslije smrti, iziskuje da se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, optuži za laž, što je nemoguće, jer je on nepogrješiv. To se pojašnjava Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: „Ko me vidi u snu vidjet će me na javi.“ Drugi dio rečenice je uslovljen prvim dijelom. Poznato je da su ga mnogi ispravni prethodnici iz Ummeta vidjeli u snu, a nijedan od njih ga nije vidio na javi. Obavijest Iskrenoga, sallallahu alejhi ve sellem, se ne ostavlja po strani. (Fethul-Bari, 12/385)

Drugo: Nemoguće je razumom, jer iz toga proizilaze neispravne posljedice, kao npr.: da se pojavi i da ga ljudi vide i da svoj Ummet vodi kao što je to bilo za njegovog života, da se bori na Allahovom putu, da dadne presudu oko pitanja u kojima se Ummet razilazi, ili za događaje koji su se odvili poslije njega, sve dok je on u potpunosti živ.

Da je to ispravno, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi svom Ummetu razriješio mnoge probleme koji su se desili poslije njega, a objedinjavanje oko zajedničke riječi bi bilo preče nego da se pojavi na nekim novotarskim skupovima na kojima se objedine različite vrste širka i novotarija koje je zabranio i na njih upozoravao. **Kako će prisustvovati njihovim okupljanjima u ovom opisu, a ostaviti ashabe i svoj Ummet da se suočavaju sa smutnjama, a oni su bili u najvećoj potrebi za njim, da je on bio živ?**

Imam El-Kurtubi za ono što prenosi Hafiz Ibn Hadžer, kaže: „Neispravnost ovog mišljenja se očituje pri samoj pomisli na njega, a ono postavlja uslov da svaki onaj koji ga, sallallahu alejhi ve sellem, vidi u snu, da ga vidi u liku u kojem je umro. Tako ga npr., dvojica ne mogu vidjeti u snu u isto vrijeme, niti sa njim u isto vrijeme razgovarati. Pod tim se misli i da je on sada živ, da izlazi iz svoga kabura, hoda po ulicama, obraća se ljudima i ljudi se njemu obraćaju. Iz toga proizilazi da u njegovom kaburu nema tijela i da je prazan, te da se posjećuje sam kabur i selam predaje odsutnome, jer je moguće da bude viđen danju i noću uzastopno u potpunom obliku van svoga kabura. Ovih praznovjerja se drži samo onaj ko nema ni trunke pameti!“ (Fethul-Bari, 12/384)

Zatim, kada bi ovaj hadis bio vjerodostojan kao dokaz za njihove tvrdnje, mogao bi se tumačiti sa svim prethodnim tumačenjima. Kada se uz argument nađe mogućnost njegova drugačijeg tumačenja, onda se prekida argumentiranje njime. Također, viđenje Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, poslije smrti na javi spada u pitanja vjerovanja a ona se potvrđuju samo s ispravnim dokazom čistim od dokaza koji mu se suprotstavljaju. Ovaj dokaz ima mogućnost više tumačenja i suprostavljaju mu se jasni kategorički tekstovi iz Kur'ana i Sunneta koji potvrđuju Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, smrt.

Ibn Tejmijje kaže: „Zalutali pripadnici kible, onoga koga veličaju vide kao: ili Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili druge vjerovjesnike na javi. Sa njima on priča i oni sa njim pričaju. Ponekada ga pitaju za šerijatska rješenja i o hadisima, pa im on da odgovor. Nekima od njih se pričini da se prostorija u kojoj se nalazi Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem kabur rascijepila i da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao, te da ga je zagrlio, kao da su izašla i njegova dva druga (Ebu Bekr i Omer, radijallahu anhuma). Nekima od njih se pričini da je prilikom selama podigao glas koji putuje danima ka udaljenim mjestima... Ovakvi primjeri se mogu naći kod mnogih, kao što je to prisutno kod židova i mušrika. Međutim, mnogi ljudi lažu o ovome, a mnogi od njih kada im se potvrdi računaju to božanskim znakovima misleći da ih je vidio zato što je na ispravnom putu i vjeri. Ustvari ne zna da je to od šejtana i da ga je šejtan zaveo zbog pomanjakanja znanja.

Onome ko ima malo znanja šejtan će reći ono što je sasvim očito poznato kao oprečno Šerijatu, a onome ko ima znanja neće mu reći nešto što je suprotno Šerijatu a ni korisno u njegovoj vjeri. Nego, zavest će ga dijelom onoga što zna. To su šejtanski postupci. Iako misli da se djelomično okoristio, ono što je izgubio od svoje vjere daleko je veće. **Zato nikada ni jedan ashab nije rekao da mu je Hidr došao, a ni Musa, ni Isa, niti je čuo odgovor na selam od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.** Ibn Omer, radijallahu anhu, kada bi se vraćao s putovanja poselamio bi (mrtvog) Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ali nikada nije čuo odgovor. Isto tako su postupali tabiini i njihovi nasljenici. Zapravo, ovo se pojavilo kod posljednjih generacija....kod onih koji nemaju znanja o tevhidu i Sunnetu. Šejtan ih je zaveo kao što je zaveo kršćane u različitim stvarima zbog pomanjkanja njihovog znanja s kojim je došao Mesih, alejhisselam, i drugi vjerovjesnici, alejhimussalatu vesselamu, prije njega." (Medžmu'ul-fetava, Ibn Tejmijje, 27/391-393)

Kada nam je ovo jasno, znamo da je ono što sufije zagovaraju, govoreći da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, živ i da ga vide na javi, čista bajka i izmišljotina koju poriču razum, stvarnost i historija. Isti tako,

sve što su izgradili na ovoj legendi je neispravno. Šejtan se s njima poigrao, jer se ne pridržavaju šerijatskog pravca u vjerovanju i ibadetu. Da je ovo ispravno, sigurno bi se desilo najboljim stvorenjima poslije Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a oni su ashabi, radijallahu anhum. Međutim, oni su bili na ispravnom putu i šejtan nije imao mogućnosti da ih zavede putem sličnih legendi i novotarija. (Fetava, Muhammed Rešid Rida, 1840)

Šejtan ih je zavarao kada su potvrdili da vide Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na javi. Također, mnoge je zavarao u snovima, a veliki dio njih namjerno laže na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, govoreći da su ga sanjali.

Pa, evo **Ibn Arabija, predvodnika odmetnika iz reda sufija** koji je kod njih nazvan 'Šejhul-ekberom' i 'Crvenom žigicom', koji tvrdi da je vidio Allahovog Poslanika u snu i da mu je dao knjigu '**Fususul-hikem**' kako bi sa njom izašao pred ljude, a to je knjiga koja je, od početka do kraja, napunjena nevjerstvom i lažima na Allaha i Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Nije se zadovoljio lažima na javi, pa je počeo lagati na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, izmišljajući snove.

Većina sufija oslanja se na snove za potvrdu svojih novotarija i bajki. Iskrene ljude iz njihovih redova su zavarali šejtani prikazujući im Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ustvari ga nisu vidjeli. Tu je uloga šejtana lažljivca sasvim očita.

Učenjaci spominju da se viđenjem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u snu ne potvrđuje niti uspostavlja šerijatsko pravilo, jer je Šerijat potvrđen jasnim i poznatim šerijatskim argumentima. Snovi ne spadaju u ove dokaze. Zatim, rekli su da onaj ko sanja kakav san, neka ga usporedi sa Šerijatom, pa ako je u suglasnosti sa zahtjevima Šerijata onda se prihvata. Tada snovi bivaju na stepenu popratnih znakova koji podržavaju ispravne dokaze Šerijata.

Ako su snovi u suprotnosti sa kakvim šerijatskim pravilom, onda su neispravni i odbacuju se, jer Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslije svoje smrti neće derogirati Šerijat koji je ustanovio tokom svoga života. Vjerski propisi se ne mogu ustanoviti poslije njegove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti ostvarivanjem snoviđenja. Ko vidi u snu nešto poput ovoga, njegovi snovi su neispravni. Kada bi uistinu vidio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi mu rekao ono što se suprotstavlja Šerijatu. Ko donose obavijest koja je u suprotnosti sa Šerijatom i osloni se u navodne snove od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i dozvolu njihovog prenošenja, jedan je od dva čovjeka:

- ili laže kao Ibn Arabi i njemu slični,

- ili je naivno iskren, ali ga je šejtan zavarao zbog pomanjkanja znanja unoseći mu fikcije da je vidio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a nije ga vidio. (El-Medhal, Ibnul-Hadždž, 4/286)

2. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kao sredstvo približavanja Allahu, Azze ve Dželle, (neutemeljeni tevessul)

Od novotarija koje su sufije uvele je i 'tevessul' – približavanje Allahu, Azze ve Dželle, putem Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, njegovog bića i pozicije ili zaklinjanje Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Allaha, Azze ve Dželle. U ovaj tevessul svrstavaju traženje pomoći putem njega i traženje pomoći od njega. Ova novotarija je zadobila 'naučnu' formu kod sufija zbog mnoštva knjiga i brošura koje su napisane o tevessulu. Međutim, suština se ogleda u njihovom htijenju da se pred ljudima prikažu da se pridržavaju šerijatskih dokaza. Zato ih vidimo kako nastoje pridobiti dokaze i njima upravljati kako bi potvrdili utemeljnost ove vrste tevessula Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, svrstavajući u njega sve oblike širka kao što su traženje pomoći, poniznost, traženje potreba i sl..

Zatim, iza toga postoji jedan drugi cilj, a on je njihova dozvola činjenja širka putem vjerovjesnika i dobrih ljudi pod imenom približavanja Allahu, Azze ve Dželle. 'Dokle god je potvrđen tevessul poslanikom, dotle nema zapreke da taj tevessul pređe i na evlije'. Ako ih upitaš o razlogu koji ih na to motivira, odgovorit će: Samo iz ljubavi prema Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i Allahovim dobrim evlijama, iz respekta prema njima i iz spoznaje njihovih prava itd..

Prije govora o novotarskom tevessulu putem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, volio bih pojasniti da se tevessul Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, dijeli na dva dijela:

1. utemeljeni tevessul
2. neutemeljeni tevssul

Utemeljeni tevssul se dijeli na dvije vrste:

Prvi je tevssul vjerovanjem i pokornošću Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Ovo je stroga pojedinačna obaveza svakom muslimanu u svakoj situaciji i ne spada ni s jednog stvorenja poslije uspostavljanja dokaza protiv njega, niti za to ima ikakvog opravdanja.

Allah, Azze ve Dželle, je vjerovanje i pokornost Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, postavio kao sredstvo približavanja svakom dobru i milosti na dunjaluku i Ahiretu.

Tevessul ove vrste može biti dvojak:

- nekada musliman uzima vjerovanje, pokornost i ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kao sredstvo postizanja nagrade i Dženneta kod Allaha, Azze ve Dželle.

- ponekada to uzima kao sredstvo u dovi, pa npr., kaže: 'Allahu zbog mog vjerovanja u tvog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i moje pokornosti njemu, oprosti mi!'

Druga vrsta tevessula: Tevessul putem Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, dove i njegovog šefa'ata, za njegova života, kao što su činili ashabi tražeći od njega, sallallahu alejhi ve sellem, da uputi dovu za njih, zatraži oprosta ili zatraži kišu za njih od Allaha, Azze ve Dželle.

Tako će ljudi na Ahiretu od njega, sallallahu alejhi ve sellem, tražiti da se zalaže za njih kod njihovog Gospodara kako bi presudio ljudima. To je 'počasna pozicija' koju priželjkuju i prve i zadnje generacije ovog čovječanstva. Prema tome, ova vrsta tevessula mogla je biti za njegova, sallallahu alejhi ve sellem, života i korisna je za onoga za koga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uputio dovu ili se za njega zalagao, ili će biti na Sudnjem danu kada će ga ljudi uzeti kao sredstvo kako bi se zalagao kod njihovog Gospodara.

Međutim, poslije njegove smrti niko pored njegovog kabura od njega nije tražio da mu on, sallallahu alejhi ve sellem, čini dovu, a ni na jednom drugom mjestu. To nisu činili ni ashabi, ni tabi'ini, a ni oni poslije njih. Od njih nije preneseno na vjerodostojan način da je to dozvoljeno. Ova vrsta tevessula može biti, također, dvojaka:

Prvi: Zatražiti od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dovu i šefa'at, pa on, sallallahu alejhi ve sellem, uputi dovu i zalaže se, kao što su tražili ashabi, pa bi on za njih dovio, kao što će tražiti ljudi od njega na Sudnjem danu. Hadisi o traženju kiše, a i drugi hadisi, to savršeno pojašnjavaju.

Drugi: Da se tome doda molba Allahu Uzvišenome za šefa'at i dovu Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao u hadisu o slijepcu koji je od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tražio dovu i šefa'at (zalaganje). Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je za njega dovio i zalagao se naredivši mu da moli Allaha. Rekao je: „Allahu, ja te molim i Tebi se okrećem s Tvojim Vjerovjesnikom Muhammedom, Vjerovjesnikom milosti..." U hadisu stoji i: „Allahu, učini ga zalagačem za mene!" Naredio mu je da moli Allaha za primanje zalaganja Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za njega. Kasnije će ovaj hadis biti još više pojašnjen.

Ova vrsta tevessula nije dozvoljena osim za života Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Poslije njegove smrti nije dozvoljena ni u jednoj situaciji, jer nema vjerodostojnog dokaza za to, kao što će kasnije biti pojašnjeno.

2. Neutemeljeni tevessul

Pod njime se misli na uzimanje Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, bića kao sredstva do Allaha, Azze ve Dželle, upućivanje molbe Allahu pozicijom Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i zaklinjanje njime na Allaha, Azze ve Dželle. Ova vrsta tevessula je neutemeljena zbog nepostojanja dokaza za njegovu utemeljenost. O njoj se ne navodi vjerodostojna predaja iz Sunneta, a niti su to činili ashabi ni za njegova života niti poslije njegove smrti, ni kod njegovog kabura, a ni na bilo kojem drugom mjestu. To se ne prenosi od njih na vjerodostojan način koji bi se uzeo kao oslonac kod učenjaka. Zapravo, kod njih je potvrđeno da su oni ostavljali ovu a uzimali drugu vrstu tevessula, kao što je učinio Omer, radijallahu anhu, sa El-Abbasom, radijallahu anhu.

Ova vrsta tevessula je neutemeljena a pod njom većina posljednjih generacija ciljano misli na tevessul putem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Uvjerni su da je to najbolje djelo približavanja i da je to dokaz ljubavi prema Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i dobrim ljudima. Ljubav je prva stvar kojom potvrđuju i brane svojke postupke, te daju replike i osuđuju protivnike, kako bi postigli željeni cilj da se tevessul generalno prenese na sve vjerovjesnike i poslanike. Ovu vrstu tevessula ću malo podrobnije iznijeti i pojasniti.

Es-Subki kaže: „Uzimanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao sredstva približavanja Allahu, je dozvoljeno u svakoj situaciji: prije njegovog stvaranja, poslije negovog stvaranja, tokom njegovog života na dunjaluku, poslije njegove smrti, tokom boravka u Berzehu, te poslije proživljenja na Sudnjem danu i Džennetu.“ (Šifaus-sikam, Es-Subki)

Dijeli ga na tri dijela:

Prva vrsta: Da ga uzme kao sredstvo u smislu traženja potrebe moleći Allaha Uzvišenog putem njega, njegovom pozicijom ili bereketom. To je dozvoljeno u tri okolnosti, a za svaku od njih se navodi ispravna predaja. Pod ovu vrstu je stavio hadis 'Ademov tevessul Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem', kao i druge hadise.

Druga vrsta: Tevessul Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u smislu traženja dove od njega. Kaže: „Kao što je to bilo dozvoljeno tokom njegovog života, dozvoljeno je poslije njegove smrti.“

Potom je naveo predaju od Malika Ed-Dara, pa kaže: „Ljude je

zadesila suša u doba Omera ibn El-Hattaba, radijallahu anhu. Neki čovjek je došao do Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, kabura i rekao: 'Allahov Poslaniče, traži kišu za svoj Ummet, jer će pomrijeti!' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je došao u snu i rekao: „Otiđi Omeru, prenesi mu selam i obavijesti ga da će kiša pasti, te mu reci: 'Budi oštrouman!' Čovjek je otišao do Omera, radijallahu anhu, i obavijestio ga, pa je Omer zaplakao i rekao: „Gospodaru, oni su dobili ono što ja nisam mogao."

Es-Subki kaže: Argument iz ove predaje nalazi se u njegovom traženju kiše od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, poslije njegove smrti tokom života u Berzehu. Za to nema zapreke, jer Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, dova njegovom Gospodaru u ovakvoj situaciji nije neizvjesna.

Treća vrsta: Da od njega traži željenu stvar, u smislu da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, moćan da posreduje moleći svoga Gospodara i čineći zalaganje kod Njega. Ova se vraća na drugo značenje iako je izraz različit.

(Šifaus-sikam, Es-Subki)

Jasnije rečeno: da od njega direktno traži potrebe. Molitelj će reći: 'Allahov Poslaniče, otkloni moju nedaću' ili 'Pomozi me', itd..

Es-Subki nije našao argumenta za ovu treću vrstu osim, da se ona vraća (po smislu) na prethodnu. Međutim, drugi su pronašli ono čime bi dokazali ovu treću vrstu, a to su hikaje i snoviđenja na koje se oni većinom oslanjaju.

Sumnje onih koji dozvoljavaju ovu vrstu tevessula

Sufije navode mnoge sumnje u pogledu dozvole tevessula Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kao novotarskog i mnogobožačkog tevessula kako bi svoje sljedbenike zavarali da su na Istini i da najviše vole Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i da su mu bliži od ostalih. Njihove sumnje su raznolike, ograničit ću se na najjače prema njihovom mišljenju:

Prva: Iz Kur'ana

-„O vjernici, Allah se bojte i nastojte da Mu se umilite, i na putu Njegovu se borite kako biste postigli što želite." (El-Maide, 35)

-„Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti, i nadaju se milosti Njegovoj i plaše se kazne Njegove." (El-Isra, 57)

Pisac knjige, „Suština tevessula i vesileta", kaže:„Termin vesilet-sredstvo, je općenit u oba ajeta i obuhvata tevessul vrijednim bićima kao što su vjerovjesnici i poslanici u toku njihova života a i poslije, kao i izvršavanje dobrih djela na način kako su naređena, te tevessul putem njih poslije izvršavanja tih djela." (Hakikatut-tevssuli vel-vesile, Musa Muhammed Alijj, 29)

Njihovo argumentiranje sa ova dva ajeta je neispravno, jer je u suprotnosti sa tefsirom ashaba, tabi'ina i imama u tefsiru koji kažu da se pod vesiletom u oba ajeta msili na približavanje Allahu, Azze ve Dželle, dobrim djelima. Ni od jednog od njih se ne prenosi da ih je protumačio u smislu dozvole uzimanja bića vjerovjesnika i dobrih ljudi kao sredstava do Allaha, kako to ovi tumače.

Argumentiranje posebno drugim ajetom za njihove tvrdnje smatra se najgorom neistinom i najvećom lažju, jer taj ajet ukazuje baš na potpuno suprotno od onoga što oni zagovaraju i replicira im na njihovu tvrdnju. Ovo se pojašnjava povodom objave ajeta, kao što Ibn Mes'ud kaže prema predaji koju prenosi **El-Buhari**: „Ljudi su obožavali džinne, pa su džinni prešli na Islam a ovi (ljudi) su se pridržavali svoje (neispravne) vjere.“
(El-Buhari, Kitabut- tefsir, 2/107)

To znači, da Allah odgovara ovima koji su obožavali i dozivali džinne mimo Njega, da su oni koje dozivate prešli na Islam i počeli se približavati Allahu dobrim djelima. U ovome je bio podsticaj mušricima da povjeruju u Allaha Jedinoga i da krenu putem džinna koji su povjerovali. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„Reci; "Molite se onima koje, pored Njega, smatrate bogovima, - ali vas oni neće moći nevolje osloboditi niti je izmijeniti."“ (El-Isra, 56)

-„Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti, i nadaju se milosti Njegovoj i plaše se kazne Njegove.“ (El-Isra, 57)

Šejh Muhammed El-Emin Eš-Šenkiti u tefsiru ajeta,: „ i nastojte da Mu se umilite“ (El-Maide, 35), kaže: „Znaj, da velika većina učenjaka smatra da se pod 'vesiletom' ovdje misli na približavanje Allahu Uzvišenom izvršavanjem njegovih naredbi i izbjegavanjem njegovih zabrana u suglasnosti s onim, s čime je došao Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, i iskrenošću prema Allahu. To je jedini put koji vodi do Allahovog zadovoljstva i postizanja kod Njega dobara dunjaluka i Ahireta.

Iz ovog pojašnjenja saznaješ da ono što tvrde mnogi otpadnici, iz reda sljedbenika neznalica koji se pozivaju na tesavvuf, govoreći da se pod vesiletom u ajetu misli na 'šejha' koji biva posrednik između osobe i Gospodara, krajnje je neznanje, sljepilo, jasna zabluda i poigravanje sa Allahovom Knjigom. Uzimanje posrednika mimo Allaha, spada u temelje nevjerstva. Uzvišeni to iznosi govoreći o njima:

-„...da bi nas što više Allahu približili“ (Ez-Zumer, 3)

-„...i govore: "Ovo su naši zagovornici kod Allaha." Reci: "Kako da Allahu kazujete da na nebesima i na Zemlji postoji nešto, a On zna da ne

postoji!" Neka je hvaljen On i vrlo visoko iznad onih koje smatraju Njemu ravnim!" (Junus, 18)

Svaka osoba zadužena šerijatskim tekstovima mora poznavati put koji vodi u Allahovo zadovoljstvo, Njegov Džennet i milost, a on je slijeđenje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ko skrene sa toga, zalutao je sa Pravoga puta." (Advaul-Bejan, 2/97-98)

Jedan od hadisa kojim su argumentirali je i hadis koji prenosi **El-Buhari** od Enesa ibn Malika, radijallahu anhu, da je Omer ibn El-Hattab, radijallahu anhu, kada bi nastupila suša tražio kišu putem El-Abbasa ibn Abdulmuttaliba. Govorio bi: „Allahu, mi smo ti se približavali putem našeg Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa si nam dao kišu. Sada ti se približavamo putem amidže našeg Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem,i daj nam kišu!", pa bi kiša pala." (El-Buhari, Kitabul-istisqa, 2/34)

Ovim hadisom dokazuju dozvolu tevessula bićima i njihovim pozicijama i ugledom. Kažu da je Omer ćinio tevessul ugledom i pozicijom El-Abbasa kod Allaha, Azze ve Dželle. Njegov tevessul je bio samo njegovo spominjanje El-Abbasa u dovi i traženje od Allaha da ga napoji zbog njega. Ashabi su to potvrdili, što, prema njihovoj tvrdnji, ukazuje na dozvolu tevessula bićima i njihovim ugledom. Međutim, šta je razlog da je Omer sa tevessula Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, prešao na drugi tevessul, dok god to oni smatraju dozvoljenim? Odgovorili su da je razlog tome bilo pojašnjenje dozvole tevessula drugima mimo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i da za to nema smetnje.

Ahmed Zejni Dahlan kaže: „Omer, radijallahu anhu, tražio je od Allaha silazak kiše putem El-Abbasa, radijallahu anhu, a nije to učinio putem Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako bi ljudima pokazao dozvoljenost tevessula s drugima mimo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, te da za to nema smetnje. Traženje kiše putem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kod njih je bilo poznato, pa je vjerovatno bilo ljudi koji su smatrali zabranjenim to s drugima mimo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem,. Tada im je Omer pojasnio dozvoljenost traženjem kiše putem El-Abbasa."

(Ed-durerus-sunnijje fir-reddi alel-vehhabijje, 8-9)

Dokazivanje njihovih tvrdnji ovim hadisom je neispravno iz nekoliko razloga:

Prvi: U hadisu se spominje da su ashabi uzimali kao sredstvo približavanja Allahu, Azze ve Dželle, Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, dovu za njegova života kako bi im pala kiša, pa se to i dešavalo. Navedeni hadisi o traženju kiše to pojašnjavaju. Ne postoji vjerodostojan hadis koji

potvrđuje njihovo mišljenje da su ashabi uzimali Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, biće ili ugled kao sredstvo približavanja Allahu, Azze ve Dželle.

Zapravo, navedeni hadisi potvrđuju da je traženje kiše bilo samo putem Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, dove.

Prenose **El-Buhari** i **Muslim** od Enesa, radijallahu anhu: „Neki čovjek je ušao na dan džume na vrata koja su gledala u minber a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stajao je i držao hutbu. Okrenuo se stajući pred Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Allahov Poslaniče, pomrije stoka i prekinuše se svi putevi (opskrbe)! Moli Allaha da nam spusti kišu!" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podigao je svoje ruke i rekao: „Allahu, spusti nam kišu! Allahu, spusti nam kišu! Allahu, spusti nam kišu!" Enes je rekao: „Allaha nam, ne nebu nismo vidjeli ni oblaka ni rapršenih oblačića. Između nas i brda Sel' nije bilo ni jedne kuće. Najedanput iz tog brda pojavi se oblak popot štita. Kada je došao na sredinu, raširio se i kiša je poćela padati iz njega. Tako mi Allaha, sunca nismo vidjeli šest dana. Potom je neki čovjek ušao na ista vrta sljedeće džume a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stajao je i držao hutbu. Okrenuo se prema njemu stajući i rekao: „Allahov Poslaniče, imeci su propali i prekinuše se svi putevi! Moli Allaha da zaustvi kišu!" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podigao je ruke i rekao: „Allahu, (daj kišu) oko nas, a ne na nas! Allahu, na brijegove, planine, brežuljke, doline i šume!" Kiša je prestala i izašli smo (sa džume) hodajući pod toplinom sunčeve svjetlosti."

(Buhari, Kitabul-istisqa, 2/34 ; Muslim, Kitabu salatil-istisqa, 612)

El-Buhari od Abbada b. Temima, a on od njegovog amidže, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao s ljudima tražeći od Allaha kišu za njih. Ustao je i molio Allaha stojeći, a potom se okrenuo prema kibli i izvratio svoju odjeću, pa je kiša pala." (Buhari, Kitabu el istisqa, 2/38)

Ova dva hadisa, i mnogi njima slični u knjigama Sunneta, potvrđuju da bi ashabi prilikom suše išli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i pitali ga da moli Allaha da im dadne kišu, ili je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sa njima izlazio i klanjao namaz za kišu, a zatim molio Allaha za njih, kao što se o tome govori u Sunnetu. Na ovo je Omer mislio kada je rekao: „Allahu, mi smo tebi činili tevessul Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa si nam dao kišu."

Drugi: Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro, Omer, radijallahu anhu, činio je tevessul El-Abbasovom dovom zato što je znao da je tevessul Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, poslije njegove smrti nemoguć i nedozvoljen. Ovo se od njega ponovilo više puta u

prisustvu ashaba, radijallahu anhum. Da je tevessul Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, poslije njegove smrti dozvoljen, Omer ne bi to uzimao od nekoga drugog. Pošto su mu to ashabi potvrdili i to se više puta od njega ponovilo, snažan je dokaz za zabranu tevessula Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, poslije njegove smrti.

Treći: Ponavljanje ovoga čina od Omera, radijallahu anhu, poništava sumnju onih koji kažu da je on to učinio da bi pojasnio dozvoljenost tevessula drugima mimo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i da je tevessul Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, poslije njegove smrti bila poznata stvar kod ashaba. Ovo nije ispravno, jer da je tako, ovaj postupak Omer ne bi ponavljao i svoj bi navodni cilj pojasnio jednim primjerom, a on je dozvola tevssula vrijednom osobom uz postojanje vrijednije osobe, kao što oni tvrde. Zatim, u njihovim tvrdnjama se nalazi laž na Omera i veliki dio ashaba, jer oni koji dozvoljavaju tevessul tvrde da je tevessul Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, bićem bila poznata stvar kod ashaba, ali se na vjerodosotojan način od njih ne prenosi predaja koja podupire njihove tvrdnje. Od njih se prenosi upravo suprotno.

Četvrti: Omer je jasno rekao da su uzimali Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao sredstvo približavanja Allahu, Azze ve Dželle, u dovi, tokom njegovog života i da on poslije njegove smrti čini tevessul njegovim amidžom El-Abbasom. Nema sumnje da su oba ova tevessula jedne vrste, a to je tevessul dovom dobrih ljudi, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je njihov predvodnik.

Peti: Neke predaje ovog ispravnog hadisa tumače spomenuti govor Omera i njegovu namjeru, jer prenose El-Abasove, radijallahu anhu, dove kao odaziv na Omerov, radijallahu anhu, poziv. Tako **Hafiz Ibn Hadžer** u 'Fethul-Bariju', prenosi: „Ez-Zubejr b. Bekkar u knjizi 'El-Ensab-rodoslovlja' pojašnjava opis onoga što je El-Abbas spominjao u dovi u pogledu ovog događaja i vremena kada se on odvio. On prenosi sa svojim lancem prenosilaca da je El-Abbas, nakon Omerovog zahtjeva da zatraži kišu, rekao: „Allahu, svaki belaj dolazi s grijehom, a prestaje samo sa tevbom. Ljudi su se meni obratili zbog moje pozicije kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ovo su naše ruke koje se Tebi uzdižu sa grijesima, a i svoja čela Tebi spuštamo sa pokajanjem. Zato nam dadni kišu!" Zatim su se na nebu pojavili oblaci poput brda koji su natopili zemlju, pa su se ljudi povratili sebi." (Fethul-Bari, Hafiz Ibn Hadžer, 3/150)

Ovaj hadis pojašnjava da je tevessul bio isključivo El-Abbasovom, radijallahu anhu, dovom, a ne njegovim bićem ili osijedjelim dlakama, kao što tvrde. U suprotnom, šta bi bio razlog da El-Abbas ustane i moli novom

dovom, ili, kakva je korist da El-Abbas dođe na mjesto traženja kiše da bi uputio dovu?

Iz ovoga se očituje da hadis Omera o tevessulu El-Abbasom, radijallahu anhu, nije dokaz za dozvoljenost tevessula Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, poslije njegove smrti, nego je dokaz za nedozvoljenost toga.

Od hadisa kojima argumentiraju jeste i hadis kod Imama **Ahmeda** od Osmana b. Hunejfa u kome se kaže da je neki čovjek slijepac rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: „Moli Allaha da me izliječi!“ Rekao je: „Ako želiš molit ću za tebe, a ako želiš odgodit ću to, a i to je dobro.“ Rekao je: „Moli Ga!“ Naredio mu je da uzme abdest lijepo i da klanja dva reka'ata i da moli ovom dovom: ''Allahu, ja Te molim, Tebi se okrećem s Tvojim Vjerovjesnikom Muhammedom, Vjerovjesnikom milosti. Muhammede, Ja se s Tobom okrećem ka mom Gospodaru radi ove moje potrebe koja će mi se ispuniti. Allahu, učini ga zalagačem za mene i mene za njega.' Čovjek je to učinio, pa se izliječio.“ (Ahmed, El-Musned, 4/138 ; Ibn Madže, Es-Sunen, 1/481)

Oni kažu: Dokaz iz ovog hadisa jeste da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podučio slijepca da ga uzme kao sredstvo približavanja Allahu, Azze ve Dželle, u dovi. Slijepac je to učinio, pa je progledao. Njegov tevessul je bio putem Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, bića, a ne njegovom dovom. Pošto je tako, svakome je dozvoljeno da uputi ovu dovu koja se navodi u hadisu.

Ibn Hadžer El-Hejtemi kaže: „Vjerovjesnik ga je podučio tome, a nije dovio za njega, želeći da se on sam okrene, u potpunosti preda i zatraži putem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pomoć kako bi postigao vrhunac svoga cilja. Ovo smisao se odvija tokom njegovog života i poslije smrti. Zato su ispravni prethodnici koristili ovu dovu za svoje potrebe poslije njegove smrti.“ (El-Dževherul-Munezzam, 76-77) Argumentirao je i anegdotom o čovjeku sa Osmanom b. Hunejfom, radijallahu anhu, što će biti kasnije spomenuto.

Prema tome, oni smatraju da je hadis dokaz za njih o dozvoljenosti uzimanja Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, bića kao sredstva približavanja, te da se hadis ne odnosi samo na slijepca, nego je dozvoljeno svakom da uputi ovakvu dovu. Međutim, hadis nije dokaz za ono što oni misle, nego je dokaz za jednu od utemeljenih vrsta tevessula, jer je slijepac činio tevessul Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, dovom, a to je utemeljeno kao što je prethodno naznačeno. Ovo se može pojasniti iz hadisa kroz nekoliko stvari:

Prva: Slijepac je došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da bi on molio za njega. To je značenje riječi: „Moli Allaha da me izliječi!“. Učinio je tevessul Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, dovom znajući da je njegova dova primljena. Zato je od njega zatražio dovu. A da mu je bio cilj uzeti Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, biće ka sredstvo približavanja, ili njegovu poziciju, kao što tvrde, ne bi imao uopće potrebe da dođe Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i da ga pita za dovu. Zapravo, bilo bi mu dovoljno da sjedi u svojoj kući i da moli Allaha čineći tevessul Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, bićem ili ugledom. Međutim, on to nije učinio, jer je odlično poznavao značenje tevessula i da je neophodno otići onome putem koga se čini tevessul da bi od njega zatražio ono što želi (tj.učenje dove).

Druga: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obećao mu je činiti dovu nakon što mu je dao izbora između dove i strpljenja, ako to želi.

Treća: Ustrajnost slijepca da mu učini dovu potvrđuje da mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, činio dovu, jer mu je to obećao, ako slijepac bude želio. On je to želio i potvrdio riječima: „Moli Ga!“. I pored toga, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije se samo zadovoljio dovom za njega, nego ga je uputio na dobro djelo kako bi mu objedinio sve vrste dobra. Naredio mu je namaz i učenje dove kojom će moliti u svome namazu.

Četvrta: Riječi slijepca u zadnjem dijelu ove dove: „Allahu, učini ga zagovornikom za mene.“, nemoguće je protumačiti kao tevessul Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, bićem ili ugledom, kao što tvrde. Značenje ovih riječi jeste: ‘Allahu, primi Muhammedovo, sallallahu alejhi ve sellem, zalaganje za mene.’ , tj. primi njegovu dovu kako bi mi povratio vid. To je značenje šefa’ata-zalaganja. Zalaganje nije potpuno osim kada dvojica traže određenu stvar, a jedan drugom je zalagač. Zalaganje od strane Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, biva samo dovom za onoga za koga se zalaže.

Peta: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podučio je slijepca da kaže u svojoj dovi: ‘I učini me zalagačem za njega.’, tj., primi moju dovu da bi njegov šefa’at i dova bili primljeni. Sama ova rečenica je dovoljna za one koji tvrde da je tevessul slijepca bio putem Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, bića i ugleda, jer kako se slijepac može zalagati za Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, osim ako Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upućuje dovu za njega, a slijepac moli svoga Gospodara da usliša dovu Svoga Vjerovjesnika?

Šesta: Ovaj hadis učenjaci spominju kao primjer jednog od nadnaravnih djela Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegove primljene dove. Allah je time pokazao bereket njegove dove u nadnaravnim djelima i liječenju bolesti. Blagoslovom Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, dove, Allah je ovom slijepcu povratio vid. Zato ovaj hadis pisci svrstavaju

u jedan od znakova njegovog vjerovjesništva, kao što je učinio El-Bejheki i drugi. To, također, ukazuje da je tajna slijepčevog izlječenja, ustvari, Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, dova.

Sedma: Ova dova je specifična samo za slijepca, jer sadrži Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, dovu i njegovo zalaganje za njega, a onome za koga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, lično nije činio dovu i zalagao se za njega, nije na stepenu toga slijepca za kojeg je on uputio dovu i zalagao se. Da je ovo generalno pravilo, kao što tvrde oni koji dozvoljavaju, slijepci iz reda ashaba, ili bar dio njih, bi molili ovom dovom i bili bi izliječeni. Njihovo spuštanje ove dove i uzimanje drugih je dokaz njene specifičnosti samo za ovog slijepca. Isto tako, da je povod slijepčevog liječenja tevessul Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, bićem ili ugledom, kao što shvata većina zadnjih generacija, bilo bi moguće da se ovo izlječenje desi i drugim bolesnicima, mimo slijepaca, koji čine tevessul Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, ugledom, pridružujući tome ugled svih vjerovjesnika, poslanika, evlija i dobrih ljudi.

Oni su argumentirali hadisima i predajama koji su nevažeće i neispravne za argumentaciju. Npr.: Hadis Ademovog tevessula Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg prenosi El-Hakim od Omera ibn El-Hattaba u kojem se kaže: „Kada je Adem počinio grijeh rekao je: „Gospodaru, molim Te s Muhammedovim pravom da mi oprostiš!“ Allah je rekao: „Ademe, kako znaš Muhammeda, a nisam ga stvorio?“ Odgovorio je: „Gospodaru, zato, jer kada Si me stvorio Svojom rukom i u mene udahnuo Svoga Ruha, podigao sam glavu i na stubovima Arša vidio zapisano: ‘Nema drugog boga osim Allaha, Muhammed je Allahov Poslanik’. Znao sam da ćeš Svome imenu pridodati samo ime najdražeg stvorenja Tebi. Allah je rekao: „Istinu si rekao, Ademe. On Mi je najdraže stvorenje. Moli Me s njegovim pravom, Ja sam ti oprostio. Da nije Muhammeda ne bih te ni stvorio.“ (Hakim, El-Mustedrek, 2/615) Ovaj hadis je argument kojim oponenti potvrđuju tevessul Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, prije njegovog stvaranja.

Pisac knjige, ’Vefaul-vefa’, kaže: „Znaj, da je traženje pomoći i zalaganja Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovim ugledom i bereketom kod njegovog Gospodara djelo vjerovjesnika i poslanika, a i životni put ispravnih prethodnika. Dešava se u svakoj situaciji: prije njegovog stvaranja, poslije, tokom njegovog dunjalučkog života, za vrijeme Berzeha i na Sudnjem danu.“ Potom je naveo prethodni hadis o Ademovom tevessulu argumentirajući njime. Istim su argumentirali Es-Subki i drugi.

Međutim, ovaj hadis je apokrifan i njime nije dozvoljeno dokazivati zbog Abdurrahmana b. Zejda b. Eslema u lancu prenosilaca koji je optužen za izmišljanje hadisa.

Zato su sud o neispravnosti ovog hadisa izrekli **Ibn Tejmijje, Ez-Zehebi, Ibn Abdul-Hadi, Ibn Hadžer**. Nikome nije dozvoljeno da ovim hadisom dokazuje samo zato što ga je El-Hakim ocijenio kao vjerodostojan.

Argumentirali su hadisima i predajama koje su sve neispravne i apokrifne, i poput su hikaja. Preostalo je da ukažem na predaju Malika Ed-Dara kojom je Es-Subki pokušao dokazati dozvoljenost traženja dove od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, poslije njegove smrti.

Dokazivanje ovom predajom nije dozvoljeno zato što nije ispravna. Zatim, ona je u suprotnosti sa propisima koji su šerijatski potvrđeni u vidu pohvlanosti namaza za kišu, upućivanja dove Uzvišenom Allahu i poniznosti pred njim kako bi Svojim robovima spustio kišu, što je bio Sunnet kojeg je prakticirala velika većina učenjaka. **Ni od jednog od ispravnih prethodnika ovog Ummeta nije preneseno da je našao utočišta kod Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, kabura i tražio od njega dovu za kišu ili nešto drugo. Da je ovo bilo utemeljeno, ashabi bi to učinili i od njih bi to bilo prenešeno na vjerodostojan način i uzeto kao oslonac u Vjeri.** Pošto se to nije desilo, onda je to dokaz za neutemeljenost i neispravnost ove predaje. Također, ova predaja ne sadrži tevessul Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, niti njegovim bićem, niti ugledom, niti zaklinjanje njime na Allaha oko kojeg postoji razilaženje. Zapravo, u predaji se spominje traženje dove od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, poslije njegove smrti. **Ovo šerijatsko pitanje je van okvira razilaženja, jer o dozvoljenosti toga nije rekao nijedan učenjak iz reda ispravnih prethodnika, nego je to širk kojeg Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuju.** Zbog toga su se sufije proširile u značenju tevesula uvodeći u njega različite vrste širka, kao što je traženje pomoći i utočišta, upućivanje žalbi, traženje dove, zalaganja i oprosta, svih potreba i udovoljenju murada. Sve to su nazvali tevessulom. Kada im se potvrdi i ustanovi novotarski tevessul u njega uvedu mnogobožački tevessul i sve to umotaju nazivajući ga 'tevessulom putem Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, iz pokazivanja ljubavi prema njemu'.

Poslije pojašnjenja neispravnosti ovih sumnji kojima su oni koji dozvoljavaju neutemeljni tevessul dokazivali, želimo znati propis o ovoj vrsti tevessula. Ovaj tevessul, s obzirom na propis, dijeli se na dva dijela:

Prvi dio: Novotarski tevessul

Poput tevessula Vjervjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, bićem, ugledom ili zaklinjanjem njime na Allaha, kao da neko kaže: 'Allahu moj, činim Ti tevessul Tvojim Vjerovjesnikom'; ili da kaže: 'Allahu, zbog ugleda Tvoga Vjerovjesnika, oprosti mi!' Primjer za zakletvu je da neko kaže:

‘Allahu, s Tvojim Vjerovjesnikom, ili pravom Tvoga Vjerovjesnika, izliječi me, ili udovolji moje potrebe!’

Zbog čega je ovo novotarija? Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to nije naredio niti je ljude pozivao u to, a također to nije ubrojao u vidove približavanja Allahu, Azze ve Dželle, kao što su to učinile posljednje generacije sufija i njihovih sljedbenika učinivši to najboljim oblikom približavanja Allahu. Isto tako, ashabi se nisu približavali Allahu ovom vrstom tevessula, a niti su to činili tabiini i njihovi sljedbenici. Zapravo, od njih je potvrđeno da su se držali utmeljenog tevessula i pošto nema tome spomena u Allahovoj Knjizi, niti u Sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ni u postupcima ashaba i tabiina, to je dokaz za neutemeljenost i novotarstvo ove vrste približavanja Allahu.

Ovo je bilo općenito, a podrobnije se može reći da je traženje potreba Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, njegovim bićem i ugledom nedozvoljeno, jer iako se zasniva na temeljima da vjerovjesnici imaju ugled i poziciju kod Allaha, što je ispravno, ipak Allah, Azze ve Dželle, tu poziciju nije učinio povodom za uslišavanje dove onoga ko čini tevessul putem njih. Ustvari, Allah je vjerovanje, ljubav i slijeđenje njih učinio povodom uslišavanja dove, za razliku od molbi i tevessula njihovim bićima i ugledima. Zaklinjanje na Allaha Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, ili njegovim hakkom (pravom) također nije šerijatski dozvoljeno, jer se tim postupkom izriče zakletva stvorenjem na Stvoritelja, Subhanehu ve Te’ala. Također, zaklinjanje stvorenjem na stvorenje nije dozvoljeno, pa kako će onda biti dozvoljeno kad se radi o Uzvišenom Stvoritelju? (El-kaidetul-dželile, 109-110)

Kada je ovo jasno, nije dozvoljeno uzimati Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, tj. njegovo biće, ugled ili se njime zakilinjati na Allaha kao sredstvo približavanja, jer takve izreke vode pretjerivanju kojeg zabranjuju Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i zato se treba držati preventive od mnogoboštva koje je zasigurno posljedica ovakvih postupaka. Upravo zato što većina onih koji su dozvolili ovaj tevessul nisu zastali na njegovim granicama, nego su s toga prešli na traženje pomoći putem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili od njega, a traženje pomoći nije dozvoljeno osim od Allaha. Tu također ima i drugih stvari koje vode u širk, nazivajući sve ovo tevessulom.

Potrebno je posebno napomenuti da kada pojašnjavamo neispravnost ove vrste tevessula ne znači da negiramo ugled i uzvišenu poziciju Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Nikako! Njegov ugled, neka je na njega Allahov blagoslov i spas, veći je od ugleda svih vjerovjesnika i poslanika. Hadis o zalaganju to precizno pojašnjava.

Drugi dio: Mnogobožački tevessul

On se ogleda u traženju potreba od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i upućivanju dove njemu da otkloni nedaću ili poteškoću, te upućivanje tužbi njemu, kao i ostale vrste širka koje zabranjuju Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Sasvim je jasno da je ova vrsta tevessula širk. Da se od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u toku njegovog života zatraži ono što on ne može, a da to samo Allah može učiniti, bio bi to širk. Šta onda reći kada to oni traže poslije njegove smrti pjevajući o tome stihove i navodeći hikaje?

Svakoga pravoga muvehhida (monoteistu) opisuju kao grubijana prema Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovoj odabranoj porodici. Nazivanje ove vrste tevessula tevessulom spada u jednu vrstu obmane, jer je njegov pravi naziv veliki širk.

El-Ber'i obraćajući se Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:
Vlasniče svijetloga kabura u Jesribu,
moja krajnja nado i cilju moga potraživanja.
O ti, koga u nedaćama za tevessula uzimam,
i kome u svim događajima pribjegavam.
O ti, za koga se nadamo da će nam otkloniti iskušenja,
i razriješiti čvorove zamršene.
O ti, koji svima daješ u izobilju...
(Šerhu divanil-Beri', Muhammed Se'id Kemal, 88)

Također kaže:
Moj zaštitniče, moj zaštitniče,
otkloni svaku poteškoću od mene,
jer su moja leđa pretovarena grijesima.
Povrati mi počast na koju si me navikao.
Koliko je od tebe meni samo dobra dolazilo.
Sačuvaj me i daj mi počast od tebe.
O ti, čiji su pokloni različita dobra.
Budi blag prema meni i moj gospodine,
uzmi za moju ruku kada me zateknu nerješive tegobe...
(Šerhu divanil-Beri', Muhammed Se'id Kemal, 192)

Treće: Novotarije vezane za posjetu Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, kabura

Propisano je da prilikom posjete kabura Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, musliman dođe u Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, mesdžid i izgovori dovu prilikom ulaska, a zatim da ode do Revde i klanja dva reka'ata tehijjetul-mesdžida, ako može u Revdi, a ako ne može, onda u bilo kojem dijelu mesdžida. Potom će poselamiti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekra i Omera, radijallahu anhum, govoreći: 'Esselamu alejke, Allahov Poslaniče! Esselamu alejke, Ebu Bekre! Esselamu alejke, Omere!' Tako je postupao Ibn Omer, radijallahu anhu, kada bi došao s putovanja. (Es-Sunenul-Kubra, El-Bejheki, Kitabul-hadždž)

Posjeta na ovakav način je pohvalna onome ko dođe u Medinu želeći posjetiti mesdžid Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili onome ko želi putovati, a stanovnik je Medine. Ova pohvalnost je uzeta iz općenitog značenja hadisa o vrijednostima posjete kaburova, a nije potvrđen nijedan hadis posebno o posjeti Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, kabura koji bi bio argument kod učenjaka. (Medžmu'ul-fetava, Ibn Tejmijje, 27/383)

Međutim, ljudi su povodom posjete Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, kabura izmislili mnoge novotarije koje su izašle van okvira utemeljenog, a od njih su:

1. Uvjerenje da je posjeta Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, kabura obavezna. U mislima mnogih ljudi kruži uvjerenje da je posjeta Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, kabura obavezna. Mnogi od njih misle da se tom posjetom upotpunjuju hadžski propisi i da hadž ne važi bez njih. Na to su ih postakle neke od sljedećih stvari:

- Neznanje o propisima Vjere i stepenima ibadeta, pa su se kod mnogih pomiješali propisi obaveznog i pohvalnog, zabranjenog i pokuđenog. Zato je njihovo shvatanje Šerijata neispravno zbog udaljavanja od znanja i shvatanja.

- Dokazivanje mnoštvom slabih i apokrivnih hadisa o vrijednosti posjete Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, kabura koji spominju neki pravnici i pisci govoreći o propisima hadždža. Spomen tih hadisa je kod ljudi postao proširen bez razlika između ispravnog i slabog. Tako su ovi hadisi imali velikog uticaja na uvjerenja mnogih ljudi o obaveznosti posjete. Neki od njih su:

a) „Ko posjeti moj kabur zaslužio je šefa'at." (Ed-Darekutni, 2/278)

Ovaj hadis je neispravan i nije ispravno argumentiranje njime.

b) „Ko obavi hadždž, pa posjeti moj kabur poslije moje smrti, poput je onoga ko me posjetio tokom mog života." (Sunenud-Darekutni, 2/278, El-Bejheki, 5/246)

Ovaj hadis ima neispravan tekst i lanac prenosilaca. Ono što ukazuje

na njegovu slabost jeste da onaj ko posjeti njegov kabur poslije smrti ne može biti kao onaj koji ga posjeti tokom njegovog života. Onaj ko ga je posjetio tokom njegovog života, a bio je vjernik, postao jedan od njegovih ashaba čiji je visoki stepen u ovom Ummetu posvjedočen. Ljudi poslije njih neće zadobiti njihov stepen, pa makar sa njima sudjelovali u činjenuju obaveznih djela. Pa, kako onda može biti isti onaj ko ne čini obavezno djelo kao što je npr. posjeta Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, kabura.

(Kaidetun dželile, 57)

c) „Ko posjeti Ka'bu, a ne posjeti mene zanemario me je."(Ibn Adijj u El-Kamilu)

Ovaj hadis je apokrifan. Ono što ukazuje na njegovu apokrifnost jeste da je zanemarivanje Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, uvršteno u velike grijehe, a ustvari je nevjerstvo. Hadis također ukazuje da je posjeta njegovog, sallallahu alejhi ve sellem, kabura obavezna, dok utemeljena posjeta ne prelazi kod učenjaka granice pohvalnosti. Kako onda onaj koji izostavlja ovu posjetu može biti nemaran, nekorektan i udaljavati se od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? (Es-Silsiletud-da'ife, 1/61)

Vjerovanje u obaveznost posjete Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, kabura je neispravno vjerovanje koje nema potporu u Sunnetu, niti u izrekama učenjaka koji se uzimaju kao uzor. Ko je uvjeren da je posjeta obavezna, ili da se njome upotpunjuje hadždž, ili da je to najveći cilj hadždža, njegovo uvjerenje je neispravno. To ne znači da, ako ta posjeta nije obavezna, da nije ni pohvlana. Nikako, ona je pohvlana onome ko dođe u Medinu sa putovanja ili iz nje izađe želeći putovati. Na to ukazuje postupak Ibn Omera, radijallahu anhu.

2. Ulazak u Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, mesdžid s pokretima (formi) traženja dozvole od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da mu se uđe

U knjizi Ebu El-Hasena eš-Šazilija prenosi se: '... da kada je došao u Medinu, neka joj Allah poveća počast i respekt, stao je na vrata Medinskog harema početkom dana do njegove polovine odgoljene glave i bosih nogu, tražeći dozvolu da Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, preda selam. Upitan je o tome, pa je rekao da čeka dok mu se da dozvola, jer Allah, Azze ve Dželle, kaže: „O vjernici, ne ulazite u sobe Vjerovjesnikove, osim ako vam se dopusti," (El-Ahzab, 53) Potom je čuo poziv iz Revde: 'Neka je na onoga ko u njoj boravi najbolji salavat i selam! O Alijj, uđi!'

Ovo je ružna novotarija koju nije spomenuo nijedan učenjak iz reda prethodnika i njihovih nasljednika. Usporedba ulaska kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, poslije njegove smrti sa ulaskom u njegovu kuću

tokom njegovog života je neispravna analogija. Onaj koji ulazi u osnovi ulazi u džamiju, svejedno tokom njegovog života ili poslije smrti. Za ulazak u džamiju nije potrebna dozvola, a da je to propisano činili bi ga ashabi, radijallahu anhum.

3. Pridržavanje određene forme prilikom posjete Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, kabura, prilikom stajanja, selama i dove.

Neki ljudi staju ispred časnog kabura u formi klanjača stavljajući desnu na lijevu ruku, a ovo se smatra obredoslovljem kojeg je dozvoljeno činiti samo u namazu.

Kod mnogih ljudi selam pređe u dovu, jer se okrenu se prema kaburu, što šerijatski nije dozvoljeno. Kada čovjek želi uputiti dovu, neka se okrene prema kibli. Neki posjetitelji uobičajili su ljudima naglas opetovati različite forme selama i dove ponavljajući ih povišenim glasom. Ovo je jedna vrsta uznemiravanja i nekorektnosti koja se ne smije desiti u bilo kojem mesdžidu, a kamoli u mesdžidu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Mnogi ljudi prelaze granice šerijata u dovi, jer kada traže traže od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ono što se može tražiti isključivo od Allaha. U ovome je širk.

Ovo su novotarije koje vode u širk, jer traženje šefa'ata, lijepe smrti na Sunnetu i drugo, spada u potrebe koje je dozvoljeno tražiti samo od Allaha Jedinoga. Nije dozvoljeno moliti i tražiti ih od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, poslije njegove smrti. Traženje dove biva tokom njegovog života, a ne poslije njegove smrti.

4. Potiranje zidova Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, sobe i ljubljenje mušepaka (ograde), dodirivanje sobe i kruženje oko nje.

Ove stvari spadaju u ibadet i dozvoljene su samo oko Ka'be. Njihovo činjenje u Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, mesdždidu je zabranjeno Šerijatom.

5. Uvjerenje posjetioca da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zna njegove misli i namjere.

Ibnul-Hadždž kaže: „Naši učenjaci, neka je Allahova milost na njiih, rekli su da posjetitelj podsjeća sebe da stoji pred njim, sallallahu alejhi ve sellem, kao za vrijeme njegovog života, jer nema razlike između njegove smrti i života. Želim reći: Mislim da nema razlike u njegovom gledanju Ummeta i poznavanju njihovih stanja, namjera, odluka i misli.“ Ovo je kod njega sasvim očito bez ikakve skrivenosti. (El-Medhal, 1/258-259)

Također kaže: „Možda posjetitelj prilikom traženja svojih potreba i oprosta za grijehe nije u potrebi da ih spomene jezikom, nego će to

pripremiti u svome srcu, u prisutnosti pred Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bolje od njega zna njegove potrebe i koristi, i prema njemu je milostiviji od samoga sebe, a i brižniji od njegovih bližnjih.“ (El-Medhal, 1/264)

Nije dozvoljeno da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tokom svoga života opiše ovim osobinama, pa kako onda se može opisati poslije smrti? Znanje o nevidljivom svijetu i onome što prsa skriveno nose specifično je samo za Allaha, Azze ve Dželle, i to niko drugi ne zna osim njega. Ne pristaje nikome da time bude opisan mimo Allaha, Azze ve Dželle. Uzvišeni kaže:

-„Reci; "Ja ne mogu ni samom sebi neku korist pribaviti, ni od sebe kakvu štetu otkloniti; biva onako kako Allah hoće. A da znam pronicati u tajne, stekao bih mnoga dobra, a zlo bi bilo daleko od mene; ja samo donosim opomene i radosne vijesti ljudima koji vjeruju."“ (El-A'raf, 188)

Ko je uvjeren da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poznaje nevidljivi svijet i ono što kriju prsa, tokom njegovog života ili poslije smrti, počinio je širk, osim da Allah dadne znanje Svome Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, o nekim pitanjima nevidljivog svijeta. To su onda odlike vjerovjesništva, a ne njegovo apsolutno znanje o nevidljivim svijetu.

6. Uzimanje Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, kabura za svetkovinu

Uzimanje Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, kabura za svetkovinu označava naviku stalnog i redovnog obilaska i učešće u gužvi kod njega, kao što se to dešava na mjestima i u vremenima gdje se proslavljaju praznici, tako da se odredi posebno vrijeme, bilo da se radi o svakoj sedmici, mjesecu ili godini. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je to rekavši, prema onome što prenose **Ahmed** i **Ebu Davud** od Ebu Hurejre, radijallahu anhu,: „Svoje kuće nemojte načiniti kaburovima, a ni moj kabur svetkovinom. Donosite salavat na mene, jer vaš salavat do mene dopire gdje god vi bili!“ (Ahmed, El-Musned, 3/155)

Zbog ovoga je imam **Malik** prezirao čest obilazak kabura, pa je, prema predaji od **El-Kadi Ijada**, rekao: „Nije obaveza stanovnicima Medine, koji uđu u mesdžid ili iz njega izađu, da zastanu kraj njegovog kabura, nego se to odnosi na strance. Nema smetnje da onaj koji dođe s putovanja ili krene na putovanje, da priđe Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, kaburu, donese salavat na njega i uputi dovu za Ebu Bekra i Omera.“

Rečeno mu je (Maliku): „Neki ljudi, stanovnici Medine, ne kreću na putovanje a i ne žele putovati, a obilazak kabura čine jednaput ili više puta

dnevno predavajući selam i doveći određeno vrijeme.“ Rekao je: „Do mene ni od jednog učenjaka iz naših krajeva nije ništa došlo povodom toga, a izbjegavanje toga je na raspolaganju. Zadnji dio ovog Ummeta će biti ispravan samo s onim s čime je bio ispravan prvi dio ovog Ummeta. Od prvih generacija ovog Ummeta do mene nije dospjelo da su to činili.“

7. Da se posjetilac pridržava boravka u Medini osam dana klanjajući u Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, mesdžidu četrdeset namaza da bi mu se upisao spas od Vatre

U tome se oslanjaju na hadis kojeg prenosi Imam **Ahmed** od Enesa, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Ko u ovom mome mesdžidu klanja četrdeset namaza, bit će mu upisan spas od Vatre, i spas od kazne i bit će čist od licemjerstva.“ (Ahmed, El-Musned, 3/155)

Ovaj hadis je slab i argumentiranje njime nije ispravno.

Novotarstvo se ovdje ogleda u određivanju posebnog broja dana ili namaza za određenu nagradu. Ovakvi propisi moraju biti potvrđeni isključivo ispravnim dokazom, a ovaj dokaz je slab. Ovo određivanje spada u novotariju. Sam namaz u Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, mesdžidu bez određivanja posebnog vremena je stvar na koju Šerijat podstiče, jer **El-Buhari** prenosi od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Namaz u ovom mom mesdžidu bolji je od hiljadu namaza u drugim mesdžidima, osim u El-Mesdžidul-Haramu.“ (Buhari, Kitabuul-mesadžid, 2/76)

8. Govor pisca knjige, ‘Vefaul-vefa’,: ‘Posjetilac će dati sadaku prije sašaptavanja (razgovora) sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, uzimajući u obzir riječi Uzvišenog: „O vjernici, kada hoćete da se s Poslanikom posavjetujete, prije savjetovanja milostinju udijelite.“‘ (El-Mudžadala, 12) Ovaj ajet je derogiran kod velike većine učenjaka i to ajetom koji dolazi iza njega. (Imam Et-Taberi, Tefsir, 20/28 ; Imam El-Kurtubi, Tefsir, 17/301)

Analogno upoređivanje posjete Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, kabura sa sašaptavanjem i razgovorom nasamo tokom njegovog života je neispravno, jer je cilj posjete pozdrav Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a to ne spada u sašaptavanje jer ga svako čuje. Iako je sašaptavanje bilo propisano Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, tokom života, kako ga onda primjenjvati kada je derogirano (još za njegova života)?

9. U novotarije spada i govor: „Dugo gledanje u časnu Sobu je ibadet analogno gledanju Časne Ka’be.“ (Vefaul-Vefa, 4/1410)

Ovo je neispravno, jer nije potvrđeno ispravnim dokazom da

je gledanje Ka’be ibadet, a kada bi i bilo ispravno, ibadeti se ne mogu ustanoviti analogijom već šerijatskim tekstom. Analogno upoređivanje Časne Ka’be sa Sobom je neispravno, jer El-Bejtul-Haram zadržava odlike posebnih ibadeta i nije ih dozvoljeni činiti na drugim mjestima.

10. Traženje pomoći i upućivanje žalbi Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem

Oni o ovome imaju hikaja i spjevova čiji bi se spomen uveliko odužio. Pisac knjige, ‘Vefaul-vefa’, navodi nekoliko hikaja o onima koji su tražili pomoć od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. (Vefaul-Vefa, 4/1379-1387)

U jednoj od njih se kaže da je neki čovjek iz Granade obolio, a liječnici ga nisu mogli isliječiti izgubivši svaku nadu. Potom je za njega jedan pjesnik napisao stihove Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, u pismu u kojem ga moli za izlječenje bolsti i lišavanje nedaće koja ga je snašla:

Ovo je pismo smrtno bolesnoga
Koji traži lijeka u kaburu Allahovog Poslanika Ahmeda
Već odavno je nepokretan
A može samo rukom pokazivati.....
O pečate svih poslanika, zalagaču kod svog Gospodara
Upućujem ti dovu nemoćnog, skrušena srca i tjelesnih udova
Tvoj zraboljenik Allahov rob te umilno doziva
Iskren je u obraćanju i uvjeren u samilost
Od tebe se nada izlječenju bolesti koju ljudi ne mogu otkloniti....
(Vefaul-Vefa, 4/1387)

Četvrto: Novotarija proslavljanja Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, rođendana (mevlud)

Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, mevlud održavaju sufije, 12. rebi’ul-evvela, svake godine iskazujući tako radost njegovog rođenja. (Iako nikada nije potvrđeno kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tačno rođen; nap. prev.) Neki su se u tome proširili i dozvoli mevlud u bilo kojem vremenu tokom godine sve dok se time izražava radost Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem. Pojava ove novotarije se historijski vraća na abidijsku državu koja je sebe nazvala ‘Fatimijskom’. Ova novotarija je izmišljena radi pridobijanja srca ljudi i manifestacijom pred masama u odori ljubavi prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, iako je to bila država u kojoj se najviše širilo nevjerstvo i otpadništvo pod sloganima šiizma i ljubavi prema Alul-Bejtu.

Izmislili su šest mevluda: Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, Alijjin, radijallahu anhu, Fatimin, radijallahu anha, El-Hasenov i El-Husejnov, radijallahu anhuma, i mevlud vladajućeg 'halife' u tom vremenu. Putem njih mevludi su se proširili i uveliko rasprostranili kod sufija. Svaki tarikat svome 'šejhu' pravi mevlud dostojan poziciji tarikata i njegovom šejhu!

(El-Ibda' fi medarril-ibtida', 250)

Uz to redovno prave mevlud Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, svake godine krećući u povorkama po ulicama, pjevajući kaside i održavajući slavlja i druge manifestacije povodom Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, rođenja.

Nema razilaženja ni polemike da je proslavljanje Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, rođendana (mevluda), jedna od uvedenih novotarija među muslimane, a oni koji to čine i sami priznaju. Međutim, oni kažu: "Ako u mevludima nema štete, onda su lijepa novotarija, jer se na njima hrani sirotinja, čita životopis i iskazuje radost rođenjem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem." (El-Havi lil-fetva, Es-Sujuti, 1/292-305)

Međutim, ovo ne izlazi iz okvira pokuđene novotarije zbog nekoliko stvari:

- uzimanje mevluda za šerijatski praznik, a pravi šerijatski praznici su ramazanski i kurbanski bajram, kao što se navodi u tekstovima
- činjenje mevluda šerijatskim ibadetom i načinom približavanja Allahu, a čak u nekim krajevima ponekada one koji ne prisustvuju mevludu sumnjiče za nekorektnost i otpadništvo od Vjere
- ispravni prethodnici (selefu salih) nisu pravili mevlude, iako su najviše voljeli Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i iako su najbolje poznavali njegova prava, a da je u tome bilo dobro oni bi nas pretekli
- 'pravljenje' mevluda sadrži zabranjene stvari Šerijatom, kao što su: mnogobožačke kaside, pretjerivanje prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, iskrivljavanje slike o Vjeri postupcima mađioničara i lažaca, što se dešava u većini islamskih krajeva.

Sufije su iskoristile medije za širenje ove novotarije, tvrdeći da je to najveći manifest ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i pišući o tome brošure i knjige i koristeći printane medije. Svakog kritičara su optužili za mržnju i nepostojanje prisnosti Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Imamo pravo da kažemo da je slavljenje mevluda novotarija kojom se poistovjećujemo sa kršćanima u njihovom slavljenju božića. Njihova

iskrivljenja vjera je stasala na pretjerivanju prema ličnostima, a naša nam Vjera zabranjuje to pretjerivanje. Potom, musliman se mora radovati slanju Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i Objavi, jer je to suštinska blagodat kojom je Allah obasuo Svoje robove. Da nema objave i poslanstva naš Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi imao tu veličanstvenu poziciju između svih ostalih Allahovih poslanika. Uzvišeni kaže:

-„Reci: "Da Allah nije htio, ja vam ga ne bi kazivao niti bi vas On s njim upoznao. Ta ja sam prije poslanstva dugo među vama boravio, - zar ne shvaćate?"" (Junus, 16)

-„Ti prije nje nijednu knjigu nisi čitao, a nisi je ni desnom rukom svojom pisao; inače, posumnjali bi oni što laži govore." (El-Ankebut, 48)

To je prava radost za koju musliman ne treba odrediti posebno vrijeme sve dok čita ajete iz Kur'ana, danju i noću, i time se njegova prsa šire, a duša smiruje. I, sve dok se prisjeća Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom činjenja svakog djela u kojem se povodi za njim mnogo ga spominjući i donoseći salavat na njega.

Peto: Novotarski salavati na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

Sufije su izmislile različite oblike salavata na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, tvrdeći da oni imaju vrijednost i nagradu, da se putem njih opraštaju grijesi. Njihova potvora je još veća kada govore da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podučio njihovog 'tarikatskog šejha', na javi ili u snu, i naredio mu da svoje pristalice poduči tom salavatu. Evo salavata 'El-Fatih':

"*Allahu, blagoslovi našeg gospodina Muhammeda El-Fatiha* (oslobodioca) *za ono što je nerješivo i pečata onog što je prethodilo, pomagača istine istinom, uputitelja na Tvoj pravi put, kao i na njegovu porodicu uz puno poštovanje i u velikom obilju*."

Tidžanije donose potvoru tvrdeći da je ovaj salavat bolji od Kur'ana i svakog zikra koji se desi u kosmosu šest hiljada puta.

Et-Tidžani kaže: „...zatim je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se vratim na učenje Fatih-salavata kada zapadnem u teško stanje. Kada mi je naredio da se na njega povratim, upitao sam ga o njegovoj vrijednosti, pa me je prvo obavijestio da je jedanput proučeni salavat poput šest proučenih Kur'ana. Drugi put me obavijestio da je jedanput proučeni taj salavat vrijedniji je od svake slave koja se desi u kosmosu, od svakoga zikr ili dove, male ili velike, a od Kur'ana šest hiljada puta, jer on spada u zikrove." (Et-Tidžanijje, 116)

Ovo je otvoreno nevjerstvo zato što se bolje vrjednuje govor ljudi nad Allahovim govorom, Gospodarem svjetova, a Kur'an se potcjenjuje i ljudi od njega odvode. Isto tako su radili i nevjernici iz Kurejša koji su govorili ono što o njima Allah kaže: -„Oni koji ne vjeruju govore: "Ne slušajte ovaj Kur'an, nego pravite buku da biste ga nadvikali!'" (Fussilet, 26)

Od oblika ovih salavata koji Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, daju osobine božanstvenosti, je i ovaj:

Allahu, blagoslovi apsolutno savršenstvo i ostvarenu ljepotu,
suštinsko stvorenje i svjetlo prikazivanja istine.
Allahu, donesi blagoslov Sobom i od Tebe na njega,
i pošalji mu pozdrav.
(Medžmu'atu ahzab ve evrad, 63)

Od njih je i ovaj:
Allahu, blagoslovi Muhammeda,
svjetlost bića i tajnu koja teče u svim imenima i osobinama.
(Delailul-hajrat, 163)

Od njih je i salavat koji se pripisuje Abdusselamu b. Mešišu. Na kraju ovog salavata on kaže:

Baci me u more jedinstva (s Tobom),
iščupaj me iz kaljuže tevhida i utopi me u samo more jedinstva,
tako da ne vidim, da ne čujem, da ne osjetim osim to.
Najveći zastor učini životom moje duše...
(Efdalus-salavat, 111-112)

Iz ovog salavata se očituje pretjerivanje prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a zatim nevjerstvo u Islam i ispravno islamsko ubjeđenje-tevhid, jer ga opisuje kao kaljužu. Zašto? Zato što tevhid pravi razliku između stvorenja i Stvoritelja, Gospodara i roba. Međutim, on želi u isto vrijeme da bude i gospodar i rob, i Istina, a i stvorenje.

Čudno je da **En-Nebehani**, na kraju ovog salavata, kaže: „Ovo je najbolji poznati oblik salavata koji sa sobom nosi veliku vrijednost." Zatim je prenio izreke onih koji su ga smatrali dobrim iz reda njegovih sufijskih prethodnika: „Učenje ovog salavata sa sobom nosi tajne i svjetlosti čiju suštinu samo zna Allah Uzvišeni. Njegovim učenjem spušta se božanska pomoć i rješenje problema..." (Efdalus-salavat, 112-113)

Postoje mnogi oblici salavata za koje tvrde da imaju posebnu nagradu i vrijednost. Od njih je salavat sreće, a glasi:

Allahu, blagoslovi našeg gospodina Muhammeda
toliko puta koliko je Allahovoga znanja stalnim blagoslovom,
koliko traje i Allahovo carstvo.

Poslije navođenja ovog salavata **En-Nebehani**, prenoseći od šejha **Ahmeda Dahlana**, kaže: „Nagrada za ovaj salavat je kao šest stotina hiljada drugih salavata. Ko ga bude učio svakog petka hiljadu puta, bit će sretan i na dunjaluku i na Ahiretu." (Delailul-hajrat, 28)

Ovo su mnogobrojni oblici salavata kod sufija, a čak su i predmet konkurencije među sufijskim tarikatima, jer svaki tarikat tvrdi da ima virdove (dove, zikrove i salavate) koji se procjenjuju na toliko i toliko nagrade, te da onaj koji ih prouči zadobija toliku vijednost da će brzinski postati od Allahovih dobrih evlija. Isto tako kažu da se vrijednost ovih virdova ogleda u spoznaji da ih je šejh tarikata uzeo direktno na javi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili u snu, te da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obećao onome ko ih prouči blizinu i ulazak u Džennet. Postoje i druge dugačke i široke tvrdnje koje na vagi Šerijata, sazdanog na Kur'anu i Sunnetu, ništa ne znače.

Šerijat se ne uzima iz snova ili snoviđenja. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to nije naredio tokom svoga života. Da je znao da u tome ima dobra, pozivao bi nas ka tome. Šta onda reći kada se sve to suprostavlja onome s čime je on došao i odvraća od njegove Vjere i Sunneta? Ovo se posebno očituje kada znamo da su ovi novotarski virdovi mnoge muslimane lišili približavanja Allahu propisanim ibadetima koje je Allah postavio kao put približavanja Njemu i zadobijanja Njegovog zadovoljstva. Koliko su samo ovi novotarski virdovi odvratili ljudi od učenja Kur'ana i razmišljanja o njemu? Koliko su zaokupirali od noćnog namaza noćnim bdijenjem u učenju virdova, a zatim se prespava sabah-namaz?! Koliko li je samo ljudi zbog ovih virdova odvraćeno od ibadeta i koliko li je zaokupirano od spoznaje islamskih dužnosti i njihovog prakticiranja? Većina ljudi postali su neznalice kada su se zaokupirali ovim neutemeljenim virdovima.

Kako su samo uskraćeni i ograničeni zbog njihovog okretanja od Šerijata ka zabludi, i od Sunneta ka novotariji ?! Nema kretanja i nema snage osim sa Allahovom pomoći!

POSLJEDICE NOVOTARIJA

Pod posljedicama novotarstva u općenitom smislu misli se na pojašnjenje štete proizašle od novotaije. U ovom pogledu ćemo govoriti o najvažnijim štetama kao posljedicama novotarija i načinu odupiranja njima. Posebnu pažnju zaslužuje činjenica da posljedice novotarstva nisu ograničene samo na ličnost novotara ili onoga ko novotariju uzima kao ibadet. Te posljedice se reflektiraju na samu Vjeru dodavanjem, oduzimanjem i izmjenema, a na kraju i na samo muslimansko društvo u kojem se pojavljuje frakcionaštvo i razilaženje.

Uistinu je bolno i žalosno da vidimo mnoge koji se pripisuju znanju, a svakako i obične ljude, kako potcjenjuju opasnost novotarije, smatrajući vjerovatno da zaokupiranje time nije korisno ili da vodi u razjedinjavanje Ummeta. Ovo umanjuje opasnost novotarije i novotarima otvara put ostanka i širenja njihovih novotarija.

Oni ne znaju da su muslimani došli do ovih granica dekadencije i poraza samo iz razloga zastranjivanja od ispravnog shvatanja i prakticiranja Islama. Novotarstvo je, uz ostale faktore, imalo najveći utjecaj na ovo zastranjivanje, a za primjer ćemo uzeti sufije koji predstavljaju najveću grupaciju novotara u okviru islamskog svijeta.

Kakav je bio uticaj sufizma na muslimane?

Ukratko rečeno, u njima je ubijen duh džihada pod izgovorima posvećivanja džihadu nefsom. Dokinuto je naređivanje dobra i zabranjivanje zla pod izgovorom zaokupiranja duševnim mahanama od mahana drugih. Među ljudima se pojavilo pretjerivanje prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i dobrim ljudima pod tvrdnjama ljubavi prema njima, davanja njihovih prava i drugih vrsta štete.

Vratimo se na pojašnjenje posljedica novotarstva kada kažemo da su posljedice novotarstva mnogobrojne zbog mnoštva novotarija i njihove proširenosti. Međutim, u ovom aspektu ograničit ću se na pojašnjenje važnih činjenica.

Posljedice novotarija na novotara

Posljedice na novotara se ogledaju u njegovom zapadanju pod prijetnju i opisu njegovog pravca zabludjelim. Njegovo djelo koje je izmislio se odbacuje, a grijeh od te novotarije i onih koji postupaju po njoj trajno ostaje.

Imam Eš-Šatibi, navodeći posljedice novotarstva, kaže: „ Znaj da se sa novotarijom ne prima ibadet, ni u vidu namaza, ni posta, ni sadake, niti u obliku drugih vrsta približavanja. Onaj ko se druži s novotarom, gubi čistotu i biva prepušten sam sebi. **Onaj ko ide kod novotara i respektuje ga, pomaže rušenje Islama.** Šta tek reći za samog novotara? On je proklet jezikom Šerijata. Svojim ibadetom još se više udaljava od Allaha, što može biti velikim razlogom za nastanak neprijateljstva i uskraćivanje Muhammedovog, sallallahu alejhi ve sellem, šefa'ata. Novotarije otklanjaju paralelne Sunnete, a onaj ko ih je uveo nosi grijehe onih koji po njima postupaju. Za njega nema pokajanja. Na njega se bacaju poniženje i srdžba od Allaha. Bit će udaljen od Izvora (Havda) Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Postoji bojazan da će biti uvršten u nevjernike koji su izašli iz Islama (zbog svojih novotarija) i da će loše završiti na ovome svijetu, a njegovo lice pocrniti na Ahiretu. Bit će kažnjen vatrom Džehennema. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odrekao ga se, a i muslimani. Postoji bojazan da će biti bačen u smutnju na dunjaluku uz patnju na Ahiretu." (El-I'tisam, Imam Eš-Šatibi, 1/106-107)

Neke od ovih posljedica ću podrobnije pojasniti:

1. Djelo novotara se ne prima

Pošto novotar čini ibadet Allahu onim što On nije propisao od govora, djela ili uvjerenja, a primljenost djela ovisi o dva uslova: Iskrenosti prema Allahu, Gospodaru svjetova, i slijeđenju Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, novotar krši uslov slijeđenja, pa je zbog svoje novotarije lišen primljenosti djela. Pod neprimanjem djela se misli na dvije stvari:

- ili da se pod njim misli na apsolutno neprimanje djela novotara, svejedno da li neka od njih bila u suprotnosti sa Sunnetom ili u saglasnosti sa njim
- ili se pod tim misli posebno na ono što je uveo kao novotariju, bez drugih djela.

Što se tiče prvog, dokaz se navodi u Sunnetu iz hadisa o ovoj tematici, a od njih je hadis Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o haridžijama.

Prenose se mnogobrojne predaje, a od njih je predaja kod imama **Muslima** od Zejda b. Vehba el-Džuhenija, da je bio u vojsci koja je bila sa Alijjom, radijallahu anhu, koja je krenula ka haridžijama, pa je Alijja, radijallahu anhu, rekao: „O ljudi, čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,

kako govori: „Pojavit će se ljudi iz moga Ummeta koji će učiti Kur'an. Vaše učenje u odnosu na njihovo neće biti ništa, a ni vaš namaz u odnosu na njihov, a ni vaš post u odnosu na njihov post. Učit će Kur'an misleći da je on dokaz za njih, a ustvari je dokaz protiv njih. Njihov namaz neće prelaziti njihove ključne kosti. Izlazit će iz Islama kao što strijela brzo prođe kroz ulov (a na njoj nikakva traga ne ostane)." (Muslim, Kitabul-iman, 1/36)

Ovaj hadis ukazuje na neprimanje njihovih djela iako su ulagali veliki trud u ibadete, a to je samo zbog njihovog neispravnog uvjerenja i zalutale novotarije.

Od njih je i hadis od Ibn Omera koji govori o kaderijama. Ibn Omer je, onima koji su ga o njima upitali, rekao: „Kada susretneš te ljude, obavijesti ih da ih se ja odričem i da su oni čisti od mene. Ono što Abdullah ibn Omer iza sebe ostavlja je: 'Kada bi jedan od njih imao zlata koliko je brdo Uhud i podijelio ga, Allah od njega to ne bi primio sve dok ne bude vjerovao u određenje." Potom je kao dokaz naveo hadis Džibrila.
(Sahihu Muslim, Kitabul-iman, 1/36-38)

Od njih je i hadis Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem se kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Medina je neprikosnovena, pa ko u njoj uvede kakvu novotariju ili dadne utočište novotaru neka je na njega Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi. Allah od njega na Sudnjem danu neće primiti ni obavezno ni dobrovoljno djelo."
(Muslim, Kitabul-hadždž, 2/999)

Ovi hadisi, iako se navode o pojedinim kategorijama novotara, sa njihovim opisima, postoji bojazan da ne obuhvate ostale sljedbenike novotarija. To se može pojasniti sljedećim navodom: Ako je novotarija temelj od kojeg se granaju ostala djela, sve što se na njoj gradi smatra se novotarijom koja se odbacuje i vraća onome ko ju je izmislio. Primjer za to je apsolutno negiranje postupanja po hadisima 'ahad' (koji potječu od jednog primarnog prenosioca) i postavljanje razuma kao suca, te Šerijata kao drugorazrednog izvora, te druge slične novotarije.

Znači, ove novotarije nisu specifično vezane za samo jedan aspekt, nego prelaze i na druge. Sve što se sazda na ovim novotarijama, koje su novotari postavili kao temelj, smatra se novotarijom koja se odbacuje i vraća onome ko ju je izmislio.

Imam Eš-Šatibi podrobnije analizira i uviđa da je jedan od razloga neprimanja djela novotara slabost njegovog oslanjanja na Šerijat i uvjerenje

da se bez njegove novotarije ne upotpunjava približavanje Allahu. Tako bi riječi Uzvišenog: 'Danas sam vam Vjeru vašu usavršio...' (El-Maide, 3) ostale bez značenja iz kojeg bi ovi uzimali pouke. Na to ih je navela činjenica da su sljedbenici novotarija uzeli tekstove Šerijata za tumačenje tvrdeći da ovi tekstovi ne donose sigurno uvjerenje, te da njihova Vjera nije ispravna osim sa tumačenjem. Zbog toga je njihovo oslanjanje i uvjerenje u Šerijatu oslabilo, a u isto vrijeme su imali lijepo mišljenje o vlastitim razumima i užicima." (El-I'tisam, Imam Eš-Šatibi, 1/111)

Ibn Tejmijje kaže:„Ovdje se želi reći da su se ispravni prethodnici (selefu salih), čvrsto držali Kur'ana i imana, a kada su se u Ummetu desila razilaženja, oni koji su se razišli u svojim unutrašnjim uvjerenjima nisu se oslanjali na Kur'an i iman, već na temelje koje su izumili njihovi predvodnici. Na te temelje su se oslanjali u pogledu tevhida, sifata, kadera, vjerovanja u Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i sl.. Ono što su smatrali da je u saglasnosti sa Kur'anom, uzimali bi za dokaz, a što bi smatrali da je suprotno, tumačili su ga. Zato ćeš ih naći da, kada argumentiraju Kur'anom i hadisom, ne vode brigu o onome na što ova dva izvora ukazuju ne uzimajući u obzir njihovo značenje, jer se oslanjaju na sasvim nešto drugo. Ajete koji im se suprostavljaju počinju tumačiti s namjerom njihovog odbacivanja na bilo koji način. Nije im cilj da shvate ono što želi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reći, nego da protivnika odgovore od dokazivanja s njima."
(Medžmu'ul-fetava, Ibn Tejmijje, 13/58)

Drugo: Da se pod neprimanjem njihovih djela misli samo na djelo koje su uveli kao novotariju. Na to ukazuju Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: „Ko uradi kakvo djelo koje nije u skladu sa onim na čemu smo mi, odbacuje mu se."

Ovaj hadis pojašnjava da se djelo onoga koji se suprostavlja Šerijatu odbacuje, upravo zato što mu je suprotno. Ako ostala djela dođu u formi suglasnosti sa Šerijatom, imaju veći izgled da budu primljena. Nije uslovljeno da se odbacivanjem novotarskog djela odbace i ostala djela koja su u suglasnosti sa Šerijatom sve dok novotarija ne preraste u širk.

2. Poniženje i udaljenost novotara

Pod tim se misli da novotar biva lišen čistote i biva prepušten sam sebi. Ovo se pojašnjava činjenicom da je Allah, u onome onome što je objavio Svome Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, od Kur'ana i Sunneta, dao nepogrješivost i spas.

Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„A ko je čvrsto uz Allaha, taj je već upućen na pravi put.“ (Ali Imran, 101)

-„Svi se čvrsto Allahova užeta držite i nikako se ne razjedinjujte!“ (Ali Imran, 103)

Allahovo uže su Kur’an, Sunnet i džema’at. Uzvišeni Allah je u ovome ajetu naradio pridržavanje za Njegovu Knjigu i Sunnet Njegovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, te povrat na njih prilikom razilaženja, te pridržavanje uz zajednicu muslimana (džemat ehlis-sunneta). Ko se za to čvrsto uhvati, spašen je, a ko se udalji, propao je.

Novotar daje prednost svojoj strasti i novotariji nad Šerijatom kojem Allah garantuje nepogrješivost u slijeđenju, pa je zato zaslužio kaznu da se ta neporočnost i čistota od njega oduzmu, i da bude prepušten sam sebi. Ovo je krajnje udaljavanje i vrhunac svake lišenosti i uskraćenosti, osim da Allah Svoga roba uputi i obaspe Svojom milošću. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„**Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju Njegovu, da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe.**“ (Nur, 63)

Ovo je smutnja na danjaluku, a bolna patnja na Ahiretu kao kazna svakome onome ko se suprotstavlja naredbi i Uputi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Novotar je u suprotnosti sa Sunnetom svojim mišljenjem i strašću. Njegova kazna je kazna onih koji se suprotstavlja-ju, osim ako se pokaje.

Novotarije i zablude će neprestano biti sa onima koji ih čine sve dok ih ne odvedu u propast, ne dovedu ih do prepreka i ne bace u doline sumnji i strasti. To je odgovarajuća kazna, jer su Uputu tražili u onome što Allah nije objavio i nisu se predali Allahu u onome što je obavijestio, naredio i zabranio.

Ehlul-kelam (apologetičati) su imali najviše sumnji. Nisu od nečega pobjegli a da nisu u još gore zapali. Sljebenici asketizma i tesavvufa iz njihovih redova su najmanje poznavali ciljeve Šerijata i najviše su slijedili zablude. Šije (rafidije) su ljudi s najmanje razuma i najviše lažu u predajama. Većina njih živi u pomućenosti i zbunjenosti.

Zbog toga su ispravni prethodnici (selefu salih), svojim sljedbenicima zabranili sjedenje i druženje sa novotarima kako zbog njih ljudi ne bi zapali u smutnju. Time se sljedbenici zabluda i novotarija odbijaju.

Sufjan Es-Sevri kaže: „Ko bude sjedio sa sljedbenikom novotarije, neće biti spašen jedne od tri stvari: ili će biti smutnja za druge, ili će u njegovo srce ući nešto na čemu će se podskliznuti i ući u Vatru, ili će reći: 'Tako mi Allaha, ne posvećujem pažnju onome što govore. Ja imam povjerenja u sebe.'. Onaj ko bude siguran u očuvanje svoje Vjere bez Allahove pomoći koliko je treptaj oka, Allah će mu tu Vjeru oduzeti."
(El-I'tisam, Imam Eš-Šatibi, 1/130)

3. Udaljavanje od Allaha

Jedna od posljedica novotarstva je da se novotar sve većim ulaganjem truda u svojoj novotariji više udaljava od Allaha. Ovo se može pojasniti činjenicom da je Allah ono što je propisao od obaveznih i pohvalnih djela, učinio sredstvom približavanja ka Njemu. Shodno veličini ulaganja truda, u činjenju pokornosti i izbjegavanju zabrana, biva i bliskost roba njegovom Gospodaru.

Novotar čini ibadet Allahu onim što Allah nije propisao i to u vidu različitih novotarija koje Šerijat zabranjuje. On je uvjeren da se približava Allahu ovim novotarijama, pa što više uloži truda u svojoj novotariji više se i udalji od Allaha. To je poput onoga koji želi otići u Mekku, a ode u sasvim suprotnom pravcu. Što god više ulaže truda na putovanju više se udaljava od Mekke, pa makar i pomislio da joj se približio!

Ejjub Es-Sihtijani kaže: „Što više sljedbenik novotarije ulaže truda, više se i udaljava od Allaha." (El bide' ven-nehju anha, Imam Ibn Veddah, 27)

U vjerodostojnim hadisima o haridžijama se prenosi ono što podržava ovaj navod, jer su se oni trudili, činili ibadet, klanjali i postili, a i pored toga izašli su iz Vjere kao što strijela prođe kroz ulov ne ostavljajući na strijeli nikakvog traga. Jedini razlog tome je njihova novotarija.

4. Na novotara se baca poniženje na dunjaluku i Allahova srdžba na Ahiretu

Allah Uzvišeni dao je da ponos i snaga pripadaju Njemu, Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i vjernicima. -„A snaga je u Allaha i Poslanika Njegova i u vjernika, ali licemjeri neće da znaju."(El-Munafikun, 8)

Koliko se musliman pridržava svoje Vjere i ne prelazi granice Šerijata utoliko će imati ponosa, snage i dostojanstva. Novotar je nešto dodao ili oduzeo od Vjere, pa je tako prešao granice onoga što je Allah propisao. To iziskuje poniženje i srdžbu od Uzvišenog Allaha. Uzvišeni kaže:

-„ Onoga ko se suprostavi Poslaniku, a poznat mu je Pravi put, i koji pođe putem koji nije put vjernika, pustićemo da čini šta hoće, i bacićemo ga u Džehennem, - a užasno je on boravište!“ (En-Nisa, 115)

Svaki onaj koji uvede novotariju u Vjeru ponižen je i prezren shodno svojoj novotariji, pa makar ljudima drugačije pokazivao. Ovo se posebno potvrđuje kada se Sunnet jasno ispoljava i kada ga se njegovi sljedbenici pridržavaju, u njega pozivaju, brane ga i strpljivo podnose uznemiravanja na tom putu.

Ko promotri stanje i okolnosti novotara u prvim vremenima Islama, pokazat će mu se poniženje i prezrenost u kojima su bili. Zato su pribjegavali vlastima i našli utočište kod dunjalučara. Ko to nije mogao, pobjegao je i sakrio se. U našem vremenu sljedbenici novotarija su zadobili vlast zbog pomanjkanja znanja i poticaja kolonizatora u okolnostima slabosti islamskih država, te zbog neosvrtanja muslimanskih vladara na obavezu uspostavljanja Allahovog Šerijata, njegove odbrane, pozivanja u njega, pridržavanje za njega riječju i djelom, osim onih kojima se Allah smilovao. Zbog toga su novotari jasvno iznijeli svoju novotariju i ljudima pomutili Vjeru tvrdeći da su na Istini. Kada se podigne zastava Sunneta i među muslimanima se pojavi duh islamskog buđenja, oni se sakriju. Što je Istina istaknutija, oni su skriveniji i obrnuto.

5. Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, odricanje od novotara

Jedna od posljedica novotarstva i nesreće za novotara jeste da se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odrekao onoga ko ostavlja njegov Sunnet i zastranjuje od njegove Upute. On kaže: „Ko ne želi moj Sunnet, nije od mene.“

Novotar ne želi Sunnet i teži onome što su mu njegova strast i šejtan uljepšali od novotarija. Novotar potpada pod ovu prijetnju. Ibn Omer se odrekao kaderija kada je onome koji ga je za njih pitao rekao: „Kada takve susretneš, obavijesti ih da ih se ja odričem i da su oni čisti od mene!“

6. Onaj koji uvede novotariju snosit će grijeh za nju i grijeh onih koji budu po njoj postupali sve do Sudnjeg dana

Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:
-„...da bi na Sudnjem danu nosili čitavo breme svoje i dio bremena onih koje su, a da oni nisu bili svjesni, u zabludu doveli.“ (En-Nahl, 25)

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „Ko u Islam uvede ružan običaj, snosit će teret za njega i terete onih koji budu po tom običaju postupali poslije njega, a od njihovih tereta se neće oduzimati ništa."

Također je rekao: „Prvi Ademov sin će nositi teret za svaka osoba koja bude nepravedno ubijena, jer je on prvi ustanovio ubistvo."

Rekao je, također: „**Ko bude pozivao u moju Uputu, imat će nagradu poput nagrada onih koji ga budu slijedili, a od njihovih se nagrada neće ništa oduzimati. Ko bude pozivao u zabludu, imat će grijeh poput grijeha onih koji ga budu slijedili, ali to im od njihovih grijeha ništa neće oduzimati.**" (Muslim, Kitabul- ilm, 4/2060)

7. Neupućenost novotara na pokajanje

Jedna od nesrećnih posljedica novotarije je da za novotara nema pokajanja, tj., veoma rijetko se pokaju, jer im je šejtan uljepšao novotariju i oni je gledaju kao pokornost i vid približavanja Allahu. Ne gledaju je kao nepokornost. Ko bude u ovakvom stanju, postoji mala mogućnost da se pokaje, osim da ga Allah obaspe svojom milošću. U ovom značenju se i tumače hadisi i navedene predaje o ovoj tematici.

Od njih je i hadis kojeg prenosi Ibn Ebi Asim od Enesa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „**Allah je svakome novotaru stavio pregradu prema pokajanju.**" (Kitabus-Sunneh, Eš-Šejbani 1/12)

Ebu Davud od Muavije b. Ebi Sufjana prenosi da je rekao: „Između nas je ustao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: „**Oni koji su bili prije vas od sljedbenika Knjige razišli su se na sedamdeset i dvije grupacije. Ova Vjera će se razići na sedamdeset i tri. Sedamdeset i dvije će u Džehennem, a jedna će u Džennet. Ona je zajednica (džema'at ehlis-sunneta).**"

Ibn Jahja i **Amr** u svojim predajama su dodali: „**U mom Ummetu će se pojaviti ljudi oko kojih će kružiti zablude kao što bjesnilo kruži po tijelu bolesnoga.**" Amr je rekao: „Bjesnilo ne ostavi nijednu žilu, niti zglob, kod bolesnoga a da u njega i ne uđe."

U ovom hadisu strasti su uspoređene sa bolešću bjesnila koja zadesi bolesnika, a na njemu ne ostavi nijednu žilu niti zglob a da u njega ne uđe. Ko zapadne u ovakvo stanje teško se može izliječiti od ove bolesti. Isto tako, strasti koje ispune srce onoga koji ih slijedi postanu kao uništavajuća bolest od koje se rijetko ko spasi. Onaj ko dođe u ovakvo stanje rijetko se otrgne ili pokaje.

Sufjan Es-Sevri kaže: „**Novotarija je draža Iblisu od grijeha, jer se od novotarije ljudi ne kaju, a od grijeha se mogu pokajati.**"

Ibn Tejmijje podrobnije pojašnjava ovaj govor, pa kaže: „To znači da je novotaru, koji uzme za svoju vjeru ono što mu Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nisu propisali, uljepšano njegovo ružno djelo i on ga smatra dobrim. On se od njega neće kajati sve dok ga smatra dobrim. Jedan od prvih uslova pokajanja je znanje da je određeni postupak loš kako bi se od njega pokajalo, ili znanje da je ostavio dobro i naređeno djelo, obavezno i pohvlano, kako bi se pokajao i činio ga. Sve dok svoj postupak smatra dobrim, a on je ustvari loš, neće se pokajati." (Medžmu fetava,Ibn Tejmijje, 9/10)

Od nekih ispravnih prethodnika prenose se predaje u ovom značenju, a se tumače u kontekstu onoga što je prethodno pojašnjeno. Pokajanje novotara je moguće, tako da ga Allah uputi na Istinu. Ako se pokaje, Allah će mu oprostiti, jer su vrata pokajanja otvorena za svakog griješnika, nepokornog i zalutalog. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„Reci: "O robovi moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehe oprostiti; On, doista, mnogo prašta i On je milostiv." (Ez-Zumer, 53)

-„Gospodar tvoj ljudima prašta i uprkos zulumu njihovu," (Er-Rad, 6)

Ova dva ajeta, kao i ostali ajeti o pokajanju u Kur'anu jasno ukazuju da su vrata pokajanja otvorena za svakoga onoga koji pretjera prema samom sebi ili počini nepravdu, ako se povrati, pokaje i bude slijedio Istinu. Nema sumnje da novotar potpada pod kategoriju onih koji su pretjerali prema samim sebi i koji sami sebi čine nepravdu. Takve obuhvataju ajeti o pokajanju. U Sunnetu se navode predaje koje to potvrđuju, a sve su u kontekstu sveobuhvatnosti pokajanja.

Muslim od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Ko se pokaje prije nego što sunce izađe sa zapada, Allah će mu oprostiti." (Muslim, 4/2076) Odavde se očituje da je pokajanje novotara moguće i da su vrata pokajanja otvorena. Mnogi novotari su se povratili i počeli slijediti Sunnet, pa ih je Allah uputio. Ibn Abbas je raspravljao sa haridžijama, pa su se mnogi od njih povratili.

Trebamo primjetiti da postoji razlika između poglavara i sljedbenika, između pozivača u novotariju i onih koji je samo slijede. Oni u pogledu pokajanja nisu isti gledati mjerilom čvrstine novotarije u srcu. I pored toga, ko se pokaje, Allah će mu oprostiti. Međutim, postavlja se pitanje: Kako će se novotar pokajati?

Pokajanje novotara se realizuje slijeđenjem Sunneta, znanjem, djelom, uvjerenjem i zadržavanjem na njegovim granicama. To neće biti dovoljno sve dok ne pojasni ljudima neispravnost svoje novotarije svojim djelima i riječima, jer pokajanje od grijeha biva činjenjem onoga što mu je suprotno. Allah Uzvišeni uslovio je pokajanje onih koji skrivaju ono što je On objavio od jasnih dokaza i Upute pojašnjavanjem onoga što su skrivali i popravkom onoga što su pokvarili. Pošto im je grijeh bio skrivanje, pokajanje se ogleda u javnom iznošenju ispravnih vjerskih činjenica. Uzvišeni kaže, u prijevodu značenja ajeta:

-„**One koji budu tajili jasne dokaze, koje smo Mi objavili, i Pravi put, koji smo u Knjizi ljudima označili, njih će Allah prokleti, a prokleće ih i oni koji imaju pravo da proklinju,**“ (El-Bekare, 159)

-„**...oprostiću samo onima koji se pokaju i poprave i to javno ispolje, a Ja primam pokajanje i Ja sam milostiv.**“ (El-Bekare, 160)

Grijeh novotara nije kao grijeh onoga koji skriva znanje, jer je to skrivanje Istine. Skrivanje znanja znači pozivanje u ono što je suprotno. Stoga je neophodno da novotar prvo zna da ono što čini je novotarija, te da mu je dužnost znati Sunnet i po njemu postupati. Zatim, dužnost mu je da pojasni ljudima neispravnost novotarije koje se pridržavao, shodno mogućnostima, te da ustraje u pridržavanju za Sunnet i slijeđenju Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegove Upute, sve dok od njega ne ode zastor novotarije i ne zasja mu sunce Sunneta.“

(Medaridžus-salikin, 1/363)

Ibnul-Kajjim kaže: „Sunnet, sam po sebi, uništava novotariju, a ne podržava je. Kada se pojavi svjetlo Sunneta u srcu roba, iz njega nestane crnila novotarije i ukloni se tama svake zablude, jer tama nema vlasti kada postoji vlast svjetlosti. Rob neće uočiti razliku između Sunneta i novotarije, nit će biti pomognut izlaskom iz njene tame ka svjetlosti Sunneta, osim putem slijeđenja i predanosti u svakom vremenu svojim srcem Allahu, Azze ve Dželle, tražeći od Njega pomoći, bivajući iskren prema Njemu, činjenjem hidžre ka Allahu i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nastojanjem dolaska do njegovih izreka, djela, Upute i Sunneta. „Čija je hidžra radi Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njegova je hidžra, uistinu, radi Allaha i Poslanika.“ Ko bude činio hidžru ka nečemu drugom, to će i zadobiti na dunjaluku i Ahiretu. Neka je Allah na pomoći.“

(Medaridžus-salikin, 1/374)

8. Bojazan da će novotar loše završiti na ovome svijetu

Nesreća novotarije se ogleda i u bojazni za njenog sljedbenika da loše ne završi, a loš završetak, Allahu se utječemo od njega, je da insana na njegovoj samrti obuzme sumnja, negiranje ili protivljenje Allahu. Tako rob zamrzi susret sa Allahom i Allah zamrzi susret sa njim. Tako mu se zapečati onim što iziskuje ulazak u Vatru na određeno vrijeme ili vječno.

Razlog tome su bolest i mahane u srcu, makar ljudima drugačije izgledalo. U Sahihul-**Buhariju** od Sehla b. Sa'da es-Saidija, radijallahu anhu, prenosi se ono što to pojašnjava. On kaže: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, susreo se sa mušricima u jednoj od bitaka, pa je došlo do okršaja. Svi ljudi su pribjegli svojoj vojsci. Među muslimanima je bio čovjek koji nije ništa propuštao, a da ga nije udario svojom sabljom. Rečeno je: „Allahov Poslaniče, niko se nije svojski borio kao taj i taj." Rekao je: „On je stanovnik Vatre!" Rekli su: „Ko je onda stanovnik Dženneta, ako je ovaj stanovnik Vatre?" Neki čovjek reče: „Ja ću ga slijediti. Kada bude ubrzavao ili usporavao ići ću sa njim." Tako je ovaj (hrabri) ranjen, pa je ubrzao svoju smrt. Mač je držačem zabio u zemlju, a oštricu postavio na svoje grudi. Zatim se navalio na mač i izvršio samoubistvo. Čovjek dođe Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: „Svjedočim da si Allahov Poslanik!" On reče: „Šta je bilo?" Tada ga je obavijestio o svemu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: „Čovjek čini djela stanovnika Dženneta, kako to izgleda ljudima, a stanovnik je Vatre. Čovjek čini djela stanovnika Vatre, kako to izgleda ljudima, a on je stanovnik Dženneta." (El-Buhari, 5/170)

Imam Ahmed od Enesa, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Ne trebate se nikome diviti sve dok ne vidite kako će završiti, jer osoba određeno vrijeme radi dobra djela i kada bi ih radeći umrla, ušla bi u Džennet. Zatim se promijeni i radi loša djela. Rob uistinu radi loša djela određeno vrijeme i kada bi umro radeći ih, ušao bi u Vatru. A zatim se promijeni i radi dobra djela. Kada Allah želi robu dobro, dadne mu da čini dobra djela prije smrti." Rekoše: „Allahov Poslaniče, a kakao mu to dadne?" Odgovorio je: „Uputi ga na činjenje dobrog djela, a zatim ga usmrti dok ga čini."

(Ahmed, El-Musned, 3/120 ; Es-Silsiletus-sahiha, 3/323)

Ova dva hadisa, a i svi ostali u tom značenju, ukazuju da je status roba vezan za njegov završetak kojeg poznaje samo Allah. Zato su se dobri ljudi uveliko pribojavali lošeg završetka. Njihove suze su obilno tekle bojeći se da njihova srca ne potskliznu kada budu na izdisaju i da im se njihovo djelovanje ne zapečati lošim ili da poslije pokornosti pređu u nepokornost i umru u tome, osim ako ih Allah ne pomogne Svojim učvršćenjem.

Ovo je bio razlog da se boje znajući da su srca robova između dva Prsta Milostivoga, pa koga želi On će ga i uputiti, a koga že,li On će ga odvesti u zabludu. U svakom dobu su molili Allaha da ih učvrsti u vjerovanju i da lijepo završe ovaj svijet. Molimo Allaha za Njegovu blagodat i počast!

Loš završetak na ovom svijetu ima povode koji mu prethode, a od njih su širk, licemjersrtvo, vezanost za druge mimo Allaha, oholost, te druge slične pokuđene osobine Može se raditi i o novotariji, o kojoj sada govorimo, a njen sljedbenik je u velikoj opasnosti. Rijetko kada će novotar završiti ovaj svijet sa selametom, osim da ga Allah uzme u Svoju milost. Bojazan za novotara od njegovog lošeg završetka je zbog činjenice da je stanje smrti stanje otkrovenja Istine i suštine, pa možda mu se tada otkriju sramote njegove novotarije i zablude na kojima je bio i šejtan mu tada predoči da je sva njegova vjera ustvari zabluda. Tada ga obuzme sumnja ili negiranje istinite Vjere i djela mu budu zapečačena, onako kako je to već prethodno određeno u Knjizi.

Zato ćemo naći da su poglavari sljedbenika zablude i novotarija otvoreno na samrti govorili o zabludi u kojoj su bili. Njihova srca su prepukla od tragedije i žalosti zbog protraćenih života jer su uvidjeli zabludu u kojoj su bili. Tada nema drugog spasa osim učvršćivanja od Allaha. Niko se mimo Njega ne može spasiti. Allahu, molimo Te za postojanost u imanu sve dok se u njemu ne susretnemo s Tobom!

Ebu Muhammed Abdulhakk el-Išbili kaže: „Znaj, da loš završetak, Allah nas sačuvao od njega, neće biti za onoga ko je vanjštinom i svojom nutrinom bio ispravan. Nego će loš završetak doživjeti onaj čiji je razum bio neispravan, ko je ustrajavao na velikim grijesima i smiono činio nepokornosti. Možda ga to nadvlada kada mu smrt dođe, i to prije pokajanja, te preseli prije nego što se povrati. U tom trenutku i sudaru ga šejtan zgrabi i obuzme. Utječemo se Allahu! Utječemo se Allahu da ne budemo od onih koji su bili na ispravnom putu, a zatim se promijenili i izašli iz okvira Sunneta uzevši drugi pravac, pa to bude razlog za loš završetak i nesrećne posljedice. Utječemo se Allahu od toga! Uzvišeni kaže:„Allah neće izmijeniti jedan narod dok on sam sebe ne izmijeni. A kad Allah hoće da jedan narod kazni, niko to ne može spriječiti; osim Njega nema mu zaštitinika.“ (Er-Rad, 11).“

(El-Akibetu fi zikril-mevti vel-Ahireh, El-Išbili, 180-181)

9. Tjeranje sa Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, Izvora (Havda)

Nesreća novotarije za novotara je i u njegovom tjeranju sa Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, Izvora, jer je dolazak na Izvor počast od Allaha svakom muslimanu koji je slijedio Sunnet i kao takav došao pred Allaha. Pošto se novotar suprostavljao Sunnetu svojom strašću i uveo ono što nije od njega, bit će mu stavljena pregrada i bit će otjeran sa Havda. Za sljedbenika novotarije u potpunosti postoji ovakva bojazan.

Muslim prenosi od Enesa ibn Malika, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Sigurno će na Izvor doći ljudi koji su bili sa mnom, pa kada ih vidim bit će mi podignuti, a zatim od mene odvojeni. Reći ću: 'Gospodaru, to su moji drugovi, moji drugovi" Zatim će se sigurno reći: „Ti ne znaš šta su oni poslije tebe uvodili i izmišljali.""

(Muslim, Kitabul-fedail, 4/1800)

Muslim od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prišao mezarju i rekao: „Es-selamu alejkum, stanovnici vjernici u ovoj kući! I mi ćemo se, ako Allah da, vama priključiti. Volio sam da sam vidio našu braću." Upitaše: „Allahov Poslaniče, zar mi nismo tvoja braća?" Rekao je: „Vi ste moji drugovi - ashabi. Naša braća su oni koji još nisu došli." Upitaše: „Kako znaš one koji još nisu došli od tvoga Ummeta, Allahov Poslaniče?" Odgovorio je: „Zar nisi vidio kada čovjek ima krdo konja koji na sebi imaju velike pjege, a među njima ima konja koji su potpuno crni? Zar ne zna svoje konje?" Rekoše: „Svakako, Allahov Poslaniče." Rekao je: „Oni će doći sa velikim svijetlim pjegama od abdesta, a ja ću biti njihov predvodnik do Izvora. Sigurno će neki ljudi biti odvraćeni od Izvora kao što se tjera zalutala deva. Dozivat ću ih: 'Dođite' Tada će se reći: „Oni su poslije tebe napravili izmjene, a ja ću reći: 'Neka su udaljeni, neka su udaljeni'."

(Muslim, Kitabut-tahare, 1/218)

En-Nevevi kaže: „Učenjaci su se razišli u značenju onoga što se misli pod ovim hadisom na nekoliko mišljenja:

Prvo: Misli se na licemjere i otpadnike, a moguće je da budu proživljeni sa svjetlošću i pjegama od abdesta, pa ih Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozove zbog tih tragova na njima, pa će se reći: 'Nisu to ti koji su ti obećani. Oni su uveli izmjene poslije tebe', tj. nisu umrli pridržavajući se Islama.

Drugo: Misli se na one koji su bili u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa su se odmetnuli poslije njega. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, će ih pozvati, pa makar na njima ne bilo tragova abdesta, jer ih je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poznavao tokom svoga života kao muslimane. Reći će se: 'Oni su se odmetnuli poslije tebe.'

Treće: Misli se na velike grješnike koji su umrli na tevhidu, tj. na sljedbenike novotarija koji svojim novotarijama nisu izašli iz Islama.

Prema ovom mišljenju ne može se kategorički odrediti da će oni koji budu odbijeni biti u Vatri, nego će njihovo tjeranje sa Havda biti njima kazna, a zatim će im se Allah Uzvišeni smilovati i uvesti ih u Džennet bez kazne. Sljedbenici ovog mišljenja kažu: 'Nije nemoguće da oni budu imali pjege i svjetlost od abdesta. Moguće je da su bili za vrijeme Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i poslije njega, pa ih je prepoznao po tragovima.'

(Sahihu Muslim, Šerhun- Nevevi, 3/136)

Ibn Abdulberr kaže: „Svako ko u Vjeru uvede ono s čime Allah nije zadoovljan, bit će otjeran sa Havda, a najgori su oni koji su se suprostavili zajednici muslimana, kao što su haridžije, rafidije i sljedbenici strasti. Isto se odnosi na tiranine koji su prelazili svaku mjesru u nasilju i oduzimanju tuđih prava, te one koji su javno činili velike grijehe. Za sve ove postoji bojazan da će biti od onih koji su spomenuti ovom predajom."

(Šerhuz-Zerkani ala Muvettai Malik, 1/65)

Posljedice novotarija na Vjeru

Kao što novotarije imaju negativne posljedice za novotara, isto tako imaju negativne posljedice za samu Vjeru. Kako i ne! Novotar ih svrstava u Vjeru, dodajući joj i oduzimajući od nje. Ove posljedice su mnogobrojne, a od njih su:

1. Umrtvljivanje Sunneta

Jedna od najvećih posljedica novotarije za Vjeru je usmrćivanje Sunneta, zato što novotarije dokidaju paralelne Sunnete. Nijedna novotarija nije nastala, a da nije bila u suprotnosti sa Sunnetom, pa se Sunnet ostavi i zbog toga zaživi novotarija i tako Sunnet zamre. Dobro postane loše, a loše dobro. Kada se novotarije prošire, Sunnet i njegovi sljedbenici postanu čudni i usamljenici, tj., svede se na pojedince.

Zato su ashabi i tabiini koji su ih slijedili po dobru žestoko upozoravali na novotarije zbog njihove velike opasnosti i zala koje nose sa sobom. Od Ibn Abbasa, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: „Neće ljudima nastupiti nijedna godina a da u njoj ne uvedu novotariju i ne usmrte jedan Sunnet, pa će tako zaživjeti novotarije a Sunneti izumrijeti."

(Et-Taberani u El-Mu'džemul-Kebiru, 10/319)

Od **Hassana b. Atijje el-Muharibija** prenosi se da je rekao: „Nijedan narod neće uvesti novotarije u svjojoj vjeri a da im Allah neće oduzeti jedan sunnet poput nje, a zatim im ga neće vratiti sve do Sudnjeg dana.“

(Ed-Darimi, El-Mukaddime, 1/45)

Ispravni prethodnici su držali sljedbenike zabluda i novotarija pod prismotrom i blokadom. Pratili su ih i otkrivali njihove tajne. Rušili su zastore iza kojih su se krili i ljudima zabranjivali da se sa njima druže i da ih respektuju. Protiv njih su se pomagali javnom promicijom Sunneta i strpljivošću u tome, bez obzira na uznemiravanja i provokacije od sljedbenika novotarija.

Zato se Allah putem njih smilovao ovom Ummetu, putem njih je otklonio nedaću i podigao svjetionike Vjere. Oni su Spašena grupacija i Potpomognuta grupa - sljedbenici Sunneta i zajednice muslimana (džemata).

Vrijeme je prošlo, pa su sljedbenici Sunneta postali usamljenici među sljedbenicima novotarija, kao što Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „**Islam je počeo kao usamljen i vratit će se kao što je počeo, usamljen. Pa, blago li usamljenicima**!“ (Muslim, Kitabul- iman, 1/130)

Sve ovo se nije završilo na oživljavanju novotarija i usmrćivanju Sunneta, nego je prešlo na mržnju prema Sunnetu, njegovim sljedbenicima i vrijeđanju njihove časti i dostojanstva.

Ibn Tejmijje kaže: „Poznato je da nećeš naći nijednoga koji odbacuje tekstove Kur'ana i Sunneta radi svoga mišljenja, a da ne mrzi ono što je u suprotnosti sa njegovim mišljenjem. Takav bi volio da dotični ajet nije ni objavljen, niti da je dotični hadis naveden. Kada bi ih mogao izbrisati iz Mushafa, i uradio bi to.“ (Der'ut-tearudi el-akli ven-nakli, Ibn Tejmijje, 5/217)

Opasnost novotarija ne zastaje kod ovih granica, jer se završava na promjeni učenja Vjere postavljanjem novih propisa, granica i ustanovljivanjem temelja na vlastitom mišljenju i strasti, pa tako novotarija postane kao druga nova izumljena Vjera. Ovo se potvrđuje kod zalutalih novotarskih grupacija, jer svaka od tih grupacija ima posebno svoj metod prihvatanja, odbacivanja šerijatskih tekstova, ljubavi i mržnje prema nevjernicima. Svaka od njih ima svoja mjerila i svoju terminologiju, kao da je u potpunosti novi vjerozakon.

2. Udaljavanje Vjere

Pod tim se misli na odbacivanje Kur'ana i Sunneta kao i cjelokupnog korisnog znanja koje iz njih proizilazi, te dobrih djela. To se može pojasniti činjenicom da je svaka grupacija odbacila tekstove koji joj oponiraju i uzela put tumačenja i odbacivanja, a možda to nekada pređe u utjerivanje u laž sadržaja tekstova.

Šerijatski tekstovi su ostali opovrgnuti i odbačeni iz nekoliko aspekata:

- netraženje Upute, znanja i uvjerenja iz njih
- netraženje suda priklikom razilaženja i predanosti njima
- netraženje lijeka u njima za bolesti srca i njihovo sakupljanje radi sumnjičenja i strasti.

Zatim, širenje ovih novotarija među muslimanskim redovima razlog je za uskraćenost Istine i Upute kod mnogih od njih, kao i istinskog ispovijedanja šerijatskih ibadeta za koje je Allah vezao Svoju nagradu, te sreći i na dunjaluku i na Ahiretu. Novotari su svoje sljedbenike žedne preveli sa Upute na zabludu i sa Istine ka neisitni. Oni misle da isključivo čine dobro.

Posljedice novotarija na društvo

Kao što novotarije imaju negativne posljedice za Vjeru, imaju ih i za muslimansko društvo. To se predstvalja u nekoliko stvari: Razilaženje i cjepkanje koji rezultiraju neprijateljstvom i mržnjom. Allah je zabranio razilaženje u mnogim ajetima u Svojoj Časnoj Knjizi, pa kaže:

-„I ne budite kao oni koji su se razjedinili i u mišljenju podvojili kada su im već jasni dokazi došli, - njih čeka patnja velika." (Ali Imran, 105)

-„I doista, ovo je Pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova," (El-En'am, 153)

-„Tebe se ništa ne tiču oni koji su vjeru svoju raskomadali i u stranke se podijelili, Allah će se za njih pobrinuti." (El-En'am, 159)

-„Bojte se Njega i obavljajte molitvu, i ne budite od onih koji Mu druge ravnim smatraju, od onih koji su vjeru svoju razbili i u stranke se podijelili; svaka stranka zadovoljna onim što ispovijeda." (Er-Rum, 31-32)

Ovo se očituje u činjenici da svaki novotar želi pobjedu svoje novotarije, poziva u nju i nastoji pridobiti što više pristalica. To mu se neće ostvariti sve dok se ne bude suprotstavljao Sunnetu, njegovim sljedbenicima i dok ih ne bude vrijeđao (ogovarao i druge protiv njih nahuškavao), izražavao neprijateljstvo i mržnju.

Zato je rečeno: Znak raspoznavanja sljebednika novotarija je vrijeđanje sljedbenika predaja (sljedbenika hadisa i prvih generacija). Kada pogledamo u historiju Islama, naći ćemo da su sljedbenici zabluda i novotarija bili jedan od najvećih razloga cjepkanja muslimana na stranke i grupacije.

Prvi od sljedbenika novotarija koji su razorili zajednicu muslimana su bile haridžije, a zatim ostali novotari. Stvar se nije završila na tome, nego je prešla na isukavanje sablje protiv sljedbenika Sunneta, kao što su to radile haridžije i drugi.

Ako to nisu mogli, približavali su se vladarima koristeći različite smicalice da vrijeđaju i uznemiravaju sljedbenike Sunneta. To su bile mu'tezile kao oni koji su se obukli u njihovu odoru i koji idu njihovim stopama.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: „**Neprestano će jedna grupa iz moga Ummeta pomagati Istinu. Neće im naštetiti onaj ko ih napusti, sve dok ne dođe Allahova odredba, a oni će biti takvi.**"
(Muslim, Kitabul-imare, 3/1523)

Sljedbenike Islama će uvijek pogađati zlo od novotara. Koliko su samo puta pokušali iskriviti činjenice i ljudima pomutiti Vjeru? Koliko su samo puta načinili saveze sa Allahovim neprijateljima, ljudskim i džinskim šejtanima, kako bi proširili svoje novotarije, pa makar na uštrb Sunneta? U savremenoj historiji vidimo kako su kolonizatori protežirali sufije, pa se tako kod muslimana ugasio duh ponosa i džihada.

2. Smutnje i iskušenja

Od kobnih posljedica novotarstva je i sljedeće: kada ljudi ostave Sunnet, a prihvate se novotarije, Allah ih kazni iskušenjem i smutnjama. Dadne im da međusobno iskale snagu, te im nadredi njihove neprijatelje kao kaznu za ostavljanje Sunneta njihovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i udaljavanje od njegove Upute i pridražavanja za nju. Uzvišeni kaže: „Reci: "On je kadar da pošalje protiv vas kaznu iznad vaših glava ili ispod vaših nogu ili da vas u stranke podijeli i učini da silu jedni drugih iskusite."" (El-En'am, 65) Dovoljno je nedaće da su neprijatelji Islama iskoristili sljedbenike novotarija kao prepreku za pozivanje u Islam, islamsko buđenje, tako što su muslimane međusobno zavadili.

Način borbe i odupiranja novotarijama

Nema sumnje da su novotarije opasna bolest koja već vijekovima prijeti islamskom Ummetu. Ummet je zbog njih kušao različite vrste nedaća i smutnji. Shodno proširenosti novotarija biva i proširenost patnje i tegoba.

Stoga je neophodno u ovakvom stanju, prema mogućnostima, boriti se protiv novotarija da bi se spasili oni kojima Allah želi Uputu i kako ne bi pali u provalije novotarija i zabluda. To se postiže putem nekoliko stvari:

- poznavanje suštine novotarije i njene opasnosti, kako bi se precizirale njene dalekosežne posljedice

- poznavanje novotarije u stvarnosti i kroz historiju u svakom islamskom društvu, i na osnovu toga treba upotpunjavati poziv u Sunnet

- širenje Sunneta kao znanja, edukacije, prakse i ponašanja. Novotarije su se pojavile samo zbog skrivenosti Sunneta među ljudima i izgubljenosti njegova svjetla, te nepoznavanja poslaničkih predaja od strane ljudi. To se liječi njihovim iznošenjem putem edukacije i prakticiranja

- poziv u Allahovu Vjeru uz mudrost i lijep govor. Ovo je veoma važan povod za otvaranje srca ljudi ka svjetlosti Upute. Mudri daija može uz iskrene i časne namjere, Allahovom, Azze ve Dželle, Uputom, uhvatiti za uzde ljudskih srca lijepo istupajući i pojašnjavajući propise Islama. Koliko je samo ljudi našlo Uputu bivajući vođeni upućenim daijama! Koliko je samo ljudi odvraćeno od Istine od strane onih koji pozivaju u nju samo zato što nisu imali smisla za poziv i mudrost!? Ovaj problem je potrebno mudro liječiti, a najsličniji je onom stanju kada doktor savjetodavac liječi bolesnika kojeg bolest zamalo nije savladala

- naređivanje dobra i zabrana zla. Ova stavka potpada pod prethodnu, osim što se često odlikuje odlučnošću onih koji u svojim rukama zadržavaju pravo naređivanja dobra i odvraćanja od zla, a to su naredbodavci, učenjaci i namjesnici. Ako imaju imalo ljubomore prema ovoj Vjeri, braneći izmjenu onih koji pretjeruju, tumačenje onih koji opovrgavaju i dodavanje neznalica, onda će se novotarije umanjiti. Kada svoja leđa okrenu Islamu ne interesujući se za ovo, novotarija će se proširiti. Onaj koji iščitava islamsku historiju, vidjet će da se novotarije uvećavaju i javno ispoljavaju samo kada se vlast odvoji od Kur'ana, a vladari krenu u borbu radi prolaznog dunjaluka. Tada sljedbenici

novotarija nađu pogodnu priliku za širenje svojih novotarija. Ovo nam dovoljno pojašnjava tajnu širenja novotarija što god više vrijeme odmiče sa ovim Ummetom.

Ako muslimani općenito, i naredbodavci posebno, ne budu naređivali dobro i zabranjivali zlo, proširit će se novotarije sa teškim posljedicama. U naređivanju dobra i zabrani zla spada nekoliko stvari:

- praćenje nevjernika i otpadnika, te pokušaj spoznaje njihovih aktivnosti

- uspostavljanje šerijatske kazne za otpadništvo za one čije se nevjerstvo i otpadništvo potvrdi s dokazom

- zabrana distribuiranja otpadničkih i ekstremističkih knjiga, kao knjiga Ibn Arebija i njemu sličnih, među ljudima kako ne bi onaj koji ne zna suštinu njihovog pravca, zalutao

- naredba daijama da pojasne različite oblike zablude ovih zalutalih ljudi i upozoravanje ljudi na njihove novotarije

- davanje prilike pozivačima u dobro da ljude upućuju i pomažu;

- školske programe je potrebno podesiti nuždi upoznavanja onih koji traže znanje sa ovim novotarijama i njihovim opasnostima.

Ovo su neka sredstva borbe protiv novotarija, prema mom mišljenju, a Allah najbolje zna.

Knjige u izdanju *Mektebetu El Guraba :*

- KOMENTAR OTKLANJANJE SUMNJI

Šejh Muhammed Salih El Usejmin

- SVJETLOST SUNNETA I TAMA BID'ATA

Dr. Seid El Kahtani

- SVJETLOST IMANA I TAME NIFAKA

Dr. Seid El Kahtani

- Jusuf Kardavi NA VAGI ŠERIJATA

Šejh Sulejman Salih El Harraši

- ***DA LI JE MUSLIMAN OBAVEZAN DA SLIJEDI JEDAN OD ČETIRI MEZHEBA***

Muhammed Sultan El Ma'sumi

- ČUVANJE ČEDNOSTI

Šejh Bekr Abdullah Ebu Zejd

InšaAllah, uskoro NOVA KNJIGA

PUT ISTINE I ZABLUDE

---

e-mail:ehlisu@yahoo.co.uk